A Tale of Kings

1.

Once there was a king. A king like any king, with a crown on his head and a throne to sit on, and all the qualities and everything that pertains to a king.

One day the king fell ill. And this is what was wrong with him: He trembled for his crown and his throne, he no longer believed in his kingdom and his people, nor did he trust his lords and near-and-dear. Every night, he would dream of poisons and swords, plots and uprisings, revolts and upheavals. Always, every time he slept, he would see wild and terrifying visions, that made him go cold and go hot. He would wake up in the midst of them and never sleep a full night or full sleep.

All the doctors from his kingdom were summoned, and then all the doctors from other kingdoms, and they inspected and examined him, listened and looked, and each one prescribed a different remedy. The king followed each doctor's orders and listened to each physician's advice, and did everything they told him to do, he took every medicine, yet nothing changed, he obeyed and listened, but his illness remained.

Finally, the king despaired of the healers and the healing, and he stopped taking the medicines. Now he turned to conjurors and holy men, to the most pious and best-known in his generation and kingdom and in others as well, he invited all of them to his palace and

you've been treated, and the treatment didn't help, and so I've come to you with a remedy."

"And just what is your remedy?"

"A story, Sire, a very long one, and the ending is meant for *you*."

"I'm listening."

The king motioned to his side, to a chair, and told the beggar to have a seat. The beggar obeyed and sat down respectfully, and sitting silent for a while, he finally started the story and told it:

2.

In a certain country, under a certain king, in an enormous field, right in the middle, there lived an old man, eighty years old; in a shack that could barely stand with age, with crooked walls, and a tiny roof that was full of holes. The shack lay low, close to the earth, with a tiny window, and only one, and a tiny door that was bent and bowed, leading in, right into the ruin. This was where the old man lived, this was his home and his alone, and day and night he talked to his walls, he never saw a living creature, ever, except for them, and he never needed anyone, ever, except for them. And time wore on, a good long time.

Then, one evening, when the old man was sitting at the threshold of his ruin, looking at the remote and silently setting sun, he noticed that, from afar and opposite him, from the horizon and from where the sun was drooping, a little person had appeared—appeared and was walking toward him and his ruin. He waited and waited, and looked and looked. And finally the person arrived, and silently, and from the road, and to the seated old man, and to his face, he presented himself . . . .

It was a youngster, very young, not yet ten, and all alone, and poor and ragged, and forsaken, and no one to rely on in the world, but young and with youthful confidence, and trustingly hopeful for reliance.

"Old man, I've come to you," said the boy.

"What have you come for?"

"To serve you."

"I'm old and lonesome."

"I'm young and I'll remain with you."

"And what do they call you, boy?"

"They call me Bovve."

אַמאָל איז געווען אַ מלך. אַ מלך, ווי אַלע מלכים, מיט אַ קרוין אויפן קאָפּ און מיט אַ שטול אויף צום זיצן, און מיט אַלע אייגנשאַפטן און מיט אַלץ, וואָס ס׳געהער צו מלכים. איז דער מלך יענער קראַנק געוואָרן. זיין קראַנקהייט איז באַשטאַנען: – ער האָט פאַר זיין קרוין און זיין שטול געציטערט, ער האָט אין זיין מלוכה און אין זיין פאָלק נישט געגלויבט און אויך זיינע האַרן און זיינע נאָהענטע נישט געטרויעט. פלעגן זיך אים באַשטענדיג און אַלע נאַכט סמען און שאַרף־שווערדן חלומען, פאַרשווערונגען און אויפשטאַנדן, מרידות און איבערקערענישן גרויסע, פלעגט ער באַשטענדיג און אין אַלע שלאָפן וויסטע שרעק־זעהענישן זעהן, וואָס פלעגן אים אין קעלט און אין היץ וואַרפן, פלעגט ער זיך פון זיי אין דער מיט אויפכאַפּן, און קיינמאָל קיין נאַכט און קיינמאָל קיין שלאָף נישט אויסשלאָפן. האָט מען צום מלך אַלע רופאים פון ז י י ן מלוכה און אויך די רופאים פון אַ נ ד ע ר ע מלוכות גערופן, האָבן זיי אים באַטראַכט און באַקוקט, האָבן זיי אים אויסגעהערט און ארומגעקוקט, און יעדערער האָט אים אַ פאַרשיידענע רפואה פאַרשריבן. האָט דער מלך יעדן רופא געפאָלגט און צו יעדער רופאס עצה זיך צוגעהערט, און אַלץ געטאָן, און וואָס זיי האָבן געהייסן טון, און אַלע רפואות זייערע און אויסגענומען, ווי ס׳דאַרף צו זיין, אויסגענומען – און דאָך ביים פריהערדיגן, אויסגעפאָלגט, און דאָך ביי זיין שלאַפקייט געבליבן.

האָט זיך דער מלך אין די רופאים און אין די רפואות זייערע מיאש געווען, האָט ער זיי צו נעמען אויפגעהערט, האָט ער זיך צו שפרעכער און צו הייליגע געקערעוועט, צו די פרומסטע און באַוואוסטע פון זיין דור און פון זיין מלוכה און אויך פון אַנדערע, און אַלעמען צו זיך פאַרבעטן און פאַר יעדערן זיין האַרץ אויסגעדערציילט, און ביי אַלעמען און רחמים געבעטן, זיי זאָלן פאַר אים און פאַר זיין געזונט זיך מיהען. האָבן זיי אים צוגעזאָגט, די שפרעכער און הייליגע, האָבן זיי זיך יעדערער אויף זיין שפראַך צו זיין גאָט זיך געקערעוועט און פאַר אים געבעטן, האָבן זיי אים מיט אַלערליי שפראָכן געשפראָכן, מיט אייגענע און וואָס האָבן אַליין געוואוסט, און אויך מיט פרעמדע, וואָס האָבן זיך ביי אַנדערע אָנגעפרעגט, — און געמיהט זיך פאַר אים און איינגעשטעלט, און אין האַלבע נעכט האַלבע־נאַכט־תפלות פאַר אים אָפּגעריכט, און מיט אַלץ, וואָס מעגליך נאָר, אים העלפן געוואָלט, און דאָך – אים נ י ש ט געהאָלפן.

איז אַזוי אַ צייט אַוועקגעגאַנגען, און דער מלך האָט זיך געעלטערט, און דער מלך האָט זיך פון זיינע כּוחות ארויסגעשלאָגן. די האָר פון זיין קאָפּ האָבן אים גראָען גענומען, און דער קאָפּ אליין האָט זיך שוין שוואַך געהאַלטן. איז דער מלך זעהר אומעטיג געוואָרן, אומעטיג און פאַרטרויערט און קיין עצה און קיין טרייסט שוין נישט פאַרנומען, און אָפּגעלאָזן און פאַרצווייפלט און אין זיין געזונט און אין זיין געזונט־ווערן שוין נישט געגלויבט. – און אַזוי און נישט גלויבנדיג, און אַזוי און אין יאוש שוין אַריינגעפאַלן, האָט גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט, פאַרטרויערט און פאַרקלערט, אַליין מיט זיין זאָרג און אַליין מיט זיין יאוש־פאַרזאָרגטקייט פאַרבראַכט.

נאָר איין מאָל, ס׳איז אַ פאַרנאַכט געווען. דער מלך איז דאַן אין זיין פאַלאַץ און אַליין און אין זיין צימער געזעסן. האָט זיך פלוצלום און פאַרן טויער פון פאַלאַץ אַן אָרימער בעטלער באַוויזן, אַן אָפּגעריסענער און א פאַרוואָגלטער, און פון לאַנגן אומגיין און ,פון לאַנגן וואַנדערן פאַרשטויבט, און אויף די פיס אים קיין שיך נישט, און אין זיין האַנט נאָר אַ שטעקן אַ גרויסער. האָט ער זיך צום טויער צוגעשלאָגן און צום טויער־היטער זיך געקערעוועט: „ער וויל צום מלך אַריין, ער דאַרף צום מלך האָבן...“ און אַז דער היטער האָט זיך געקווענקלט און דעם בעטלער פון קאָפּ ביז די פיס באַטראַכט, זיין אָרימקייט און זיין פאַרוואָגלטקייט געזעהן, און אים צי אַריינצולאָזן צי ניין, זיך געישובט. – האָט דער בעטלער דאָס פאַרשטאַנען, האָט דער בעטלער דעם היטערס ישובן־זיך געזעהן, האָט ער זיך צו אים געקערעוועט און אַזוי געזאָגט:

— קוק נישט אויף מיר, היטער, און זאָל מיין „הולך“ דיך ניט אַרן, גיי און זאָג: „א בעטלער וויל דעם מלך זעהן, דער בעטלער האָט וועגן מלכס געזונט צו זאָגן“...

האָט דער היטער דאַן געפאָלגט, איז ער אַוועקגעגאַנגען און וועמען מ׳דאַרף דאָס איבערגעגעבן, און איין דינער האָט דעם צווייטן, און אַ נידעריגער האָט אַ העכערן דאָס איבערגעענטפערט, און אַזוי העכער און העכער, און ביז ס׳איז צום העכסטן אָנגעקומען, און דער העכסטער האָט דאָס דעם מלך איבערגעגעבן, און דער מלך האָט „אַריינלאָזן!“ באַפוילן.

איז דער בעטלער אין פאַלאַץ אַריינגעלאָזן געוואָרן און אין מלכס צימער אַריינגעקומען. האָט ער דעם מלך אויף זיין שטול און פאַרטרויערט, און פאַרנאַכט און אין פאַראומערטקייט געטראָפן, האָט ער זיך ביים אַריינגאַנג און ביי דער שוועל פאַרבויגן, האָט ער שטיל געקניעט און דעם מלך כּבוד אָפּגעגעבן, און דאַן און אָפּקניענדיג, האָט ער זיך אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

— גרויסער מלך! כ'האָב וועגן דיר און וועגן דיין שלאָפֿקייט געהערט, ווי מ'האָט דיך געהיילט, און ווי ס'האָט דיר נישט געהאָלפֿן דאָס היילן, בין איך איצט צו דיר געקומען און דיר אַ רפֿואה געבראַכט.

— און אין וואָס באַשטייט דיין רפֿואה?

— אין אַ מעשה און אין אַ לאַנגער זעהר, און אין סוף, וואָס איז צו דיר געווענדט.

— הער איך.

און דאָ האָט דער מלך דעם בעטלער אויף נעבן־זיך און אויף אַ בענקל דאָרט שטייענדיגן אָנגעוויזן, האָט ער אים זיך זעצן געהייסן. האָט אים דער בעטלער געפֿאָלגט און זיך דערויף אַראָפּגעלאָזט בכּבוד, און דאַן און נאָכן אַראָפּלאָזן־זיך און נאָך שטיל־שווייגן אַ ווײַלע, האָט דער בעטלער די מעשה אָנגעהויבן און אַזוי דערציילט:

אין איינער אַ מדינה, ביי אַ מלך ביי איינעם האָט אין אַ פֿעלד און אין אַ מיט אַ גרויסער אַ זקן און אַן אַכציגער געוואוינט; אין אַ שטיבעלע, וואָס האָט זיך קוים שוין פֿון אַלטקייט געהאַלטן, מיט ווענטעלאַך מיט אויסגעקרימטע און מיט אַ דעכעלע, וואָס איז אומעטום שוין דורכגעלעכערט געווען. איז דאָס שטיבעלע אַזוי ביי דער ערד און נידעריג געלעגן, האָט דאָס אַ פֿענסטערל און נאָר איינס געהאַט, און אַ טירעלע און אַ איינגעהויקערטס האָט אין אינעווייניג און אין חורבהלע געפּירט. האָט דער אַלטער דאָרט געוואוינט, איז ער אַליין און אויף זיין שטיבעלע בעל־הבית געווען, האָט ער טאָג און נאַכט און מיט די ווענטעלאַך זיינע פֿאַרבראַכט, האָט ער קיינמאָל און אויסער זיי און קיין לעבעדיגן נפֿש נישט געזעהן, און אויך קיינמאָל און אויסער זיי און אין קיינעם זיך נישט גענויטיגט. אַזוי אַ צייט און אַ לאַנגע צייט. האָט זיך אַמאָל געמאַכט: ווי דער אַלטער איז דאַן אין אַ פֿאַרנאַכט אויף דער שוועל פֿון זיין חורבהלע געזעסן און אויף דער וויַיט־פֿאַרגייענדיגער און אויף דער שטיל־זיך־אַראָפּלאָזנדיגער זון געקוקט, אַזוי האָט ער באַמערקט, ווי פֿון ווייט און פֿון אַנטקעגן אים, פֿון האָריזאָנט און פֿון דאָרט, וואו די זון זעצט זיך, האָט זיך אַ מענשעלע באַוויזן, באַוויזן — און צו אים און צו זיין חורבהלע געשפּאַנט. האָט ער דאָס אויסגעוואַרט, האָט ער דערויף געקוקט און דאָס נישט אָפּגעלאָזט אין קוקן. איז דאָס לסוף אונטערגעקומען, איז עס דערנאָך אויך פֿאַרן אַלטן אָנגעקומען, און שטיל און פֿאַר זיצן פֿון אַלטן, פֿאַר זיין פּנים און פֿון וועג זיך פֿאַרגעשטעלט...

דאָס איז אַ יינגעלע און אַ יונגס, נאָך קיין צעהן־יעריגס און אַן עלנטס געווען, און אָרים און אָפּגעשליסן, און פֿאַרלאָזט און ווי פֿון קיינעם אין דער וועלט נישט געשטיצט, אָבער מיט יוגנט און מיט פֿאַרזיכערטקייט יוגנטליכער, און מיט גלויבן און מיט האָפֿן אויף שטיצע.

— דאָס בין איך צו ד י ר געקומען, אַלטער, — האָט דאָס יינגעלע געזאָגט.

— אויף וואָס אַזוינס?

— אויף דיך צו באַדינען.

— איך בין אַלט און עלנט.

— בין איך יונג און וועל מיט דיר אינאיינעם זיין.

— און ווי רופֿט מען דיך, יינגעלע?

— בבא רופֿט מען מיך. — און דאָס קינד האָט זיך צעשמייכלט, געטריי און היימיש אויפֿן אַלטן געקוקט, און באַגלויבט און איבערגעגעבן און אוף אים צו באַדינען גרייט בלייבן.

איז דער אַלטער דאַן באַשטאַנען, און געשוויגן און נישט דערווידערט און איינשטימענדיג און געקוקט אויפֿן קינד, און שטיל און אַזוי אויפֿן קינד קוקנדיג, ווי אויף זיין בלייבן און פֿון אים באַדינט צו ווערן, מסכּים געווען.

איז דאָס קינד און פֿון ד ע ם פֿאַרנאַכט שוין מיטן אַלטן פֿאַרבליבן, מיט אים געטאָגט און מיט אים גענעכטיגט און מיט אים געטאָן און וואָס געדאַרפֿט אין שטיבעלע, און קיינמאָל און אים שוין נישט פֿאַרלאָזט, און אויך אַרום דער שטוב און אין פֿעלד דערנעבן, און קיינמאָל פֿון אים קיין טריט נישט אָפּגעטראָטן, און תּמיד, און וואו ער איז געגאַן, אים באַלייט. האָבן זיי זיך אַזוי געלעבט: דער אַלטער איז וואָס אַמאָל אַלץ עלטער געוואָרן, און דאָס קינד אַלץ קרעפֿטיגער און אונטערוואַקסנדיגער, און צום וואוקס און צו דער הויך זיך געהויבן. האָט דער אַלטער שוין שוואַך און זיין־אַלט־אַרבעט געטאָן, און דאָס קינד האָט אויף זיך שוין אַלץ איבערגענומען און פֿאַר ביידע — אי פֿאַר זיך, אי פֿאַרן זקן — פֿאַרנומען געווען. האָט ער אַלע אַרבעט אין שטוב און אַרום־דער־שטוב געטאָן, און צום עסן פֿאַרגרייט און שפּייז אין פֿעלד געקריגן, און געקאָכט און וואָס מ'האָט באַדאַרפֿט צום עסן, און דעם אַלטן שוין גרייטס און דעם אַלטן שוין אָנגעגרייטס דערלאַנגט. האָט דער אַלטער גאָט אין הימל פֿאַר זיין עלטער און פֿאַר זיין נישט־פֿאַרלאָזטער געדאַנקט, פֿאַר זיך געבעטן און פֿאַרן קינד אין יוגנט, און תּמיד וועגן קינדס גורל און אויך נ אָ ך זיין לעבן געדענקט, און שטענדיג — און ווען דאָס קינד האָט זיך פֿון דער אַרבעט באַפֿרייט, פֿלעגט ער עס צורופֿן, דער אַלטער, פֿלעגט ער דערמיט אינאיינעם זיצן, און אַלטליך און געטריי מיט אים און מיט זיין נאָהענטקייט פֿאַרברענגען.

whatever the old man said, always devoted, fulfilling his smallest wishes, anticipating his needs and wants. Now the old man was feebly and barely alive, always in bed, and never stirring, spending whole days on one side only, never turning over on the other, constantly silent, constantly wordless, never sharing his old thoughts with the youth; he lay there, growing feebler from day to day, losing strength as time wore on.

And at last he came to his last days, and one day he felt his final day. With his last strength, he called the boy over and told him what was happening. He asked the boy to prepare him for death, to change the bed linen and change his clothes, to wash him well and properly. The boy heard these things and they bewildered him, but nevertheless he set about doing the old man's last will: He washed him well and changed his clothes, and changed the bed linen, and prepared him for his death; he did no other work that day, and only worked for the old man and his departure; he listened to him and his feeble words, and leaned over him and stood over his head and his lips, and whatever came from the old man's lips, the boy fulfilled and carried out. And thus, standing over his bed, and fulfilling all his wishes, he served the old man in every way, and never stopped serving him.

Stillness—and the old man was ready. Silence—and the old man was washed and dressed and lying there. His feet stretched out, his body straight and on its back, his head raised upon the pillow, and quilts and covers blanketing his little length and short lying. The old man lapsed into silence, and wordlessly gazed at the ceiling, which was lying low above his head and all lit up with the light of day; and the day was dawning and shining, glowing and lingering, and then glowing with a steady brightness. The glowing waned, and the day slowly wore down to evening and wore away from the shack and what was happening inside, and the light slowly faded. The day moved on and left the shack in quiet darkness, in a gloomy field, in a silent evening field.

Now the shack began to grieve, with the one tiny window, and the tiny door of the ruin, and the walls inside, and the small bed standing there, with the old man lying on it. The old man was all stretched out, lying there for his departure, gazing up at the ceiling and seeing nothing, and the boy was standing over him and gazing at his gazing. That moment, from the far end of the field, the sun, with a final beam, flickered through the window, into the shack, sending in its final glow, reflecting on the old man's face, and thus quietly reflecting, the sun took its leave forever from the day and from the field, from the shack, and from the life in the shack.

That moment, just before the end, the old man's eyes became clear, he shifted them from the ceiling and from his long gazing to the boy who was standing next to him, he looked at him and stared at him, and then, having stared his fill, he said:

"My child . . . . You've served me in your loyalty, you honored and you respected me, and you comforted and supported my old age. And I wish for you and desire for you: a life of loving, a youth of comfort, and you shall stand before kings, and comfort kings.

"And listen: The last hour of my living has come, and soon my last bit of strength and my last touch of life are being taken. I'll stay on this bed, and I'll lie here dead. Leave me in this room, and close the door behind you, and go away from here, and as soon as you leave here, the first event will happen and the first call of life will call to you . . . ."

And it came to pass! Soon the old man turned away from the youth and grew silent from speaking, he raised his eyes to the ceiling and stared aloft and never removed them again. He stared in stillness, until they started closing, he closed them and remained outside, he lay there in tranquility and, still and tranquil, gave his soul to God and his breath to the room . . . .

The boy stood at his bed for a while, lingering, waiting, gazing at the dead man, and convinced himself that he was dead. Then he walked away from him, saying farewell to the old man, and left the shack and stepped outside, closing the door behind him in silence, and then, after leaving the shack, he set out in the field, from where he once had come, from where he once had appeared to the old man.

3.

And behold: quiet after the sunset and after the boy had left the shack, the field lay empty and orderly. Only a dimness was left of the sun, and the shack itself—a dismal memory. The boy thought of the shack and then walked through the field, recalling the old man in his death and yielding, softly recollecting as he walked through the evening.

פלעגט זיך דאַן מאַכן: אין שטילע פעלד־פאַרנאַכטן, די
זון האָט זיך דאַן אין הימל־עק געזעצט און דאָס פעלד און
דאָס שטיבעלע באַלויכטן, פלעגט דער אַלטער דאַן מיטן
קינד אויף דער שוועל און מיט די פנימער צו דעם זון־פאַר־
גאַנג זיצן, זיצן און באַלויכטענע, שטילע און פון שיין־באַ־
שיינטע. פלעגט דער אַלטער דאַן פאַרטראַכט שווייגן, אַלט־
ליך און מיט קאָפּ אַראָפּגעלאָזטן, פאַרזאָרגט און נעבן זיך
דאָס קינד נישט פילנדיג. פלעגט דער אַלטער נאָכן טראַכטן
לאַנגן זיך ווי דערמאָנען אָן קינד, פלעגט ער זיך צו דעם
אויסקערעווען און אויף דעם אַ קוק טון, פלעגט ער עס מיט
איין האַנט פאַר אַ הענטל אָננעמען און מיט דער צווייטער
פאַרן פלייצעלע און פאַרן יונגן, אַזוי שטיל און לאַנג זיין האַנט
אויפן קינדס אַקסל רוהען לאָזן, און שטיל און אַזוי זי האַלטנ־
דיג, ווי פאַר דער זון און פאַרן קינד זיך זאָרגן... אַזוי אַ
מאָל, און אַזוי פון צייט צו צייט.

און די צייט איז זיך דערווייל געגאַנגען, און זון אין
הימל איז אַלע טאָג אויפגעגאַנגען און פאַרגאַנגען, און אַזוי
טעג און אַזוי וואָכן, און אַזוי חדשים און אַזוי אויך יאָרן
גאַנצע. און דער אַלטער איז שוין איינגעבראָכן געווען, און
דער אַלטער איז שוין פון זיין בעטל נישט אַראָפּגעגאַנגען.
און דאָס קינד איז שוין אין אַ יוגנט אויסגעוואַקסן, און דאָס
יוגנט האָט זיך שוין אין שטוב אַליין אַרומגעדרייט, און אַלץ
געטאָן און איבער אַלץ ווי בעל־הבית געווען, און שטיל דעם
אַלטן באַדינט, און אַלץ וואָס זיין מויל האָט אויסגערעדט,
און אים אַלץ געטריי געבליבן, און זיין מינדסטן פאַרלאַנג
דערפילט, און תמיד און פאַר זיינע נויטן און תמיד און פאַר
זיין באַדאַרף זיך געפעדערט. האָט דער אַלטער שוין קוים
און שוואַך געלעבט, און נאָר געלעגן און נישט גערירט זיך,
און גאַנצע טעג אַמאָל אויף איין זייט נאָר און אויף דער
אַנדערער זיך נישט אויסגעדרייט, און געשוויגן און נישט גע־
זאָגט גאָרנישט, און מיטן יוגנט און מיט זיינע אַלט־געדאַנ־
קען זיך נישט געטיילט; איז ער אַזוי געלעגן, און פון טאָג
צו טאָג אַלץ שוואַכער און שוואַכער געוואָרן, און פון צייט צו
צייט אַלץ מער און מער די כחות אָנגעוואָרן.

איז ער לסוף שוין צו זיינע סוף־טעג געקומען, האָט ער
אַמאָל אין אַ טאָג אין איינעם שוין זיין לעצטן טאָג דערפילט.
האָט ער דאַן שוין מיט די לעצטע כחות צו זיך דאָס ייִנגל
צוגערופן און וועגן דעם אים צו וויסן געגעבן. האָט ער זיך
צו זיין טויט צוגרייטן געהייסן, זיך איבערבעטן און איבער־
טון, זיך ריין וואַשן און ווי ס׳געהער צו זיין. האָט דאָס ייִנגל
דאָס אויסגעהערט און צעמישט געוואָרן, און דאָך פאַרן אַלטנס
און לעצטן ווילן זיך גענומען: — אים ריין געוואַשן און אים
איבערגעטאָן, און אים איבערגעבעט און אים צוגעגרייט, ווי
ער האָט געבעטן; און אין יענעם טאָג שוין מער קיין אַנדער
אַרבעט נישט געטאָן, און נאָר אַרום אַלטן און פאַר זיין אָפּ־
גיין אַרומגעגאַן: זיך אַיינגעהערט צו אים און צו זיינע שוואַך־
ווערטער זיך צוגעהערט, און איבערגעבויגן און איבער זיין
קאָפּ און איבער זיינע ליפּן געשטאַנען, און אַלץ, וואָס איז
פון זיין מויל אַרויסגעגאַן, האָט באַלד געטאָן און באַלד דער־
פילט דעמאָלט, — און אַזוי און איבער זיין בעט שטייענדיג,
און אַזוי און אַלע זיינע באַגערן דאַן דערפילנדיג, האָט אַלץ
דעם אַלטן באַדינט, און אַלץ נישט אויפגעהערט אים צו באַ־
דינען.

שטיל — און דער אַלטער איז שוין גרייט געווען, שטי־
לער — און דער אַלטער איז שוין ריין און איבערגעטאָן גע־
לעגן: — די פיס אים אויסגעצויגן, און גלייך און אויפן רוקן
זיין קערפּער, און קאָפּ אויף קישן אונטערגעהויבן, און קאָל־
דרע און צודעק האָט זיין קליינע לענג און קורץ־ליגן באַ־
דעקט. האָט דער אַלטער דאַן שטיל געשוויגן און שטיל מיט
די אויגן אויף דער סטעליע געקוקט, אויף דער נידעריגער
און איבער קאָפּ אים ליגנדיגער, אויף דער שטיבלדיגער און
פון טאָג־ליכט באַשיינטער; האָט דער טאָג דאַן אַזוי געטאָגט
און געליכטיגט, געליכטיגט און גענזאַמט זיך, און מיט שיין

He gazed and gazed upon the ground, never looking at himself or his path, never looking around at all, and he didn't notice that far away, upon the horizon opposite him, a rider loomed into view, on a large mount, finely saddled and true to the rider. He loomed up, scanned around and across the field, and found it empty and after sunset. His eyes searched long and hard till at last they alit on the walking boy. He spurred his horse and charged toward the boy, and silently and unnoticed by him he drew nearer to him in the evening. As the rider came close, the boy lifted up his eyes from despair and mulling, and felt the rider and saw him astride, and the rider was coming closer and closer, and the two were coming toward one another. Then the horseman reined in his horse and pulled it back. It halted and didn't budge, and the boy and the rider stood face to face....

"Good evening, boy."

"Good evening, rider."

"You're coming from the field and the old man?"

"Yes," replied Bovve.

"And the old man is dead and you're free of your service?"

"Free," said the boy in sadness.

"Get up on the horse and ride with me."

"Where to?"

"To the king."

"And what will I do there?"

"Give me your hand, and I'll tell you as we ride."

And the horseman reached out his hand to the boy who stood before and below him, the boy stretched out *his* hand to the horseman, and the rider took him, and lightly and nimbly lifted him onto the horse and the saddle.

And there, and as the rider reined his horse toward the horizon from which he had ridden, and as the horse obeyed and quietly turned, and obediently galloped to where he was bidden, the rider looked at the boy who was sitting on his saddle with him, and said:

"Don't be surprised, my boy, and don't be amazed that I knew about you and where you were. Our stargazer told me and showed me the way."

"And who am I?"

"A servant to the king."

"And why was I sent for?"

"Let me tell you. Our king has a little daughter, young, and lovely, and lively, and the same age as you. The king dotes upon her. And recently she turned to him and said: 'Daddy, darling, I want a friend, a boy the same age as I, I want him to be a brother to me, and make my heart feel glad.' For the king has no sons, our king has no boys, his daughter is his only child, his girl is the apple of his eye, and the king can never say no to her, and everything that her lips pronounce has to be done as soon as it's said.

"And the king gave his word, and discussed her wish with his ministers, he gathered together the Council of Peers and told them what his daughter desired, and that her desire would have to be done, but *how* and *who*, he didn't know and what did *they* think?

"They listened to what he said, the peers, and understood the king's request, and that some person had to be chosen, with virtues and qualities hard to find. They brooded and thought and racked their brains, and each man looked among his children and wanted to find the fortunate boy among his own. Each one quietly offered his own. The king listened to their proposals, and then respectfully turned them down, he offended no one, said nothing against their children, nothing against the boys that they proposed, but accepted none, and agreed to none, and then he turned to the stargazer, relying on him and his advice: The stargazer knows, the stargazer sees, so he banked on him and what he would say, and what he would offer.

"So the stargazer mulled and the stargazer mused, and then, turning to the peers, he said:

"'The matter, my lords, is rather grave, the situation, honored sirs, is exceptional, the princess is precious to us, and her wish is our command. Thus, you must know: We don't need just a friend for her, to pass the time, not just a playmate to act as a brother, but a friend, a real one, devoted and loyal, a brother by birth as it were. He has to help the princess in all her troubles, and all the time, and be prepared to risk his life for her at any time. Because ... we will need his life, the princess will require his life, for crises, great ones, are lurking ahead of her. That's what I've seen in the stars, and the stars say: Do not seek the boy among the lords, nor among the royal next-of-kin, nor among his friends or his family, nor in our royal capital, nor in other cities, nor in any town or village of any country, but far away from any men, remote and distant from human settlement—there you shall find such a quality, there you shall find such a boy. And my lords, with all due respect to yourselves

און מיט באַשטענדיגער געלויכטן. האָט ער אָפּגעשיינט; האָט זיך דער טאָג דאַן פאַמעליך און צום פאַרנאַכט־צו זיך רוקן און אַרויסרוקן גענומען, און פון שטיבעלע און פון דעם, וואָס קומט פאָר אין שטיבעלע, דאָס ליכט און אַרויסציהען פאַמעליך; האָט ער דאָס אַרויסגעצויגן און דאָס שטיבעלע אין אַ שטיל־טונקלקייט געלאָזט, אין אַן אומעטיגליכן און אין אַ פעלדישן, אין אַ שווייגנדיגן און אין אַ פאַרנאַכטישן אין פעלד; האָט דאָס שטיבעלע דאַן ווי טרויערן גענומען: מיטן פענסטערל מיטן איינעם און מיט טירעלע פון חורבה, און מיט ווענטעלאַך אינעווייניג און מיטן בעטל דאָרט, וואָס איז מיט דעם זקן־ליגנדיגן געשטאַנען. איז דער אַלטער דאַן אַזוי אויסגעצויגן און פאַרן אויסגיין געלעגן, מיט קוק אין סטעליע קוקנדיג און גאָרנישט דאָרטן זעהענדיג, און דאָס יינגל איז איבער אים געשטאַנען און אויף זיין אַרויפקוקן געקוקט. האָט אין דער מינוט פונם עק־פעלד פון ווייטן די זון מיט אַ לעצט־שטראַל אין פענסטערל און אין שטיבעלע אַריינדערלאַנגט, און אַריינגעשיקט און אַריינגעשיינט און אויפן פנים פון זקן דאָס אָפּגעשלאָגן, און שטיל און דערויף אַזוי אָפּשלאָגנדיג, האָט ווי מיטן טאָג און מיטן פעלד, מיטן שטיבעלע און מיט דעם לעבן אין שטיבעלע זיך אָפּגעזעגנט.

האָבן זיך אין דעם מאָמענט ביים זקן און פאַרן סוף די אויגן אויסגעלייטערט, האָט ער זיי פון סטעליע און פון לאַנגן אַרויפקוקן צוגענומען, האָט ער זיי אויפן יינגל, וואָס פאַר און נעבן אים שטייענדיגן, געקערעוועט, האָט ער אויף אים אַ קוק געטאָן און אים באַטראַכט מיט זיי, און באַלד, און אים אָפּגעבאַטראַכט, אים אַזוי געזאָגט:

— „קינד מיינס... דו האָסט מיר געדינט און מיר געטריי געווען, דו האָסט מיך געערט און חשוב געהאַלטן, און מיך געטרייסט און אונטערגעהאַלטן מיין עלטער. ווינש איך דיר דערפאַר און באַגער: אַ לעבן און אַ ליב־האָבנדיגס, אַ יוגנט און אַ טרייסט־טראָגנדיגע, און פאַר מלכים זאָלסטו שטיין, און מלכים זאָלסטו טרייסטן.

און הער: — מיין לעצטע שעה פון מיין דאָ אין לעבן זיין איז געקומען, און באַלד ווערט ביי מיר דער לעצטער כוח־שפור און דאָס לעצטע לעבן־נשאר צוגענומען, וועל איך דאָ אויף דעם בעטל בלייבן, וועל איך דאָ אַ טויטער ליגן, זאָלסט דו מיך אין שטיבעלע פאַרלאָזן. זאָלסט דו נאָר נאָך זיך די טיר פאַרמאַכן, זאָלסט דו באַלד פון דאַנען אַוועקגיין, און באַלד און ביי דעם ערשטן אַרויסגיין דיינעם וועט דיך דאָס ערשטע באַגעגעניש באַגעגענען און מיטן ערשטן לעבן־רוף דיך רופן"...

איז אַזוי טאַקע געווען. באַלד האָט דער אַלטער פונם יינגל זיך אָפּגעקערעוועט און פון צו אים צו רעדן אַנטשוויגן געוואָרן, האָט ער ווייטער די אויגן צו דער סטעליע אויפגעהויבן און מיט זיי אַרויפגעקוקט און פון דאָרט זיי שוין נישט צוגענומען; האָט ער אַהין געקוקט און שטיל דאַן, און ביז זיי האָבן זיך אים פאַרמאַכן גענומען, האָט ער זיי פאַרמאַכט און אויסן געבליבן, איז ער אַזוי ליגנדיג און באַרוהט געוואָרן, און שטיל און אַזוי באַרוהט בלייבנדיג, האָט די נשמה זיין גאָט און זיין אָטעם דעם שטיבעלע אָפּגעגעבן...

איז דאָס יינגל אַ ווײַלע נאָך אַזוי איבער זיין געלעגער געשטאַנען, געזאַמט און אויסגעוואַרט, אויפן טויטן געקוקט און אין זיין טויטקייט זיך איבערצייגט. איז ער באַלד פון אים אָפּגעגאַן, האָט ער זיך מיטן אַלטן און ווי געזעגנט אָפּגייענדיג, האָט ער דאָס שטיבעלע פאַרלאָזט און אין דרויסן אַרויסגעגאַן, נאָך זיך דאָס טירעלע פאַרמאַכט און אויף דער קלאַמקע אין שטילן, און באַלד און נאָכן אָפּגיין נאָך דאָרטיגן, האָט זיך אויפן פעלד, און פון וואַנען ער איז אַמאָל אָנגעקומען, אַהין, פון וואַנען ער האָט זיך אַמאָל פאַרן זקן באַוויזן, אַוועקגעלאָזט.

און אָט: שטיל און נאָכן זון פאַרגיין, אָוונטיג און נאָך שטיבעלע פאַרלאָזן, איז דאָס פעלד ליידיג און אויפגעראַמט געלעגן. די זון האָט נאָך זיך אַ שוואַך דערלויכטונג נאָר געלאָזן, און אויך דאָס שטיבעלע דאַן — אַ טרויעריג דערמאָנונג ביים יינגל. האָט דאָס יינגל אָן שטיבעלע געדענקט און אין פעלד דאַן געשפאַנט, דעם אַלטן און זיין טויט־איבערגעלאָזטקייט אין זינען געהאַט און אַזוי און מיט זינען שטילן אין יענעם פאַרנאַכט זיך געגאַנגען. האָט ער לאַנג די אויגן צו דער ערד געהאַלטן און אויף פאַר זיך און אויף פאַר זיין וועג נישט געקוקט, האָט ער זיך די גאַנצע צייט און קיין איין מאָל נישט אַרומגעקוקט, האָט ער דערום נישט באַמערקט: ווי פון ווייט און פון דעם האָריזאָנט דעם אַנטקעגנדיגן, האָט זיך אַ רייטער באַוויזן. אויף אַ פערד און אויף אַ גרויסן, אויף אַ שיין

and your children, you know me and you know my disinterestedness, and no one will suspect my motives, but the truth, as given from heaven, is *my* truth, and tongue cannot deny it. Thus, I propose: Let the king give me three nights, I will prepare myself in that time, and stay awake, and whatever the stars will say to me, I shall transmit to the king and his servants.'

"And that's what happened. They gave the gazer two or three nights, and he didn't sleep a wink all the while, he stayed awake on his high tower outside the city, holding his head up toward the sky, his eyes toward the stars, scanning and peering and seeking in the heavenly heights, and at last, after the third night, he appeared again in the royal palace, in the morning after the king's levee. He entered, and had himself announced, and they announced him to the king, and he came before him, and bowed in respect, and softly, after bowing, he said:

" 'I saw, Your Majesty, I saw and was shown: In a field, far away, in your land, there stands a shack, tiny and old, an abandoned ruin, about to collapse . . . . And an old man lives in it, and a boy lives with him, a servant, and the old man is about to pass away, and the boy will remain alone, and go off into the world when the old man leaves it, and you'll have to send someone out after him to overtake him on his road . . . . And—the boy will go out because he loves the old man, and he'll do the old man's final bidding, for the old man told him to put himself in the hands of the first person he meets on the way and follow him to wherever he summons. I say to you, Your Majesty, command one of your devoted horsemen to saddle his horse immediately and ride out and ride to the field, and this is the way . . .'

"The king promptly sent for me, and ordered me to prepare for the journey immediately, so I saddled the horse and the king transmitted the stargazer's words and directions to me. I rode and rode, and I left the capital and came to other cities, and I left those cities, and avoided others, and ignored the towns and settlements, and rode through the countryside, on and on, and farther and farther, until I saw you leaving the shack and crossing the field. And that was it . . . ."

And now the rider stopped his telling, and paused a while, riding wordlessly, slowly, and holding the boy next to himself, gazing at him, and then, after gazing briefly, he added:

"And now we'll ride and ride, a day and two, across our wide land, and then we'll arrive in the capital, and then I'll bring you to the king and his daughter. All right?"

"Yes," said the boy, boyishly, not musingly, not boastfully.

And thus it came to pass. The rider rode upon his horse, drawing nearer and nearer to the settlement, and the field was farther and farther back, and the shack was farther and farther away, and he rode quietly with the boy, and at last, after several days, he arrived one evening in the capital, on the king's street, at the king's palace.

Upon their arrival, they took the boy into the palace and presented him to the king. The ruler scanned him from head to foot, and he liked the boy. With his quiet standing and his holding himself well, with his appearance and his modesty, he was bidden by the king to approach, and the king stroked the boy's head and stared into his eyes, and then had him taken to a separate room to change his clothes and rest from his long riding.

He was led away and his clothes were changed, and he was dressed in the stateliest garments and given everything he needed, and prepared, and then when everything was done, he was left alone for the night, to spend the night in the room.

The next day, when the boy got up from his sleep, relaxed and rested from the previous day, refreshed and restored from riding, he was brought to the king, to the royal levee, and presented in his newness to the morning eyes of the king. The king cast his eyes upon him and received him with a cheerful face, blessed him with a "good morning" and inquired about his needs and wishes: Might he need anything, might he lack anything, he need merely ask, and the king would have his wishes fulfilled. The boy bowed from the waist, thanking the king for his concern and his bounty, but everything was fine, he had all that he needed, nothing was lacking, and may the king be exalted, and as soon as the boy needed anything, he would apply to the king . . . .

The king listened to the boy's words, and his face broke into a smile, the king was cheerful and happy, and then, before dismissing the boy, he had them summon his beloved daughter into the reception chamber before him. They brought her in, the daughter, in front of her father for the morning blessing. She, too, bowed and curtsied to the king, bending her young body and her knees to him, presenting herself lovingly and daughterly to his fatherly highness.

"Good morning, daughter."

"Good morning, father."

די צוים נאָכגעגעבן· איז דאָס שטיין געבליבן, האָט זיך עס פון אָרט נישט גערירט, און אַזוי און זיך נישט רירנדיג, דאָס ייִנגל דאַן פאַר רייטער פאָרגעשטעלט···

— אַ גוטן אָוונט, ייִנגל·

— אַ גוט־יאָר, רייטער·

— פון פעלד און פון אַלטן גייסט דו?

— יאָ — האָט בבא געענטפערט·

— און דער אַלטער איז שוין טויט, און דו ביסט אים פון צו באַדינען פריי?

— פריי — האָט דאָס ייִנגל טרויעריג געזאָגט·

— זעץ־זשע זיך מיט מיר אויפן פערד אַצינד און וועסט מיט מיר אינאיינעם רייטן·

— וואוהין?

— צום מלך·

— און וואָס וועל איך טון ביים מלך?

— גיב אַ האַנט, און איך וועל דיר שוין אויפן פערד דערציילן· — און דאָ האָט דער רייטער דעם פון פאַר אים און אונטן־שטייענדיגן ייִנגל אַ האַנט אַראָפּדערלאַנגט, אויך דאָס ייִנגל דעם רייטער האָט אויך זיין האַנט אויסגעשטרעקט, האָט ער אים אַ נעם געטאָן, דער רייטער, און גרינג און גע־שיקט־רייטעריש אים אַרויף און אויפן פערד און זאָטל אַרויפ־געבראַכט·

און אָט, און אַז דער רייטער האָט צוריק דאָס פערד צום האָריזאָנט צו, פון וואַנען ער איז אָנגעקומען, אויסגעקערע־וועט, און אַז דאָס פערד האָט אים געפאָלגט און שטיל צו־ריק זיך אויסגעדרייט, און דינעריש און וואוהין זיין רייטער־האַר האָט דעם געהייסן גיין, זיך געלאָזט, האָט זיך דאַן דער רייטער צום ייִנגל, צו דעם אינאיינעם מיט אים אויפן זאָטל זיצנדיגן, זיך געקערעוועט און אים אַזוי געזאָגט:

— זאָל דיר קיין חידוש נישט זיין, ייִנגל, און זאָלסט זיך נישט וואונדערן, פון וואַנען איך ווייס פון דיר און פון וואַנען איך בין דערגאַן דיין אָרט, — דאָס האָט מיך אונזער שטערן־זעהער געפירט, דאָס האָט ער מיר אַהער דעם וועג אָנגעוויזן·

— און ווער בין איך?

— אַ דינער ביים מלך·

— און נאָך־וואָס געשיקט נאָך דיר?

— אָט נאָך־וואָס: — ביי אונזער מלך איז אַ טעכטערל פאַראַן, א יונגס און אַ שיינהייט, אַ לעבעדיגס און אין די יאָרן אין דיינע· איז דאָס ביים מלך אַ חשובה אַ גרויסע, האָט זיך עס צו אים געקערעוועט, האָט זיך עס ביי אים גע־בעטן און אים אַזוי געזאָגט: „טאַטע־פאָטער, אַ חברל וויל איך, א ייִנגל און אין די יאָרן אין מיינע, און זאָל ער מיר אַ ברודערל זיין, און זאָל ער מיר מיין האַרץ דערפרייען"··· ווייל ביים מלך ביי אונזערן זיינען קיין זין און קיין ייִנגלאַך נישטאָ, און דאָס טעכטערל איז ביי אים איינס, און דאָס טעכטערל איז ביי אים דאָס אויג אין קאָפּ, און דער מלך קאָן איר נישט אָפּזאָגן, און אַלץ וואָס איר מויל רעדט אַרויס, מוז באַלד און געשאַפן ווערן פּינקטליך·

האָט ער איר צוגעזאָגט, דער מלך, האָט ער זיך אָבער וועגן דער בקשה אירער מיט זיינע האַרן באַראָטן, האָט ער צו זיך דעם גרויסן האַרן־ראָט צונויפגערופן און זיי זיין טעכטערלס פאַרלאַנג דערציילט, וואָס זי האָט אים געבעטן, און אַז איר פאַרלאַנג מוז מען דערפילן, אָבער ווי אַזוי און ווענען, דאָס ווייסט ער נישט און פרעגט ביי זיי· האָבן זיי אים אויסגע־הערט, די האַרן, האָבן זיי אים פאַרשטאַנען, דעם מלך, און אַז אויסגעקליבן ווערן דאַרף אַזוינס, וואָס אויסגעקליבן ווערן זאָל ווערט זיין, און מיט מעלות און מיט אייגנשאַפטן, וואס זיין זאָלן זעלטן· האָבן זיי זיך פאַרטראַכט, געקלערט און איבער־געקלערט, און יעדערער האָט צווישן זיינע קינדער געזוכט, און יעדערער האָט דעם גליקליכן צווישן זיינע אייגענע געוואָלט געפינען, האָבן זיי טאַקע שטיל און יעדערער פאָר־געלייגט פון זיינע אייגענע· האָט דער מלך זיי אויסגעהערט, האָט ער זייערע פאָרשלאָגן און אויף אַן איידל־אופן דער־ווייטערט, נישט באַליידיגט קיינעם און קעגן זייערע קינדער נישט גערעדט, ניטש קעגן זייערע אייגענע און נישט קעגן די אַרויסגעשטעלטע פון יעדערן· און דאָך און נישט אָננעמענ־דיג פון זיי קיינעם, און דאָך, און נישט באַשטייענדיג אויף קיין איינעם, האָט ער זיך נאָר צום שטערן־זעהער געווענדט און אויף אים און אויף זיין עצה זיך פאַרלאָזט: — דער שטערן־זעהער ווייסט דאָך, דער שטערן־זעהער פאַרשטייט דאָך, פאַרלאָזט ער זיך אויף אים, און וואָס ער וועט זאָגן, און וואָס ער וועט פאָרלייגן·

"And this is your friend."

And now the daughter took her eyes from her father on his throne and lifted them upon the boy, who was standing aside next to the royal throne, gazed at him in curious surprise.

"Yes, daughter, this is your friend, make friends with him and accept his love, and he'll be together with you, and stay with you in the palace."

The daughter blushed childishly, the daughter removed her eyes from the boy, and, lowering her head and youthfully blushing, she dropped her eyes to the ground, and she stood there before her father and his gazing . . . .

"And now, children, for you," the king addressed them both as "children."

"Get back to your rooms and your conversation and yourselves." And the king motioned, and commanded the servants, and the children went off to their chambers, led away from the reception.

4.

And so, from that morning on, the boy remained in the palace, with the king, to be with his daughter, together with her, and be reckoned as a child of the king, a friend of his child, a companion, devoted forever . . . .

The years elapsed. The boy was brought up in the palace and grew up with the princess, and he was liked by everyone, and more than anyone by the king's daughter. And without the boy, the girl would never take a step or play a game or enjoy a children's pastime, and they were always together, eating and drinking and playing and studying together. And time went on, and the two of them were of the same age and grew at the same pace, and were endowed with the same youth.

The princess flowered and bloomed in youth, and the boy did not remain behind, he kept up with her and flourished with her.

And after a time, they reached an age of youth, young and yet ripe, growing and awakening. And they awoke from their innocence and their ignorance, and saw one another in ripeness and the same age, and both of them seventeen . . . .

Others noticed as well: the king with his fatherly eye on the daughter, and the peers with a begrudging eye on the boy, the stranger. The lords discussed it among themselves, each one telling another one, and the king saw it too, but kept it to himself. Now he held close watch on the children, and sometimes his royal eye would alight on them and follow them and observe what they did: The way they came before him with lowered eyes; how close they were and one together, and yet, when standing before him, how remote and shamefaced with one another . . . .

He saw it and he pondered it, and after a spell of convincing himself and making sure and mulling it over, he summoned the stargazer, his beloved adviser, to give him advice.

And the stargazer came at the king's beck and call, and the king ordered the attendants to close the door behind him and admit no one else as long as he was there, and none of the footmen were to disturb the king: He had business of utmost importance and had to remain alone with the stargazer.

Now the king told the stargazer the things he had noticed about the children, and his lengthy watching and observing, his keeping an eye on them and a watch on them, and the things he had seen and the things he had noticed, and he told all these things at length and at breadth to the stargazer, and he called upon his advice and his wisdom and his common sense.

And the stargazer had to understand: The king was just one and the peers were many, and his daughter was the apple of his eye, and her love was his healing. But the peers and the courtiers would fight and oppose. For in truth: As all did know and as all could bear witness—it had never happened, it had never occurred, not in his family, and not with other kings, that a princess should get her beloved from the street and from the fields. And such was the case: The boy was poor, and had no father or mother, no pedigree and no lineage, and there were so many children around, courtly and close to the king—and what was he to do? . . .

The stargazer listened to what the king said, and he reflected, he understood the king and his predicament, sympathized and uttered his sympathy, and then he mulled the matter some more. And then, after having thought it out, he spoke to the waiting sovereign:

He told him not to fret or worry for now, the children were still young, and their hour of union was far away. It was better to wait, and time would bring counsel.

Again the gazer mulled and mused, standing in silence for a while, turning his thoughts around in his head, and then he added further advice:

האָט זיך אויך דער שטערן־זעהער דאַן פאַרטראַכט, האָט אויך דער שטערן־זעהער, און געקלערט אַ ביסל, און דערנאָך, און צו די האַרן זיך קערעווענדיג, האָט אַזוי געזאָגט:

— די זאַך, האַרן, איז אַן ערנסטע, די לאַגע, געערטע, איז אַן אויסגענומענע, און די מלך־טאָכטער איז אונז טייער, און איר ווילן איז אונז חשוב. און דערום ווייסט: נישט קיין חברל, און אויף דער צייט פאַרבּרענגען, פאָדערט זיך דאָ, נישט קיין יוגנט־פריינט, אום ער זאָל דער מלך־טאָכטער די בּרודער־פרייד פאַרבּייטן, נאָר טאַקע אַ פריינט און מיט אַן אמת, נאָר טאַקע אַן איבּערגעגעבּענער און ווי פון געבּוירן אַ בּרודער. ער דאַרף: דער מלך־טאָכטער אין אַלע נויטן בּיישטיין, און אַלע מינוט, און ווען מ׳וועט נאָר דאַרפן, פאַר איר זיין לעבּן אָפּגעבּן גרייט זיין. ווייל... זיין לעבּן וועט מען דאַרפן, זיין לעבּן וועט דער מלך־טאָכטער נויטיג זיין, ווייל נויטן און גאָר גרויסע שטייען דער מלך־טאָכטער אין איר לעבּן פאָר. אַזוי האָט מען מיר פון די שטערן געוויזן, און שטערן זאָגן: נישט פון האַרן און נישט פון די נאָהענטסטע פון מלך, אויך נישט פון זייערע פריינט און נישט פון זייערע קרובים זאָל מען דאָס יינגל זוכן; און אויך נישט פון דער הויפּט־שטאָט און פון דער בּאַקרוינטער אונזערער, און אויך נישט פון אַנדערע, און בּכלל פון שטעט און פון קיינע ישובים און קיין מדינה, נאָר ווייט און פון מענשן אָפּגעזונדערט, נאָר פאַררוקט און פון אַלעם ישובדיגן אַרויסגענומען — קאָן מען אַזאַ אייגנשאַפט, קאָן מען אַזאַ איינעם געפינען. און — האַרן — נישט אויף אייך צו בּאַליידיגן און נישט אייערע קינדער צו פאַרשעמען, איז מיין וואָרט געווענדט: איר ווייסט דאָך און קענט מיך דאָך און מיין נישט־פּאַראינטערעסירטקייט, און קיינער וועט מיך דאָך אין גאָרנישט נישט חושד זיין, אָבּער דער אמת און פון דעם הימל־געגעבּענער דאָס איז מיין אמת און איך קאָן אים נישט אונטערן צונג פאַרלייקענען. און איך לעג פאָר: זאָל מיר דער מלך צייט דריי נעכט געבּן, איך וועל זיך אין זיי גרייטן, און וועל אין זיי אויף זיין, און וואָס די שטערן וועלן מיר ווייטער זאָגן, וועל דעם מלך און זיינע דינער אויפגעבּן.

איז אַזוי געווען: האָט מען דעם שטערן־זעהער צייט דריי נעכט געגעבּן, איז דער שטערן־זעהער אין זיי נישט געשלאָפן, איז ער אויף זיין טורעם, אויף זיין אויסערשטאָטיגן און אויף זיין הויכן אויף געווען, די גאַנצע צייט און די נעכט איינגאַנצן דעם קאָפּ אַרויף און די אויגן צו די שטערן געהאַלטן, און געקוקט און לאַנג געקוקט און געזוכט און אויסגעזעהן אין די הימל־הויכן, און לסוף און נאָך דער דריטער נאַכט האָט ער זיך צום מלכס פּאַלאַץ בּאַוויזן, אין דער פריה און נאָכן אויפשטיין פון מלך. איז ער אַהין צוגעקומען, האָט ער זיך מעלדן געהייסן, האָט מען אים געמעלדן צום מלך, איז ער פאַר אים געקומען, זיך פאַר אים געבּוקט אין כּבוד, און שטיל און נאָכן כּבוד־בּוקן אים אַזוי געזאָגט:

— איך האָבּ געזעהן, מלך, כ׳האָבּ געזעהן און מ׳האָט מיר געוויזן: אויף אַ פעלד און אין אַ ווייטן אין דיין מדינה שטייט אַ שטיבּעלע, אַ קליינס און אַן אַלטס, און אַ חורבּהלע און אַן אָפּגעלאָזנס, און בּאַלד צום איינפאַלן... וואוינט דאָרט אַן אַלטער מאַן אין דעם, וואוינט בּיי דעם אַלטן אַ יינגל — אַ בּאַדינער, דאַרף דער אַלטער און פון דער וועלט שוין אַוועקגיין, און דאָס יינגל וועט אַליין בּלייבּן, און נאָכן טויט דעם אַלטנס אויף דער וועלט זיך לאָזן. דאַרף מען אים אַנטקעגן גיין און בּאַלד אויפן וועג אים איבּערנעמען... און — דאָס יינגל וועט זיך לאָזן, ווייל דאָס יינגל האָט דעם אַלטן ליבּ, דאָס יינגל וועט דעם אַלטנס צוואה הערן, און דער אַלטער האָט אים אָנגעזאָגט, אַז דעם ערשטן, וואָס וועט זיך אים אין וועג בּאַגעגענען, זאָל ער זיך אים איבּערגעבּן און וואוהין ער וועט אים רופן, פאָלגן... זאָג איך עס דיר, מלך, זאָלסט דו בּאַלד און איינעם פון דיינע געטריי־רייטער שאַפן, און זאָל ער בּאַלד דאָס פערד אָנזאָטלען, און זאָל ער זיך אין וועג לאָזן און דעם וועג צום פעלד אַהין דאַרף מען אַזוי און אַזוי פאָרן...

האָט דער מלך בּאַלד מיך צו זיך רופן געהייסן, האָט ער מיר זיך תּיכף און אין וועג אַריין גרייטן בּאַפוילן, האָבּ איך דאָס פערד אָנגעזאָטלט, און דער מלך האָט מיר דעם שטערן־זעהערס ווערטער, און ווי אַזוי מ׳דאַרף פאָרן אַהין, איבּערגעגעבּן. האָבּ איך געריטן, בּין איך פון דער הויפּט־שטאָט אַרויס און אין אַנדערע שטעט געקומען, און אויך פון יענע אַרויס און אויך די אַנדערע אויסגעמיטן, האָבּ איך דערפער און ישובים אָך זיך געלאָזט און אויפן לאַנד און אויף פריי־פעלד זיך

The king must know, as it seemed and appeared to his friend, that the bridegroom was marked by the heavens and set by the stars, and no power and no impediment could ever prevent the children's love. But for the moment, let it wait.

The king thanked the stargazer for his advice, and said goodbye, and the stargazer returned to his home, and the king remained on his throne in his palace. He thought about the stargazer's advice, and agreed with it, and he felt relieved, and, quietly as hitherto, he let the children be.

And meanwhile time went along on its way, and the children became closer and closer, and they kept on growing, and the courtiers whispered about their growing, they clustered in private groups and talked about them, and about the boy and his role at court, and their envy of him increased, and some of the courtiers, the highest, no longer bothered to hide their envy. They hated him and looked down at him, and scorned his being here in the royal palace, for himself and as their equal. They bore a deep grudge and treated him poorly, and whenever they met him they would glare and scowl.

The boy perceived it, and the princess noticed and knew of their hatred, but both of them avoided it, and never talked about it together, nor even mentioned it, and they merely looked with silent eyes at the king, at him and his wisdom, at what he witnessed and overlooked. They waited—but the king never spoke to the lords, and the children never to the king, and time wore on, and things were slowly coming to a head, and all at court could feel it coming, but nobody said a word.

But then one day in the palace something happened:

5.

The king set a day for his annual hunt and told the lords and the courtiers to perpare for that day. And they began to make themselves ready. The lords took out their coursing-clothes and told their servants to clean them up, and the courtiers whetted their spears and swords and took apart their guns and cleaned each part, and all were absorbed in their preparations, and throughout the royal palace, the readyings and arrangings were great, and the servants and footmen scurried about, and they labored like madmen in the stables. The horses and wagons were led from the stables, and carriages and harnesses were rigorously scoured, and the royal firearms removed from their cases and inspected and cleaned, and also for Bovve and for the daughter of the king, everything was prepared so that they might take part in the hunt. For . . . this time the princess begged her father and pleaded with him to take her along, and not refuse her or leave her at home, she wanted to watch the coursing and everything that happened. The king did not say no. He agreed to her request, and told his servants to include his daughter and her playmate in his cortege, the two of them would ride with him, along with him at either side.

The day came closer, and the morning dawned, and all the lords and all the huntsmen gathered at the royal palace, and all were adorned in their hunting best, and all were equipped for the hunt, and the horses were harnessed, and the hounds by the steeds, all set to start, out in front, and some would start first and some start last.

Then the hunting horn blared out, and the king appeared as the first, on his mount, at his side his daughter, with her escort, riding on a lovely horse, and next came the lords arranged in a line, in the usual order of long tradition.

The trumpet pealed a second time, and then it blasted once again. The king rode out of the court and the palace, and next came his daughter with Bovve, and after them came all the lords. They galloped across the first street, and then the second, and then the third, and thus advancing from street to street, they rode through the city and into the fields. And onto the road, and into the forest where they were heading.

The king and his hunters came to the middle of the forest, and the horsemen reined in their steeds, and waited for the hunting master to give the signal for the hunt to begin.

They stood for a spell, and the morning hung over the woods, sunny and quiet, peaceful and radiant, and the woods and the trees stood perfectly still, and the horsemen among them sat still on their mounts. But then the hunting master gave the sign, the hunters dismounted and untied the hounds, and the hounds sprang off in all directions, and after them the huntsmen with rifles and guns, and they all wandered among the trees, each man following his tracker and his forerunner. The woods became hushed, and the riding host scattered and vanished, and only the rarest of rustles came back from the thickets, a hunter leaping or a dog prying, and no voice and no bark disrupted the peace, and the men got farther and far-

אָוועקגעלאָזט, און אַזוי אַ צייט און אַזוי אַ לאַנגע צייט, און ביז איך האָב דיך אין פעלד און פון שטיבעלע אַרויסגיין דערזעהן. און דאָס אינגאַנצן . . .

און דאָ האָט זיך דער רייטער פון דערציילן אָפּגעשטעלט, און זיך אויפגעהאַלטן אַ ווײַלע, און שטיל און אויפן פערד פאָרנדיג, און פאַמעליך און נעבן זיך דאָס יינגל האָבנדיג, האָט אים נאָך באַטראַכט, און דערנאָך און נאָכן באַטראַכטן ווייניגן, האָט אָט־וואָס צוגעגעבן:

— און אָט ווערלן מיר אַזוי רייטן און רייטן, אַ טאָג און צוויי און איבער אונזער לאַנד דעם ווייטן, און דאַן און מיר ווערלן אין הויפּט-שטאָט קומען, און דאַן ווער דיך צום מלך און צו מלך־טאָכטער ברענגען. האַ?

— יאָ, — האָט דאָס יינגל יינגלש, נישט פאַרטראַכט זיך און נישט איבערנעמענדיג זיך, געענטפערט.

איז טאַקע אַזוי געווען: האָט דער רייטער אויפן פערד געריטן און וואָס אַ מאָל אַלץ מער און מער און צום ישוב זיך דערנעהענט, האָט ער נאָך זיך שוין ווייט דאָס פעלד, און וואו דאָס שטיבעלע איז געשטאַנען, געלאָזט, און אַלע מאָל אַלץ ווייטער און טיפער און אין לאַנד אַריין אַרייגעפאָרן, און שטיל און אַזוי מיטן יינגל אינאיינעם פאָרנדיג, איז לסוף און נאָך טעג נאָך אייניגע אין אַ פאַרנאַכט און אין קרוין-שטאָט אָנגעקומען און אויפן מלכס גאַס און צום מלכס פּאַלאַץ זיך צוגעשטעלט.

אָנגעקומען, האָט מען באַלד דאָס יינגל אין פּאַלאַץ אַריינגענומען און פאַרן מלך אים פאָרגעשטעלט. האָט אים דער מלך באַטראַכט, און פון קאָפּ ביז די פיס אים אָפּגעמאָסטן, איז דאָס יינגל אים געפעלן: מיט זיין שטיל־שטיין און מיט זיין גוט־זיך־האַלטן, מיט זיין אויסזעהן און מיט זיין באַשיידנקייט. האָט ער אים צו זיך דערנעהענט, האָט ער אים איבערן קאָפּ

אים אין אַ באַזונדער צימער אָפּפירן געהייסן, אויף אים איבערטון און איבערקליידן און פון דער נסיעה און פון לאַנג געריטענעם אָפּרוהען לאָזן.

האָט מען אים אָפּגעפירט, און אים איבערגעטאָן און אויסגעשטאַט פּאַלאַצדיג, און אַלץ צו זיין באַדאַרף אים דערלאַנגט, און אין וואָס ער האָט זיך גענויטיגט, אים צוגעגרייט, און דערנאָך, און אַלץ אין צימער דאָרט אָפּגעטאָן, האָט מען אים אַליין געלאָזט, און אויף נאַכט און אויף איבערנעכטיגן אין צימער.

און אויף מאָרגן, — און אַז דאָס יינגל איז פון שלאָף אויפגעשטאַנען און באַרוהט און אָפּגערוהט פון נעכטן, און דערפרישט און אויסגעגלייכט פון רייטן, — האָט מען אים צום מלך און צו זיין פריהמאָרגן־אויפנאַם געבראַכט, אים אין נייעם און אין באַנייטן און פאַר מלכס פריהמאָרגן־אויגן פאָרגעשטעלט. האָט אים דער מלך דערזעהן, האָט ער אים מיט אַ פריילין פנים אויפגענומען, האָט ער אים מיט גוט־מאָרגן געבענשט און אויף זיינע נויטן און זיינע באַדערפעונישן זיך נאָכגעפרעגט: — אפשר פעלט אים עפעס און אפשר גייט אים עפעס אָפּ, זאָל ער זאָגן, און דער מלך וועט דאָס דערפילן הייסן. האָט דאָס יינגל זיך פאַרנויגט, האָט ער דעם מלך פאַר זיין זאָרגעוודיגקייט און פאַר זיין גוטסקייט צו-אים-נויגן געדאַנקט, האָט ער אים אָפּגעדאַנקט: און באַזאָרגט איז מיט אַלעס, און גאָרנישט נישט פעלט אים, און זאָל ער געהויכט זיין און זאָל ער געקרוינט זיין, דער מלך, און דאַן, און ווען ער וועט דאַרפן, און דעמאָלט און ער וועט זיך ווענדן צום מלך . . .

און דער מלך האָט דעם יינגלס רייד פאַרנומען, און ביים מלך האָט דאָס פנים געשמייכלט, איז דער מלך זעהר אויפ־

יינגל האָט אַהער און צו פאַר זיך, אין אויפנאַם־צימער אויך דאָס טעכטערל און זיין געליבטע ברענגען געהייסן. האָט מען זי געבראַכט, דאָס טעכטערל, האָט מען זי פאַרן פאָטער און אויף פריהמאָרגן־ברכה פאָרגעשטעלט. האָט אויך זי און פאַרן מלך זיך פאַרנויגט, האָט זי פאַרן מלך איר יונג־קערפערל און אירע קניעלאַך געבויגן און ליב און טאָכטערדיג פאַר אים און פאַר זיין פאָטער־הויכקייט געקומען.

— אַ גוט מאָרגן, טאָכטער.

— זיי געבענשט, פאָטער.

— און אָט דאָס איז דער חבר דיינער — און דאָ האָט דאָס טעכטערל די אויגן פון פאַר פאָטער און פון זיין אויף דעם שטול-זיצן אויפגעהויבן, האָט זי זיי פון אים צוגענומען, און אויפן יינגל, וואָס איז אין אַ זייט און נעבן מלך־שטול געשטאַנען, מיט נייקייט און מיט פאַרחידושטקייט אַ קוק געטאָן.

ther apart, and the place where the riders had left their horses grew stiller and stiller, and only the servants who stayed with the horses stood and held their reins, and kept themselves and the horses still. And even the king, the hunter, escorted by Bovve and by the princess, moved off to a side, deep in the woods, like everyone else, in a silence of woods, like everyone else, intent on the hunt, deeply intent.

And then, when the king with his daughter and Bovve, had vanished deep inside the woods, and all around them, except for their tracking, no human could be sensed, nor a human sign, and not a dog and not a bark of other dogs, and only their own hounds and forerunners, from bush to bush, tore onward, seeking with long noses and sharp noses, and sniffed and pried and all in vain, and then dashed on, and, with the king and the king's children, reached the heart of the forest, and the woods grew denser, and overgrown with undergrowth, and interbranched and intertreed, and silent, and unusually silent, and undisturbed by any noise—when all at once, from a bush, an animal, a terrified beast, aroused from its rest, from its lair and its wooded life, streaked past the king and past his escorts, bumping past them and startled and not counting on being saved, it suddenly halted in front of them, not knowing where to turn, not having anywhere to flee—and all at once, with a cunning animal-leap, it sprang upon the princess's breast, and with its hurling leap and its bewilderment, it flung the princess upon the ground.

And they flung themselves and aimed their guns, the king and Bovve, at the beast, and fired, and shot the beast, and killed it, and then turned to the princess, who had been thrown to the ground, and they quietly bent over her, seeking the place where the beast had wounded her.

But then it turned out that the king's daughter hadn't been touched and hadn't been hurt, and had no wound nor injury, but she lay there, pallid, on the ground, stretched out, and not stirring a limb. And her eyes were staring but not seeing, and fixed on one point, and she didn't speak or move her lips, or moan or emit any sound.

The king gave Bovve an order. He told him to blow his horn, to announce to the entire forest that all the huntsmen dispersed in the woods were to gather together and hear that a misfortune had occurred . . . .

And Bovve did as he was bidden. Bovve blew his horn, once it was a sign of sadness, and the second time a dreadful tiding. And from all sides the horns responded, and tidings answered from everywhere, and all the horns appealed to one another, and all the huntsmen came stampeding, and—and after the huge trumpeting, from all the corners and all the lairs, the hunters all came hurrying out, and all at once, and all of them arriving at once, they found the king standing by his fallen daughter, and Bovve with both of them, trumpeting the great misfortune.

And the lords surrounded and observed the princess, and they looked at her and the king bending over her. Then some of them bent over and lifted her from the earth, and quietly and carefully they took her, and silently they carried her away from the place and quietly, accompanied by all, they brought her to the place where the servants and horses and carriages were waiting, and brought her there in a hush. They put her in the king's carriage, carefully put her down, and secured her there, and then all of them mounted their horses, and dolefully and wordlessly, they let the carriage roll out first, and all of them, hushed, accompanied her.

Arriving, the princess was brought into the palace, after the forest and the dismal yearly hunt. They took her to her chamber and to her bed. The king then gave a command:

"Let all the healers and all who can cure listen, from the capital and from around the capital, and whoever loves the king and his daughter, and no precious thing will be too precious for the king, and let them come, and let them cure."

And soon, all the healers of the capital collected in the palace, and they were brought into the daughter's chamber, and they inspected and examined her, and palpated and auscultated. Thus they saw: Something unwonted had happened to the princess, no blow and no injury, her entire body was untouched, and not a sign of animal teeth, and not the slightest trace of a wound, and yet the princess lay as though dead, but still her pulse, a feeble flutter, hinted at a hidden life.

The doctors consulted among themselves, quietly speaking in medical parlance, and all of them were earnest, and the distinguished and the serious men were quiet and lugubrious, and their eyes and their hushed gazes uttered an earnest situation and their helplessness: "The situation is earnest, and the accident is unwonted, and He in heaven is a healer and only He can help . . . ."

— יאָ, טאָכטער, דאָס איז דער חבר דיינער, זיי מיט אים באַקאַנט און געליבט פון אים, און ער וועט מיט דיר אינאיינעם זיין, און ער וועט מיט דיר אין פּאַלאַץ פאַרבלייבן.

און דאָס טעכטערל האָט זיך פאַרשעמט קינדעריש, דאָס טעכטערל האָט פון ייִנגל די אויגן צוגענומען, און אַזוי און מיט קעפּעלע אַראָפּגעלאָזטקייט און אַזוי און מיט פאַרשעמטקייט יוגנטליכן, האָט זי אירע אויגן צו דער ערד געניגט, און אַזוי פאַר איר פאָטער און אַזוי פאַר זיין דאָס־צוקוקן געשטאַנען...

— און איצטער, קינדער, צו זיך, — האָט דער מלך שוין צו ביידע זיך געקערעוועט און זיי „קינדער" אָנגערופן, — צו אייך און צום פאַרברייינגען אייערן, צו אייך און אין די צימערן. — און דער מלך האָט אַ וואונק געגעבן, און די דינער באַפוילן, און די קינדער זיינען אין די צימערן זייערע, אויף צוריק און פונם אויפנאַם אָפּגעפירט געוואָרן.

און אָט, און פון יענעם פריהמאָרגן איז דאָס ייִנגל ביים מלך געבליבן, אין פּאַלאַץ און מיט זיין טאָכטערל צו זיין, מיט איר אינאיינעם, און דעם מלך ווי אַ קינד גערעכנט ווערן, און פאַר זיין קינד פאַר אַ מיט־חבר, פאַר אַ פריינטל און פאַר אַן איבערגעגעבענעם אויף באַשטענדיג...

איז אַזוי אַ צייט אַוועקגעגאַן. דאָס ייִנגל האָט זיך אין פּאַלאַץ ערצויגן און אינאיינעם מיטן מלך־קינד געוואַקסן, און דאָס ייִנגל איז אויף אַלעמען באַליבט געוואָרן, און מער ווי אויף אַלעמען אויף דעם טעכטערל פון מלך. האָט דאָס טעכטערל אָהן אים קיין טריט נישט געטראָטן און קיין שפּיל און קיין קינד־פאַרברענגאַכץ נישט פאָרגענומען, זיינען זיי כסדר אינאיינעם געווען, און געגעסן און געטרונקען און געשפּילט און געלערנט זיך אינאיינעם. אַזויאַ צייט און אַזוי אַ לענגערע, און ביידע זיינען זיי איינע יאָרן געווען, האָבן זיי ביידע איין וואוקס געהאַט, און ביידע און מיט איינער יוגנט באַשאָנקען געווען. האָט דאָס מלך־טעכטערל געבליהט און ארויפגעצויגן זיך אין יוגנט, און דאָס ייִנגל איז נישט אָפּגעשטאַנען און זיך איר נאָכגעצויגן און איר נאָכגעבליהט מיט יאָרן. האָבן זיי אין אַ צייט אַרום די געוויסע יוגנט־עלטער דערגרייכט, די נאָך יונגע, אָבער פון שוין־צייטיגקייט, פון אונטערוואַקסן און פון דערוואַכונג פון יוגנטליכער, האָבן זיי זיך פון זייער אומשולד און פון זיך־נישט־וויסן אויפגעכאַפּט, האָבן זיי זיך דערזעהן — אין אויסגעוואַקסנקייט און אין איין יאָר עלטער, און אַז ביידע זיינען זיבעצן יאָר שוין אַלט...

האָט מען עס באַמערקט: דער מלך מיט זיין פאָטער־אויג אויף ט אָ כ ט ע ר, און די האַרן מיט אַ נישט־פאַרגינען־געפיל אויפן י י נ ג ל, אויפן פרעמדן. האָבן די האַרן צווישן זיך וועגן דעם גערעדט, און איינער דעם אַנדערן דאָס איבערגעגעבן, און אויך דער מלך האָט דאָס צוגעזעהן און דערווייל דאָס נאָר אין האַרצן ביי זיך געהיט. האָט ער אויף די קינדער און נאָר שטאַרקער זיין שמירה אָנגעשטעלט און פון צייט צו צייט און מיט זיין מלך־אויג זיי באַפוילן, און זיי נאָכגעקוקט און זיי געזעהן אין זייער האַלטן־זיך: ווי זיי קומען פאַר אים און מיט אויגן אַראָפּגעלאָזט, ווי זיי נאָהענט און פאַראייניגט זיינען, און דאָך פאַר אים און ווען זיי פלעגן ש ט י י ן פאַר אים, ווי דערווייטערט און געשעמט זיך איינס פאַרן צווייטן...

האָט ער עס געזעהן, האָט ער זיך וועגן דעם פאַרטראַכט, און אין אַ צייט אַרום און נאָך לאַנגן איבערצייגן זיך און זיכער־זיין און איבערגעטראַכטן, האָט איין מאָל און אויף אַן עצה צו זיך דעם שטערן־זעהער, זיין בעל־יועץ און געליבטן גערופן.

און אַז דער שטערן־זעהער איז אויפן מלכס באַפויל און רוף געקומען, האָט דער מלך נאָך אים די טיר פאַרמאַכן געהייסן, קיינעם און אויסער אים און בשעת זיין זיין־דאָ מיט אים נישט צוצונעמען, און קיינער און פון די באַדינטע און זאָל נישט איבערשלאָגן דעם מלך: — ער האָט אַן ענין און אַ וויכטיגן, און ער מוז מיטן שטערן־זעהער, און ער מוז מיט אים אַליין דאָ בלייבן.

און דער מלך האָט דעם שטערן־זעהער זיין מערקונג, און וואָס ער האָט אויף די קינדער באַמערקט, איבערגעגעבן, זיין זיי נאָכקוקן און זיי נאָכשפּירן לאַנגן, זיין אַ צייט־אַן־אויג־אויף־זיי־האָבן און זיי נאָכפאָרשן, און וואָס ער האָט געזעהן און וואָס ער האָט באַמערקט אויף די קינדער, און דאַן און אַלץ דעם שטערן־זעהער און דאָס אויסדערציילנדיג אינגאַנצן, האָט זיך צו אים און צו זיין עצה, צו זיין פאַרשטאַנד און זיין קלוגשאַפט געווענדעט.

— און זאָל ער פאַרשטיין, דער שטערן־זעהער: דער מלך איז נאָר איינער, און די האַרן זיינען אַ סך, און די טאָכטער איז אים דאָס אויג אין קאָפּ, און איר ליבע איז אים הייליג.

And the doctors did and tried what they thought was needed, they stayed and stayed in the princess's chamber, never leaving and always busy, and always consulting, and always attempting a new medicine, and everything within their knowledge and what they had learned in their medical school, and did it all with all their might and all their strength—to lessen the king's sorrow and to bring his daughter back to life. They did and tried everything, that day and evening—and when the king came over to their elders and asked about his child and her illness, they turned their earnest faces to the king's face and said:

"The matter is serious, the illness is unwonted, and we have done whatever we could, and proceeded by all the laws of medicine, and the rest is not in the hands of doctors, the rest is the will of heaven."

They had their say, and they went their way.

And the princess remained lying, with no improvement and no relief as of that day, after the yearly hunt, and the capital's doctors could offer no good and no relief, and not the doctors who came from elsewhere at the king's bidding.

The princess, as when she had fallen, lay there, unstirring, as though paralyzed, with open and with staring eyes, unswerving and unmoving, and not seeing anything. And exorcists tried to dis-spell her sickness, but none of their spells had any effect. And the princess lay there, not living, not dead, and the king sat at her bedside, guarding her and her soul. Long nights and hushed days, and he never removed his gaze from her, and he stared at her and never stopped staring, and stared in hope and faith. Perhaps a limb of hers might stir; an eye, perhaps, might flicker . . . . And so he sat there. And Bovve, the beloved of the princess, would come to her chamber from time to time, come and observe her, and also the king, sitting beside her, in his lostness and great oblivion. Bovve felt sorry for the king and wanted to comfort his misery and his fatherly grief, but he couldn't and he had nothing. He would walk away, leaving him alone with his daughter, sitting over her misfortune, at her bedside, and again for days and nights in a row, sometimes visited by the stargazer too, his best friend and his dearest.

"Well?!" the king would exclaim every time the stargazer came to visit him. "What have you to say to my misfortune?"

"Indeed, royal friend," replied the stargazer, "your sorrow is great and cannot be comforted, but . . . God is in heaven, and your child is not doomed."

"What are you saying, dear friend?"

"Remember my words and never lose faith, for the stars say: All is not lost. Recovery will come, and your child shall be restored—she restored, and you comforted, with fatherly pride and joy galore."

And the king believed, and every time he looked forward to the stargazer's visit, to his coming and his bringing solace. And perhaps he would have a tiding, a forecast and a star-word of encouragement, and perhaps the help would arrive for his child, and an end to his sorrow, and a true resolution.

And meanwhile time wore on, and the princess still lay upon her bed, and the king still sat at her side, and Bovve was quietly nearby, and the lords took care of the kingdom alone, and the king took no part in their governing. And the princess still did not recover, and no remedy and no medicine could be found, and the king looked forward to the stargazer alone, and the stargazer to the stars—until one day:

6.

He came and had himself announced, the stargazer, after a lengthy night of sky-scanning he had made his way at dawn to the royal palace and had them announce him to the king, and the king told his footmen to let him in, and in he walked and bowed low to the king at dawn, to the weary and worn-out king, who had thus been spending his nights, and he bowed to him and wished him a good morning, and his face was aglow with something new, his eyes with a tiding:

"Good morning, friend, and why so early, and why are you up at the crack of dawn?"

"For something new, for a tiding, Sire."

"A tiding?"

"Yes, friend king."

"What is it?"

"The time of your help is drawing near, the end of your sorrow is under way."

"Tell me."

"Listen:"

אָבער האַרן, אָבער הויף־לייט וועלן קריגן און זיין קעגן דעם; ווייל באמת: ווי ס׳איז באַוואוסט און ווי ס׳איז ידוע, האָט זיך נישט געמאַכט און נישט געטראָפן, נישט ביי זיינע עלטערן און אויך נישט ביי אַנדערע מלכים, אַז אַ זיווג און פאַר אַ מלך־קינד זאָל פון דער גאַס און פון דעם פעלד גע־בראַכט ווערן. און דאָ איז אַזוי: דאָס יינגל איז אַן עלנטס, אָהן אַ פאָטער און אָהן אַ מוטער, אָהן ערן־שטאַם און אָהן אַ האַרן־יחוס, און אַרום און אַזוי פיל קינדער, פונם הויף און פון צום מלך־נאָהענטע, — און וואָס זאָל ער טון?...

האָט דער שטערן־זעהער דעם מלכס דערציילן אויסגעהערט. האָט ער זיך פאַרקלערט, האָט ער דעם מלך און זיין שווער־לאַגע פאַרשטאַנען, אים מיטגעפילט און מיטגעפיל אויסגעדריקט, און דערנאָך און זיך ווידער פאַרקלערט. און דאַן, און נאָך קלערן לאַנגן, האָט צום מלך און אויף אים וואַרטנדיגן זיך געקערעוועט און אים אַזוי געזאָגט:

— זאָל זיך דערווייל באַרוהיגן דער מלך, זאָל זיך דער מלך און דעווייל נישט קימערן; די קינדער זיינען נאָך יונג און זייער צייט אויף זייער פאַראייניגונג איז נאָך נישט גע־קומען: זאָל מען דערום נאָך צווואַרטן, און — די צייט איז אַ לערער. — און דאָ האָט זיך דער שטערן־זעהער עפּעס ווידער פאַרטראַכט, און געשטאַנען און געשוויגן אַ ווײַלע און ווידער אַמאָל און ווי מיט זיין געדאַנק זיך איבערגעלייגט, און דאַן און זיך באַקלערנדיג האָט אָט־וואָס מוסיף געווען: — אָבער ויסן זאָל זיין דער מלך, ווי ס׳ווייזט אויס און ווי ס׳שיינט דעם פריינט זיינעם, איז דער זיווג פון דער הויך אָנגעצייכנט, דער זיווג איז פון הימל באַשטימט, און קיין כח און קיין שטערונג קאָן די קינדער און פון זייער ליבע נישט אָפּשטעלן. אָבער דערווייל זאָל מען עס נאָך אָפּלאָזן.

האָט דער מלך דעם שטערן־זעהער נאָך זייער באַראָטן־זיך געדאַנקט, געדאַנקט און אָפּגעזעגנט און דער שטערן־זעהער איז דאַן צו זיך און צו זיין היים אַוועקגעגאַן, און דער מלך איז אויף זיין שטול און אין זיין פּאַלאַץ פאַרבליבן. האָט דער מלך, און אין פּאַלאַץ בלייבנדיג, דעם שטערן־זעהערס עצה נאָכגעדיינקט און אויף איר איינגעשטימט, האָט ער זיך אויך דערויף באַרוהיגט, און שטיל און ווי ביז אַהער, און די קינדער און ווי געווען געלאָזט.

און די צייט איז זיך דערווייל געגאַנגען, און די קינדער האָבן זיך נאָך מער דערקענט, און די קינדער האָבן ווייטער געוואַקסן, און די הויף־לייט האָבן וועגן זייער וואוקס זיך שוין געסודעט, פלעגן זיי זיך אין רעדלאַך און אין היימישע זיך צונויפקלייבן און וועגן דעם שמועסן, און דאַן וועגן יינגל און וועגן זיין ראָלע דאָ ביים מלך, און די קנאה זייערע האָט צו אים געוואַקסן, און טייל, און גאָר די געהויבענע, האָבן זי שוין נישט פאַרבאָרגן, די קנאה. האָבן זיי אים פיינט גע־קריגן, אויף אים פון אויבן אַראָפּ געקוקט, און זיין זיין־דאָ אין מלך־פּאַלאַץ פאַר זיך און פאַר זייער גלייכן און פאַר נישט קיין כבוד געהאַלטן. האָבן זיי אויף אים האַס געטראָגן און מיט אים זיך שלעכט באַגאַן און תמיד, און בשעת באַגעגענען־זיך מיט אים, אויף אים בייז־בליקן און פאַראַכטונג־קוקן געוואָרפן.

האָט דאָס יינגל דאָס צוגעזעהן, און אויך די טאָכטער פון מלך האָט געוואוסט און באַמערקט זייער שנאה, אָבערביידע האָבן עס אויסגעמיטן און קיינמאָל צווישן זיך וועגן דעם נישט גערעדט און נישט דערמאָנט אפילו, און ביידע האָבן נאָר מיט אויגן און שווייגנדיג אויפן מלך געקוקט, אויף אים און זיין קלוג־פאַרשטיין, אויף זיין דאָס צוזעהן און דערווייל און דאָס פאַרשווייגן. האָבן זיי אַזוי געוואַרט — דער מלך האָט וועגן דעם מיט די האַרן נישט גערעדט, און די קינדער — נישט מיטן מלך, און די צייט איז זיך געגאַנגען, און די זאַך האָט זיך צום געלייזט־ווערן דערנעהענט, און אַלע האָבן דאָס שוין געפילט אַרום, און דערווייל און נאָך געשוויגן אַלע.

ביז איין מאָל און אין פּאַלאַץ איז אָט־וואָס פאָרגעקומען:

— דער מלך האָט אויף זיין יאָר־געיעג אַ טאָג איינעם באַ־שטימט, און די הויף־לייט און די האַרן זיך צו אים צוגרייטן געהייסן. האָט מען אויף דעם טאָג זיך ריכטן גענומען. האָבן די האַרן זייערע געיעג־קליידער אַרויסגענומען און זייערע קנעכט אויף זיי באַפּוצן איבערגעגעבן, און די הויף־לייט האָבן זייערע שפּיזן און שאַרף־שווערדן שאַרפן גענומען און די ביקסן צו צענעמען און יעדער טייל אויף צו אויסרייניגן באַזונדער, זיינען זיי אַלע פאַרנומען געווען, און אויך ביים מלך און אין הויף פון מלך זיינען די צוגרייטונגען און די

And the stargazer's eyes, with all their loyalty, and devotion, and mildness, rose to the king's face and his eyes of sorrow, and he said:

"King, issue a command today, this very day, by midday, that all the lords and all the sons should gather together in the palace, all the children and all the sons who looked forward to your daughter and desired her heart's desire; let them all come together, and let your daughter in her illness be prepared for her marriage, for her wedding, dressed as befits a bride, and adorned, with nothing lacking, and let Bovve also be invited, and I will also attend—for the event is earnest, for this hour will be major and mighty in the life of your daughter."

The king listened, and that very morning he made an announcement to all his lords:

They were to hear and to know and all to be ready, to come at the hour that the gazer had set, and they all were to bring along their sons, and not a one was not to come, for the king had need of them all today.

The lords listened, and the lords were amazed, and unable to grasp the king's intention and his command. They talked about it among themselves, and asked one another about it all, but no one knew what to say, for the king had told no one in advance. They wondered and they wanted to guess, and they were amazed but they couldn't guess, and then, at the appointed hour, all of them, as one, came, as ordered, to the palace, and gathered there, and all the lords were brought in to the grand reception room of the king, and all of them, even the highest lords, were here in private, and they kept talking and talking about the event, speaking and murmuring, each advancing a different idea—and thus discussing and conjecturing, they waited together and failed to hit upon a clear idea.

Now, after all the lords had gathered, suddenly a door flew open, a door into the reception room, and the king's footmen appeared with a bed they were bearing, and in it lay the princess, ill and leaden and unstirring, and despaired of by all the lords, and the footmen carried her in on her bed, to where the royal throne was standing. They put her down, and the lords saw this:

The princess was all dressed up and all adorned for her marriage and her wedding day, in cleanliness and in white and in purest silk, as fitting and proper for a royal bride. And on her face, her bridal veil; and on her brow, a royal diadem, and adorned and covered with jewels, and only her right hand had been taken from her under the blanket and uncovered and left exposed.

Soft and silent, amazed and confused, the lords peered at the scene and at the princess, gazed in amazement, confused and finding no solution.

Next, a second door opened, between the royal chambers and the reception room, and the king appeared, wearing a daytime robe and his crown and his scepter, as for a major event, a royal act.

He appeared and entered among the lords and walked over to his righteous throne, and he bowed to the lords who were gathered there, and then quietly stepped up to his throne and to his kingliness.

And then, through the same door wherein the king had come, the stargazer entered in his learned robe, his long robe, that reached down to the floor, his black and narrow robe that encased his noble body, and he entered the reception room, and behind him, in great meekness, behind his back, came Bovve, following him.

And the stargazer walked over to the king's throne and the princess's bed, and he stopped and cast a glance at the princess, and deep pity welled up in his eyes, and then he looked at the lords who were gathered there. And they all looked grim and grave. And then, looking at the king on his throne, the stargazer took the floor and began to speak:

"With the permission of the king and the permission of all the lords gathered here, I take the floor and I announce: Know, lords, that the stars have sent me to the king, the stars have told me to tell him, in his grace: This: His daughter cannot recover, his daughter will not be cured, until she comes to her beloved, until she comes to her one-and-only. And now we all have gathered here, and all the sons of the lords are here and all who have sought her hand. And here is the hand of the king's daughter, and here is the nuptial ring. And now, any of you who wishes to try, can go and take the nuptial ring and put it on the princess's finger, and he shall be her husband and master, and inherit the crown and take over the kingdom . . . But he must know, he who assumes this love, that the princess will not recover so soon, that she will lie on her bed for long, and he will have to wander through the world and endure much hardship and overcome many obstacles and impediments, and at last, and when he has overcome all, only then will he come to his beloved, only then to his desire. And here is the ring for you!"

הכנות גרויס געווען, און קנעכט און דינער זיינען ווי פאַר־סמטע אַרומגעלאָפן, און די אַרבעט אין די שטאַלן האָט גע־ברענט ביי די דינער: דאָס זיינען די פערד און רייטוועגן פון די שטאַלן אַרויסגעפירט געוואָרן און קאַרעטעס און געש־פאַן פון קאַרעטעס און אויסגעפוצט אין שטרענגקייט; און אויך דאָס געווער פון מלך האָט מען פון די שיידלאַך אַרויס־געצויגן און דאָס איבערגעקוקט און דאָס אויסגעפוצט· און אויך פאַר בבאן און אויך פאַר דער טאָכטער פון מלך איז אַלץ, וואָס זיי נויטיג איז געווען, צו דעם געיעג און אין דעם אָנטייל צו נעמען, צוגעגרייט געוואָרן· ווייל··· צוגעשטאַנען און געבעטן האָט דאָס מאָל די מלך־טאָכטער פאַרן פאָטער פאַר מלך: ער זאָל איר געבעט פאַרנעמען און זי מיטנעמען, ער זאָל איר נישט אָפּזאָגן און אין דער היים נישט לאָזן, זי וויל ביים געיעג ביידזיין, און אַלץ, וואָס דאָרט קומט פאָר, צו־צוזעהן· האַט דער מלך איר נישט אַפּגעזאגט איז ער אויך איר בקשה דאַן באַשטאַנען, און דאַן און באַשטייענדיג, האָט די קנעכט און אַזאַ באַפויל געגעבן: אויך די טאָכטער און אויך איר מיט־חבר צווישן זיינע באַגלייטער פאַררעכענען, זיי וועלן מיט אים אינאיינעם פאָרן, זיי וועלן מיט אים און ביי זיין זייט רייטן·

און דער טאָג האָט זיך דערנעהענט, און דער פריהמאָרגן פון יענעם טאָג איז געקומען, און אַלע האַרן און אַלע יעגער־לייט האָבן זיך צום מלך און צום פּאַלאַץ צונויפגענומען, און אַלע אָנגעטאָן און פאַרפוצט אין כבוד, און אַלע אויסגעשטאַט, און ווי צום געיעג ס׳פּירט זיך, און אַלע פערד זיינען אויס־גערוהט געווען און אַלע הינט ביי פערד אויף צו פאַרפריהער לויפן אָנגעגרייט, און אַלץ און אין אָרדענונג איז אויסגעשטעלט געווען, און אויך ווער פאַרפריהער און ווער פון הינטן זאָל אַרויספאָרן·

האָט דער שאַל־האָרן דאַן געשאַלט צום ערשטן, און דער מלך האָט זיך אויף זיין פערד און צום ערשטן באַוויזן, נעבן אים זיין טאָכטער מיט דעם באַגלייטער אירן און אויף אַ שיין פערד געריטן· און דערנאָך און די האַרן אַלע און איינע נאָך די אַנדערע אויסגעשטעלט, און אין סדר און ווי תמיד, און אין אָרדענונג און ווי ס׳איז באַשטימט פון באַשטענדיג·

האָט דער טרומייט דאַן צום צווייטן מאָל געשאַלט, און דאַן און באַלד דעם דריטן אַרויסגעלאָזט· און דער מלך איז פון הויף און פון פּאַלאַץ אַרויסגעריטן און נאָך אים די טאָכטער מיט בבאן און נאָך זיי די האַרן אַלע· זיינען זיי אויף דער ערשטער גאַס געקומען און זי איבערגעפאָרן, די ערשטע, און נאָך דער ערשטער אויף דער צווייטער און נאָך די׳ר צווייטער אויף דער דריטער זיך באַוויזן, און אַזוי און פון גאַס אויף גאַס קומענדיג, און אַזוי און פון גאַס אויף גאַס רייטנדיג, זיינען לסוף דורך אַלע דורכגעריטן און פון שטאָט אויפן פעלד אַרויסגעפאָרן, און פון פעלד און אויפן וועג, צום וואַלד, און וואוהין זיי האָבן געדאַרפט, זיך גענומען·

איז דער מלך מיט זיינע יעגער־לייט אין וואַלד און אין זיין מיט געקומען, און די רייטער האָבן זיך אָפּגעשטעלט, און די רייטער האָבן די פערד פאַרהאַלטן, און אויפן צייכן פון דעם יעגער־מייסטער, אום דאָס געיעג שוין אָנצוהויבן, געוואַרט·

זיינען זיי אַזוי געשטאַנען אַ ווײַלע, און אין וואַלד איז דאַן אַ פריהמאָרגן געווען, אַ זוניגער און אַ רוהיגער, אַ שטילער און אַ ליכטנדיגער, און וואַלד און בוימער זיינען רוהיג גע־שטאַנען, און רייטער און צווישן זיי און שטיל אויף פערד געזעסן· האָט דער יעגער־מייסטער דאַן זיין צייכן געגעבן, זיינען די רייטער דאַן פון די פערד אַראָפּ און די הינט פון די שנורן אָפּגעלאָזט, און די הינט האָבן זיך אין אַלע זייטן צעשפּרייט, און רייטערס דאַן נאָך זיי און מיט ביקסן און מיט געווער פאַרשיידן, און אַלע זיינען צווישן די בוימער פאַרפאַלן געוואָרן און יעדערער האָט זיך נאָך זיין שפּיר־הונט און נאָך זיין פאַרפריהער־לויפער אַוועקגעלאָזט· איז אין וואַלד דאַן שטיל געוואָרן, און די רייטער־מחנה האָט זיך צעשפּרייט־צעוואָרפן, זעלטן־זעלטן נאָר האָט זיך פון ערגעץ אַ שאָרכען און פון צווישן די קוסטעס דערהערט, פון אַ יעגער־מאַן אַ שפּירנדיגן, צי פון אַ הונט דאָרט אַ דורכשנאָרנדיגן, און קיין קול און קיין ביל האָט נישט געשטערט די רוה, און מענשן האָבן זיך וואָס אַ מאָל אַלץ ווייטער דערווייטערט און אויפן אָרט, וואו די רייטער האָבן די פערד פאַרלאָזט, איז אַלע מאָל שטילער געוואָרן· און נאָר די דינער, וואָס זיינען ביי די פערד געבליבן, זיינען ביי זיי געשטאַנען און זיי פאַר די צוימען געהאַלטן, און זיך אַליין און אויך די פערד שטיל געהאַלטן· און אויך דער מלך, דער יעגער, פון בבאן און פון זיין טאָכטער באַגלייט, האָבן זיך אין אַ זייט און אין וואַלד ערגעץ אַריינ־

And now the stargazer held aloft for all to see a wedding ring, great and golden, and showed it to the lords and their sons, and showing it, called out to them:

"Lords and sons of lords, the nuptial ring and the princess are waiting, and the king upon his throne—for the fortune and healing of his daughter . . . . Hence, come and see, and take the ring and try to slip it on her finger, and if he does, then his will be the princess."

But none came forward and none drew near, of all the sons and the eligible youths, at the stargazer's call and the show of the ring. They all shrank back, terror-stricken, staring at the bed and the princess, half-dead, stretched out, and her hand, pallid, reclining. And no one responded and no one reacted to the stargazer's words, or drew near to the bed. The stargazer held the ring aloft for a long spell—and the king gazed at the crowd, and waited in silence. And the daughter's eyes were fixed on the crowd as if waiting for whoever would step forward and come over.

But their waiting was useless, and at last the stargazer let down his hand, and the king his eyes, embarrassed, to the floor, and the daughter, the bride, was abandoned and unpitied and unloved.

Now the stargazer turned to the crowd for a final word and repeated for a final time:

"For the last time, sons of lords, for the last time, I call upon you: Who wants to take the royal princess? Who wants to be privileged with her hand?"

No one!

From the crowd no one responded.

"I!"

From a side, unnoticed, unseen until now, from behind the stargazer's back, came a voice.

"I!"

Said the voice quietly, and, from behind the stargazer, out came Bovve.

And cheered and heartened, the stargazer turned to Bovve with a happy face. And gladdened and excited, the king raised his eyes from dejection and sadness, and even the princess's eyes had something in their gaping, a kind of quickening and joyfulness . . . .

And Bovve went over and held out his hand for the ring that lay in the stargazer's palm, he held out his hand and took the ring, and leaned over the princess and took her hand, which lay uncovered upon the blanket, and he slipped the ring over her finger:

"For me, to belong to me, to be bound and never sundered, for all things and for all time, and whatever may happen to you and to me throughout our lives."

And Bovve lowered his head and face to the princess who was now wearing the ring and belonged to him, and he lowered his head and face and lips and he left a long kiss.

And the king, too, stepped down from his throne and his sitting and his height, and walked over to his bridal daughter and placed a kiss upon her forehead, and then stood up straight and gave Bovve a joyous look and a joyous hug, and then he went over to the stargazer, to his best and only friend:

"All the luck in the world, my friend!"

"All the best and all the luck in the world," replied the stargazer in gladness and joy.

And the king motioned and issued an order to his servants, who had brought his daughter into the room and to his throne. And now the servants took the bed back out of the room and back to the daughter's room. And they left and were gone.

The king remained alone with his lords, with the silent lords, the witnesses of what had happened, who stood ashamed before the king, and stood there for a while in silence and shame. And then the king sent them all away, and they all dispersed, and only the king and the stargazer and Bovve remained in the room, and then, sitting in private, the stargazer turned to Bovve and said to him:

"And now, Bovve, dress yourself down . . . as a wanderer and a beggar . . . . And that's how you'll wander into the world and that's how you'll leave the palace soon. And you won't see your bride before you depart, and you won't look at your beloved until she recovers. Now go: And let the blessing of your old guardian help you, and let his blessing shield your head, and you shall stand before kings and comfort kings. And know: Each king for your comfort will give you something, from every king you shall receive a present, and in the end, and when you are at your third and last arrival—remember: Your help is near . . . . And here you have a present from me."

And the stargazer put his hand in the pocket of his robe and took out something like a whetstone and gave it to Bovve, and softly giving it to him, he said:

"Carry it with you and take care of it, bear it in mind and think

געלאָזט, און ווי אַלע א ו י ך ז י י אין וואַלד־שטילקייט פאַרפאַלן געוואָרן, און ווי אַלע אויך זיי, און מיט יעגער־אינטערעס מיט גרויסן.

און אָט, ווי דער מלך מיט בבאן מיט זיין טאָכטער זיינען שוין טיף אין וואַלד געווען פאַרשוואונדן, און פון אַרום און אַרום האָט זיך, אויסער זיי און אויסער דעם נאָכשפּירן זייערן, קיין מענטש און קיין סימן פון מענטש נישט געפילט, און נישט קיין הינט און נישט קיין קול פון הינט פון פרעמדע, און נאָר ז י י ע ר ע און נאָר די פאַרפריהער־לויפער זייערע האָבן זיך אַלע מאָל פון קוסט צו קוסט געוואָרפן און מיט לאַנג־פּיסקעס און מיט שאַרף־פּיסקעס געזוכט דאָרט צווישן, און אָנגעשמעקט און דאָרט געניאָרעט און זיך אָפּגענאַרט און ווייטער געלאָפן, און טיף אין וואַלד שוין אינאיינעם מיטן מלך און מיט די קינדער פון דעם מלך זיך געטראָפן; און ווי דער וואַלד איז אַלע מאָל געדיכטער געוואָרן, צונויפגעצווייגט און פאַרבוימט־פאַרפרעמדט און שטיל און אומגעוויינליך שטיל און פון קיינע קול־שטערונגען נישט געשטערט, — אַזוי האָט זיך פּלוצלום פון אַ קוסט פון איינעם אַ חיה און אַן איבערגעשראָקענע, פון איר רוה דערוואַכט, פון איר באַהאַלטעניש און פון איר אין־וואַלד־זיך־האַלטן אַרויס, אַרויס און פאַרביי מלך און פאַרביי זיינע באַגלייטער דורכגעלאָפן, און מיט זיי זיך אָנשלאָגנדיג, און באַרעשט און שוין נישט ניצול־ווערן־רעכענענדיג, האָט זיך פּלוצלום און פאַר זייערע פּנימער זיך פאַרהאַלטן, און וואָס צו טון נישט־וויסנדיג, און וואוהין צו אַנטלויפן נישט־האָבנדיג, — האָט מיטאַמאָל און מיט אַ חיה־שפּרונג אַ געשיקטן אויף דער מלך־טאָכטער און אויף איר ברוסט זיך אַרויפגעוואָרפן, און מיט אימפּעט און מיט פאַרטומלטקייט חיהשער די מלך־טאָכטער אויף דער ערד אומגעוואַלגערט...

און אַ וואָרף געטאָן און דאָס געווער אָנגעשטעלט האָבן באַלד דער מלך און בבא אויף דער חיה, האָבן זיי אין איר אויסגעשאָסן, און באַלד דערנאָך, און באַלד און נאָכן טויטן זי, האָבן זיך צו דער מלך־טאָכטער, צו דער אויף־דער־ערד־אומגעוואָרפענער געקערעוועט, און שטיל און איבער איר זיך אָנבויגנדיג, איר וואונד און דאָס אָרט, וואָס איז פון דער חיה געשעדיגט געוואָרן, געזוכט.

האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן: נישט גערירט און נישט אָנגערירט, נישט געשעדיגט און נישט פאַרוואונדעט איז די מלך־טאָכטער אין ערגעץ געווען, נאָר אויף דער ערד און בלאַס איז זי געלעגן, אויסגעצויגן און מיט קיין איבר נישט באַוועגט, און די אויגן זיינען ביי איר אָפן געווען און געקוקט און נישט געזעהן מיט זיי גאָרנישט; האָט זי זיי נאָר אין איין פּונקט געהאַלטן און נישט גערעדט און מיט די ליפּן נישט באַוועגט, און נישט געקרעכצט און קיין קול נישט אַרויסגעלאָזט.

האָט דער מלך אויף גיך און אַ באַפויל און אַ וואונק דאַן בבאן געגעבן: — זאָל ער תיכף מיט זיין האָרן שאַלן, זאָל ער תיכף און אויפן גאַנצן וואַלד מודיע זיין, און זאָלן זיך אַלע יעגער־לייט, וואָס האָבן זיך איבערן וואַלד צעשפּרייט, צונויפנעמען, און זאָלן זיי דערהערן: אַן אומגליק האָט געטראָפן...

און בבא האָט דעם באַפויל געטאָן, בבא האָט באַלד מיטן האָרן געשאַלט, און איין מאָל מיט אַ טרויער־אָנזאָג, און דאָס צווייטע מאָל מיט אַ שרעק־ידיעה. און באַלד האָבן זיך פון אַלע זייטן און צוריק־האָרנס אָפּגערופן, און באַלד האָבן זיך פון אַלע עקן פאַרוואָרפענע צוריק־ידיעות געלאָזט הערן, און אַלע האַרן האָבן זיך איינס דאָס אַנדערע גערופן, און צווישן אַלע יעגער־לייט איז אַ מהומה געוואָרן, און — באַלד און נאָכן גרויסן שאַלן פון אַלע, האָבן זיך פון אַלע ווינקעלאַך און פון אַלע באַהעלטענישן די יעגער־מענער און אָנלויפנדיגע אַרויסגעוויזן, און מיטאַמאָל, און אַלע כמעט אינאיינעם אָנקומענדיג, האָבן דעם מלך איבער זיין טאָכטער, איבער אויף דער ערד־ליגנדיגער און איבער איר שטיין געטראָפן, און בבאן איבער זיי ב י י ד ע און וועגן דעם אומגליק מיטן האָרן מודיע זיין.

און אַרומגערינגלט און באַטראַכט אַ ווייל́ע האָבן די האַרן די מלך־טאָכטער, האָבן זיי אויף איר געקוקט אַזוי: אויף איר און אויפן מלך איבער איר איבערגעבויגענעם. האָבן זיי זיך דערנאָך אָנגעבויגן אייניגע, און די מלך־טאָכטער פון דער ערד אויפגעהויבן, האָבן זיי זי שטיל און פאָרזיכטיג גענומען, האָבן זיי זי שווייגנדיג און פונם אָרט יענעם געטראָגן און שטיל, און באַלייט פון אַלע, צום אָרט, וואו די דינערס מיט פערד און קאַרעטעס האָבן זיך אָפּגעשטעלט, צום אָרט אַהין, און אין דער שטיל זי געבראַכט, זי צוגעבראַכט, האָבן זיי זי אויף דער קאַרעטע, און וואָס צום מלך האָט געהערט, זי אַרויפגעלייגט, און אַזוי און זי אַרויפלייגנדיג, און געהיט און אויפן געהעריגן אָרט זי באַשטאַטנדיג, האָבן זיך דערנאָך אַלע און אויף די פערד אַרויפגעזעצט, און טרויעריג און צווישן זיך שוין גאָר נישט רעדנדיג, האָבן פאַרפריהער די קאַרעטע אַרויספאָרן געלאָזט, און אַלע און נאָך איר, און אַלע האָבן זי אין שטיל־פאָרן באַלייט.

of it, and for the first time of your need you will use it, and you will rid yourself of your need . . . ."

And now the stargazer said farewell to Bovve, he shook his hand and he wished him luck, and having said his hearty goodbye, he led him before the king, and put Bovve's hand in the king's hand, and thus, putting their hands together, he joined them forevermore, to cherish one another for always, in allegiance and in devotion for all time.

And Bovve left the reception room and threw off his clothes, his palace garments, and put on other clothes, beggar's garments, poor and mean, and thus dressed down in beggar's weeds, he left the palace and all he loved, and set out through the city and beyond the city on his way and on his wandering.

7.

And Bovve went away and walked far, and left the palace and the youth he had spent there. And he roved and ranged for a long time of walking and wandering. And he never stayed anywhere, and never spent the day where he spent the night, and nothing ever happened to him, and he never encountered anyone. And so he wandered on and on, and all he carried was the food in his knapsack and the present that the stargazer had given him. And thus, just carrying his knapsack and the present, one day, after much walking and weariness, late in the soft and sunny day, Bovve came into a country and reached a city, its capital.

It was toward evening, the sun, behind the capital and its houses, was setting, and vanishing, and shining with a final shine on the city and the rooftops. The city was cramped into a far corner, with houses blurred together and radiant with sunset glimmers.

Bovve went around to the other side and saw the city in its illumination and its remoteness. He approached the walls and the gates, planning and thinking of spending the night. But as soon as he came up to the entrance, he encountered a guard with a rifle in hand. And as soon as the guard saw Bovve come up, he stood in his way and made him stop, and peering into his face, he asked:

"Who are you and what do you want?"

"I'm a beggar, and I want to spend the night in the city."

"You can't. You won't be allowed to enter."

"Why not?"

"This is the capital, and it's closed to all wanderers and wayfarers."

"And who closed it?"

"The king himself."

"And why?"

"Because of something that happened."

"What?"

"Something."

And the guard cast a glance at Bovve and his appearance, first his face, and the rest, inspecting him from head to foot. He liked the stranger, he found him appealing, and he did have time, the guard, and he was sad and bored with guarding and standing on and on at the gates and hardly ever seeing others. Now he saw Bovve, and slowly took his rifle from its shoulder position and put it down upon the earth, and leaned against it, and thus, holding himself on it, he turned to Bovve, who was standing before him, and agreed and was willing to tell him the story.

And this is what the guard related:

8.
The Guard's Story

Our king has a vineyard, a large and wondrous garden, a rarity and a marvel for visitors. Once, the king built a palace in the vineyard, a lovely and summerly palace, bright and airy. He would come there in summer with the queen and their children, the princes, to enjoy themselves among trees and grape vines, all wondrous, and he walked along the paths in the morning and evening, past brooks and past fountains, resting by their waters and by their splashing, and the peace and stillness would enter his limbs, and the king would be rested and strengthened for the summer, and gather his forces and renew his vigor for the future and his royal labors. Year after year, and summer after summer, on and on, ever since the king became king, it always was and that was how it was, ever since the king had taken the throne.

But then, one day . . . .

It was a year ago, it was summer too, the king was in his vineyard, strolling as always, every morning and every evening. And it came to pass, at twilight, when the sun was setting, the garden was half-sunken in shadow, and only the tree-tips were

און אָנגעקומען און געבראַכט געוואָרן איז די טאָכטער אין פּאַלאַץ פֿון מלך נאָכן וואַלד און נאָכן יאָר־געיעג נאָך טרויעריגן, האָט מען זי אין איר צימער און אויף איר בעט געבראַכט. האָט דער מלך באַלד אַ באַפֿויל געגעבן: „און זאָלן רופֿאים און אַלע, וואָס היילן קאָנען, הערן, פֿון דער הויפּט־שטאָט און פֿון אַרום דער הויפּט־שטאָט, און וועמען נאָר דער מלך מיט זיין טאָכטער זיינען ליב, און קיין טייערס ווערט דעם מלך נישט טייער זיין, און זאָל מען נאָר קומען, און זאָל מען נאָר היילן״.

און אָנגעקומען און צונויפֿגעזאַמלט האָבן זיך באַלד די רופֿאים פֿון דער הויפּט־שטאָט אין פּאַלאַץ אַלע, זיינען זיי באַלד אין צימער און צו דער טאָכטער אַריינגעפֿירט געוואָרן, האָבן זיי זי באַטראַכטן און אַרומקוקן גענומען און זי אויסקלאַפּן און אויסהערן. האָבן זיי געזעהן: מיט דער מלך־טאָכטער איז עפּעס אומגעוויינליכס געשעהן, און נישט קיין קלאַפּ און נישט קיין שעדיגונג, און דער גאַנצער קערפּער איז נישט גערירט געווען, און קיין סימן נישט פֿון קיין חיה־ציין, און קיין זכר פֿון קיין וואונד קיין מינדסטער, און דאָך און די מלך־טאָכטער איז ווי טויט געלעגן, און נאָר דער דפּק און דער שוואַכער אירער, האָט אויף לעבן און אויף אַ באַהאַלטן לעבן געוויזן. האָבן די רופֿאים צווישן זיך און זיך געעצהט, און שטיל גערעדט און אויף רופֿא־לשון, און אַלע זיינען עפּעס ערנסט געווען, און ג אָ ר די חשובֿע און ג אָ ר די ערנסטע צווישן זיי האָבן זיך שטיל און אויפֿגעהאַלטן געהאַלטן, און פֿון זייערע אויגן און פֿון די שווייגבליקן זייערע האָט אַן ערנסט־לאַגע און ווי אַן אומבאַהאָלפֿנקייט אַרויסגעקוקט: „די לאַגע איז שווער, און דער צופֿאַל איז אַן אומגעוויינליכער, און דער, וואָס אין הימל איז אַ היילער און ער נאָר קאָן העלפֿן...״

און געהיילט און געטאָן האָבן די רופֿאים, וואָס פֿאַר נויטיג און מ׳באַדאַרף זיי האָבן געפֿונען; האָבן זיי זיך די גאַנצע צייט ביי מלכס טאָכטער און אין איר צימער געפֿונען, נישט אָפּגעגאַן און פֿאַרנומען געווען און אַלע מאָל זיך ווידער געעצהט און אַ נייע רפֿואה געפּרובט, און אַלץ נאָר, וואָס זיי האָבן געוואוסט, און אַלץ, וואָס נאָר זיי האָבן אין זייער רופֿאים־שול געלערנט, און אַלץ געפּלייסט זיך און אַלע כּוחות אוועקגעלייגט — און אום דעם מלך זיין צער צו פֿאַרגרינגערן און אום זיין טאָכטער צום לעבן צו ברענגען; האָבן זיי אָפּגעטאָן און אַלעס אויסגעניצט אין טאָג אין יענעם, און פֿאַרנאַכט — און אַז דער מלך האָט צו זיי און צו זייערע עלטסטע צוגעטרעטן און זיי אויף זיין קינד, און ווי דאָס שלאַפֿקייט גייט, געפֿרעגט, האָבן יענע אויפֿן מלכס פּנים זייערע ערנסט־פּנימער אָנגעשטעלט, אָנגעשטעלט און אים אַזוי געזאָגט:

— די זאַך איז אַן ערנסטע, דאָס שלאַפֿקייט איז אַן אויסנאַם, און געטאָן האָט מען, וואָס מעגליך איז געווען, און באַגאַן איז מען זיך און נאָך אַלע געזעצן פֿון רפֿואה, און דאָס איבעריגע איז נישט אין די רופֿאים געווענדט, און אויפֿן איבעריגן האָט מען פֿון א ו י ב ן צו זאָגן. — אָפּגעזאָגט און זיך צעגאַנגען.

און ליגן געבליבן און אָ ה ן פֿאַרבעסערונג און אָ ה ן פֿאַרגרינגערונג איז די טאָכטער פֿון מלך, פֿון יענעם טאָג און פֿון יענעם יאָר־געיעג־זיך־אומקערן, און נישט געהאָלפֿן און נישט פֿאַרגרינגערט האָבן נישט די הויפּט־שטאָט־רופֿאים און אויך נישט די, וואָס זיינען פֿון אַנדערע שטעט צו איר איינגעלאַדן געוואָרן. איז די מלך־טאָכטער, און ווי ביים ערשטן פֿאַל, אַזוי אויך אויף ווייטער און נישט גערירט און ווי פֿאַרשטאַרט געלעגן, מיט אָפֿענע אויגן און מיט קוקנדיגע, אין איין מאָס און אין איין אַרויספֿריכטונג און מיט זיי גאָרנישט נישט זעהענדיג. האָבן זי אויך שפּרעכערס און שפּרעכערינס געשפּראָכן — און אויך די שפּרוכן האָבן נישט געהאָלפֿן: און די מלך־טאָכטער איז אַלץ נישט טויט און נישט לעבעדיג געלעגן, און דער מלך איז נעבן איר געזעסן און איר בעט און איר נשמה געהיט. לאַנגע נעכט און אין שטילע טעג, און פֿון איר קיין אויג נישט אַראָפּגענעמען, און געקוקט אויף איר און נישט אויפֿגעהערט צו קוקן, און געהאָפֿט און געגלויבט אויף איר קוקנדיג: — און

aglimmer with sunshine, and the garden was filled with an unwonted hush, a strange evening silence, a shadowy stillness, and no haulms and no leaves were stirring . . . .

The king was walking along a path, strolling slowly, step by step, and he looked at everything attentively and earnestly and in solitude. And walking along, he came at last to a little creek, to a calm and still water, cooling off from a torrid day, in coolness and evening, and a whitish mist arose from the water, silent and hovering, foggily swaying upon the surface. The king paused and stood there, looking there, at the calm, and, as he gazed in silence, something loomed up to the king in the midst of the creek.

From the middle and from the mist, a head stuck out, a beggar's head, all gray, with tangled hair, but dry, as though it hadn't come from water, and it fixed its oldish and watery eyes upon the king, calm and silent eyes, as though from elsewhere and from a water nation. And the eyes stared at the king, and stayed on his face for a long while, and at last, when the eyes had held him and beheld him, on and on, the beggar said to him:

"King, the water has sent me to you, the water creatures have told me to tell you: King, beware of water."

Having spoken and waited and tarried a while, he finally went to where he had come from, went back, and where he had surfaced he now submerged.

And it was evening. The sundown-and-garden brightness was gone from the green and the trees. The shadows that had snuggled below, by the ground, were creeping out of their lairs and spreading over the entire garden. The fountains and jets of water were pouring over their wet stones and cool furrows, refreshing the garden and its shadowiness with night and coolness.

The king stood there, before the creek and after the looming of the head, stood and stared at the place where the head had loomed and where it had vanished in the water. The creek now looked as it always looked whenever the king would come to it, and steamy with mist and calmer after the event and the waning of sunlight. It lay there blurred and dusk-like in its banks, its verdant edges, that were mirrored in water and deepness. There the king stood, and still, and after his standing and his stillness, he turned around and, hushed and thoughtful, he returned to his palace for the night.

And the king felt fear of the watery head, and its shape never left the eyes of the king. That night, the king spent a sleepless night, he couldn't close his eyes all night, and in the morning—when the king was still disturbed and disheartened, he sent for all the old men and wise advisers to come and gather in the palace, and all of them came, his counselors, and he told them all that had happened to him, his strolling at twilight, and his coming to the creek, and the vision on the creek and the warning of the vision.

They listened closely, and when the king had finished telling, and asked them for some kind of solution, the old men waited a while, pensive and pondering, and after reflecting a bit, they addressed the king and advised him:

"You must not take it lightly, king, you really must beware of water, and not so much you as your children, be watchful of them and wary of water . . . ."

The king took the words to heart and to mind, and from then on he was wary of water, and he kept clear of creeks and pools on his walks, and avoided them all. He himself, and also his children, and he told his children's nannies and tutors: "Beware, beware!" They were not to take the children near the waters in the garden. And they obeyed him, they never took the little ones to the creeks, and avoided them and evaded them, and the older ones, too, were forbidden ever to set foot near the waters, and the older ones, too, followed the order.

Only the king's eldest son, the prince and heir to the kingdom, did not listen and did not hear the shalt-not, and paid no heed and paid no mind to the forbidding and the foreboding.

And this is what happened to him:

It was an evening again. The prince was strolling through the vineyard with his tutor, among dense trees and thick vines, intertwined and cool with twilight. Hushed and wordless, the two of them walked, from path to path, and from lane to lane, and at times they stopped at the sides and peered into the thicket, the twilight denseness, that was making ready for dusk and darkness. And thus they were lost in their pondering, and the tutor, peering, forgot about the prince, and the prince, in his musing, didn't think about his teacher.

And then, the prince saw something white and vague coming from somewhere, and who could say where? And it lured him on, that unclear thing, without his fully realizing it, and he turned from where he was, from the sandy path, and entered that thicket, and left the road and what lay behind him, and went deeper and deeper,

אפשר וועט זיך בײַ איר פּאָרט אַן איבּר אַ ריר טון, און אפשר וועט זי פּאָרט אַמאָל מיט אַן אויג אַ פינטל טון ··· — איז ער אַזוי געזעסן, און אויך בּבּא, און אויך דער געליבּטער פון מלך־טאָכטער, פלעגט פון צײַט צו צײַט אין איר צימער אַרײַנקומען, אַרײַנקומען און זי באַטראַכטן, און אויך דעם מלך און דעם איבּער איר זיצנדיגן — אין זײַן פאַרלוירנקייט און אין זײַן פאַרגעסנקייט זײַן גרויסן; האָט ער אים באַדויערט, און זײַן עלנט און זײַן פאָטער־טרויער טרייסטן געוואָלט, האָט ער אָבּער נישט געקאָנט און נישט געהאַט מיט גאָרנישט. פלעגט ער אים פאַרלאָזן, אַליין בײַ זײַן טאָכטער און אַליין איבּער איר אומגליק זיצן, און ווײַטער בײַ איר בעט, און ווידער אויף טעג און אויף נעכט אויף גאַנצע, און אַמאָל־נאָר און אויך פון שטערן־זעהער באַזוכט צו ווערן, פון זײַן בּעסטן און פון זײַן פרײַנט דעם ליבּסטן.

— האַ? — פלעגט זיך דער מלך יעדערס מאָל, און ווען דער שטערן־זעהער האָט אים מיט אַ באַזוך באַזוכט, זיך צו אים קערעווען און פרעגן: — וואָס זאָגסטו צו מײַן אומגליק?

— יאָ, פרײַנט־מלך — פלעגט אים דער שטערן־זעהער דאַן ענטפערן — דײַן אומגליק איז גרויס און דײַן צער איז נישט אויף צו טרייסטן, אָבּער ··· גאָט איז אַ פאָטער, און דײַן קינד איז נישט קיין פאַרפאַלנס.

— וואָס רעדסט דו, ליבּער?

— געדענק מײַן וואָרט און פאַרליר נישט דעם בטחון, ווײַל שטערן זאָגן: די זאַך איז נישט קיין פאַרפאַלענע, די זאַך דאַרף אַן אויסשטאַנד האָבּן, און אויף דײַן קינד וועט אַן אויפריכטונג קומען — צו איר אַן אויפריכטונג, און דיר אַ טרייסט אַ פאָטערליכער און נאָך מיט אַ נחת און נאָך מיט אַ פרייד פאַר אייך אַ גרויסער.

און דער מלך האָט געגלויבּט און יעדערס מאָל אויפן שטערן־זעהערס באַזוך געוואַרט, אויף זײַן קומען און אויף זײַן אים פאַרגרינגערן: און אפשר וועט ער אים אַ בשורה בּרענגען, אַן אָנזאָג און אַ שטערן־וואָרט אַ שטאַרקנדיגס, און אפשר וועט אויף זײַן קינד לסוף שוין די הילף קומען, און אפשר אויך צו זײַן צער אַ סוף און אַן אויסלייזונג אַן אמתע.

און די צײַט איז זיך דערווײַל געגאַנגען, און די מלך־טאָכטער איז אַלץ אויפן בעט געלעגן, און דער מלך איז בײַ איר געזעסן, און בּבּא האָט זיך אַרום זיי שטיל אַרומגעדרייט, און האַרן האָבּן אַליין די מלוכה געפירט, און דער מלך האָט זיך נישט געמישט אין זייער פירונג. און די מלך־טאָכטער איז אַלץ נישט געהאָלפן געוואָרן, און קיין רפואה און קיין היילונג האָט זיך נישט געפונען פון ערגעץ, און דער מלך האָט אַלץ נאָר אויפן שטערן־זעהער אַרויסגעקוקט, און דער שטערן־זעהער — אויף שטערן באַשטענדיג; בּיז איין מאָל:

— און אָנגעקומען און געמאָלדן זיך האָט אַ מאָל דער שטערן־זעהער נאָך אַ בּײַנאַכט און נאָך לאַנגן אויף אין־הימל־אַרײַן־קוקן דעמאָלט, האָט ער זיך צום פאַרטאָג צו צום מלכס פּאַלאַץ צוגעשלאָגן און זיך מעלדן געהייסן, האָט מען אים געמאָלדן, האָט אים דער מלך אַרײַנקומען געהייסן, איז ער אַרײַנגעקומען, האָט ער זיך פאַרן מלך און אינם פאַרטאָג פאַרנויגט, פאַר מידן מלך און פאַר אײַנגעמאַטערטן און וואָס ער האָט שוין לאַנג אַזוי די נעכט פאַרבּראַכט, האָט ער זיך פאַר אים פאַרנויגט און אים מיט גוט־מאָרגן געבּענטשט, און שטיל, און בשעת אים בּענטשנדיג, האָט פון זײַן פּנים און פון זײַנע אויגן מיט עפּעס נײַס און מיט עפּעס אָנזאָגנדיגס אַרויסגעשײַנט:

— אַ גוט־מאָרגן, פרײַנט, און וואָס אַזוי פריה, און צוליבּ וואָס זיך אַזוי געפעדערט?

— צוליבּ אַ נײַס און צוליבּ אַ בשורה.

— אַ בשורה?

— יאָ, פרײַנט־מלך.

— און וואָס?

— די צײַט פון דײַן הילף דערנעהענטערט זיך, די צײַט פון דײַן צער־אויסלייזונג קומט אָן.

— און נו?

— הער מיך אויס: — און דאָ האָט דער שטערן־זעהער זײַנע אויגן, וואָס פון זיי האָט געטריישאַפּט, איבּערגעגעבּנקייט און מיטלייד אַרויסגעקוקט, צום מלכס פּנים און צום מלכס צער־אויגן אויפגעהויבּן, אויפגעהויבּן און אים אַזוי געזאָגט: — באַפויל, מלך, און הײַנט, און צום האַלבּן טאָג נאָך, זאָלן אַהער און צום פּאַלאַץ צו דיר אַלע האַרן און אַלע זין פון די האַרן צונויפגעזאַמלט ווערן, אַלע קינדער און אַלע זין פון זיי, וואָס האָבּן אויף דײַן טאָכטער אַרויסגעקוקט און איר האַרץ־באַגער באַגערט; זאָלן

and all at once, and farther and farther, at a peaceful pool, isolated and twilit, something happened.

Hushed and overgrown, the pool lay there with its surface mirror and its reflection, and all that lay and grew around it could be seen in the pool and within its water, and the pool was green and reflected greenness, and from the surface, the water mirror, a quiet mist hovered white and low.

The prince walked up and looked. And he stared at the isolation and the solitude, and he pondered it, and suddenly, as he was staring . . . a voice, a desperate voice, let out a terrible shriek of shock . . . .

And suddenly, from the middle of the pool, from the stillness and the mistiness—up loomed the beggar's head, old and disheveled, with tousled hair, and melancholy, and just as it once appeared to his father the king. And silent and face to face with the prince, and more silent and eye to eye with the boy, the beggar made wordless signs and signals, meaning the pool and what was within:

"Come in, prince, come here, come into this place . . ."

The prince let out a terrible cry, and started back and turned around to flee this place and make his escape. But he couldn't move, his knees buckled, his strength dwindled, he had no power or potency, and so he flung himself back from the water, and half-dead and struck down he sprawled among the blades of grass.

From afar, the tutor heard the prince's voice and his despair, and he realized he was gone and had gone astray. He looked high and low and got lost and was terrified at being lost, and in his great terror and bewildered hurry, he began to cry out and to call for help . . . .

And once, and twice, and then over and over, he shouted—and no one replied to his shouts, and no one was frightened by his shouts of fright. And he went even farther astray, and he looked all around for help, but he saw no one coming to help.

But suddenly, from where he was, he saw from where the prince had seen: a mist among the trees, and it was white and it rose from the trees, and thick as though rising from a creek. And now he realized and now he knew the reason for the prince's cries. He rushed and dashed blindly to the misfortune, and arrived, and upon his arrival and looking around, he saw upon one of the banks of the pool:

Dead, and like all the dead, with glassy eyes, with open and with bulging eyes, the prince lay there as though already belonging to the earth, not stirring and not moving a limb, and still and staring, but not seeing . . . .

The tutor bent over the prince, and began to shake him and tried to revive him and attempted to lift him, but he felt the prince's heaviness and his body's sluggishness, its laxness, and its helplessness, its pulling to the ground and its falling back. He hauled it up and he heaved it up, and with all his strength and his final strength, from the creek and the nightly stillness of the creek, he let out a final shout:

"An accident has happened to the prince, the prince has been struck dead, help, come here and help!"

And far away, in the garden and in the evening hush, they heard him, and they told the king and all the servants in the palace, they dashed through the park, from pool to pool, and helter-skelter, and from pond to pond, and hugger-mugger, looking for the prince and his tutor, and at last, when they came to the creek, where the prince was lying and his tutor standing over him, they surrounded them both and quietly stared at them both, and stood where they were, a minute or two, astounded and stony . . . .

And then they leaned over and looked at the prince, and picked him up and carried him into the garden, and then into the palace. And then, in the capital, and then outside the capital, to all the physicians, to all the the greatest and most famous doctors, they announced:

"Let them all come and let them hurry. The king's son has had an accident. No one knows what and no one knows how. But the prince is dead, and the prince has shown no sign of life . . . ."

And promptly, that very evening, the doctors came together, and they surrounded the prince and his bed, and they examined him and inspected him. And tried to arouse him and tried to revive him, and made every effort and every attempt with all the means at their disposal, and rubbed him and rubbed and gave him drops and things to smell.

And at last they had some success. The prince stirred, and his eyes cleared and he seemed to be coming to his senses, but then he saw the people standing around him, and he was even more terrified, and after his shock he closed his eyes, and, burying his face in the pillow, as though afraid of something, and trembling all over, in

זיי זיך צונויפנעמען, און זאָל דיין טאָכטער דיין שלאָף־ליגנ־דיגע צו איר חתונה און צו איר חופה צוגעגרייט ווערן, און אָנגעטאָן און ווי ס׳געהער פאַר אַ כלה, און אויסגעצירט און קיין זאַך זאָל נישט פעלן, און אויך בבא זאָל אַהין איינגעלאַדן ווערן, און אויך איך וועל בעת־מעשה זיין, — ווייל די שעה איז אַן ערנסטע, ווייל די שעה וועט אין דיין טאָכטער־לעבן אַ גרויסע און אַ וויכטיגע זיין.

האָט דאָס דער מלך אויסגעהערט, האָט ער באַלד און נאָך אין יענעם פריהמאָרגן זיינע האַרן און צו וויסן געגעבן: — זאָלן זיי וויסן און אַלע זאָלן גרייט זיין, צו יענער שעה, און וואָס דער שטערן־זעהער האָט באַשטימט, צו קומען, און זאָלן זיי זעהן און מיט זיך אויך זייערע זין נעמען, און קיין איינער זאָל נישט פעלן, ווייל אַלע זיינען היינט דעם מלך נויטיג.

חידושט און דעם מלכס מיין און זיין באַפויל נישט פאַרשטאַנען. האָבן זיי צווישן זיך וועגן דעם גערעדט און איינער ביים אַנדערן האָט וועגן דעם זיך אָנגעפרעגט, אָבער קיינער האָט וועגן דעם נישט געוואוסט צו זאָגן, ווייל קיינעם האָט דער מלך פאַרפריהער נישט אויסגעזאָגט. האָבן זיי זיך געוואונ־דערט און זיך אָנשטויסן געוואָלט, זיך געחידושט, און די זאַך נישט דערגיין געקאָנט, און דאָך, און צו דער שעה, צו דער באַשטימטער, האָבן זיך אַלע און ווי איינער צום פּאַלאַץ און, ווי געהייסן איז געוועזן, זיך צונויפגעקליבן. זיך צונויפגע־קליבן — און אַריינגעפירט און געבראַכט געוואָרן זיינען די האַרן די פאַרזאַמלטע אַלע אין דער גרויסער אויפנאַם־זאַל פון מלך דעמאָלט. האָבן זיי זיך אַלע און די חשובסטע דאַן אויג אויף אויג געפונען, האָבן זיי זיך ווייטער איבערשמועסן און וועגן דעם געשעהעניש איבעררעדן גענומען, און גערעדט און געסודעט זיך, און געטיילט זיך און מיט השערות מיט פאַרשיידענע, — און אַזוי און זיך איבערשמועסנדיג און אַזוי און צווישן זיך מיט השערות זיך טיילנדיג, האָבן דערוויין געוואַרט און אינאיינעם געוועזן, אינאיינעם געוועזן און צו קייל באַשלוס און צו קיין קלאָרן נישט געקומען.

האָט זיך דערנאָך, און נאָכן צונויפגיין זיך פון אַלע, מיט־אַמאָל אַ טיר, און וואָס אין דער אויפנאַם־זאַל אַריינפירט, אויפ־געעפנט, האָבן זיך אין איר דעם מלכס באַדינער מיט אַ בעט אַ געטראָגענער באַוויזן, און אין בעט איז די מלך־טאָכטער — די שלאָפע און די פאַרשטאַרטע, די זיך־נישט־רירנדיגע און פון אַלע האַרן שוין מיואשדיגע — געלעגן, האָבן זי די דינער שטיל און אויפן בעט אַריינגעטראָגן און צום מלך־אָרט, דאָרט, וואו די מלך־שטול איז געשטאַנען, זי צוגעבראַכט; האָבן זיי זי דאָרט אַוועקגעשטעלט, און די האַרן האָבן אָט־וואָס דערזעהן:

אָנגעטאָן און אויסגעפוצט, ווי צו חופה און צו טאָג פון חופה, איז די מלך־טאָכטער דאַן געוועזן, אין זויבערקייט אינ־גאַנצן און אין ווייס און אין זיידנס גאָלע, און ווי ס׳פּאַסט און ווי ס׳קומט אַ מלך־כלה, און אויפן קאָפּ איר איז דער דעק־טוך געוועזן, און אויפן שטערן פון קאָפּ אַ דיאַדעם־שטיין אַ מלכותדיגער, און באַצירט און מיט צירונגען און איבערגעדעקט און ווי תמיד איז געלעגן, און נאָר די רעכטע האַנט איז ביי איר פון אונטער דער קאָלדרע אַרויסגענומען געוועזן און נאָר די רעכטע האַנט איז ביי איר אָפּגעדעקט און פון אויבן געלעגן.

שטיל און שווייגנדיג, איבערראַשט און נישט פאַרשטייענ־דיג, האָבן די האַרן אַזוי אויף דעם בילד און אויף דער מלך־טאָכטער געקוקט, געקוקט און געשטוינט, נישט פאַרשטאַנען און דערויף קיין באַשיידונג נישט געפונען. האָט זיך דעמאָלט ווידער און אַ צווייטע טיר, וואָס פון מלך־צימער און ווידער אין אויפנאַם־זאַל פירט, אויפגעעפנט, האָט זיך אין איר דער מלך באַוויזן, און אָנגעטאָן און מיט אַ טאָגע־קלייד, און גע־קרוינט און מיט זיין צעפּטער, און ווי פאַר אַ געשעהעניש און פאַר אַ מלוכה־אַקט אַ גרויסן. האָט ער זיך באַוויזן, איז ער אין זאַל און צווישן די האַרן געקומען, האָט ער צו זיין שטול און צו זיין רעכטפאַרטיגער גענעהענט, האָט ער זיך פאַר די האַרן און פאַר די פאַרזאַמלטע זיך פאַרנויגט, און שטיל און נאָכן פאַרנויגן־זיך פאַר האַרן, איז אויף זיין שטול און אויף זיין מלך־שטייגער אויפגעגאַן, האָט זיך באַלד און דורך דער זעלבער טיר, דורך וועלכער דער מלך איז אַריין, דער שטערן־זעהער און אין זיין געלערנט־אָנגעטאָן באַוויזן, מיט זיין לאַנגן קלייד, און וואָס האָט ביז דער ערד דער־גרייכט, און מיט זיין שמאָלן און שוואַרצן, און וואָס האָט זיין קערפּער און זיין איידעלן געפּאַסט, איז ער אַריינגעקומען, האָט ער זיך אין זאַל אַריינגעלאָזט, און הינטער אים און

every limb, he kept stammering and stuttering, and his lips kept repeating the same words over and over:

"The beggar, the old beggar . . . the beggar, the water-beggar . . . ."

The prince lay all night, raving and ranting, and writhing about, and terrified and with words of fright, and shudders ran over his entire body. And then he was quiet and confused, and the doctors never left him for an instant, and held watch over him all through the night.

And at last, when the night was going, and day was dawning in the prince's room, and the king came to the doctors at the end of night, and besought them with wordless eyes. And the doctors looked at one another, and they understood one another's eyes, and then for all of them the eldest addressed the king who was waiting for his words of comfort and his answer of hope:

"The prince has had a dreadful shock, and he has lost his senses and his power of speech, and the physicians have done whatever they could, and the rest is not in the hands of doctors."

And then the eldest doctor listed all the remedies and what was needed, and what to do with them, and how to use them. He explained it all and reckoned it all. And on that day and in that dawn, the doctors took leave of the king and wished him well and tried to calm him, as doctors do, and then, upon leaving the prince and his bed, they walked out of the palace and its garden, and went back to the city, and returned to the capital.

And since that day and since that time, so much time has worn away, and after that summer, a winter, and after the winter, another summer, with the prince still lying in his bed, and he still hasn't risen from his bed, and the shock has not worn away from him, and his speech and senses have not come back, and the doctors have stopped treating him, the doctors have given up on him, and the king has no faith that his child will recover, and the king only sits by his bed, sorrowing for his legacy and succession . . . .

And right after the accident with the prince, the king gave an order, an angry command:

No beggar and no vagabond . . . not from his realm and not from another . . . and not in the capital and not in its suburbs, as of then and forever more—was ever to cross the threshold of the city gate, not a single one, and no beggar should ever be found here! . . .

9.

"And that's the story, and that's why you can't come in."

And the town guard finished his tale and motioned to Bovve to keep on going, away from the city, to leave and get on his way.

"And outside the city?" Bovve asked the guard.

"That's allowed," replied the guard. "That's perfectly legal, but keep your distance from the gate." And the guard motioned again, into the distance. "That far. That's legal. That's where a beggar can spend the night. That far, at that distance, the king's edict does not apply."

So Bovve obeyed the sentry, and went to where his hand had motioned, and he found a level and grassy place, overgrown with green, and from where he could see the city. It was evening and late already, and the sun had set behind the city, and the buildings and their rooftops were shrouded in the darkness.

Bovve lay down in that place, with his beggar's bag under his head, and he stretched out upon the earth, and quiet and lying there, he raised his eyes to the evening sky, and even more quiet, and weary from his wandering, he waited there for the very first star to come out in the heavens over his head.

And then the first star came out, the one that Bovve had been waiting for, and he gazed up at it from his lying on the earth, and his gazes reached it, and they reached its pallor and its loftiness, its skyliness and its twinkliness. And thus, staring up and fixing his gazes upon the star, he finally closed his eyes for sleep and closed his eyelids in weariness, and drowsed away and drifted into sleep. And he finally fell into a deep slumber.

And that night Bovve had a dream:

Softly and unexpectedly, his friend the stargazer and the old man, who had brought him up, appeared to him, and they were holding hands, coming to him along some road. Stillness and two old men, two bizarre old men, holding hands, emerging before his eyes. They came and told him not to go on. They looked at him, and then, first the old man and then the stargazer, they spoke to him.

"Bovve," said the old man, "are you already forgetting my blessing?"

"Your blessing?"

"You shall stand before kings, and you shall comfort kings."

מיט עניוות מיט גרויסן האָט אויך בבא און הינטער זיין פּלייצע אים נאָכגעפאָלגט·

און צוגעגאַנגען איז דאַן דער שטערן־זעהער צו פאַר מלך־שטול און צו נעבן בעט פון טאָכטער־מלך׳ זיך אַוועקגעשטעלט· האָט ער פריהער אויף דער מלך־טאָכטער אַ קוק געטאָן און אין די אויגן ביי אים האָט זיך אַ גרויס רחמנות־געפיל באַוויזן׳ דערנאָך אויף די האַרן און אויף די פאַרזאַמלטע — און אַן ערנסט און אַ גרויסער האָט זיך אין זיי אויסגעדריקט· און דאַן׳ און צום מלך און צום אויף דעם שטול־זיצנדיגן אַ קוק טוענדיג׳ האָט דאָס וואָרט גענומען און אַזוי געזאָגט:

— אין רשות פון מלך און אין רשות פון אַלע האַרן זיך דאָ־צונויפגעזאַמלטע׳ נעם איך דאָס וואָרט מיר דאָ און וויל מודיע זיין: זייט וויסן׳ האַרן׳ שטערן האָבן מיך צום מלך געשיקט׳ שטערן האָבן מיר אים זאָגן געהייסן׳ און צום גונסט פון מלך — אַזוי: — זיין טאָכטער קאָן געזונט נישט ווערן׳ זיין טאָכטער וועט נישט גענעזן ווערן׳ ביז זי וועט צו איר געליבטן׳ און ביז זי וועט צו איר באַגערטן נישט קערן· און אָט האָבן מיר זיך צונויפגענומען דאָ׳ און אָט זיינען דאָ אַלע זין פון האַרן און אַלע יענע׳ וואָס האָבן איר האַנט געזוכט· — און אָט איז די האַנט פון מלך־טאָכטער׳ און אָט איז אויך די קידושין־רינג פאַראַנען׳ — און זאָל אַצינד׳ און ווער עס וויל פון אייך אַרויסגיין׳ אַרויסגיין און די רינג נעמען און דער מלך־טאָכטער זי אָנטון׳ און זאָל ער איר אַ מאַן און אַ שאַפער זיין׳ און אויך אַ קרוין־יורש און אַן איבערנעמער פון מלוכה··· אָבער וויסן זאָל ער זיין׳ דער וואָס נעמט אויף זיך די ליבע׳ אַז נישט תּיכּף און נישט באַלד געזונט וועט ווערן די מלך־טאָכטער׳ אַז אַ צייט אַ לאַנגע דאַרף נאָך אויף איר בעטל ליגן׳ און ער אַליין דאַרף אין וועג און אויף וועלט זיך לאָזן׳ און אַסך אויסשטייאונגען דאַרף אויסשטיין און אַסך שטערונגען און שטרויכלונגען דאַרף איבערקומען׳ און לסוף׳ און אַז ער וועט דאָס בייקומען׳ וועט ערשט דאַן צו זיין ליבער׳ וועט ערשט דאַן צו זיין געוואונשענער קומען· — און אָט איז די רינג פאַר אייך!

און דאָ האָט דער שטערן־זעהער אין דער הויך און אין די אויגן פאַר אַלעמען אַ קידושין־רינג אַ גאָלדענע און אַ גרויסע אויפגעהויבן׳ האָט ער זי פאַר האַרן און פאַר די זין פון האַרן געוויזן׳ און אַזוי און זי ווייזנדיג׳ ווידער גערופן:

— האַרן און זין פון האַרן׳ די קידושין־רינג און די מלך־טאָכטער וואַרטן׳ און דער מלך אויף דער שטול — אויפן גליק און אויף דער הילף פון זיין טאָכטער··· זאָל דערום ווער אַרויסגיין׳ זאָל דערום ווער גענעהענען׳ זאָל ער די קידושין־רינג דער מלך־טאָכטער אָנטון און זאָל ער׳ זי אָנטוענדיג׳ אין דער מלך־טאָכטערס האַנט זוכה זיין·

און נישט גענעהענט און נישט אַרויסגעגאַנגען איז דאַן פון אַלע פאַרזאַמלטע׳ פון אַלע זין און פון דער גאַנצער חתן־יוגנט אויפן רוף און אויפן רינג־באַווייז פון שטערן־זעהער דעמאָלט קיינער; האָבן זיי זיך אַלע און ווי דערשראָקענע אויף צוריק גערוקט׳ אויף בעטל קוקנדיג און אויף דער מלך־טאָכטער׳ דער האַלב־טויטער׳ אויף איר אויסזעהן אויסגעצויגענעם און אויף איר האַנט דער בלאַס־ליגנדיגער; האָט זיך קיינער און אויף שטערן־זעהערס רוף נישט אָפּגערופן און נישט גענעהענט צום בעטל· האָט דער שטערן־זעהער אַ ווילע און די קידושין־רינג נאָך אין דער הויך און אויפגעהויבן געהאַלטן — און דער מלך האָט אויפן עולם געקוקט׳ און געשוויגן און געוואַרט פון דאָרט׳ און אויך די טאָכטער האָט אויף דעם עולם די אויגן ווי אָנגעשטעלט און ווי פון דאָרט אויף דעם ערשטן צו איר אַרויסגייענדיגן און צו איר־אַרויסטרעטנדיגן געוואַרט· און אַז זיי האָבן זיך נישט אויסגעוואַרט׳ און אַז דער שטערן־זעהער האָט לסוף די האַנט און פון זי הויך־האַלטן אַראָפּגעלאָזט — דער מלך די אויגן — און ווי פאַרשעמט צום באָדן׳ און די כלה־טאָכטער — פאַרלאָזט און נישט דערבאַרעמט און נישט געליבט פון קיינעם׳ — האָט זיך דאַן דער שטערן־זעהער צום עולם און צום לעצטן מאָל געווענדט און נאָך אַ מאָל איבערגעחזרט:

— דאָס לעצטע מאָל׳ זין פון האַרן׳ דאָס לעצטע מאָל רוף אויס: ווער וויל די מלך־טאָכטער נעמען׳ ווער וויל אין איר האַנט זוכה זיין?

— קיינער!

האָט פון עולם קיינער זיך נישט אָפּגערופן·

— איך! — האָט זיך דעמאָלט פון אַ זייט׳ און נישט באַמערקט׳ פון פאַררוקטקייט און פון נישט אָנגעזעהענקייט ביז אַהעריגן׳ פון הינטער די פּלייצעס פון שטערן־זעהער אַ קול דערהערט׳ — איך! — האָט זיך דאָס קול און שטיל אַרויסגעזאָגט און פון הינטערן שטיין און פאַרשטעלטקייט פון שטערן־זעהער האָט זיך בבא אַרויסגערוקט·

"I haven't forgotten," Bovve replied.

"Why did you turn away from the king, the king who needs your comfort now, when his royal heir has fallen ill, and all the doctors have given him up for lost, and even his father has lost all faith in his recovery?"

"How could I help?"

"How?" the stargazer turned to Bovve, interrupting the old man. "Have you already forgotten my present? Didn't I tell you to use it when you had to? Didn't I bless it with a healing force? Doesn't it have the power to cure?"

"Then what should I do with your gift?"

"Take it and ask to see the king."

"And how should I use it?"

"This is how." And the stargazer held in his hand the star-stone that he had given Bovve to take on his journey. And he held it up, and showed it first to the old man and then to Bovve, and thus he held it for a while, and then a nursery appeared to Bovve's eyes, a nursery in a royal palace, and it was still and hung with drapes, and a glow came in through the windows, a quiet evening-glow, as if for a quiet patient. It was evening now indeed, and a bed appeared by a wall, with bedding white and clean and tidy, and on the bed, lay, covered with a blanket, a young boy, tender and frail, a prince, with open eyes staring into the room, bulging and big and senseless. And the boy lay there, and his father sat on a chair by the head of the bed, gazing at the child and never shifting his eyes, and he sat there sadly and pondering, and lost in grief and kingly despair.

And as the king sat there in stillness, the stargazer took the stone in his hands and approached the foot of the bed and stood before the prince's open eyes and put the star-stone before his motionless stare and held it for a spell.

And the prince stared on and on at the stone, as before, and never stirred, as though unaffected by the stone and unaware of it, and as though it weren't before his very eyes, and as though there were *nothing* before his eyes—and all at once, in the midst of his senseless staring, his eyes began to clear and become sane and sensible again and notice everything around him and see everything that was happening. And all at once he caught sight of the star-stone. And overjoyed, he reached out for it, and raised his arms and half his body from the bed, and raised himself and went for the stone, and from his lips, which had long been silent, there came a voice, a shout, a voice—a shout of joy:

"Father! King! . . ."

And the king bolted up from his chair and his grief, and the king sprang up from his sitting when he saw the prince in his sudden surge, and he dashed to him as though to help, and a shout burst forth from his lips too, and joy and help from his throat:

"My son!"

And Bovve, too, was overjoyed, and Bovve wanted to dash to the stargazer and thank him, and he surged and he rose, and he—opened his eyes . . . and . . . . He found himself in the morning, on the field, and far from the city gate, and lying down.

And the night was gone, and the field lay in broad daylight. So Bovve stood up from his resting place and picked up his bag from the earth, and in it he felt the "star-stone," the stargazer's gift, and he recalled the dream he had had, the nighttime vision, and he grasped its meaning, and he turned back to the gate, from which he had walked so far that night, and he found the sentry in his place. He went over to him and right up to him, and, arriving, he said to him:

"Pass the word, sentry, that a beggar wishes to see the king."

"The king won't allow it."

"Tell him that I have help for him."

"For whom?"

"For the prince in his illness."

"And what if you're fooling?"

"I'll wager myself and my life, and let them do what they always do in such cases."

"Death?"

"So be it."

And the sentry looked at Bovve and his seriousness, and the way he stood there self-assured and gazed at the sentry and took on such a responsibility with such self-assurance. And the sentry regarded him for a while, and thought about it for a minute or two, and after briefly pondering, he turned and strode up to the gate, and he knocked on it, and after knocking and knocking, he told the officer on the other side what had happened on his side:

"And a beggar came here last night, and he slept in the field, and wasn't permitted to enter the city, and now he's back, and he asks if he might see the king."

און אויפגעמונטערט און דערפרייט האָט זיך דאַן דער שטערן־זעהער מיט אַ פּנים־פריידע צו בבאַן אויסגעקערעוועט, אויפגעלייגט און דערמונטערט האָט דער מלך דאַן זיינע אויגן פון פריהערדיגן אַראָפּגעלאָזנקייט און פון טרויעריגן אַראָפּגעפאַלנקייט אויפגעהויבן, און אויך ביי דער טאָכטער פון מלך האָבן זיך אין די אויגן, אין די אָפּן־קוקנדיגע, ווי אַן אויפלעבונג און אַ דערפרייאונג באַוויזן ··· באַוויזן — און צוגעגאַן און אַ האַנט אויסגעשטרעקט האָט בבא דאַן צו דער רינג, וואָס ביים שטערן־זעהער אין האַנט זיינערדיגער, האָט ער זי אויסגעשטרעקט און די רינג גענומען, האָט ער זיך מיט איר אָנגעבויגן און ביי מלך־טאָכטער די האַנט, וואָס איז אויף דער קאָלדרע און אָפּגעדעקט געלעגן, אָנגענומען, אָנגענומען און איר די רינג אָנגעטאָן: — „צו מיר און אויף געהערן, אויף פאַרבונדן זיין און אויף נישט צעשיידן זיך, און אויף אַלץ און אויף אַלעמען, און וואָס מ י ך און ד י ך און אין לעבן וועט נישט טרעפן״, — און דאָ האָט זיך בבא איבער דער האַנט פון מלך־טאָכטער, אויף דער שוין־מיט־דער־רינג־אָנגעטאָנענער און צו־אים־שוין־געהערנדיגער מיט זיין קאָפּ, פּנים און ליפּן זיך דערנעהענט, און לאַנג און צו איר אָפּגעדעקטקייט, און אויף לאַנג און צו איר מיט אַ קוש צוגעפאַלן.

איז אויך דער מלך דאַן פון זיין שטול און פון זיין זיצן און פון דער הויך אַראָפּגעגאַן, האָט ער פריהער צו זיין כלה־טאָכטער גענעהענט און זי אין שטערן אַ קוש געטאָן, און דערנאָך און צו בבאן זיך אויפגעהויבן, אויף אים מיט אַ פריידקוק אַ קוק געטאָן און מיט אים זיך געפרייט־געאָרעמט, און דאַן און צו דעם שטערן־זעהער צוגעגאַן, — צו זיין בעסטן און צו זיין פריינט זיין איינציגסטן:

— צו מזל, האַרץ־פריינט!

— צו מזל און צו ברכה — האָט דער שטערן־זעהער דאַן דעם מלך אויפגעלייגט און מיט פרייד געענטפערט.

און אַ באַפויל געגעבן און אַ ווייז געטאָן האָט באַלד דער מלך די דינער, וואָס האָבן די טאָכטער פריהער אין זאַל אַריינגעבראַכט און צו זיין שטול זי צוגעשטעלט, אַ ווייז געטאָן — האָבן באַלד די דינער דאָס בעטל פון זאַל אַרויסגענומען און צוריק אין טאָכטער־צימער דאָס אומגעקערט, האָבן זיי זי אַוועקגעטראָגן און מיט איר נישט געבליבן. איז דער מלך מיט די האַרן אַליין און אין זאַל דאַן פאַרבליבן: מיט די אַנטשוויגענע און דאָס־אַלץ־פאַרגעקומענע צוזעהענדיגע, און ביי זיך אַראָפּגעפאַלענע און פאַרן מלך איצט זיך שעמענדיגע. זיינען זיי אַ ווילע אַזוי פאַרשעמט און שטיל געשטאַנען, האָט זיי דער מלך אָפּגעזעגנט, זיינען זיי זיך צעגאַן, אַליין דער מלך נאָר מיט שטערן־זעהער און בבאַן זיינען אויך אויף ווייטער איבערגעבליבן, און דאַן, און אויג אויף אויג אַליין זיינענדיגע, האָט זיך דער שטערן־זעהער באַלד צו בבאַן געווענדט און אים אַזוי געזאָגט:

— און איצט, בבא, טו זיך איבער··· פאַר אַ גייער און פאַר אַ בעטלער··· און אַזוי וועסט דו זיך אויף דער וועלט לאָזן, און אַזוי וועסט דו באַלד דעם פּאַלאַץ פאַרלאָזן, און מער דיין כלה וועסט דו שוין נישט זעהן פאַר דיין אַוועקגיין, מער דיין געליבטע און נישט אָנקוקן ביז איר געזונט־ווערן, און גיי: און זאָל דיר די ברכה, מיט וואָס דיין אַלטער האָט דיך געבענטשט, ביישטיין, און זאָל דיר זיין בענשונג און דיין קאָפּ דיר שיצן, און פאַר מלכים זאָלסט דו שטיין און מלכים זאָלסט דו טרייסטן. און ווייס: און יעדער מלך וועט דיר פאַר דיין טרייסט אַ זאַך עפּעס געבן, פון יעדער מלך וועסט דו פאַר דיין גוטס אַ געשאַנק באַקומען, און לסוף, און אַז דו וועסט פאַר דעם דריטן און פאַר דיין לעצטן אָנקומען — געדענק: דיין הילף דאַן איז נאָהענט··· און אָט האָסטו דיר אויך פון מיר אַ מתנה.

און דאָ האָט דער שטערן־זעהער זיין האַנט אין זיין קלייד־טאַש אַריינגעטאָן און פון דאָרט עפּעס ווי אַ שאַרף־שטיין אַרויסגענומען, האָט ער עס איבערגעגעבן בבאַן, און שטיל און דאָס אים איבערגעבנדיג, אים אַזוי געזאָגט:

— זאָלסט עס טראָגן און זאָלסט עס אָפּהיטן, זאָלסט דאָס אין זינען האָבן און אָן דעם געדענקען, און אין דער ערשטער אין דער נויט אין דיינער זאָלסטו דאָס באַניצן, און אום דיין נויט צו באַזייטיגן···

און באַלד, און דער שטערן־זעהער האָט זיך אָפּגעזעגנט מיט בבאַן, האָט ער אים די האַנט געדריקט און אים גליק געוואונשן, און דאַן און נאָכן געזעגענען־זיך מיט אים האַרצליכן, האָט אים אויך פאַרן מלך צוגעפירט, האָט ער בבאס האַנט

"What does he want?" a voice rang out on the other side.

"He knows about the king's misfortune, and he says he has help for him."

"And what if he deceives the king?"

"He knows what he'll get."

"Open!"

The sentry opened the gate for Bovve, and Bovve was admitted into the city. He stepped across the threshold of the gate and presented himself to the officer, who was standing on the other side. And Bovve waited, and the officer relayed the matter to *his* superior, and he to his, and so on and so forth, from rank to rank, and at last, a few hours later, the matter was taken to the king, and the king commanded that Bovve be brought before him.

A courier hurried to the city gate and to Bovve who had been waiting so long, and they took him to the royal palace and brought him in and presented him to the king. Now the king gazed upon him gravely, and looked him over from head to toe, and having eyed him, he turned to his servants and told them to lead Bovve to the prince's room and to his bed and his lying there.

So they led him there, and the king came after his servants and Bovve to see and to witness what Bovve would do. And all of them came to the prince, and he, as always and ever since the shock had felled him, lay on his bed, dazed and deranged, and it was very still in the room, as for someone ailing, dangerously ill, and everyone silent and walking on tiptoe. A stillness and darkness prevailed, with windows draped by day and the curtains drawn, heavy and letting nothing through. And the prince lay there in the stillness and darkness, and his eyes stared and stared unseeingly.

Bovve walked over to the foot of the bed and stood opposite the prince, and then he took down the bag from his shoulder, and untied it, and drew out the star-stone, and then—taking the stone in his hand, he held it up before the prince's eyes and placed it before the prince's eyes . . . .

And then in the prince's room by day, it all happened—what Bovve had seen at night in his dream while asleep.

And this is what happened:

Bovve held the star-stone up for only a few minutes, and the prince stared at it for only a few minutes, as though not noticing it—then the others noticed how brightly the star-stone lit up in Bovve's hand, and a glow came forth, starlike and unwonted, streaming and bluish white, and turning the darkness of the room even darker, and the stillness of the room even stiller.

The others in the room behaved as one behaves during a miracle. And a hush prevailed in the room, as during a great event, and only the glow, the wondrous glow, shone upon the prince's face. He lay there for a few minutes in brightness and illumination, and after his lying there in silence, his eyes began to clear, and sense and senses and comprehension seemed to come back to them. And he began to look all around, as though trying to seek and trying to find someone among the servants and those assembled at his bedside. And as he hunted, his eyes alighted upon the king. And all at once—he raised himself, and a voice, a shout of joy, tore out from his lips and into the room and into the hush:

"Father! My father!"

"My child!" And the king dashed from where he was standing, and he made for the prince, who was rising from his bed. "My child, my treasure!" And the king clutched him and hugged him and kissed him and held him, and couldn't stop kissing him . . . .

And the king held tight to his prince for a spell, and they didn't let go, and they hugged and they kissed, and they kissed again, and clutched again, and at last, when the king and the prince had come back to their senses, from their joy and their delight, the king left the prince and walked over to Bovve, and with one hand on his hand and one hand on his shoulder, he hastily took him and said to him:

"Thank you, beggar, for your comfort and for your miracle, for the great wonder you worked, and may God bless you, as you deserve to be blessed, and may God comfort you as you comforted me."

And the king held Bovve's head and his shoulder to his own breast, long and still, and with gratitude and hearty tears, he kissed his head:

"Thank you, beggar!"

And the king turned away and he told his servants:

"Tell the courtiers and the lords who are close to the king, and tell the entire city, and let everyone know, and let everyone hear: The prince is a prince again, the son of the king has regained his health and his life, and all who are loyal to the king and all who love the king shall come and rejoice with him, and whoever wishes

- 16 -

אין מלכס האַנט געגעבן, און אַזוי, און האַנט אין האַנט זיי געבנדיג, האָט זיי פאַראייניגט און אויף תּמיד, אויף זיך ליב האָבן און אויף שטענדיג, אויף געטריי־זיך־זיין און געטריי־זיך־איבערגעגעבן אויף אייביג·

און בבא איז באַלד פון אויפנאַם־זאַל אַרויסגעגאַן און באַלד זיינע קליידער און פון מלכס פּאַלאַץ אַראָפּגעוואָרפן, האָט ער אַנדערע און בעטלערשע אויף זיך גענומען און אין אָרימען און אין געמיינעם זיך אָנגעטאָן, און אַזוי און בעטלעריש און אויף ס׳ניי באַקליידט, האָט באַלד דעם פּאַלאַץ און אַלץ, וואָס דאָרט ליב אים איז געווען, פאַרלאָזט, און אויף שטאָט און אויף אויסער־שטאָט, אויף וועגן און אויף וואָגלען זיך אַוועקגעלאָזט·

* *
*

און בבא איז אַוועקגעגאַן און בבא איז שוין ווייט געווען, און בבא האָט זיך פון פּאַלאַץ דערווייטערט און פון זיין יוגנט און פון זיין פאַרברענגען דאָרט· האָט ער אַזוי געוואָגלט און געוואַנדערט און אַ צייט און אַ לאַנגע אין גיין שוין אין גייערשן· האָט ער זיך נישט פאַרהאַלטן אין ערגעץ, און וואו געטאָגט, נישט גענעכטיגט קיינמאָל, און אויף זיין וועג האָט זיך אים נישט געטראָפן גאָרנישט· און אין זיין גיין נישט באַגעגנט קיינער· האָט ער אַלץ ווייטער און ווייטער געצויגן, און נאָר אין טאָר־בע, וואָס מיטן עסנוואַרג זיין ווייניגן, האָט אויך די מתּנה, און וואָס דער שטערן־זעהער האָט אים מיטגעגעבן, געטראָגן· און אַזוי און נאָר די טאָרבע טראָגנדיג, און אַזוי און נאָר מיט איר און מיט זיין מתּנה גייענדיג, האָט איינמאָל, נאָך לאַנג גיין און נאָך גרויסן מיד־ווערן, אין אַ פאַרנאַכט אין איינעם, אין אַ שטילן און אין אַ זוניגן, אין איינער אַ מדינה, צו אירער אַ שטאָט און צו איר הויפּט־שטאָט זיך צוגעשלאָגן·

פאַרנאַכט איז דאַן געווען· די זון האָט זיך אויף יענ זייט הויפּט־שטאָט, אויף הינטער אירע מויערן און הינט אירע געבייען גזעצט, געזעצט און אַראָפּגעלאָזט· און ד שטאָטס אויסזעהן און די מויערן־דעכער מיט אַ לעצטער פאַ גיי־שיין באַשיינט· איז די שטאָט דאַן ווייט און ווי אין ווינקל צונויפגעדריקט געשטאַנען, און מיט בנינים און צונויפגעגאָסן און מיט ליכט און מיט פאַרנאַכטיגן באַלויכ איז דאַן בבא פון איר צווייטער זייט און צו איר אַנטקע קייט צוגעטראָטן און זי אין באַלויכטנקייט און אין דע ווייטערטקייט געזעהן· האָט ער זיך צו אירע טויערן און איר אַריינגאַנג דערנעהענט, און מיט דער דעה אין איר או נאַכט, און מיטן געדאַנק אויף אין איר צו איבערנעכט אָנצוקומען· האָט ער זיך אָבער באַלד, און ווי ער איז ב צום טויער צוגעטראָטן, אָן אַ שומר און מיט געווער אין האַ זיך אָנגעשלאָגן, און באַלד, און ווי דער שומר האָט בב צום טויער גענעהענען דערזעהן, אַזוי האָט ער אים באַלד ד וועג איבערגעטראָטן, אים פאַרשטעלט דעם וועג, און באַ און אים פאַר פּנים קומענדיג, האָט אים אַזוי געפרעגט:

– ווער ביסט דו און וואָס דאַרפסט דו?

— אַ בעטלער בין איך, און אין שטאָט און דאָרט איב נעכטיגן וויל איך·

— דו טאָרסט נישט, און ס׳איז דיר פאַרווערט דער גאַנג·

– פאַרוואָס?

— ווייל דאָ איז די הויפּט־שטאָט, און פאַר וואָגלע פאַר אַלע שלעפּער איז פאַרשטעלט די שטאָט·

– און ווער האָט דאָס פאַרווערט?

– אַליין דער מלך·

– און פאַרוואָס?

– איבער אַ מעשה·

– איבער וואָסערער?

– איבער איינער· — און דאָ האָט דער שומר אויף בבאן און אויף זיין אויסזעהן אַ קוק געטאָן, פריהער זיין פּנים באַטראַכט און דאַן און אים אינגאַנצן, פון קאָפּ ביז די פיס אים אָפּגעמאָסטן; איז ער אים עפּעס געפעלן געוואָרן, האָט ער ביים שומר חן געפונען, האָט ער אויך צייט געהאַט, דער שומר, און אומעטיג איז אים געווען און פון היטן לאַנג, און פון לאַנג פון פאַר טויער שטיין און מיט אַ מענשן און זיך זעהן זעלטן, — האָט ער איצט דאָ בבאן דערזעהן, האָט ער פאַמעליך זיין ביקס און פון זי־אויפן־אַקסל־האַלטן אַראָפּגענומען און אויף דער ערד און אויף אונטן זי אַראָפּגעלאָזט, האָט ער זיך אויף איר אָנגעשפּאַרט, און אַזוי און זיך אָנשפאַרנדיג, און אַזוי און ביי איר זיך האַלטנדיג, האָט צו בבאן און צו פאַר אים שטייענדיגן זיך געווענדט און אים באַוויליגט און אים די מעשה דערציילן געוואָלט·

and whoever wants to, he shall give presents to the healer, and he shall present gifts to the beggar."

And so the servants went away, and spread the news throughout the city, and soon the people gathered in the crooked streets, and the courtiers came to the court, and intimates came to the palace, and all the rest, the large population, and the king's people assembled before the palace and below the windows.

And the prince was taken from his bed and put on his feet, and barely managed to stand and walk, and his knees buckled, and he stood there and he faintly smiled and he still looked ill. But his servants, nevertheless, dressed him in his weakness and put his clothes on him and held him as they dressed him, and then, when he stood there, dressed and ready, the king motioned to him, first to him, and then to Bovve, to follow behind him, the king. So they followed him, and Bovve walked by himself, and the prince was supported on either side, and thus, with the king leading the way, and the prince and Bovve following his lead, they strode from the prince's room to another room, and then to a third, and from there out onto a balcony, and they stood before the populace and showed themselves to the assembled people.

And the populace welcomed them with a shout and a roar and a huge and loving enthusiasm, and having shouted, and shouting again and again, and huzzahing and hurrahing and waving their hands and surging up, and flailing their arms, and waving their hats and their caps, the people reached a wild exultation, and to their beloved king and prince on the balcony, and on and on, they shouted and cheered, and didn't stop yelling.

The king thanked his people and bowed to them in gratitude, and Bovve and the prince at his side, they also bowed in contentment and delight and smiled at the people, and the people cheered them once again and deafened them with their shouts and joy, and thus their yelling and cheering escorted them into the palace and even after they turned and entered, and for a long time through the palace.

And the king commanded that a feast be prepared. And the servants did his bidding, and the king took his place, with the prince to his right and Bovve to his left, and then all the lords and the friends of the king took their seats, and the servants served and passed the food, and the diners dined and enjoyed themselves, and they drank and felt good cheer as they drank, and then, when all had caroused and feasted, the king made a sign to the company and the crowd at the table began presenting the gifts they had brought and giving the presents they had prepared.

The lords and the intimates brought gold and jewels: the closest servants to the king took the loveliest things they had upon them, and took them off, the golden rings and chains and thimbles and earrings set with gems, and it was all placed before Bovve. And the king for *his* part put down *his* present, and it was the loveliest and the rarest and most precious of his secret treasures, and it surpassed everything else and its value mesmerized all eyes, its preciousness and ancientness, like nothing that's ever seen nowadays.

And everything collected in front of Bovve, and the prince for *his* part took what he had, and all the gifts he had gathered throughout his youth, and he brought them over. And it was a mountain of wondrous things, and unwonted things, and matchless things; and all these things were piled up for Bovve.

Then all the doors of the palace opened, on all sides, and to all rooms, and the people, the populace, also brought presents, some of them big and some of them little, but all of them loving and well-wishing. And the people came in and the people went out, and the doors never closed in the palace. And an hour passed, and another hour, and half a day, and then it was dusk, and late in the evening, and the gifts kept growing, and the table in front of Bovve grew higher and higher with presents. And in the evening, when the crowd was gone, and it was getting late, and only the king and his closest friends were still at the table and at the feast, the door flew open all at once and for one last time, and in the stillness after the turmoil of day, there appeared an old woman, shrunken and bowed with age, and she entered the palace and entered the hall, and trudged to the table, where Bovve and the last few diners were left, and she trudged up to Bovve and halted before him, and stared at him for a spell, and, having stared, she said to him:

"I'm a fortuneteller, I'm old and practiced and I've come to you to give you a gift, but first I want to tell your fortune."

And the crone took hold of Bovve's hand, and peered at it and examined his palm, in the hush of the hall and the quiet company, and she looked at the intertwining lines and the furrows in his palm, and one line, and then the next, and her aging eyes moved from one to another, and then, after peering and pondering, she raised her head and she fixed her eyes upon his eyes, and gazing at him,

און דער שומר האָט אַזוי דערציילט:

בײַ אונזער מלך איז אַ ווײַנגאָרטן פֿאַראַנען, אַ גרויסער
און אַ וואונדערליכער, אַ זעלטענער און וואָס אויף חידושים
קומט מען צו אים. האָט זיך דער מלך אין ווײַנגאָרטן אַ פּאַ־
לאַץ אויסגעבויט, אַ שיינעם און אַ זומערדיגן, אַ לייכטן און
אַ לופטיגן. קומט ער אַהין אויף זומער מיט מלכּה און מיט
קינדער־פּרינצן, פֿאַרברענגט ער דאָרט צווישן בוימער און
צווישן ווײַנשטאָקן די וואונדערליכע, שפּאַצירט ער דאָרט אין
דער פֿריה און פֿאַרנאַכט אויף די סטעזשקעס די דאָרטיגע,
גייט ער דאָרט פֿאַר טײַכלאַך און פֿאַר די פֿאָנטאַנען פֿאַרבײַ,
רוהט ער זיך בײַ זייערע וואַסערן און בײַ זייערע קיל־שפּריצן
אָפּ, קומט אים זייער רוה און שטילקייט אין קערפּער אַרײַן,
ווערט דער מלך געשטאַרקט און באַרוהט פֿאַרן זומער, און
כּחות און כּח־באַנײַאונג אויף ווייטער און אויף מלך־אַרבע
זאַמלט. אַזוי אַ יאָר נאָך אַ יאָר, אַזוי אַ זומער נאָך אַ זומע
און אַזוי שוין לאַנג און זינט דער מלך איז מלך געוואָרן, א
אַזוי פֿון תּמיד אַזוי שוין אײַנגעפֿירט, און זינט דער מי
האָט זיך אויף דער שטול געזעצט.

האָט זיך אָבער אַמאָל געמאַכט, מיט אַ יאָר צוריק א
אויך׳עט אום זומער — דער מלך האָט דאַן אין זײַן ווײַנגאָר
געוואוינט און, ווי אַלע תּמיד, אין אַלע פֿריהמאָרגנס און א
אַלע פֿאַרנאַכטן שפּאַצירט אין אים, — האָט זיך אַמאָל ג
טראָפֿן, אַ פֿאַרנאַכט און פֿאַר־זון־זעצן־זיך, דער גאָרטן א
שוין האַלב אין שאָטנס אײַנגעהילט געווען און נאָר די שפּיצ
בוימער האָבן נאָך מיט זון־ליכט געלויכטן, האָט אין גאָר
דאַן אַ שטילקייט און אַן אומגעווייַנליכס געהערשט, אַ זעלט
און אַ פֿאַרנאַכטיגס, אַ שאָטנדיגס און וואָס קיין גראָז א
בלעטעלע האָט זיך נישט גערירט. איז דער מלך דאַן גר
אויף איינער אַ סטעזשקע געגאַנגען און שטיל און טריט ג
טריט שפּאַצירט זיך, האָט ער אויף אַלץ און מיט אויפֿמער
זאַמקייט זיך אַרומגעקוקט און מיט ערנסט און מיט אַליי
זייענדיגקייט באַטראַכט דאַן אַלץ; איז ער אַזוי געגאַן, ו
ער לסוף צו איינעם און אַ טײַכעלע אָנגעקומען, — צו אַ
היגן און אַ שטיל־וואַסערדיגן און צו אַ באַרוהטן או
ס׳האָט נאָכן טאָג נאָכן הייסן אין פֿאַרנאַכט און אין
קילטקייט זיך געדעמפּט; איז דערפֿון אַ דאַמף און אַ
ליכער אויפֿגעגאַנגען, אַ שטילער און אויף דעם
שוועבנדיגער, אַ נעפּלדיגער און וואָס ער האָט זיך נ
און איבער דעם אויבערפֿלאַך געהאַלטן. האָט זיך דע
דערבײַ פֿאַרהאַלטן, און דערבײַ שטיין געבליבן און געש
האָט ער דערויף געקוקט און אויף דער רוהיגקייט פֿון
און שטיל און אַזוי דערויף קוקנדיג, האָט זיך פּ
און אויף דער מיט פֿון טײַכל דעם מלך אָט־וואָס
אויסגעוויזן:

האָט זיך פֿון דער מיט און פֿון דאַמף אַרויס אַ קאָפּ
אַרויסגעשטעקט, אַ בעטלער־קאָפּ און אַ גראָהער, אַ האָר־צע־
שויבערטער, אָבער אַ טרוקענער און ווי גאָר נישט פֿון וואַסער
געקומען, האָט ער אויפֿן מלך זײַנע אויגן, אַלטליכע און
וואַסערדיגע אָנגעשטעלט, שטילע און באַרוהטע, ווי נישט פֿון־
דאַניגע און ווי פֿון ערגעץ אַ וואַסער־עולם אָנגעקומענע. האָט
ער זיך פֿאַרקוקט אויפֿן מלך און לאַנג פֿון אים די אויגן נישט
אַראָפּגענומען, און לסוף און אַזוי אים פֿאַרן פּנים האַלטנדיג,
און לאַנג אים באַטראַכטנדיג, האָט זיך צו אים געקערעוועט
און צו אים אַזוי געזאָגט:

— מלך, דאָס וואַסער האָט מיך געשיקט צו דיר, די וואַ־
סער־באַשעפֿענישן האָבן מיר דיך וואָרענען געהייסן: מלך,
היט זיך פֿאַרן וואַסער.

אָפּגעזאָגט און געשטאַנען און נאָך געזאַמט אַ ווײַלע, און
באַלד און נאָכן זאַמען ווײַניגן, איז צוריק פֿון וואַנען אָנגע־
קומען, אויף צוריק, און פֿון וואַנען אַרויסגעקומען, פֿאַר־
שוואונדן.

און פֿאַרנאַכט איז דאַן געווען. דאָס פֿאַרגיי־ און גאָרטן־
ליכטיגקייט האָט זיך שוין פֿון דעם גרינס און פֿון די בוימער
אָפּגעטאָן, די שאָטנס, וואָס האָבן זיך פֿריהער נאָר פֿון אונטן
און בײַ דער ערד געהאַלטן, זײַנען איצט ווי פֿון די באַהעל־
טענישן אַרויס און אויף גאָר און אויף גאַנצן גאָרטן זיך
פֿאַרשפּרייט, די פֿאָנטאַנען און וואַסער־שפּריצן האָבן אויף
זייערע נאַס־שטיינער און איבער די קיל־גראָבנס געגאָסן און
דעם גאָרטן און דאָס שאָטנדיגקייט פֿון גאָרטן מיט נאַכט און
מיט קילקייט געקילט. איז דער מלך אַזוי פֿאַר דעם טײַכל
און נאָך דעם קאָפּ־באַווייזן־זיך געשטאַנען, געשטאַנען און

quietly, and long, and divining, she said to him and then to all who were there:

"No beggar, no vagabond by birth, but a prince and perhaps a king. Yet misfortune struck you, prince, and your life, and something happened to you and your love, something, but I don't know what, something, but it's not clear to me. But there's one thing I do know, there's one thing I'm sure of—a misfortune . . . ."

And there the fortuneteller stopped for a while, and kept still, and gazed at Bovve, and soon, and after staring a while, she added:

"And your misfortune, prince, is great, and your misfortune, prince, will come to an end, but before it ends you will have to render three kings happy, and—you've already made the first king happy . . . . And when you first went out, you received a gift to help you in a time of trouble. And for the second lap of your journey, I'll give you an even *better* present . . . ."

And the fortuneteller reached into her hollow and shrunken bosom and she took a tiny mirror, old and cheap and tawdry and common, and she pulled it out and gave it to Bovve, and then, casting a glance at the gift-heaped table, she added:

"And all these things are superfluous, prince, all you've been given and offered will just be a load while you wander, so leave it here and wander without it. But take the mirror along . . . . And there's a power and a virtue in the mirror, you must know, *whatever* you wish and *whomever* you wish to see you can see reflected here, and any time and whenever you desire, and you can perceive what your beloved is doing far away, and what will happen to you some day . . . . And so, prince, farewell, and may your wanderings be happy, and my mirror will come to your aid and my mirror will stand you in good stead . . . ."

And the fortuneteller took leave of Bovve, and of the people gathered there, and bowed and curtsied in homage, and quietly returned to where she had come from, through the door, which she closed behind her.

Bovve got up from where he was sitting and turned to the king, and he bowed to the king and he thanked him for his hospitality and his kindheartedness, and for the gifts and for the presents all, and gently peering about for his bag, he said to the king:

"I thank you, Your Majesty, for the day and for the rejoicing this day, and for letting me spend the day under your roof, and for your royal satisfaction. And now, I have to say farewell, and now I have to get underway."

The king tried to talk him into staying a while, but Bovve begged off and turned down his request, and he looked about for his beggar's bag, and he found it, and he put the mirror inside. And then he took his leave of all, first the king, and then the prince, and then all the courtiers and intimates who had remained. And then he slung his bag over his shoulder and took his staff in hand, and then he bowed to all, and quietly, and striding toward the door, he opened it to leave the palace.

"What about the presents?" the king recalled and asked Bovve.

"For others, Your Majesty, for the needy."

"Farewell."

"Farewell to you, Your Majesty."

And Bovve went on his way.

10.

Bovve left that land and crossed the border into another land. And Bovve went from village to village, and from place to place, but mostly he wandered through the fields and stayed out under the open sky. And he sometimes spent his days and also his nights under the heavens, for the land was huge and full of empty fields, and from one village to the next the distance was great and the emptiness huge. And he wandered through the country wastes.

And time stretched by, and on and on—and Bovve was far away from his home, and Bovve had wandered far from his loved ones and could only faintly imagine them; and he couldn't evoke the way they looked, and he couldn't recall their faces and shapes. But whenever he craved to see them, he would come to a halt and sit down on the ground in the midst of the fields, and untie his bag and take out the mirror that the fortuneteller had given him, and he would peer into it, and sometimes he'd see one and sometimes another one of his loved ones in the royal palace: Sometimes the stargazer and sometimes the king, and very, very seldom, also her, the princess, his beloved.

And Bovve would meet her in the mirror and in the reflection—just as he'd left her when leaving the palace, upon her bed in her terrible condition, stretched out and straight, petrified, deathly, and fixing her eyes straight in the air: and thus she lay, and when Bovve

דאָס אָרט, פון וואַנען דער קאָפּ האָט זיך באַוויזן, באַטראַכ
געקוקט דערויף, און וואו דערנאָכדעם ער איז פאַרשוואונד
געוואָרן אין וואַסער. האָט דאָס טייכל איצט, ווי פריהע
און ווי בשעת דעם מלכס צו דעם צוגיין, אויסגעזעהן, או
שטיל געדעמפּט זיך נאָר מיט נעפּל, און שטילער און נאָכ
פאַרגיין און נאָכן פאַרשוואונדן־ווערן פון זון־ליכטיגקייט; אי
דאָס אַזוי פאַררוקט און ערב־אָוונטיג געלעגן אין די ברעגע
אין די מיט־גרינס־באַדעקטע, און וואָס האָבן זיך אין וואַסע
און אין טיפקייט אַריין אָפּגעשפּיגלט. איז דער מלך אַזוי פאַ
דעם געשטאַנען, און שטיל, און נאָך זיין שטיין דאָרט דע
שטילן, האָט זיך צום טייכל און אויף צוריק זיך אויסגעקע
רעוועט און, שטיל און פאַרטראַכט, אויף נאַכט און אין פאַ
לאַץ זיך אומגעקערט.

און דער מלך האָט פאַרן וואַסער־קאָפּ מורא געקראָג
און פון מלכ׳ס אויגן האָט זיך זיין געשטאַלט נישט אָפּגעטאָ
האָט דער מלך יענע נאַכט אָהן שלאָף פאַרבראַכט, האָט ע
יענע נאַכט מיט קיין אויג נישט צוגעמאַכט, און אין דע
פריה – און אַז דער מלך האָט זיך אַלץ נישט באַרוהיגן או
צו זיך קומען נישט געקאָנט, האָט ער אין פּאַלאַץ אַריין זי
נע אַלטע לייט און זיינע ראָט־קלוגע צונויפרופן גע
זיינען זיי זיך צונויפגעקומען, די עצה־געבער, האָט זיי
מלך, וואָס מיט אים האָט פּאַסירט נעכטן, דערציילט,
שפּאַצירן פאַרנאַכט און זיין פאַרן טייכל אָנקומען און
דאָס זעהונג אויפן טייכל און וואָס מ׳האָט אים געוואָרנ
דאָרטן. האָבן זיי אים אויסגעהערט אויפמערקזאַם, און
און אַז דער מלך האָט זיין דערציילן פאַרענדיגט, און דע
און אַז ער האָט זיך צו זיי נאָך אַ באַשיידעניש געקערע
האָבן זיך די אַלטע לייט און נאָך אויפגעהאַלטן אַ וו
האָבן זיי געטראַכט און די זאַך באַדענקט, און דערנאָ
נאָכן באַדענקען־זיך ערנסטן, האָבן זיי זיך צום מלך געקע־
רעוועט און אים אַזוי געעצהט:

– זאָלסט דו עס טאַקע נישט פאַר גרינג האַלטן, מלך,
זאָלסט דו זיך טאַקע פאַרן וואַסער היטן, און נישט אַזוי זיך,
ווי די קינדער דיינע, און זעה – היט זיי און פאַרהיט זיי...

האָט דער מלך דאָס אויפן זינען גענומען, האָט ער פון
דעמאָלט אָן און פון וואַסער זיך געהיט און קיינמאָל און
אין זיינע שפּאַצירן און נאָהענט צו די טייכלאַך און צו די
סאַזשלקעס זיך נישט געהאַלטן, האָט ער זיי אויסגעמיטן,
אַליין ער, און אויך זיינע קינדער, און די אַמען און די דער־
ציהער פון קינדער אָנגעזאָגט: הזהר והזהר – און די קינדער
זאָל מען נאָהענט צו די גאָרטן־וואַסערן נישט ברענגען. האָט
מען אים געפאָלגט, האָט מען די קליינע און קיינמאָל צו די
טייכלאַך נישט געפירט און זיי אויסגעמיטן און אָפּגעטרעטן
פון זיי זיך געהאַלטן, און אויך די עלטערע קינדער פאַרזאָגט,
אַז זייערע פיס זאָלן צו די סאַזשלקעס נישט קומען, און אויך
די עלטערע האָבן דעם אָנזאָג געפאָלגט. אַליין נאָר דאָס
עלטסטע קינד פון מלך – דער פּרינץ און דער יורש פון
מלוכה – האָט נישט געהערט און דעם פאַרבאָט נישט פאַרנו־
מען, און אויפן וואָרענען און אויפן פאַרווערן שטרענגען קיין
אַכט און קיין אויפמערקזאַמקייט נישט געגעבן. האָט זיך
טאַקע מיט אים געמאַכט:

איז דאָס ווידער אין אַ פאַרנאַכט געווען. דער פּרינץ
האָט דעמאָלט אין וויינגאָרטן מיט זיין דערציהער שפּאַצירט,
צווישן בוימער און צווישן וויינשטאָקן געדיכטע, צווישן פאַר־
צווייגטע שטאַרק און פון פאַרנאַכט שוין קילע. זיינען זיי
אַזוי שטיל און צווישן זיך נישט רעדנדיג פון וועגל צו
וועגל און פון איין סטעזשקע צו דער אַנדערער געגאַן,
אַמאָל זיך אָפּגעשטעלט און אויף די זייטן אין געדיכטעניש
אין שטיל־געוואָרנעם און שוין שאָטנדיגן, אין
אַריינגעקוקט, און וואָס האָט זיך שוין אויף אָוונטן און אויף
פאַרנאַכטישן און וואָס האָט זיך שוין אויף אָוונטן און אויף
נאַכט געגרייט. האָבן זיי אַזוי זיך פאַרטראַכט, און דער לע־
רער האָט, קוקנדיג, ווי אָן פּרינץ פאַרגעסן, אויך דער פּרינץ
האָט, זיך פאַרטראַכטנדיג, ווי אָן זיין דערציהער נישט גע־
דענקט, האָט דער פּרינץ דאַן צווישן גאָרטנדיגן און פון
צווישן געדיכטעניש פּלוצלום עפּעס אַ ווייס און אַ חיפלדיגס
דערזעהן, פון ערגעץ אַן אָנקומענדיגס און פון וואַנען נישט
צו וויסן אויף קלאָר. האָט עס אים אַ ציה געטאָן, דאָס נישט־
קלאָרע, האָט ער ווי פאַר זיך אַליין נישט באַמערקט, פון
זיין אָרט און פון זיין זאַמד־וועגל זיך אָפּגעטיילט און אין
יענעם געדיכטעניש אַריין, האָט ער זיך פון זיין וועגל, און
וואָס איז הינטער אים געלעגן, זיך אָפּגעווענדט און אַלץ טי־
פער און טיפער אַריינגעדרונגען, און מיטאַמאָל, און אַלץ
ווייטער און טיפער גייענדיג, האָט זיך פּלוצלום פאַר אַ
סאַזשלקע פאַר אַ שטילער, פאַר אַ פאַרנאַכטישער און פאַר
אַן אָפּגעזונדערט ליגנדיגער זיך געטראָפן.

-19-

saw her, she kept her eyes on him all the while. He would look at her, sometimes for a minute and sometimes more—but he never spent too much time with the mirror, and always and after looking a bit, he would put it back into the bag and turn it over.

And Bovve felt, and his heart always assured him, after he saw her when he peered in the mirror:

"The princess looks ill and helpless, and abandoned and beyond all possible remedies, and nothing can help her, and no remedy can ease her condition, but there's one thing left, and there's one thing possible . . . love . . ."

And thus, Bovve, lying in the field and on the ground and thinking about the princess and his love for her, pondered and pictured her as a lover, with his coming to her and her meeting him, and her throwing her arms around him and falling upon his breast, and her eyes blazing with feeling for him, and her body filled with devotion for him, and great gratitude and unwonted loyalty, and ready to be with him and be true to him with all she had. And with these concatenations of thoughts, he would bolt up from the ground, and wake up from his musing and lying there, and picking up the bag from the earth, he would get underway across the big fields and never come to any real settlement.

And he trudged and trudged, and on for a while, and on for a spell, and kept wandering through the land, and through its empty fields, and he never spent the night where he spent the day, and he roamed and ranged between the hamlets, all of them scattered and far apart, and nothing happened to Bovve ever, and nothing occurred on the way. And after a space and after a time of meeting no one, he finally, stopping in a field, took out the mirror from the bag again and looked at it and questioned it:

"Mirror, mirror, where am I going, and what will happen to me in the near future?"

For a while the mirror looked normal, and Bovve peered, but saw nothing. But soon, when he had stared for a while, its appearance changed, its glossy smoothness—and something like smoke and clouds wafted across, and it darkened and withdrew, and it kept to its nonreflecting for a while, and then when it had darkened over fully, it finally showed a dusty path, a long road across the length of the mirror, straight and running to the horizon—and far, far, and only faintly visible, something appeared on the skyline, and low, something like a tower, and lofty, and on top of the tower, and upon its peak, a flag was waving, and flagging and fluttering.

And Bovve's eyes alighted on the tower, and Bovve was wise enough to see and grasp what the mirror meant and guess the mirror's reply to his question:

A capital was near, and his road led there, and that was where he had to go, and all that would have to happen to him would happen there.

And the mirror's appearance changed back to normal, and the cloudiness lifted, and the mirror looked as it usually looked, and Bovve put it back into his bag, and Bovve started out again, and this time on his certain road.

And Bovve kept walking and never paused anywhere, and Bovve hurried and he halted in no village. He trudged all day and trod all night, and only rarely halted in a hamlet, and only for food and when he had to stock up. And having his food and all he needed, he kept away from the other hamlets along the way and never paused in any of them, and passed through them all, and some of them he avoided altogether and walked around them instead of through them, and kept rushing and hurrying, as though heading for a certain place, a specific place. And then one morning, one country day, Bovve arrived at the capital, at the city with the tower.

In the distance he saw a high-built tower, a spiraling and ancient tower with smooth walls and a slanting roof, and a brick molding around the roof, and even spaces between the bricks; and on top of the roof a stick was stuck, smooth and lofty, and a flag was waving from the tip, and fluttering thus for travelers from afar and wanderers afoot, it showed, at an enormous distance, the capital city and its crowning.

And Bovve came to the capital, and he met no guards at the gates, and the gates were standing ajar, and no one guarded the entrance or *his* entrance. Bovve was astounded, he couldn't understand the guards, and he wondered about their negligence and their unwatchfulness, for he wasn't used to finding a royal city unguarded thus; but he did find it thus, and he saw no one to talk to about it, so he didn't ask, and he stepped across the threshold and through the gates, and thus, and undisturbed and not stopped by anyone, he came into the capital and into its streets.

And that was in the morning: the sun had just arisen from under the sky, and it shone on the city and on the buildings, and the first

שטיל און פֿאַרוואַקסן, צווישן בוימלאַך און צווישן גראָזן הויכע, איז דאָס סאַזשלקעלע מיט זיין וואַסער־שפּיגל און מיט זיין־אָפּשפּיגלונג געלעגן; האָט זיך דאָס אַלץ אַרומיגע, און וואָס ס׳האָט אַרומגעגראָזיגט דאָס סאַזשלקעלע, אין וואַסערל און אין אינעווייניגסט זיך אָנגעזעהן; האָט דאָס סאַזשלקעלע געגרינט און געשפּיגלט זיך מיט גרינעם, און נאָר פֿון דעם אויבערפֿלאַך און פֿון דעם גלאַט־ליגנדיגן האָט זיך ווי אַ רויכעלע און אַ שווייגנדיגס, אַ ווייס און הויך נישט אָפּשטייענדיגס אויפגעהויבן. איז דער פּרינץ צו דעם געקומען און זיך פֿאַרקוקט דערויף; איז ער דערביי אַזוי געשטאַנען, עס אין אָפּגעזונדערטקייט און פֿון גאַנצן גאָרטן־אַרויסגענומענקייט באַטראַכט, האָט ער זיך פֿאַרטראַכט, און פּלוצלום און אין קוקן אינמיטן האָט · · · אַ קול און אַ פֿאַרצווייפֿלטס, אַ געשריי און פֿון אַ דערשרעק אַ שרעקליכן אַרויסגעלאָזט · · ·

דאָס האָט זיך אים פּלוצלום, און פֿון דער מיט פֿון דער סאַזשלקע, פֿון שטילקייט און פֿון וואַסער־דעק דעם פֿאַרהיפּלטן דער בעטלער־קאָפּ זיך באַוויזן, — דער אַלטער און דער צעפּאַטלטער, דער האָר־צעשויבערטער און דער טרוקענער, און ווי פֿאַרן מלך, זיין פֿאָטער, — און שטיל און פּנים צו פּנים מיט אים זיך באַגעגענענדיג, און נאָך שטילער און זיך מיט אים אויג אויף אויג טרעפֿנדיג, האָט דעם פּרינץ עפּעס שטיל, עפּעס ווינקענדיג און עפּעס ווייזנדיג, אויף דער אַזשלקע און אויף אינעווייניג אָנגעוויזן:

— אַריין, פּרינץ · · · אַהער · · · און אין אינעווייניגסט צו קומען · · ·

האָט דער פּרינץ דאָס גרויס געשריי אַרויסגעלאָזט, זיך אַ כאַפּ געטאָן און אויף צוריק זיך אַ נעם געטאָן, אויף זיך אויסדרייען און אויף אַנטלויפֿן פֿון יענעם אָרט, — האָט ער שוין אָבער נישט באַוויזן צו אַנטלויפֿן, האָבן זיך אים די קניעס אונטערגעהאַקט, האָבן אים די כּחות און אַלע כּח־מעגליכקייטן פֿאַרלאָזט, האָט ער זיך אַ וואָרף און צוריק פֿון וואַסער געטאָן, און האַלב־טויט און האַלב־נידערגעשלאָגן אויף דר׳ערד און צווישן די גראָזן געבליבן.

האָט פֿון ווייט דער דערציהער, דעם פּרינצס קול און דאָס פֿאַרצווייפֿלונג פֿון דעם דערהערט, האָט ער זיך באַלד אויפֿן פּרינצס נישט־בלייבן און אויף זיין פֿאַרפֿאַלן ווערן געכאַפּט, האָט ער זיך אויף אַלע זייטן געקערט און זיך פֿאַרלוירן און שרעקליך דערשראָקן זיך פֿאַרלירנדיג, און אַזוי און אין שרעק אין גרויסער, און אַזוי און אין איילנדיגקייט אין צעטומלטן, האָט אויך פֿון זיין זייט קולות און רוף־געשרייען גענומען · · · איין מאָל און צוויי מאָל, און נאָך אַ מאָל און אַסך געשריגן — און קיינער האָט אים אויף זיינע רופֿן נישט געענטפֿערט, און קיינער האָט זיך אויף זיין קול־געשרעק נישט דערשראָקן. האָט ער זיך נאָך מער פֿאַרלוירן, האָט ער זיך אויף אַלע זייטן נאָך הילף געקערעוועט און קיינעם און צו הילף אים קומען נישט געזעהן. האָט ער פּלוצלום און פֿון זיין אַנטקעגן־זייט, פֿון דאָרט און וואו דער פּרינץ איז פֿריהער געווען, אַ היפּל און צווישן די בוימער דערזעהן, אַ ווייסן און פֿון צווישן די בוימער אויפגייענדיגן, אַ געדיכטן און ווי פֿון אַ טייכל זיך אויפהויבנדיגן, האָט ער זיך באַלד געכאַפּט, האָט ער באַלד די געשריי־סיבה פֿאַרשטאַנען, האָט ער זיך אַהין מיט אימפּעט און מיט ווילדקייט לויפֿן געלאָזט.

— מיט געיעג און אָהן אויגן צום אומגליק, איז ער אַהין אָנגעקומען, און באַלד און נאָכן אָנקומען, און באַלד און נאָכן אַרומקוקן זיך תּיכּפֿדיגן, האָט אויף איינעם און אויף די סאַזשלקע־ברעגעס אָט־וואָס דערזעהן:

טויט און ווי אַלע טויטע, מיט אויגן פֿאַרגלייזטע, מיט אָפֿענע און פֿון די אויגן־לעכער אַרויסגעקראָכענע, איז דער פּרינץ, און ווי צו דער ערד שוין געהערט, געלעגן, און נישט גערירט זיך און מיט קיין איבר קיין שום, און שטיל און מיט אויגן קוקנדיגע, אָבער שוין גאָר נישט זעהענדיגע אין קוקן · · ·

האָט זיך דער דערציהער איבערגעבויגן איבערן פּרינץ, האָט ער אים וועקן און טרייסלען גענומען און מונטערן און אונטערהויבן געוואָלט, האָט ער אָבער דעם פּרינצס שווערקייט און זיין קערפּער־לעפּישקייט שוין דערפֿילט, זיין אָפּגעלאָזנקייט און זיין אומבאַהאָלפֿנקייט פֿון קערפּער, זיין צו דער ערד זיך ציהען און זיין צוריק־פֿאַלן פֿון אונטערהויבן. האָט ער זיך באַלד פֿון אים אַ הויב געטאָן, האָט ער זיך אַ שטעל־אויף געטאָן, און מיט זיין גאַנצן כּוח און מיט זיין

inhabitants were up and about, the early risers, the early birds, lor workers going to work, and along the sides of the streets, and eac was busy with his walking and going. And thus they went, an none of them even noticed Bovve. And Bovve stared at the stree and the houses, and he gazed at the courtyards and buildings, an he saw: On every building and every porch, and in front of a yards and all doors, a flag was hanging, black and mournful, a sig of grief in front of all houses, and Bovve wondered in surpris What is this, and what does it mean, what can it be and what coul have happened in the city?

And in his surprise he wanted to ask someone, but there was n one at hand, so he halted and waited: Perhaps somebody woul hurry this way, perhaps somebody would come along, and that pe son would explain. But no one hurried his way, and no one can along, and he stood there and stood there, and stared at the city, i streets and its early-morning appearance, and the courtyards an the emptiness and desertedness. And every so often in the cour yards, the doors opened up, and there were more and more peop waking up, and the doors were letting them out, from houses int yards, and from yards into streets—and the city came more an more to its dailiness and its dayfulness. And people were alread coming along toward Bovve, and he turned to one of them, the fir and the nearest, and stopped him and asked him:

Could he be so kind as to explain: What were those flags, an what was the grief in the city?

And the passer-by looked at Bovve and his appearance, observ him and scrutinized him from top to toe, and having inspected hi and convinced himself of his unimportance, he retorted tersely:

The king was in grief, and this was the capital, and the capit was expressing its sympathy by hanging flags on its streets an houses.

And why the grief?

No time to explain, and would he be so kind as to ask someor else.

And the passer-by went on by and hurried away, and left Bov alone and in his earlier ignorance. So he asked another passer-b but he didn't find out any more. And he asked a third—and tl same thing again; for Bovve had forgotten all about cities and the ways, and their great needs, and that the people are busy in tl morning and all of them are hurrying to their work.

And so Bovve walked on, from one street to the next, and from the back streets to the grand avenues, and things were the same there, and the city was clad in black, and black flags were hanging on the houses and on the front doors. Bovve saw the flags, and he tried to stop the passers-by, and he received the same answer here: And the people were busy in the city, and everyone had to rush in the morning.

He hung around there for a long time, and at last he left, and then at last, after roaming for a long time, past noon, and when the sun was perched on the head of the city, he came to a street, a quiet street, off to the side, an old street, where poor and common people lived—and it was empty and deserted, and then he came to a courtyard, old and with a ramshackle fence, and completely vacant, no hide nor hair of man or beast. But soon a dog began to bark, and then an old man, no longer able to work and not going to work, appeared at the threshold of the entrance, appeared and asked Bovve what he wanted, and, at the threshold, what he was after.

Bovve replied to his question, saying he was a wanderer and a beggar, asking for a place to rest and spend the night, for he had been away so long from human settlements, and hadn't rested so long under a roof. The old man asked him in through the gate and into the house, and Bovve stepped in. The old man showed him a place to put down his bag and a place to be seated. And Bovve didn't wait to be asked a second time. He put down his bag in the place he'd been shown and sat down on a bedstead he'd been shown. And sitting, he looked around at the room, at the lowly house, the poor house in which the old man lived alone, the house which was left untended and to which no housewife's hands attended.

Now the old man gave him some food, something to eat—and Bovve didn't turn it down. The old man put something on the table, and Bovve sat down and ate what was there. And he talked to him while eating, the old man talked, and asked him about his roaming and roving, and how a wanderer lives along the way, and about the things he saw and did. And Bovve replied, and told him things, and spoke for a long time, about the things he saw and did, in this country and in other countries. And the conversation was friendly and restful, and he passed from topic to topic, and subject to matter, and at last, having told him everything, and clarified ev-

לעצטן כוח האָט אויף טייכל און אויף נאַכט־שטילקייט פון
טייכל אַ קול און אַ לעצטן־געשריי אַרויסגעלאָזט:
– מיט דעם פרינץ האָט זיך אַן אומגליק געטראָפן, דער
פרינץ איז טויט געשלאָגן, ראַטעוועט, קומט אַהער צו הילף!...
האָט מען עס ווייט אין גאָרטן און אין פאַרנאַכט־שטיל־
קייט דערהערט, האָט מען עס באַלד אין פּאַלאַץ צום מלך
און צו אַלע דינער צו וויסן געגעבן, און אַלע האָבן זיך אי־
בערן גאָרטן צעלאָזט, און פון סטעזשקע צו סטעזשקע און
צעמישט און ווילד אַרומגעלאָפן, און פון איין סאַזשלקע צו
דער אַנדערער, און דעם פרינץ און זיין דערציהער געזוכט,
און לסוף, און אַז מ'איז צום טייכל, און וואו דער פרינץ איז
געלעגן, און זיין דערציהער איז איבער אים געשטאַנען, גע־
קומען, האָט מען זיך אַלע צונויפגעזאַמלט אַרום דערציהער,
און דעם ליגנדיגן פרינץ אַרומגערינגלט, און שטיל און אַזוי
באַטראַכטנדיג זיי ביידע, זיינען אַלע אויף די ערטער געבליבן,
און אַ מינוט און צוויי – פאַרשטוינט און פאַרשטיינערט...
האָט מען זיך דערנאָך אָנגעבויגן צום פרינץ, און אים אויפ־
געהויבן און גענומען, האָט מען אים שטיל אין גאָרטן געטראָגן,
און דערנאָך אין פּאַלאַץ אַריינגעטראָגן, און תיכף און אין דער
הויפּט־שטאָט, און תיכף און אויך אויסער דער הויפּט־שטאָט,
צו אַלע דאָקטוירים, צו אַל־די באַוואוסטע און צו אַל־די גרעסטע,
מודיע געווען:
— זאָלן זיי קומען און זאָלן זיי איילן, מיטן פרינץ פון
מלך איז אַן אומגליק געשעהן, מען ווייסט נישט וואָס און
ווי אַזוי געשעהן, אָבער דער פרינץ איז טויט, אָבער אין
פרינץ איז קיין סימן נישט פון לעבן...
זיינען זיך באַלד און אין דעם פאַרנאַכט נאָך די דאָקטוירים
צונויפגעקומען, האָבן זיי דעם פרינץ און זיין בעטל אַרומ־
גערינגלט און אים באַטראַכט און אים אַרומגעקוקט, האָבן זיי
אים געמונטערט און פון זיין טויטקייט געוועקט זיך, מיט אַלע
מיהונגען געמיהט און אַלע חלשות־מיטלען אויסגעניצט, און
אַ צייט און אַ לאַנגע אים געריבן און אים טראָפּנס און
פאַרשיידענע שמעקאַכצן שמעקן געגעבן, האָט זיך זיי לסוף
די אויגן האָבן זיך ביי אים אויסגעלייטערט און ווי מיט אַ
זינען באַזינט געוואָרן, האָט ער אָבער אַרום זיך דעם עולם
שטיין דערזעהן, האָט ער זיך נאָך מער דערשראָקן, האָט ער
באַלד און נאָכן דערשרעקן־זיך צוריק די אויגן פאַרמאַכט, און
שטיל און דעם קאָפּ אין קישן איינגראָבנדיג, ווי פאַר עפּעס
מורא האָבנדיג און מיטן גאַנצן קערפּער ציטערנדיג, האָט מיטן
מויל אין איין שטאַמלען, מיט די ליפּן אין איינע ווערטער נאָר
איבערחזרן געהאַלטן: – „דער בעטלער, דער אַלטער בעטלער..
דער בעטלער, דער וואַסער־בעטלער..."
איז דער פרינץ די גאַנצע נאַכט אַזוי פאַרטראָגן געלעגן,
פון היץ גערעדט און אַלע מאָל מיטן קערפּער זיך געוואָרפן,
און אַלע ווײַלע מיט שרעק־ווערטער זיך געשראָקן, און אַלע
מאָל און אַ צוק־ציטער איז אים ווי איבער די ביינער דורכ־
דאָקטוירים זיינען פון אים נישט אָפּגעטראָטן און די
נאַכט איבער אים די וואַך געהאַלטן.
און לסוף, און אַז די נאַכט איז איבערגעגאַן, און אַז אין
פּאַלאַץ און אין פרינץ־צימער האָט טאָגן אָנגעהויבן, און אַז
דער מלך איז דאַן און נאָך דער נאַכט צו די דאָקטוירים צו־
געגאַן און שטום און מיט די אויגן נאָר ביי זיי ווי „נו?" אַ
פרעג געטאָן, האָבן די דאָקטוירים דאַן און צווישן זיך זיך
איבערגעקוקט, האָבן זיי זיך איינס דאָס אַנדערע און פאַר־
שטאַנען און מיט די אויגן, האָט פאַר זיי אַלע און דער עלטסטער
אַ וואָרט גענומען און צום מלך, וואָס האָט אויף זיין
טרייסט־וואָרט און האָפענונגס־תשובה געוואַרט, אַזוי גע־
זאָגט:
— דער פרינץ איז דערשראָקן שטאַרק, דער פרינץ האָט
דערום דעם זינען און דאָס לשון פאַרלוירן, און די דאָקטוירים
האָבן וואָס געקאָנט געטאָן, און דאָס איבעריגע איז נישט
אין דער האַנט פון דאָקטוירים.
און דער עלטסטער דאָקטאָר האָט דאַן אַלע רפואות
און וואָס מ'באַדאַרף אָנגעצייכנט, און וואָס מ'דאַרף טון
מיט זיי און ווי מ'דאַרף זיך באַגיין מיט זיי, געלערנט,
האָט ער אַלץ אָנגעזאָגט און אויסגערעכנט, און צום טאָג
און צום פריהמאָרגן יענעם האָבן זיך די דאָקטוירים מיטן
מלך אָפּגעזעגנט און אים געוואונשן און אים באַרוהיגט, ווי
דאָקטוירים, און דאַן, און פון פרינץ און בעטל אָפּגייענדיג,
האָבן דעם פּאַלאַץ און דעם גאָרטן פאַרלאָזט, און צוריק אין
שטאָט, און צוריק אין הויפּט־שטאָט זיך אומגעקערט.

erything that was unclear, he asked *him*, the old man, a question, thus:

"And what's happening in the city, old man, and what is the grief in the city?"

"It's a kingly grief," the old man answered.

"And what is it about, and what happened in the kingdom?"

"Something happened to our king."

"And could you tell me?"

He could, it was possible, the old man agreed.

And the old man began to tell the tale:

11.
The Old Man's Story

Our king, for a long time, after his marriage with the queen, didn't have any children. This caused him great sorrow and made his life empty, and he renounced all the pleasures of the world, and left his kingdom and his throne derelict: let come what may, let happen what will, for the matter wasn't his concern, the kingdom wasn't his business, and its affairs didn't interest him.

Thus the king; and even more so the queen. The queen isolated herself in her chambers with her body maid, and she remained locked up in her apartments, and never appeared in court among the courtiers, never on holidays and never on ordinary days, never for celebrations and never for state banquets, for courtly events. She kept to herself and lived like that, and never appeared in brightness and light, and merely sat in her room, and silently, and sitting there, she brooded and mulled, and spent her time with her grieving and her childlessness.

And thus she sat there, on and on, but at times a rumor spread to the royal court: and thus, and thus, and it was said that there was talk throughout the land that a wonder worker had appeared in a place, and he had been performing miracles, and bringing people back from the dead, and making sick people healthy, and giving children to the childless. The queen would hear this, and all her body and all her senses would tense, and her eyes would grow big, and her ears would strain, and she was fully prepared to hear about anything and about the wonder worker. She would ask and ask about the wonder worker, and his town and where he was, and where he lived, and in what land, and then, and finding out everything, she would send her servant to the king, and invite the king to visit her, and softly and sternly like a queen, she would order the king:

"King, that wonder worker, bring him to me."

The king would follow her command, he would promptly send a man to where the wonder worker lived, a horseman, the best of his riders, and give him a letter with his seal—and with no explanation of any sort, and as fast as possible, tell him to bring the wonderman to court. And he would ride away, the horseman, and gallop along at lightning speed, and with documents from the king, so that no one would stop him along the way, and with other documents, so that all the subjects of the king would help him along the way. And they helped him, and as quickly as ever possible, he dashed to that place, and he came to the wonder worker, and to his town, to the place where he lived, and to his home, and when he came, he would knock at the door:

"A messenger from the king!"

And the wonder worker would come out of his home, and the messenger would give him the letter from the king, and the man would not answer anything, he would merely prepare to get underway, and right away and without a word he would ride with the horseman off to the capital.

And after the road and after the ride, they would welcome the wonder worker and lead him to the queen and her chambers, and bring him and present him to the queen, and she would receive the wonderman with great honor, the way you receive a wonderman, and thus, and welcoming him, and holding him in great honor, she would take him into her private chamber, and show him a seat and ask him to be seated, and he would sit down, and the queen would stand before him, and thus and standing several minutes in front of his chair and his honor, she would softly pour out her heart and her trouble and her sorrow.

And she would talk and talk, the queen, and total up all the nostrums and potions she had gotten from physicians, and things that had *not* come from physicians, and what old crones had counseled her, and what she had done with the elixirs, and how she had used them and how they all hadn't helped at all, and how she remained without any help, and—could he (and she hoped he could),

און אָט, און פון דעמאָלט, און פון יענער צייט איז שוין אַ צייט אַוועקגעגאַן, און נאָך יענעם זומער — אַ ווינטער, און נאָכן ווינטער און נאָך אַ זומער, און דער פרינץ נאָך אויף זיין בעטל ליגט, און דער פרינץ איז נאָך נישט אויפגעשטאַנען פון זיין בעטל, און די מורא האָט זיך פון אים נישט אָפּגעטאָן, און דאָס לשון און דער זינען האָבן זיך נאָך צו אים נישט אומגעקערט, און די דאָקטוירים האָבן אים שוין צו באַפוילן אויפגעהערט, און די דאָקטוירים האָבן זיך פון אים מיאש געווען, און אויך דער מלך אין זיין קינדס געזונט־ווערן שוין נישט גלויבט, און דער מלך נאָר ביי זיין בעטל זיצט און זיין יורש און זיין מלוכה־איבערנעמער באַדויערט...

און אַ באַפויל, און אַ ברוגז־באַפויל האָט באַלד נאָך דעם געשעעניש מיטן פרינץ דער מלך ארויסגעגעבן: — קיין בעטלער און קיין שלעפּער... נישט פון זיין מלוכה און אויך נישט פון קיין פרעמדער... און נישט אין הויפּט־שטאָט און נישט אין די פאָרשטעט פון הויפּט־שטאָט, און פון דעמאָלט און אויף ווייטער — און זייער פוס זאָל די שוועל פון שטאָט־טויער נישט אַריבערטרעטן, און קיין איינער און אַזיינער — און זיין ג ע ב י י ן זאָל זיך דאָ נישט געפינען!...

— און אָט דאָס איז די מעשה, און דערום איז דיר פאַרשטעלט דער וועג. און דער שטאָט־שומר האָט זיין דערציילן געענדיגט און בבאן מיט דער האַנט אויף ווייטער און אויף פון דער שטאָט אָפּגיין, אויף פון דאָרטן אָפּטרעטן און אויף אין ווייטער־וועג זיך לאָזן, אָנגעוויזן.

— און אויסער דער שטאָט? — האָט דאַן בבא ביים שומר געפרעגט.

— מעג מען — האָט אים דער שומר געענטפערט — יאָ, און ס'ערלויבט זיך, אָבער אַלץ ווייטער און אַלץ אָפּגעשיידטער פון טויער. — און דער שומר האָט אים ווידער מיט זיין האַנט אויף אַ שטרעקע אָנגעוויזן: — אָט אַהין און ער קאָן זיך אָפּגיין, אָט דאָרטן, און ער קאָן זיך איבערנעכטיגן, ווייל אויף דאָרט און אויף יענער שטרעקע איז דעם מלכס באַפויל נישט געגעבן.

האָט דאַן בבא געפאָלגט דעם שומר, האָט ער זיך אַהין, און וואו דעם שומרס האַנט האָט אים אָנגעוויזן, זיך אַוועקגעלאָזט, איז ער אַהינצו אָפּגעגאַן, האָט ער זיך דאָרט אויף אַן אָרט געטראָפן, אויף אַ גלייכן און אויף אַ גראָזיגן, אויף אַ גרין־פאַרוואַקסענעם, און וואָס די שטאָט האָט זיך פון דאָרט אָנגעזעהן, איז שוין שפּעטליך און אָוונטיג דאַן געווען, און די זון איז שוין אונטערן שטאָט געווען פאַרגאַנגען, און די געבייען און די דעכער פון געבייען זיינען שוין אין שאָטן און אין טונקל־פאַרהילטקייט געשטאַנען. האָט זיך בבא אויף יענעם אָרט דאַן אַראָפּגעלאָזט און זיין וואַנדער־טאָרבע צו־קאָפּנס זיך אַוועקגעלייגט, האָט ער זיך אויף דער ערד אויס־געצויגן און דעם קאָפּ אָן דער טאָרבע אָנגעשפּאַרט, און שטיל און אַזוי אויסגעצויגן ליגנדיג, האָט די אויגן צום הימל און צום אָוונטיגן דאַן אייפגעהויבן, און נאָך שטילער, און פון גיין און. פון וואַנדערן אַ מידער, האָט אויף ערשטן שטערן, אויף הימל אַרויסקומענדיגן און איבער זיין קאָפּ זיך־ווייזנדיגן, געוואַרט.

און דער ערשטער שטערן האָט זיך באַוויזן, און בבא האָט זיך אויף אים אויסדערוואַרט, און בבא האָט צו אים אַרויפּ־געקוקט און פון זיין אויף־דער־ערד־ליגנדיגקייט מיט זיינע בליקן צו אים דערגרייכט — צו זיין בלאַסקייט און צו זיין הויכזייענדיגקייט, צו זיין אין־הימל־זיך־ווייזן און צו זיין פינקלען און צו זיין טונקלען זיך דאָרט. און אַזוי און אַרויפּ־קוקנדיג, און אַזוי און אויף אים זיינע בליקן אָנגעשטעלט האַלטנדיג, האָט לסוף זיינע אויגן צום שלאָף און די וויעס צו מידקייט פאַרמאַכט, פאַרמאַכט און אויף איינדרימלען, גע־שלאָסן און אויף אַנטשלאָפן ווערן אין יענער נאַכט. און בבא איז אַנטשלאָפן געוואָרן.

און געחלומט האָט זיך בבאן אין דער נאַכט אין יענער: ווי שטיל און אומגעריכט איז זיין פריינט דער שטערן־זעהער מיט זיין זקן, זיין דערציהער, אינאיינעם און פאַר די הענט זיך האַלטנדיג, אויף אַ וועג ערגיץ פון אַנטקעגן געקומען, שטילע און צוויי אַלטע לייט, צוויי זעלטענע און פאַר די הענט זיך האַלטנדיגע, און פאַר די אויגן זיך אים באַוויזן. זיך פאַר אים פאָרגעשטעלט, האָבן זיי אים זיין ווייטער־גיין פאַרשטעלט, האָבן זיי זיך צו אים געקערעוועט, און פריהער דער זקן און דערנאָך דער שטערן־זעהער, האָבן זיך צו אים אָנגערופן און אַזוי געזאָגט;

— בבא, — האָט אים דער זקן דאַן געזאָגט, — האָסטו דען שוין אין מיין ברכה פאַרגעסן?

and was it possible (and she hoped it was possible for the wonder worker), could he possibly see her misery and sorrow, and might he be her good messenger, and she would give him anything: the crown and the kingdom, and anything his lips uttered.

He would listen to all she said, and look at her heartache and sorrow, and he would feel great pity, and he would promise her—and everything he could, he would do, and assure her—and everything in his power. Then he would go about his work, and give her various potions of various herbs, and instruct her when to drink, and teach her spells to recite while drinking the potions. And for a while she would rely on his remedies, and everything he had taught her she would carry out, and everything he told her to do she would do. And then she would show her gratitude for his instruction, and after her gratitude she would keep him at court for a time, and then, for the future, when he had taught her to do without him, he would take his leave of the queen, and then to his home, and back to his house, he would go.

And the wonder worker would ride away, and the queen would remain alone, and for a while she would be certain of his remedies and would take them, and exactly as he had taught her, and once, and once again, and yet another time, and over and over, and then, when they, too, hadn't helped, she would put them aside and give up on them, and settle back into her despair, and retreat once more into her chambers, and again, as before the wonder worker, she would not appear in the radiant shine and in the radiant world.

And thus a while, and thus a time, and the queen grew older, and she was changed beyond belief, and the king himself was greatly altered, and he looked unkempt and ill-kept. And the lords and the courtiers saw all these things, and they felt great pity for the royal couple, and felt sorrow for them, and wanted to help them for all the world. But there was nothing in the world they could do, and they asked one another and took counsel together: Perhaps they could hit upon something for them?

And they pondered, and they looked for different devices, and all of them asked their friends for remedies. But no one in this country knew, and so they sent to other countries, and inquired of great men and wise men; and these men sent them back various counsels and all kinds of advice. And the king and the queen listened to them all, and obediently did what they were told to do, and thus, following and never arguing, they took all the remedies and all the elixirs, and they remained as they were before, with their earlier unfruitfulness....

And one day, in an ordinary morning, something happened in the queen's chamber:

The queen had only just awoken from sleep, and hadn't yet left her bedchamber and hadn't yet been dressed by her body servant, and wasn't prepared for going out, when all once there was a knock at the door, and a servant-girl, from the court, from the king, announced herself and asked to be admitted.

"What do you want?" asked the queen's servant.

"To see the queen," said the other one, standing on the other side.

"Why?"

"It's very important, really."

"Open!" said the queen to her body servant.

The servant left the queen in the midst of dressing her and before she was done, and she strode over to the door and opened it, and then, opening it, she admitted the servant who had asked to be admitted.

"What is it?"

"Not me, but the woman, the old one."

"Who?"

"The royal midwife, who tended the king's mother at every childbirth, and who attended the king's birth and the births of all the princes."

"And what did she want?"

"She wants to see you, Your Majesty."

"Let her in."

And the servant-girl left the queen's chamber, and the queen's servant meanwhile started to finish dresing her mistress, so that the queen was ready, and she left her bedroom and stepped into the next chamber, and at this time, the woman, the old one, led by the court servants, was brought into the same chamber. And she presented herself, shrunken and shriveled, and clean and neat, and dressed like a grandmother, she trudged over to the queen and bowed before her, and having bowed, she said to the queen:

"Your Majesty, my precious gem, I have seen your sorrow and known of your misery, and your desire, your strong yearning, your great wish to be a mother, and I have watched you for a while, and known about all that you did and tried, and all the things that

— אַן וועלכער?

— אַז ,,פאַר מלכים זאָלסטו שטיין, און מלכים זאָלסט דו טרייסטן"?

— ניין, — האָט בבא דעם זקן געענטפערט.

— פאַר־וואָס־זשע האָסט דו זיך פון יענעם מלך אָפּגעקערעוועט, פון דעם, וואָס אין דיין טרייסט זיך נויטיגט, פון דעם, ביי וועלכן זיין מלוכה־יורש איז אים איינגעפאַלן, און וואָס דאָקטוירים האָבן זיך אין אים שוין מיאש געווען, און אויך אַליין זיין פאָטער, אין זיין געזונט ווערן?...

— מיט וואָס־זשע וואָלט איך אים העלפן?

— ...מיט וואָס? — האָט זיך דאַן דער שטערן־זעהער צו בבאן געקערט און דעם זקן די רייד איבערגעשלאָגן, — האָסט דו דען שוין אָן מיין מתנה פאַרגעסן? האָב איך זי דיר דען ניט אין דיין נויט אויסניצן געהייסן? האָב איך זי דיר דען ניט מיט קיין הייל־קראַפט געבענשט? האָט זי דען נישט אין זיך דעם כח פון היילן?...

— איז וואָס־זשע דאַרף איך טון מיט דער מתנה?

— מיט איר צום מלך זיך בעטן.

— און ווי אַזוי זיך באַגיין מיט איר?

— אַזוי: — און דאָ האָט זיך אין האַנט ביים שטערן־זעהער דער שטערן־שטיין, וואָס ער האָט בבאן אין וועג אַריין מיטגעגעבן, באַוויזן, האָט ער אים אויפגעהויבן און פריהער אים דעם זקן און דערנאָך בבאן געוויזן, האָט ער אים אַזוי אַ ווײַלע געהאַלטן, האָט זיך דערנאָכדעם פאַר בבאן אַ קינדער־צימער און אין אַ מלך־פּאַלאַץ זיך באַוויזן, איז דאָס צימער שטיל און מיט גאַרדינען פאַרהאַנגען געווען, האָט זיך דורך די פענסטער דאַן אַ שיין דורכגעשלאָגן, אַ שטילע און ווי אַ פאַרנאַכטיגע, אַ צוגעשלאָגענע און ווי פאַר אַ חולה אַ שטילן. איז דעמאָלט טאַקע פאַרנאַכט געווען, האָט זיך ביי אַ וואַנט ביי איינער אַ בעטל באַוויזן, אַ ווייס־געבעטס און אַ ציכטיג־זויבערס, און אויפן בעט מיט אַ קאָלדרע פאַרדעקט איז אַ יונגלינג אַ יונגער, אַ צערטליכער און אַ מלך־קינד געלעגן, און מיט אויגן אָפענע און אין צימער אַרויס אויפגעעפנטע, מיט פאַרגלאָצטע און מיט אָהנזיניגע מיט גרויסע. איז דאָס יינגל אַזוי געלעגן, און אויף אַ שטול און ביי זיין צוקאָפּנס פון בעטל איז זיין פאָטער, דער מלך, אין טרויער און פאַרטראַכט געזעסן, און געקוקט אויף קינד און פון דעם די אויגן נישט אַראָפּגענומען און דאָס באַדויערט און אַליין אין יאוש גרויסן מלכשן. איז דער מלך איבער דעם אַזוי שטיל געווען, האָט דער שטערן־זעהער דאַן דעם שטיין אין די הענט גענומען און צום צופוסנס פון בעטל און אַנטקעגן די אָפענע פרינץ־אויגן צוגעקומען, האָט ער דעם שטערן־שטיין און פונקט אַנטקעגן זיין פאַרגליווערט־בליק אָנגעשטעלט און אַ ווײַלע אַזוי אים געהאַלטן. האָט דער פרינץ און אויפן שטיין קוקנדיג לאַנג און אַ צייט, ווי פריהער, און נישט גערירט זיך געהאַלטן, ווי נישט געווירקט פון שטיין און ווי אים נישט באַמערקט גאָרנישט, גלייך ווי ער וואָלט גאָר פאַר זיינע אויגן נישט געווען, און גלייך ווי גאָר נישט וואָלט זיך געפונען פאַר זיינע אויגן — און פלוצלום, און אין מיטן קוקן דעם אָהנזיניגן, האָבן זיך ביי אים די אויגן און ווי אויסלייטערן גענומען, און פאַרשטאַנדיג ווערן און מיט זינען קלאָרן און אַלץ וואָס אַרום באַמערקן, און ווי אַלץ, וואָס פאַר אים קומט פאָר, צו זעהן. האָט ער פלוצלום דעם שטערן־שטיין דערזעהן, האָט ער זיך ווי דערפרייט מיט אים און זיך צו אים אַ לאָז געטאָן, האָט ער די הענט און האַלבן גוף פונם בעט אַ הויב געטאָן, אַ הויב און אַ גיי אים אַנטקעגן, און פון מויל פון אים, און פון לאַנג־אַנטשוויגענעם זיינעם האָט זיך אַ קול — אַ געשריי, אַ קול — אַ פריידגעשריי דערהערט: פאָטער־מלך!...

האָט זיך דער מלך פון זיין שטול און פון זיין טרויער־זיצן אויפגעכאַפּט, איז דער מלך פון זיין אָרט און שטול אויפגעשפּרונגען און דעם פרינץ אין זיין מיט־אַמאָליגן הויב־טון זיך דערזעהן, איז ער אים אַנטקעגן און ווי אויף הילף געלאָפן, און אויך פון זיין מויל און אַ געשריי, און אויך פון זיין מויל אַ פרייד־געהאָלפנקייט האָט זיך אַרויסגעריסן: מיין זון!...

didn't work. And I, too, wanted to help you, with all my heart and with all my devotion to the court, but there was no way that I could help you, and so I never appeared before you, and never came before you. But I couldn't rest, and all the time I kept inquiring of the old and the elders in our land and also in other lands, and I sent to all the practiced midwives, and asked them all for help for you. So they sent me various remedies, and I inspected them and tried them out on other women, but they didn't help anyone, and they didn't make any woman fertile. And so I didn't bring them to you, and I held them to be useless, and I kept from appearing before you and coming before you . . . .

"But I still didn't rest, and I pondered and probed, and I cudgeled my brain and didn't stop thinking, and then I recalled: There was one thing left, one last and untried remedy, and in an ultimate case, one uses the ultimate—and that is: Magic . . . .

"And so I went out into the fields—in a dewy dawn, a summer morning, and before the sun had even risen, and while the night was still resting on the vastness of the fields. And I came to the middle of the meadow, among the grasses and herbs, and I trod among them, and peeped and peered at them as I trod, and I looked for the magic herb. But I couldn't recognize it, and I couldn't distinguish it among all the others. And then I began reciting the spell, the one my mother once had taught me to whisper over herbs, and just as I had learned it in my youth . . . . And thus speaking, and thus walking among the herbs in the field, I at last noticed one, a different one, and it loomed up before my eyes, so different from all the others, and it showed up before my eyes, and as though it were saying: 'Take me!'

"So I bent over and tore it out, and I brought it home and dried it out, and did what one does with a magic herb, I made a potion out of it, and started coming to you with it, and had myself announced to you, and now, and I stand before you now, and the potion is ready for you."

And the old crone took out from under her robe, from under her early-morning wrap: a vial, a tiny one, a greenish one, containing a liquid, and then, showing it to the queen, to her eyes, she held it and she added:

"And behold, Your Majesty, inside this is your remedy and this will help you . . . . However . . . you must know: Magic remains magic. Magic can summon to life, magic can perform a trick, but to keep alive, and to live indeed—That is not in the power of magic . . . . And now, as you like, my precious."

"I want to drink it!" cried the queen after several minutes of reflection and after coming to her thoughts from the old crone's long talking. "I want to drink it!" Let come what may! Let happen what will! A mother is a mother—even if to a piece of flesh!"

And the queen reached out her hand to the old crone's hand and to the vial, and took the vial and looked at it, and peered at it in curiosity, and then, and asking about all the rest, and how to take the remedy, she thanked the old midwife, and showing the old crone out with thanks, and then after having shown her out, and ever since that day, and after the old crone went away, the queen, believing in that remedy, and devoting herself with all her devotion, and with loyalty and with total yielding, she applied herself to the matter.

And the queen did not reject magic, and she took the magic potion, and the queen said the word, and agreed to everything: and in a time, the remedy had its effect on the queen, and in a time, and in a propitious hour, the queen became pregnant.

And quickly the secret news spread, first through the court and among the courtiers, then outside the court and throughout the capital, it was passed quietly from person to person and tongue to tongue and ear to ear, and the secret wrapped and wrapped the queen up, and all who met her stepped aside quietly and with quiet gazes; and the queen kept apart and to herself, from everything and everyone, and sat in her chambers all by herself, yet not as before, in despair and desolation, but in unwonted tenderness and wistfulness, and pensively, and preparing herself for quiet motherhood. And thus she sat in the morning and at midday and in the afternoon and at twilight—in her chamber, which was quiet, and which no noise and no voice reached from the court: thus she would sit between the impenetrable walls and at the heavily draped windows. And sometimes, at twilight, during a sunset, the king would come by, also quiet and also pensive, from the court, leaving the entire court behind and leaving it behind the door; he would come in, and the queen would receive him in silence, and he likewise, and looking at her, didn't speak or say a word—and thus, in silence, and thus in wordlessness, they would sit through that time and through the sunset, and then, and before retiring for the night, they would

האָט זיך אויך בבא דאַן דערפרייט. האָט אויך בבא דאַן
און צום שטערן־זעהער צולויפן. און ווי צו דאַנקען אים גע־
וואָלט, האָט ער זיך אַ לאָז געטאָן, האָט ער זיך אַ הויב געטאָן,
האָט ער – די אויגן געעפנט און ··· זיך און אין פריהמאָרגן,
אויפן פעלד און ווייט פון שטאָט־טויער זיך ליגן געטראָפן.

און די נאַכט איז שוין נישט געווען, און אין פעלד איז
שוין גרויסער טאָג געווען. האָט דאַן בבא פון זיין געלעגער
זיך אויפגעהויבן און די טאָרבע פון דער ערד אָנגענומען, האָט
ער אין איר דעם „שטערן־שטיין“, דעם שטערן־זעהערס מתנה
דערפילט, האָט ער זיך אין חלום אָן נאָר־וואָסיגן און אָן ביי־
נאַכטיגן דערמאָנט, האָט ער באַלד זיין באַשיידעניש פאַר־
שטאַנען, האָט ער זיך נאָך אַ מאָל צום טויער, פון וועלכן ער
איז אויף נאַכט און אויף ווייט אָפּגעגאַן, זיך אומגעקערט, האָט
ער ווייטער דעם שומר און אויף זיין אָרט געטראָפן. איז ער
צו אים צוגעגאַן, אים האַרט און פאַרן פנים געקומען, און אָנ־
קומענדיג, האָט זיך צו אים געקערעוועט און אים אַזוי געזאָגט:

— גיב צו וויסן, שומר, אַז אַ בעטלער בעט זיך צום מלך.

— ס׳איז פאַרווערט פונם מלך.

— גיב־זשע צו וויסן, אַז איך האָב אַ הילף פאַר אים.

— פאַר וועמען?

— פאַרן פרינץ דעם קראַנקן.

— און אויב דו נאַרסט?

— גיב איך זיך און מיין נפש איבער, און זאָל מען מיר
טון, וואָס מ׳טוט אין אַזוינע פאַלן.

— טויט?

— כ׳באַשטיי.

האָט דער שומר דאַן אויף בבאן און אויף זיין ערנסט אַ
קוק געטאָן, ווי ער שטייט אַזוי און איז זיכער, ווי ער קוקט
אים אין די אויגן און נעמט אויף זיך אַזאַ פאַראַנטוואָרטליכ־
קייט אין זיכערקייט, האָט ער אים נאָך באַטראַכט אַ ווײַלע,
האָט ער זיך אַ פּאָר מינוט און מיט דער דעה זיך נאָך געיִשובט,
און באַלד און נאָכן ישובן וויניגן, האָט ער זיך אויף צוריק
אויסגעדרייט און צום טויער צוגעגאַן, האָט ער אין אים אָנ־
געקלאַפּט, און לאַנג און אַהין קלאַפּנדיג, האָט דעם עלטסטן
און וואָס פון יענער זייט, וואָס פון דער זייט און וואָס דאָ
קומט פאָר, מודיע געווען: – „אַזוי און אַזוי, ס׳איז אַ בעטלער
און נאך פון נעכטן געקומען, און ער האָט אין פעלד איבער־
גענעכטיגט און אין שטאָט נישט אַריינגעלאָזן געוואָרן, און
איצט איז ער ווייטער דאָ, און ער בעט זיך און ער וויל זעהן
דעם מלך.“

— וואָס דאַרף ער? – האָט זיך פון יענער זייט אַ קול
דערהערט.

— ער ווייסט פון אומגליק פון מלך און ער זאָגט, ער האָט
אַ הילף פאַר אים.

— און אויב ער נאַרט דעם מלך?

— ווייסט ער, וואָס ס׳קומט דערפאַר.

— עפן!

האָט דער שומר באַלד דעם טויער פאַר בבאן אויפגעעפנט,
און בבא איז אין שטאָט אַריינגעלאָזן געוואָרן. האָט ער די
שוועל פון טויער איבערגעטראָטן און פאַרן עלטסטן, און וואָס
איז פון יענער זייט געשטאַנען, זיך פאָרגעשטעלט. און בבא
האָט אויסגעוואַרט, און דער עלטסטער האָט באַלד אויך זיין
עלטערן איבערגעגעבן, און יענער צו נאָך עלטערס, און אַזוי
ווייטער און אַזוי פון איין ראַנג צום אַנדערן העכער, און לסוף,
און אין אייניגע שעה אַרום – און די זאַך איז צום מלך אָנ־
געקומען, און דער מלך האָט בבאן צו זיך ברענגען געהייסן.

איז מען באַלד צום שטאָט־טויער געלאָפן און צו בבאן
און פון לאַנג שוין וואַרטנדיגן געקומען, האָט מען אים צום
מלך־פּאַלאַץ גענומען און געבראַכט אַהין און אים פאַרן מלך
פאָרגעשטעלט. האָט אים דער מלך באַטראַכט מיט ערנסט,
האָט ער אים שטרענג און פון קאָפּ ביז די פיס אָפּגעמאָסטן,
און דאַן, און נאָכן באַטראַכטן אים, האָט זיך צו די דינער גע־
קערעוועט און בבאן אין פרינץ־צימער צו זיין בעטל און צו
זיין ליגן אַריינפירן געהייסן.

האָט מען אים אַריינגעפירט, און אויך דער מלך
אַליין איז דאַן נאָך די דינער און נאָך בבאן נאָכגעגאַן, אום
צו זעהן און אום צו בייזיין ביי דעם, וואָס טון וועט דאָרט
בבא. איז מען אַלע דאַן צום פרינץ אָנגעקומען, איז ער דאַן,
ווי אַלע מאָל און פון זינט דער שרעק איז אויף אים געקו־
מען, ווי פאַרטראַכט און פאַרטראָגן אויף זיין בעט געלעגן,
און אין צימער ביי אים איז שטיל געווען, ווי ביי אַ חולה
און ווי ביי אַ שווערן, וואו מען שווייגט דאָרט אַלע און אַלע
אויף די שפּיץ־פינגער גייען. האָט דאָרט אַ שטילקייט און אַ
טונקלקייט געהערשט, פון אַ בייטאָג ביי פענסטער פאַרהאַנ־
גענע, פון גאַרדינען אַראָפּגעלאָזטע, פון שווערע און קוים־
די־שיין־דורכלאָזנדיגע. איז דער פרינץ דאַן אין אָט דער
שטילקייט און טונקלקייט געלעגן און מיט אויגן אַנטקעגן
זיין צוקאָפּנס קוקנדיגע, קוקנדיגע און גאָרנישט נישט זעהענ־
דיגע. איז דאַן בבא צו פאַר דעם פרינצס צופוסנס צוגעקו־
מען, האָט ער זיך אים אַנטקעגן געשטעלט, האָט ער דער־

take leave of one another in silence, and having taken leave, they would part for the night . . . .

Thus a month, and thus two months, and so on, and so forth for a time, and the queen saw that her time was coming. And the king would visit her from time to time, and the queen never spoke a word with the king, and the queen never told a thing to the king, about the herb, or where it came from, or about magic, or about taking the magic upon her—she concealed it in silence, and the king only knew about the old crone and her remedy, and that heaven had taken pity on them, and that heaven had seen *his* sorrow and *the queen's* suffering. He was overjoyed, and every moment, and every minute, he thanked heaven and Him Who dwells in heaven. And thus, thanking, and thus, in his heart, praising Him Who dwells above, he waited for the good day and for the longed-for day, and looked forward to the happy hour and the fortunate hour and the wished-for hour.

And the good day came, and the good hour, and the midwives who had been ordered earlier were summoned to the queen, and their helpers and the helpers of their helpers, and all the old women, well-known and renowned in the courtly household. And the queen felt her first pangs, and the midwives got to work, and they did what they had to do, and they eased her pain as far as they could ease it, but the pangs got stronger, the queen grew weak and worn with suffering, with no strength, and with a belated first birth.

The doctors were worried and they saw the queen would be having a difficult labor, and the king could see it on the doctors' faces, and the king understood the difficult situation. So the king turned to all the houses of worship, sending them both candles and money, the candles to be lit for the saints and the money to be doled out to the poor and needy. So the candles were lit and the money doled out, and prayers were prayed in all the houses of worship for the queen's health and for her safe delivery, and all the city and all the inhabitants of the city found out about the queen's labor, and they all gathered in clusters and crowds in front of the court and in front of the palace, and all of them spoke in whispers, and seized on any news that came every so often from the court and from those coming from the court, about the queen and her difficult labor. And they stood and whispered thus, and every so often they lifted their eyes to the court: And perhaps someone would come and bring some news, some happy tidings. But no one did. And the people came out and came from the court, and their faces were gloomy and worried—and silence as in a terrible danger, and absorption as during a grave event and a bad occurrence, lay on their faces. And they kept coming out from the court—sometimes a doctor, and sometimes a helper, and sometimes a servant, and sometimes a messenger sent to go somewhere . . . . They had to run somewhere, after something, and the crowd would surround them and ask them what was happening; but they wouldn't halt and they had no time to answer, and with their hands and eyes they would give a sign, sometimes "bad" and sometimes "very," and thread their way out of the crowd and hurry off to where they had to hurry and for what they had been sent for.

And thus the first day wore away, and the second day came, and the situation became more serious, and the labor pains didn't ease, and the queen had no strength left, and she lay on her bed more dead than alive, and the medicines didn't help and the remedies brought no relief, and there was no sign of a delivery, and not a trace of a child to be born. The king kept sending servants into the queen's chambers to inquire and to bring him news, and the reply was always the same—the same and what he already knew: the situation was bad, and the queen was doing very poorly, and the queen had no strength left, and the labor would have to be hard. The king would listen, and his face each time became sadder and sadder, and the king would stay in the place where he heard the news, sometimes sitting and sometimes standing, and each time, after hearing the news, the king couldn't move from the place where he was—and thus, and not moving, and thus remaining in that place, he would keep silent and wait for a while, and then again, and then once more, he would send for news.

And thus the second day, and thus the second night. And no one at court could close an eye, and no one at court could possibly rest ever since the labor began: and servants were on their feet, and the midwives and nurses gave orders to the servants, and every so often a doctor would think of something new. And he would consult with the other physicians and then quickly order: "Have the servants go and bring thus and thus, have them hurry and bring this and that." And the servants ran and brought what the doctor commanded, and they used it as the doctor ordered, and obeyed him, and this, too, didn't help; and so for a while they remained without remedies, and they stood there and did nothing, and no one could

ךּ די טאָרבע פון איבער זיין אַקסל אַריבערגעצויגן, זי צע־
נירעוועט און פון דאָרטן דעם שטערן־שטיין אַרויסגענומען,
י דאַן – און דעם שטערן־שטיין אין האַנט נעמענדיג, האָט
אים אָנגענומען, און גלייך און אַנטקעגן די אויגן פון
ינץ האָט אים אויפגעהויבן און אַוועקגעשטעלט פאַר זיינע
גן...

און געשעהן איז דעמאָלט אין בייטאָג און ביים פּרינץ
צימער ד אָ ס, וואָס בבא האָט ביינאַכט אין שלאָף און אין
ום געזעהן:

און געווען איז דאַן אַזוי: – ווי נאָר בבא האָט אייניגע
ט דעם שטערן־שטיין אַנטקעגן דעם פּרינצס אויגן גע־
לטן, און ווי דער פּרינץ האָט אויף אים און אייניגע מי־
ן נאָר געקוקט, געקוקט און ווי נישט באַמערקט אים אין
ן – אַזוי האָט מען באַמערקט, ווי ליכטיג און אויפלויכטנ־
איז מיט אַמאָל עפּעס דער שטערן־שטיין ביי בבאן אין
ר האַנט געוואָרן, האָט זיך פון אים עפּעס אַ שיין אַרויס־
וויזן, אַ שטערנדיגע און אַן אומגעוויינליכע, אַ שטראָמיגע
אַ ווייס־בלויליכע אַזוינע, האָט זי זיך אַרויסגעצויגן, און
דאָס טונקלקייט, דאָס צימערדיגע, נאָך טונקעלער געמאַכט,
דאָס שטילקייט, דאָס־דאָרט־הערשנדיגע, נאָך שטילער
מאָלט. האָבן זיך דאַן אַלע די, וואָס האָבן זיך אין צימער
ונען, ווי בשעת אַ וואונדער אַ שטילן, און ווי מ׳דאַרף
האַלטן, געהאַלטן; האָט אין צימער דאַן אַ שווייגעניש,
ווי פאַר אַ פאָרקומעניש אַ גרויסן, געהערשט, און אַליין
די שיין, די וואונדערליכע, האָט דעם פּרינץ און זיין
ם באַלויכטן, איז ער אַזוי אין ליכטיגקייט און אין באַ־
טנקייט אַ פאָר מינוט געלעגן, און באַלד און נאָכן ליגן
עם שווייגנדיגן, האָבן זיך ביי אים פּלוצלום די אויגן
סלייטערן גענומען, און ווי שכל און זינען, און ווי פאַר־
שטיין און פאַרשטאַנד איז אין זיי אָנגעקומען; האָט ער מיט
די אויגן אויף אַלע זייטן זיך אַרומקוקן אָנגעהויבן, און צווישן
די דינערס און צווישן די־ביי־זיין־בעט־זיך־פאַרזאַמלטע ווי
עפּעס עמיצן זוכן און עפּעס עמיצן געפינען געוואָלט. האָט
ער אַזוי געזוכט, האָבן זיך דערנאָך די אויגן זיינע אויף זיין
פאָטער אויפן מלך זיך אָפּגעשטעלט, און מיט א מאָל — און
אַ הויב פון זיין אָרט, און אַ קול און אַ פרייד־געשריי האָט
זיך פון פּרינצס מויל אויף צימער און אויף שטילקייט זיך
אַרויסגעריסן:

– פאָטער, מיין פאָטער!...

– מיין קינד! – האָט זיך אויך דער מלך דאַן פון זיין
אָרט אַ ריס געטאָן און צום פּרינץ, צום־פון־זיין־געלעגער־זיך־
אויפהויבנדיגן, צוגעלאָפן: – מיין קינד, מיין גאָלד! — האָט
אים דער מלך דאַן אַרומגעכאַפּט און אים געהאַלזט און אים
געאָרעמט און אים געקושט און אים נישט אויפגעהערט צו
קושן...

האָט זיך דער מלך אַ צייט אַזוי און מיט זיין פּרינץ גע־
האַלטן, האָבן זיי זיך פון די אָרעמס און די הענט נישט
אַרויסגעלאָזט און געקושט זיך און געהאַלזט זיך און אָבער
געקושט און ווידער זיך אַרומגעכאַפּט, און לסוף, און אַז דער
מלך און דער פּרינץ זיינען צו זיך, פון זייער פרייד און פון
זייער אויפקומען, געקומען, האָט דער מלך דאַן דעם פּרינץ
פאַרלאָזט און צו בבא׳ן אַ גיי געטאָן, און מיט אַ מאָל און
צו אים צוטרעטנדיג, און האַסטיג מיט איין האַנט פאַר זיין
האַנט און מיט דער אַנדערער פאַר זיין אַקסל אים אַ נעם טו־
ענדיג, האָט זיך צו אים אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

– אַ דאַנק דיר, בעטלער, פאַר דיין טרייסט און פאַר
דעם וואונדער דיינעם, פאַר דעם נס און פאַר דעם באַוויזע־
נעם דעם גרויסן, און גאָט זאָל דיך בענטשן, ווי דו ביסט ווערט
געבענשט צו ווערן, און גאָט זאָל דיך טרייסטן, ווי דו האָסט
מיך געטרייסט.

און דאָ האָט דער מלך בבא׳ס אַקסל און בבא׳ס קאָפּ צו
זיך צוגעצויגן און לאַנג און שטיל, מיט דאַנק און מיט טרערן
אַרצליכע, אים אין קאָפּ געקושט:

– אַ דאַנק דיר, בעטלער.

און דער מלך האָט זיך אָפּגעקערעוועט און דער מלך
אָט די דינער באַלד אַ באַפויל געגעבן: – און זאָלן זיי די
ויף־לייט און די האַרן, די צום־מלך־נאָהענטע, און דער גאַנ־
ער שטאָט מודיע זיין, און זאָל מען וויסן, און זאָל באַלד
יסיג ווערן: דער פּרינץ איז צוריק פּרינץ געוואָרן, דער
רינץ פון מלך איז צוריק צו זיין געזונט און הילף געקומען,
ן ווער ס׳איז געטריי דעם מלך, און ווער ס׳האָט ליב דעם
לך, זאָל איצט מיט אים זיך פרייען קומען, און ווער ס׳וויל
ן ווע מעס האַרץ ס׳באַוויליגט, זאָל דעם היילער מיט מתנות,
ן דעם בעטלער מיט געשאַנקען באַשענקען.

think of anything new or anything that had not been tried, and so they stood there and stared at one another, and all at once, someone did think of something new and someone else hit on something else . . . .

And the second night wore away, and the third day came, and everyone was worn to the ground, and all the remedies had been tried, and all that could be done had been done, and all the advice had been followed to the letter, and all the midwives stood there idle, and the doctors sent no servants for anything, and even the king stopped sending for news, and in front of the palace, in the palace square, the people were still crowded and clustered, and talking about the queen and her hard labor. Whispering and glancing toward the court, talking and lifting their eyes to the palace windows. They stood there and softly conversed—and all that time, no one came out of the court, and no head and no body appeared at any window, and it was silent in the palace, and no noise and no voice came from there, and everything was closed and draped, and no one was let out to the crowd, and no news was released.

And the people stood there and patiently waited, and clusters with clusters, and crowds with crowds—and the gathering became stiller and stiller, and the eyes and the ears became more and more curious and more and more eager; and they talked and listened to one another, and every cluster had its man, and every cluster listened to its man. And thus they were busy and whispering, and thus, murmuring and nearly forgetting about the palace—when all at once, on the upper story of the palace, a door opened up, a door that led to a balcony, a balcony where usually the king himself appeared only at certain times, but now only a servant appeared, and his face was slightly cheerful and slightly glad, and his eyes shone and were joyful about something, but it was only the servant, and his coming out all by himself, and his not hurrying when coming out, did not attest to any joy, or at least not to a total joy. He appeared, and came out through the door and on to the balcony and over to the railing, and he bent over the railing, and thus, and bending over, and waiting until the entire gathering was gathered, he addressed the crowd and called out and said:

"Hear ye, the palace announces: "The queen has survived her delivery and has born a child, but the child is stillborn, the child did not come into the world alive."

Having spoken, he turned away, and went back through the door and back to where he had come from.

And thus it was: The queen brought the child into the world with her last strength, and after bearing the child, she lay unconscious and close to death, and the doctors crowded around her, and tried to revive her with all that is used in such cases, and they revived her and brought her to her senses, and she opened her eyes and looked around, and then, after opening her eyes, she addressed those surrounding her and asked about the baby:

"The . . . baby . . . ?"

"The baby is with the midwives," they replied.

And the baby really *was* with the midwives, and it was passed from hand to hand because the child was stillborn, and the midwives started to slap it and wake it, and the first one failed, so she passed it on to the second, and a younger one handed it over to an older one, and the older one tried to slap it and wake it, and at times the baby moved a tiny limb, but then the movement was quickly gone, and then at times it opened an eye, but then the eye was quickly closed, and so they passed it from hand to hand, and pricked it with pins and burnt it with candles, and every so often it came awake and then it fell back into deathly sleep; and now the midwives didn't know what to do, and so they called the physicians, and the physicians looked at it, and gravely, and inspected it and examined it: And it was still like all stillborn babies, and yet it wasn't like other still babies—and they didn't know, and they all came to the same conclusion, that the child wasn't alive, and they all wanted to wash their hands of it: But the old crone, the midwife who had given the queen the magic herb, stuck to her very own opinion:

"No, and no, the baby is alive, the baby has life inside itself, and the doctors don't know because the doctors have never had such cases . . . ."

And the baby was put aside, and no one talked to the queen about the child, and the queen understood by herself, and the king himself, looking at the midwives and at the doctors, sensed what had happened. So they fell silent and did not speak, the king and the queen, and the king merely came to the queen and stood at her bedside, and gazed at her, and grieved over her and mourned with her; and thus keeping silent and waiting in silence, and thus, and as they stayed there and looked at one another and watched one an-

האָבן זיי זיך אַוועקגעלאָזט, די דינער, האָבן זיי עס באַלד
ּבער דער שטאָט צעטראָגן, האָט מען זיך באַלד אין אַלע
ינקל־גאַסן זיך צונויפגעקליבן, און הויף־לייט זיינען אין
יף געקומען, און מקורבים זיינען זיך אין פּאַלאַץ אָנגעפאָרן,
ן דער איבעריגער עולם, דער גרויסער, און דאָס פאָלק פון
ֿך האָט זיך באַלד פאַרן פּאַלאַץ, און פאַר די פענסטער
ינע, זיך צונויפגעזאַמלט.
און דעם פּרינץ האָט מען פון בעט אַראָפּגענומען, און
איז אויף די פיס געשטעלט געוואָרן, און דער פּרינץ האָט
נאָך שוואַך געהאַלטן, און ביים פּרינץ האָבן זיך די קני־
ן געבויגן, איז ער געשטאַנען און שוואַך געשמייכלט און
אַנק נאָך אויסגעזעהן. האָט מען אים דאָך אָנגעטאָן אין
וואַכקייט, אויף אים זיינע קליידער אָנגעצויגן און אים אונ־

טערגעהאַלטן בשעת אָנציהען, און דאַן, און אַז דער פּרינץ
איז שוין גרייט און אָנגעטאָן געשטאַנען, האָט אים דער מלך
אַ וואונק געגעבן, פריהער אים און נאָכדעם בבא׳ן, און ביי־
דע זאָלן אים נאָכפאָלגן פון הינטן. האָבן זיי אים געפאָלגט,
און בבא איז אַליין געגאַנגען, און דעם פּרינץ האָט מען אונטער־
געהאַלטן ביי די זייטן, און אַזוי, און דער מלך פאַר פריהער
און פּרינץ און בבא הינטער אים גייענדיג, זיינען זיי פון
פּרינץ־צימער און אין אַ צווייטן געקומען, פון צווייטן אין
דריטן און פון דאָרט און אויף אַ גאַניק אַרויסגעגאַן, אַרויס־
געגאַן און פאַרן עולם, אַרויסגעקומען און פאַרן פאָלקס־פאַר־
זאַמלען־זיך באַוויזן.
און דאָס פאָלק האָט זיי מיט אַ לאַרעם באַגעגנט, מיט אַ
געשריי און מיט אַ ליבע־באַגייסטערונג אַ גרויסער, און איין
מאָל געשריגן, און אַ סך מאָל, און געלאַרעמט און געיובלט
און מיט די הענט געפּאָכט און ווי אַרויף זיך געריסן, און
אַזוי און מיט הענט איבער הענט וואַרפנדיג, און אַזוי, און
מיט היט און היטלען פאָכנדיג, איז דאָס פאָלק אין גרויס
דערהויבנקייט געקומען, און אַ צייט און אַ לענגערע און צו
די אויפן־גאַניק־שטייענדיגע און צו די אים באַליבטע אַרויפגע־
שריגן־לאַנג אַרויפגעשריגן, און נישט אויפגעהערט צו שרייען.
האָט דער מלך דאַן געדאַנקט דאָס פאָלק, און זיך פאַר
דעם גענויגט אין דאַנקבאַרקייט, און אויך בבא און דער פּרינץ
ביי זיינע זייטן האָבן אין צופרידנקייט און אין אויפגעלייגט־
קייט זיך פאַרנויגט און געשמייכלט צום פאָלק, האָט דער
עולם צו זיי און נאָך אַ מאָל אַרויפגעשריגן, האָט ער זיי ווי־
דער מיט שרייען און מיט אַך־פריידן פאַרהילכט, און אַזוי
אין איין שרייען און אין יובלען האַלטנדיג, האָט מען זיי אין
פּאַלאַץ און אויך נאָך זייער אומקערן זיך, און לאַנג, און אויך
נאָך זייער אַהין־צוריק־אַריינגיין, באַגלייט.

און דער מלך האָט אַ סעודה־טיש גרייטן געהייסן, און
דינער האָבן געגרייט, און דער מלך האָט זיין אָרט פאַרנומען
און דעם פּרינץ פון רעכטס און בבא׳ן אויף זיין לינקס באַ־
זעצט, האָבן זיך דערנאָך אַלע האַרן און אַלע מלך־פריינט
אויסגעזעצט, האָט מען דערלאַנגט און אויפגעגעבן צום טיש
און געגעסן און פאַרבראַכט דאַן פריילעך, האָט מען געטרונ־
קען און אויפגעלייגט געווען טרינקענדיג. און דאַן, און נאָכן
אָפּעסן און נאָכן אָפּטרינקען פון סעודה, האָט דער מלך דעם
עולם אַ וואונק געגעבן, און דער עולם און דער ביים־טיש־
זיצנדיגער האָט זיינע מתנות און געשאַנקען, די מיט־זיך־מיט־
גענומענע, און פון־פריהער־פאַרגרייטע, דערלאַנגען גענומען.
האָבן די האַרן און מקורבים גאָלד און צירונג געבראַכט;
די נאָהענטע און באַדינטע פון מלך האָבן דאָס שענסטע און
וואָס האָבן אויף זיך געהאַט אַראָפּגענומען, רינגען און קייטן
גאָלדענע און פינגערהוטן און אוירינגען מיט שטיינער,
האָט מען דאָס אַלעס פאַר בבא׳ן אַוועקגעלייגט; האָט דער
מלך און פון ז יי ן זייט, אויך ז יי ן מתנה אַוועקגעלייגט —
און אַ שענסטע פון אַלע און אַ זעלטענע אין טייערקייט און
פון די אוצרות און פון די באַהאַלטענע אַרויסבאַקומען, - האָט
זי איבערגעוואויגן אלע און דאָס אויג מיט איר שאַצבאַרקייט
פאַרנומען, מיט איר טייערקייט און אַלטקייט, און וואָס היינ־
טיגע צייטן זעט מען גאָרנישט אַזוינע. האָט זיך דאָס אַלץ
פאַר בבא׳ן אָנגעקליבן, האָט אויך דער פּרינץ און פון ז יי ן
זייט, און וואָס ער האָט געהאַט, און וויפיל מתנות ס׳האָבן
זיך ביי אים פאַר זיין יוגנט אָנגעקליבן, צוגעטראָגן, איז דאָס
אַ באַרג און מיט וואונדערליכקייטן, מיט אויסנאַמען און מיט
אויסטערלישקייטן געווען; האָט מען דאָס אַלעס אָנגעלייגט.
האָבן זיך דערנאָך די פּאַלאַץ־טירן געעפנט, פון אַלע
זייטן און פון אַלע חדרים, און אויך דאָס פאָלק און אויך

other, the midwife, too, came to the queen, the old crone who had given her the herb came over, and standing quietly before the king and the queen, she addressed the king and she said to him:

"And I, Your Majesty, still insist: The child has life within itself, and its little limbs do stir at times, and from time to time its hands come awake, and the child is not to be given up for lost, and the child is not doomed, and Your Majesty should not despair, and Your Majesty should heed my advice."

And the king listened to the midwife, and the queen believed what she said, and the queen gave the midwife the power to do what she felt she had to do. And the midwife turned to the king again, and exclaimed to the king:

"Your Majesty, I will inform the city, that the city may pray for you, and proclaim a state of mourning, and have the people hang black flags on the gates and the doors, and let all see the flags, and whoever has any remedy for you, let him bring that remedy—and hope for the best, and I shall go to the child."

And the midwife turned away from the king, and the midwife went off to the child, and she took care of it, and all by herself and with no one's help, for all the midwives had given up and all the helpers could no longer help, and she took care of the baby with what she knew and with the remedies she had from others and with the remedies handed down to her, and she tended to the baby for a long, long time; and the king did as she had told him to do, and ordered a state of mourning in the city, and black flags to be hung on all gates and doors; and the people obeyed, and the flags appeared in front of all houses and buildings, and all the streets and all the alleys were draped in black, and all the people and all the inhabitants in town found out about it, and began to pray for the royal sorrow.

And that is the grief, and that is what happened to our king, and that is why the flags are hung out, and that is what you saw in the town.

And thus the old man ended his story.

12.

"And how long ago did this happen to the queen?" asked Bovve.

"Just yesterday."

"And the baby?"

"The baby is just as it was yesterday, the baby's in the same condition still, and the old midwife won't leave it: She still hopes."

"For what?"

"For help and for a helper. The helper, she says, may still come."

"By when?"

"By the third day."

"And what if he comes later?"

"Too late. And tomorrow is the third day."

Bovve lapsed into thought and asked the old man no more questions. He thought about the story and remained quiet and where he was. And now, in the old man's house, the twilight and the darkness of twilight gathered, and the house became silent and dismal. The old man got up from his seat and began to prepare for the night and for bed. First for himself, and then also for Bovve, he prepared a bed, and then he called Bovve to his nightly meal, and Bovve went with him and sat down at the table, and quietly, and they ate their nightly meal. And then, and after eating, they went to their beds, and undressed by their beds, and each in his bed and each lay down for the night.

Softly then, in the house, came the evening and midnight, softly and undisturbed by anything, and unbroken by any noise or voice, only the windows peered into the darkness and quietly watched Bovve and the old man on their beds and asleep. And thus, and quietly and watching them sleeping, one of the windows, a quiet and nightly one, a dark-glassed and small-paned one, let someone in, a careful and an unnoticed someone, a cautious and a weightless someone, the dream-dreamer with his pack on his back.

And then Bovve had a dream, and he saw, far away and on a wayfarers' road, in a faraway field: the old fortuneteller, the crone who had given him the wonder mirror, and she presented her person to him, with the same appearance and her same agedness, and as he had seen her that night in that royal palace; she appeared to him and she stood before him and stared at him in silence and watched him, and then, and after staring and silence, she spoke to him and she said to him:

"I forgot something, Bovve, I didn't tell you this: Besides the power I told you the mirror contains, there is another power it possesses: Put it to the face of a person, a sick man, and whose fate the physicians cannot tell, and the mirror knows, and the mirror

will say: If he's fated to live then he'll soon be healthy and restored to life; but if not, then soon he no longer will live. One way or another, and listen: And soon you will need it, the mirror, and soon it will be of use to you in such a case, and have no fear, and use it well, and the mirror will bring life, and the mirror will lead to health, and when you are called upon, do not hold back."

And the old crone vanished, and Bovve kept sleeping, and the dream-dreamer turned away from Bovve and from his bed, and went on to the old man, the owner of the house . . . .

And the old man, the owner, could see and watch: himself sitting quietly, as always, in his home: it was evening and dark and inside the walls of his house, and a peace and a twilight stillness hovered on the ceiling above. And he sat there at his little window, and sat staring out into his courtyard, quiet, deserted, into which hardly anyone ever came—but then he saw: suddenly and unexpectedly, from the street and from the other side, someone had taken hold of the knob on his gate, taken hold and opened up, and crossed the threshold and entered the courtyard. It was a person—someone close and yet a stranger, and besides it was evening in the courtyard, and the old man couldn't see so well. The stranger for a while looked about in the courtyard, walked about everywhere and then paused at the old man's house and walked over to it and opened the door and entered the house and halted at the threshold, and all at once . . . . And what did the old man see?

The king, and crowned with his crown, and standing at his threshold, and in the evening stillness. The old man hurried and ran to the king and stopped before him and stood there wordless, but he looked at the king and found him in great sorrow and great dread, and not like a king, but like someone who comes to plead for something, and not as to a subject, but as to a peer, and thus, and bowing, and thus in loyalty and deep devotion, he spoke to him and he asked:

"Your Majesty, my precious king, why have you come here, how can I serve you?"

"Not by serving," the king replied sadly. "But I have come to you with a plea. And this is my plea: You have a guest here for the night, a beggar has come to you, but he is *not* like others, and you know my misfortune, and you've heard what happened to the queen, and *he* can help us, and he can bring gladness to our hearts. I am here to ask you: Send me the beggar."

"Whom, great king?" the old man looked around in amazement, and searched through his room and did not find and did not understand. "Whom?"

"Him, the one who is sleeping there," the king pointed at Bovve and at his bed standing opposite them.

And . . . . When the old man opened his eyes from sleep and from dreaming and arose from his pillow and his bed, he saw: The room was filled with gray dawn and no more night, and the grayness peered in through the windows and was already paling on the walls and the ceiling. The old man got up from his bed and found Bovve, opposite him, up and awake already. And he stared at him, and Bovve at the old man too, and their eyes met and stared strangely, and then after gazing in the dawn, the old man spoke to Bovve and he said:

"Strange, beggar, really very strange . . . . I dreamt about you and about our king, and the king appeared to me in my dream, and the king told me to tell you: He summons you, and he invites you to come to him."

"Why?"

"To help him out of his misfortune, the misfortune I told you about."

And the old man stared at Bovve, and Bovve understood and asked him no more, and Bovve got up from his bed, and he put on his clothes, and began to prepare himself to go. Having dressed, he took his staff in his hand and his pack on his back, and having dressed and prepared himself, he turned to the old man, who had been watching him the whole time with surprise and respect and reverence, and Bovve said goodbye to the old man, and thanked him for his hospitality and for his bed for the night, and he started for the door of the house, to open the door and go through the door . . . .

And Bovve stepped out of the house and stepped into the courtyard, and then from the courtyard into the dawn street, and the street was still, and still deserted, and all the gates and all the doors were closed and locked, and shutters were shut, and the people were still asleep behind the shutters; he walked from that street to the next, and from the second to a third, and the first people, the early birds, were already coming out, and there was stirring in the courtyards, and now and then a passer-by would pass in the streets.

Bovve walked along the streets, and thus, and striding from one

דאָס געמיינערע האָט געשאַנקען געבראַכט, און ווער אַ גרויסע זאַך און ווער אַ קלענערע, אָבער אַלץ איז מיט ליבע, און מיט פאַרגינען דערלאַנגט געוואָרן. און דאָס פאָלק איז אַריין און אַרויס געגאַנגען, און די טירן האָבן זיך נישט פאַרמאַכט אין פּאַלאַץ — און אַזוי אַ שעה, און אַזוי אַ צווייטע, און אַזוי נאָך האַלבן טאָג, און אַזוי ביז פאַרנאַכט שוין שפּעטליך, — און די מתנות זיינען אַלץ געוואַקסן און דער טיש פאַר בבא׳ן איז אַלץ מער און מער מיט מתנות פאַרלייגט געוואָרן, און פאַרנאַכט, און אַז דער עולם איז שוין איבערגעגאַנגען, און שפּעט שוין, און ווען נאָר דער מלך און נאָר מיט די נאָהענטע זיינע זיינען ביים טיש און נאָך דער סעודה נאָך געבליבן, האָט זיך פלוצלום די טיר און נאָך אַ לעצטן מאָל אויפגעעפנט, און אין שטיל־געוואָרענעם און נאָכן טאָג־גערודער, איז אַן אַלטע פרוי — אַן אַיינגעשרומפּענע און פון אַלטקייט־געבויגע־נע — אין פּאַלאַץ און אין צימער אַריינגעגאַנגען, און גלייך צום טיש, און וואו בבא מיט די לעצט־פאַרזאַמלטע זיינען געבליבן, צוגעגאַנגען, צוגעגאַנגען, האָט זי זיך תיכף צו בבא׳ן דערנעהענט, צו אים צוגעטראָטן, און נאָהענט און נעבן אים זיך אַוועקשטעלנדיג, האָט זי אים באַטראַכט אַ ווײַלע, און באַלד און אָפּבאַ־טראַכטנדיג, האָט אים אָט־וואָס געזאָגט:

— אַ טרעפערין בין איך, אַן אַלטע און אַ געניטע, און געקומען בין דיר אַ מתנה געבן, נאָר פריהער וויל דיר טרעפן.

און די אַלטע האָט ביי בבא׳ן די האַנט גענומען, זיך אויף איר פאַרקוקט און לאַנג אין איר זיך איינגעקוקט, אין שטיל־געוואָרענעם און פאַר אַלע אַרומיגע אַנטשוויגענע דעמאָלט, האָט זי לאַנג די האַנט־ווירעלאַך די פאַרצווייגטע און פון זיין לעפל־האַנט די פּאַסעקלאַך באַטראַכט, און איין ווירעלע און דערנאָך דאָס אַנדערע, און פון איינעם צום אַנדערן מיט די אַלט־אויגן איבערגעגאַנגען, און דערנאָך און נאָכן פאַרטיפט־זיין און אַריינטראַכטן זיך אין די פּאַסעקלאַך, האָט זי דעם קאָפּ און צו בבא׳ן אויפגעהויבן, האָט זי אויף אים גלייך און אירע אויגן אַנטקעגן זיינע אָנגעשטעלט, און שטיל און טרעפעריש און לאַנג אויף אים אַזוי קוקנדיג, האָט פריהער צו אים, און דערנאָך ווי צו אַלעמען זיך געקערעוועט און אַזוי געזאָגט:

— נישט קיין בעטלער און נישט קיין שלעפער פון געבוירן, נאָר אַליין אַ פּרינץ און אפשר גאָר אַליין אַ מלך, — האָט דיך אָבער, פּרינץ, אין דיין לעבן אַן אומגליק געטראָפן, איז מיט דיר עפּעס און ביי סאַמע דיין ליבע־צייט אַ געשעעניש געשעהן, עפּעס אַזוינס, וואָס וואָס קאָן נישט זאָגן, און עפּעס אַזעלכס, וואָס איז נישט קלאָר פאַר מיר, אָבער וויסן דאָך ווייס איך, אָבער זיכער דאָך בין איך — אַן אומגליק... — און דאָ האָט די טרעפערין זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ ווײַלע, שטיל געבליבן און ווייטער אויף בבא׳ן געקוקט, און באַלד און נאָכן ווייטער קוקן, האָט אָט־וואָס מוסיף געווען:

— און דיין אומגליק, פּרינץ, איז אַ גרויסער, און צו דיין אומגליק, פּרינץ, וועט דאָך אַ סוף קומען, נאָר פאַר זיין סוף דאַרפסט דו דריי מלכים גליקליך מאַכן, און — דעם ערשטן האָסטו שוין... האָסט דו אָבער אויף דיין ערשטן אַרויספאָר אַ מתנה באַקומען, וואָס זאָל דיר צונוץ קומען און אין דיינע נויטן דינען, וויל איך דיר אויך אויף דיין צווייטן וועג נאָך אַ בעסערע געבן... — און דאָ האָט די טרעפערין פון איר שויס דער אַיינגעוואַלגערטער, דער אַלטער און אַיינגעשרומפּענער, עפּעס אַ שפּיגעלע באַקומען, אַן אַלטס און אַ נישטיגס, אַ וואָלוולס און אַ געמיינס אויפן אויסזעהן, האָט זי דאָס אַרויסבאַקומען, האָט זי דאָס אָפּגעגעבן בבא׳ן און דאַן, און פריהער אויף אים און דערנאָך אויפן טיש מיט די מתנות פאַרלייגטן אַ קוק טוענדיג, האָט צוגעגעבן און נאָך אַמאָל געזאָגט: — און דאָס אַלץ, פּרינץ, איז דיר איבעריג, אָט דאָס אַלץ אָנגעטראָגענע און געשענקטע איז דיר נאָר אַ משא אויפן וועג, זאָלסט דו דאָס איבערלאָזן און אָהן דעם גיין, און דאָס שפּיגעלע נעם מיט... און אַ כח און אַן איינגשאַפט, זאָלסט דו וויסן, האָט אין זיך דאָס שפּיגעלע, אַז וואָס דו וועסט וועלן און ווען דו וועסט וועלן, קאָנסט דו דאָרט אין דעמס אָפּשפּיגלונג זעהן, און אין אַלע צייטן, און ווען ס׳וועט זיך דיר פאַרגלוסטן, קאָנסטו, וואָס מיט דיינע ליבסטע און וואָס מיט זיי אין דער ווייט טוט זיך, געוואוירע ווערן, און אויך מיט דיר אַליין, און וואָס מיט דיר וועט פאָרקומען און געשעהן... און זיי געזונט, פּרינץ, און האָב דיר אַ וועג אַ גליקליכן, און מיין שפּיגעלע וועט דיר צונוץ קומען און מיין שפּיגעלע וועט דיר אין דיינע נויטן שטיין...

און דאָ האָט זיך די טרעפערין אָפּגעזעגנט מיט בבאן, מיט אים און מיט אַלע פאַרזאַמלטע דאָרטן, און געבויגט זיך און פאַרבויגן זיך מיט כבוד, און שטיל, און פון וואַנען זי איז אָנגעקומען, צוריק דורך דער טיר און צוריק נאָך־זיך־פאַרמאַכטער פאַרשוואונדן.

האָט זיך בבא באַלד פון זיין אָרט אויפגעהויבן און צום מלך זיך געווענדט· האָט ער זיך פאַרנויגט פאַרן מלך און פאַר זיין גאַסט־פריינטשאַפט און פאַר זיין גוטהאַרציגקייט אים אָפּגעדאַנקט· און אויך פאַר די מתנות און פאַר די געשענקטע אַלע· האָט ער זיך געקערט צום מלך· און שטיל און מיט די אויגן אַרום זיך און ווי זיין טאָרבע געזוכט· האָט ער זיך דאַן אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

– איך דאַנק דיר· מלך· פאַר דעם טאָג און פאַר דעם־אין־פאַלאַץ־פאַרברענגען· פאַר אונטער דיין דאַך זיך געפינען און פאַר דיין צופרידן־זיין מיט מיר מלכשן· און אַצינד· און איך מוז זיך געזעגענען· און אַצינד· און איך מוז אין וועג זיך לאָזן·

האָט זיך דער מלך אים איבעררעדן גענומען· אים אויף אַ צייט און אויף ווייטער און נאָך פאַרהאַלטן געוואָלט· האָט אָבער בבא דעם מלכס געבעט און דעם מלכס פאָרשלאַגן אָפּגענויגט· און זיך ביי אים אָפּגעבעטן פון פאַרהאַלטן זיך· האָט ער באַלד און אַרום זיך און די טאָרבע זיינע זוכן גענומען· האָט ער זי געפונען און אַהין דאָס שפיגעלע· דאָס אים געשיינקטע· אַריינגעלייגט· האָט ער זיך באַלד אָפּגעזעגנט מיט אַלע· מיטן מלך פאַרפריהער· און דערנאָך מיטן פרינץ פון מלך· און דאַן און מיט די הויף־לייט אַלע און מיט די מקורבים די דאָרט פאַרבליבענע· האָט ער דערנאָך זיין טאָרבע אויף די אַקסל גענומען און זיין שטעקן אין זיין האַנט אַריין אויף וועג· האָט ער זיך דאַן פאַרנויגט פאַר אַלע און שטיל· און צו דער טיר זיך לאָזנדיג· האָט צו איר גענעהענט און זי אויפגעעפנט אויף אַרויסגיין·

– און די מתנות? – האָט זיך דער מלך דערמאָנט און ביי בבאן אַ פרעג געטאָן·

– פאַר אַנדערע און פאַר נויטבאַדערפטיגערע· מלך·

– גיי געזונט·

– געזונט צום מלך·

– און בבא איז אַוועקגעגאַנגען·

* * *

און בבא האָט זיך פון יענעם לאַנד אַרויסגעלאָזט און אין דער גרעניץ פון אַ צווייטן לאַנד שוין געקומען· און בבא איז פון איין אָרט און צו דעם אַנדערן געגאַנגען· און פון איין ישוב אין צווייטן זיך געוויזן· דעם מערסטן טייל אָבער האָט ער אין די פעלדער· וואָס א ו י ס ע ר די ישובן· פאַרבראַכט· און מערסטנטיילס נישט אונטער קיין ד אַ ך· נאָר אונטערן ה י מ ל פרייען; האָט ער אַמאָל געטאָגט און אויך גענעכטיגט אונטער הימל· ווייל גרויס און מיט פוסט־פעלדער איז יענס לאַנד געווען· און פון איין ישוב צום צווייטן איז אַ מהלך אַ ווייטער און אַ גרויסע גאַנג־פוסטקייט געלעגן· האָט ער זיך דאָרט געדרייט אין יענע פעלד־פוסטקייטן·

אַזוי אַ צייט און אַזוי אַ לייגנערע – און בבא איז שוין ווייט פון זיין היים געווען· און בבא האָט זיך שוין שטאַרק פון זיינע געליבטע געהאַט דערווייטערט און זיי שוין שוואַך געדיינקט און שווער זיי זיך פאָרגעשטעלט; האָט ער זייערע אויסזעהנס נישט אַרויסרופן געקאָנט און זייערע פנימער און געשטאַלטן און פאַר די אויגן זיך נישט אויסגעמאָלט· האָט ער זיי אָבער זעהן געוואָלט· פלעגט ער זיך אַמאָל אין מיטן וועג אָפּשטעלן און אויף דער ערד און אויף פעלד זיך אַראָפּלאָזן· פלעגט ער זיין טאָרבע צעבינדן און פון דאָרט דאָס שפיגעלע· און וואָס די טרעפערין האָט אים געשיינקט· אַרויסנעמען· פלעגט ער אַהין אַריינקוקן· און אַ מאָל איינעם און אַמאָל דעם אַנדערן פלעגט פון מלכס פאַלאַץ און פון זיינע ליבע זיך אויפברייגגען: – אַ מאָל דעם שטערן־זעהער און אַ מאָל אַליין דעם מלך· און זעלטן־זעלטן אויך זי· די מלך־טאָכטער און די געליבטע זיינע·

און טרעפן פלעגט זי בבא אין שפיגעלע און אין אָפּשפיגלונג – אַזוינע· און ווי ער האָט זי בשעת דעם פאַלאַץ־פאַרלאָזן געלאָזט· אויף איר בעטל און אין איר לאַגע דער דעמאָלטיגער· אַן אויסגעצויגענע און אַ גלייך־ליגנדיגע· אַ טויט־פאַרשטאַרטע און גלייך און אין דער לופט פאַר זיך די אויגן האַלטנדיג; איז זי אַזוי געלעגן· האָט זי די גאַנצע צייט און פון בבאס אין־שפיגעלע־זי־זעהן אויף בבאן די אויגן ווי אָנגעשטעלט געהאַלטן· פלעגט ער אויף איר קוקן· אַ מאָל אַ

to the next, he at last came out on the main thoroughfare, the last street, the avenue where the royal palace stood, there, where he had to go.

And Bovve strode over to the palace and Bovve asked the guard to announce him: and thus, and thus, a beggar had to see the king, and there was no time to tarry, and could they announce him *right away*, and could they take him to the king as quickly as possible.

But it was still very early in the palace, and they didn't hurry and they didn't tell the king so quickly, for the king hadn't had any rest for so long, not before the birth and not after the birth, and only this night, and for the first time, he had fallen asleep while sitting on his throne; and thus, they didn't want to awake him, and they kept Bovve before the gates for a time, and he stood there and waited and looked forward anxiously to the king's awakening.

And at last the king awoke, from his sleep and from sitting in the silence, from his uncomfortable sleep and not sleeping in a bed. He caught sight of a servant waiting in front of him, and he addressed the servant:

What was it, and what had happened, and why was he standing there, and what did he have to say to him?

So the servant announced:

And thus and thus—and a beggar was standing at the gates . . . and he had been standing there for so long, since daybreak, and he wanted to see the king, and he wanted to come before the king; and, he said it was very important, and he said there was no time to tarry.

So the king commanded the servant:

Let him go and get him, and let him bring him into the palace, and no longer keep him at the gates, and the king would now have a look at the baby, and the king would soon come and receive the beggar.

And the king got up from his throne, and into the room where the baby was lying he went, and the servant went from where he was, and took off with the king's command to Bovve and to the gates.

And Bovve was brought into the royal hall, and was left there alone: and the king stayed with the child for a while, and stared at it as yesterday and the day before, and it was no better and was no worse, and it was in the same state and the same condition; and he stared at it and stood there a while, and merely sighed softly, and then before he went away, he cast a glance at the old midwife, who sat next to the baby; he stared at her as she sat there, and then, and no longer tarrying, he went back to the room where he had been before.

And there he found Bovve waiting for him, and standing the way you stand in front of a king, and the king gazed and stared at him, and at his humbleness and his foreignness here and his outlandishness here in this land, and then, and after looking at length, the king addressed him and asked him what he wanted:

What was he after and why had he come?

To the king, and with help for the king.

"Help?" the king was taken aback.

"Yes, great king: I heard about your fortune and your misfortune, about the birth of a long-awaited child, but it is ill and its life is doubtful, and so I have come to you now, and with help and with healing for your baby."

"And what is your healing?"

And Bovve started telling him about the mirror and its power, and about putting it in front of a sick person's face, and the mirror would bring death to someone who's doomed—and to someone who's fated to live, the mirror would bring life, and in this case, and he was sure, and the mirror would *heal* the child, and the mirror would bring it life and health.

"And how can you be so sure?" asked the king.

And Bovve told the king about his dream, and also the end and the promise of the dream: that he was to go and when he was called, and that he was to act and to use the mirror; so he obeyed and he acted and followed the call.

And who had called him?

The dream-dreamer, and through another man's dream.

And Bovve told him the story of the old man and *his* dream, and how the old man had told him how the king had come to him in his dream and asked him to send his guest, the beggar, into the palace, and so he heard him and heeded him, and he did it and went to where the old man sent him.

The king listened to Bovve's stories and his dreams, and they struck his mind and struck his heart, and he listened to them, and asked and asked, again and again, and Bovve told him all over again and with clarity and simplicity, and the king believed in Bovve, and he ordered that all the lords and doctors be told: and all the doctors

28

and all the lords were to come and stay; and the servants quickly carried the message, and from one to another, and dashed and rushed and hurried about with the king's command, and all were to gather in the nursery: and thus and thus—and the king believed in the beggar—and all were to come the faster the better, because the king was relying on him.

And that's how it was: And all the courtiers and all the doctors soon collected in the baby's room, and they surrounded the baby's crib, and Bovve stood at the baby's feet, and the king was there too, and the old midwife: and then, Bovve undid the bag containing the mirror, and he took it out, and he held it and bent over the baby and held it up to the baby's face, and he held it quietly, and soon, and as he held it, and after a while and after a time, and all of them saw and noticed, and all observed:

The baby's face began to color and to redden, and acquired a living appearance and fresh and as though newly born: and its little hands and little feet began to stir and pull, and stretch and reach, and every so often another part of it began to show life, and more and more, and its entire body was stirring and moving: and after moving and stirring its limbs for a long, long time, and it opened its eyes, which had been closed, and opened them and stared into the mirror, and gazed and gazed for a long, long time, and after lying quietly for a while, it suddenly twisted its face and its mouth, and suddenly—with a yell, a babyish and childlike yell, out, out, and—it broke into a wail . . . .

"To the breast and to the queen!" the midwife cried, and bent over the child, and took it in her hands, and took it out of the cradle, and took it to the queen, to the queen's chamber, and brought it to her.

And the baby was brought to the queen, and the baby grabbed the breast of the queen, and thirsty and starving as if for long, and greedy and hungry, very, very, it grabbed it, and then lost it, and hunted it eagerly, and found the nipple, and thus losing it and seeking it and finding it quickly, it at last began to suck, and with all its breath and all its might it began to suck . . . .

And now the queen became a mother, and the king a father, and the kingdom had an heir, and the entire palace looked different: lively and alive, happy and merry. The joy and the news soon went beyond the palace and into the streets and through the capital, and the people promptly took down the flags of mourning, the black flags, and they hung out flags of rejoicing and colorful flags, and the people crowded in front of the palace, and milled and roared, and cheered and hailed and saluted the king: and they yelled for him to come out of the palace, and out he came, at his one side the midwife, the crone, and at his other side Bovve, the beggar. They escorted him on either side, and behind them the courtiers and the intimates all, the friends of the king and also the doctors. And he presented himself, the king, and he thanked the crowd for its best wishes and cheers, thanked them and bowed and waved joyously to the crowd, and then, and first Bovve and then the old woman, he pointed to them, and brought the crowd's attention to them, pointed to them and said:

"Know, people, that my truest friends, those who brought us joy and delighted our hearts, are the ones who are standing here, right here: and first of all He in heaven above, and then these friends—to them all we owe our joy and happiness."

And the people shouted their thanks to the old midwife and to Bovve, and yelled to them, and waved their hands and their hats, and waved and praised them to the skies the way people do: and they kept them there for a long time, on the balcony, and wouldn't let them go back in. "And let them remain out here, and let the people keep looking at them."

And then, and when the people had looked, and had looked their fill, the king, and then the midwife, and then Bovve, turned away from the crowd, and through the way that was made by the courtiers and relatives, they passed, and then passed on to the door, the one from which they had come, and went back into the palace, and back into the rooms of the palace.

The king then brought Bovve to a dining hall, to a table that was spread with wonderful things, and he had him sit down at the table there, and the king sat down in his usual place, and Bovve sat down at his right. There was a banquet there, and a huge one, and all the lords, and all the prominent men were invited to the banquet, and food and drink were brought and served, and such as were seldom even for the king, and the diners delighted and they pleasured themselves, and they ate and drank and made merry. And the king conversed with Bovve all the while, and kept remembering him, and kept asking him how he felt, and kept turning to him to ask his pleasure, and the best, and the finest, and let him enjoy, and the king wouldn't have it otherwise. And at last, and when the banquet

און בבאס אויג האָט זיך אין טורעם איינגעקוקט, און בבאס
געניטקייט האָט באַלד פאַרשטאַנען, און באַלד געוואוסט, וואָס
דאָס שפּיגעלע האָט געמיינט, און באַלד אויף דעם ענטפער,
וואָס דאָס שפּיגעלע האָט אים געענטפערט, זיך אָנגעשטויסן:
— און אַז אַ הויפּט־שטאָט איז נאָהענט, און אַז אַהין ליגט
דער וועג זיינער, און אַז אַהין דאַרף זיך לאָזן, און אַלץ, וואָס
סע דאַרף אים, און דאָרט וועט אים טרעפן. און דאָס
שפּיגל־מראה׳לע האָט זיך באַלד צוריק און ווידער צום גע־
וויינליכן זיך אומגעקערט, און דאָס פאַרוואָלקנטקייט האָט זיך
פון דעם אָפּגעטאָן, און דאָס שפּיגעלע האָט צוריק און דאָס
באַשטענדיגע אויסזעהן באַקומען, און דאַן און בבא האָט עס
צוריק אין טאָרבע אומגעקערט, און בבא האָט זיך ווייטער,
און איצט, ווי שוין אויף זיין געוויסן וועג, אַוועקגעלאָזט.

און בבא איז געגאַנגען און אין ערגיץ זיך שוין נישט
אָפּגעשטעלט, און בבא האָט זיך ווי אונטערגעאיילט און אין
קיינע ישובים זיך נישט פאַרהאַלטן. די גאַנצע טעג געשפּאַנט
און אויך אין די נעכט געגאַנגען, און זעלטן־זעלטן ווען אין אַ
דערפל זיך פאַרהאַלטן, און סיידן נאָר אויף שפּייז און ווען
ס׳האָט אים עסן אויסגעפעלט. האָט ער זיך שוין אַ צייט דער־
נאָך, ווי ער האָט זיך עסן און אַלעס נויטיגע פאַרגרייט, אין
די אַנדערע דערפער, וואָס האָבן זיך אים אויפן וועג באַגעגנט,
נישט אָפּגעשטעלט און נישט פאַרזאָמט זיך אין ערגיץ און
דורכגעגאַנגען אַ סך, און אַנדערע און גאָר אויסגעמיטן און
נישט דורך זיי און נאָר אַרום זיי געגאַנגען, און אַלץ גע־
איילט זיך און אַלץ זיך אונטערגעטריבן, און ווי ערגיץ אויף
אַ געוויס אָרט און ווי ערגיץ אויף אַ באַשטימטס אָנ־
צוקומען. און איין מאָל, און אין אַ פריהמאָרגן אַ פעלדישן
איז בבא צו יענער הויפּט־שטאָט און צו דער פון טורעם
אָנגעקומען.

האָט ער פון דער ווייטנס דעם טורעם און אַ הויך־געבויטן
דערזעהן, אַ קיילעכיגן און אַ פאַרעלטערטן, אַ גלאַט־ווענטיגן
און מיט אַ דאַך אויף אַרויף אַרויפגייענדיגן, און אונטערן דאַך
מיט אַ ציגל־געזימס ארומגענומען, און פון איין ציגל צום
צווייטן אַ חלל און צווישן אַלע אַ גלייכער איבערגעלאָזט; האָט
אויפן דאַך פון טורעם אַ גלאַטער שטאָק און אַ הויכער גע־
שטעקט, און אויפן שפּיץ פון אויבן האָט זיך אַ פענדל גע־
פענדלט, און אַזוי און זיך פענדלענדיג, האָט פאַר אַלע ווייט־
פאָרנדיגע און פאַר אַלע צופוס־גייענדיגע שוין פון ווייט, און
פאַר אַ מהלך אַ גרויסן, די הויפּט־שטאָט און איר געקרוינט־
קייט אָנגעוויזן.

און בבא איז צו דער הויפּט־שטאָט געקומען, און פאַר
איר טויער קיין שומרים נישט באַגעגנט, און דער טויער איז
גאָר אָפן געשטאַנען, און קיינער האָט נישט באַוואַכט זיין
אַריינגאַנג. האָט ער זיך פאַרוואונדערט און נישט פאַרשטאַנען
די שומרים, האָט ער וועגן זייער נאַכלעסיגקייט און וועגן זייער
שלעכט היטן געדיינקט, ווייל נישט געוויינט איז ער געווען
אַזוי אַ מלך־שטאָט און נישט געהיט צו טרעפן; האָט ער זי
אָבער דאָך אַזוי געטראָפן, האָט ער ביי קיינעם און וועגן דעם
צו פרעגן נישט געהאַט, און וועגן דעם צו קיינעם צו ווענדן
זיך נישט געזעהן, האָט ער נישט געפרעגט, און איבער טויער
און איבער דער שוועל איבערגעטרעטן, און אַזוי און נישט
געשטערט און נישט אָפּגעשטעלט פון קיינעם, איז אין הויפּט־
שטאָט און אויף אירע גאַסן געקומען.

און אין דער פריה איז דאָס געווען: די זון איז נאָר וואָס
פון אונטערן הימל אַרויסגעגאַנגען און אין שטאָט און אויף
די מויערן ארויפגעשיינט, האָבן זיך נאָר וואָס די ערשטע אַיינ־
וואוינער, די זיך־פעדערנדיגע און פריה־אויפשטייענדיגע, באַ־
וויזן, און אינציגווייז צו זייער אַרבעט זיך געגאַנגען, און שטיל
און ביי די זייטן פון די גאַסן, און יעדער איז מיט זיין גיין
און גאַנג פאַרנומען געווען. זיינען זיי זיך אַזוי געגאַנגען, און
קיינער פון זיי האָט נישט באַמערקט גאָר בבא׳ן. האָט זיך
בבא דאַן אויף די גאַסן און אויף די מויערן פאַרקוקט און
אויף די הויפן און אויף די מויערן אַן אויג געוואָרפן, האָט
ער דערזעהן: אויף יעדער מויער און יעדער גאַניק, און פאַר
אַלע הויפן און פאַר יעדער טויער איז אַ פאָן געהאַנגען, אַ
שוואַרצע און אַ טרויעריגע, און פאַר אַלע הייזער אויף אבלות
אַ סימן, האָט ער זיך פאַרוואונדערט: וואָס איז דאָס און וואָס
זאָל דאָס הייסן, וואָס קאָן דאָס זיין און וואָס אַזוינס האָט זיך
דאָ אין שטאָט געטראָפן?

האָט ער זיך מיט זיין פאַרוואונדערונג צו עמיצן קערעווען
געוואָלט, האָט ער אָבער גראָד קיינעם אונטער דער האַנט
נישט געטראָפן, האָט ער זיך אָפּגעשטעלט און אויסגעוואַרט:
— און אפשר וועט עמיצער אים אָניאָגן אָדער אַנטקעגן קומען
און יענער וועט אים דערקלערן. האָט אים אָבער קיינער נישט
אָנגעיאָגט און קיינער איז אים אַנטקעגן נישט געקומען, איז
ער אַזוי געשטאַנען און געשטאַנען, און דערווייל די שטאָט באַ־

טראַכט, – אירע גאַסן און איר אויסזעהן פריהמאָרגעדיגן, און די הויפן און דאָס אויפגעראָמטקייט און דאָס ליידיגקייט נאָך זייערס. האָבן זיך אין די הויפן דאַן אַלע ווײלע די טירן שוין אויפגעעפנט און אַלע מאָל אַלץ מער און מער מענשן שוין אויפוואַכנדיגע פון זיך אַרויסגעלאָזט, פון שטיבער אויף הויפן, און פון די הויפן אויף די גאַסן – און די שטאָט איז אַלץ מער און מער צו איר טאָגעדיגקייט און צו איר טאָג־אויסזעהן געקומען. זיינען שוין בבא'ן מענשן און אַנטקעגן געקומען, האָט ער זיך צו איינעם פון זיי, צום ערשטן און צום נעהענטסטערן, זיך געווענדט, אים אָפּגעשטעלט און אים אַ פרעג געטאָן: זאָל ער אַזוי גוט זיין און אים קלאָר מאַכן, וואָס זיינען דאָס פאַר אַ פענדלאַך, און וואָס איז דאָס פאַר אַ טרויער אין שטאָט? האָט דער מענש יענער אויף בבא'ן און אויף זיין אויסזעהן אַ קוק געטאָן, אים באַטראַכט און ווי אָפּגעמאָסטן אין גאַנצן, און דאַן און אים אַרומקוקנדיג, און אין זיין נישטיג־קייט זיך איבערצייגנדיג, האָט אים אָפּגעענטפערט און בקיצור זעהר: ס'איז אַ טרויער ביים מלך, און דאָ איז די הויפּט־שטאָט, האָט די הויפּט־שטאָט איר מיטלייד אויס־געדריקט, און אויף אירע גאַסן און מויערן די פאָנען אַרויסגעהאַנגען.

— און אין וואָס באַשטייט דער טרויער?

— ס'איז קיין צייט נישטאָ, און זאָל ער אַזוי גוט זיין און ביי אַן אַנדערן זיך דערפרעגן.

און יענער מענש איז אָפּגעגאַנגען פון בבא'ן און פון זיין אָרט אַוועקגעאיילט, און בבא'ן אַליין געלאָזט און ווייטער און אין אומוויסן אין פריהערדיגן. האָט זיך בבא צו אַ צווייטן געקערט – און בבא האָט זיך נישט מער דערוואוסט, האָט ער זיך צו אַ דריטן געווענדט – און אויך ביים דריטן דאָס זעלבע; ווייל בבא האָט שוין פאַרגעסן געהאַט די שטאָט, אירע פיראַכצן און אירע נויטן גרויסע, און אַז אין די פריהמאָרגנס און פאַר־נומען איז דאָרט יעדער, און יעדערער צו זיין אַרבעט איילט דאַן. האָט ער זיך ווייטער אַוועקגיין געלאָזט, און פון איין גאַס אויף דער צווייטער, און פון די הינטער־גאַסן אויף די חשובערע געקומען, און אויך דאָרטן דאָס זעלבע, און די שטאָט איז אַלץ אין שוואַרצן אָנגעטאָן, און אויף די מויערן און אויף די פאַראַד־טירן האָבן שוואַרצע פאָנען געהאַנגען. האָט דאָס בבא צוגעזעהן, און זיך אויך דאָרטן עמיצן אָפּשטעלן געפּרובט, האָט ער אָבער אויך דאָרטן דעם זעלבן ענטפער באַקומען: „און מענשן זיינען פאַרנומען אין שטאָט, און אין די פריה־מאָרגנס מוז מען איילן אַלע."

האָט ער זיך דאָרט פאַרהאַלטן לאַנג, האָט ער זיך לסוף און אויך אַרויסגעדרייט פון דאָרטן, ביז ער לסוף און נאָכן אַרומבלאָנדזשען לאַנגן, נאָך האַלבן טאָג, און ווען די זון איז שוין אויפן קאָפּ פון שטאָט געשטאַנען, אין איינער און אין אַ גאַס אָנגעקומען, — אין אַ שטילער און אין אַן עק־ליגנדיגער, אין אַן אַלטליכער און וואו אָרעמע און געמיינע לייט דאָרט וואוינען — איז דאָרטן אָפּגעראָמט און פוסטליך געווען, איז ער דאַן צו איינעם און צו אַ הויף דאָרט צוגעקומען, צו אַן אַלט־ליכן און מיט אַ פאַרקאַן אַן איינגעבויגענעם, צו אַ ליידיגן און מיט נישט קיין קינד און נישט קיין רינד אויפן הויף. האָט אויף אים באַלד אַ הונט אַן אַלטער האַווקען גענומען, און באַלד און נאָכן האַווקען פון הונט, האָט זיך אַן אַלטער מאַן, אַ שוין נישט־טויגנדיגער און צו דער אַרבעט נישט געהערנ־דיגער, אויף דער שוועל פון טויער דאָרט זיך באַוויזן, זיך באַוויזן און ביי בבא'ן „וואָס ער דאַרף" און ביים טויער „וואָס ער וויל" געפרעגט.

האָט אים בבא געענטפערט אויף זיין פראַגע: אַ גייער און אַ בעטלער איז ער און אַן אָרט אויף אָפּרוהען און אויף איבערנעכטיגן בעט ער, ווייל שוין לאַנג פון אַ ישוב איז ער, און שוין לאַנג אַז ער האָט אונטער קיין דאַך נישט גערוהט. האָט אים דער אַלטער אַריינגעבעטן אין טויער און אין זיין שטיבל, און בבא איז אַריינגעגאַנגען. האָט אים דער אַלטער פריהער אַן אָרט, וואו די טאָרבע אראָפּצולאָזן, אָנגעוויזן, און אַן אָרט און וואו אויך אַליין זיך צו זעצן דערנאָך. האָט ער זיך נישט בעטן געלאָזט, בבא, האָט ער באַלד די טאָרבע אויפן אָנגעוויזענעם אָרט אַוועקגעלייגט און אליין אויף אַ באַנק־בעטל אַן אַנגעוויזענעם זיך אראָפּגעלאָזט. זיך אַוועקגעזעצט, האָט ער זיך אויף דער שטוב און אויף דער געמיינער אַרומ־געקוקט, אויף דער אָרימער און נאָר פון אַלטן באַוואוינטער,

was done, and at last, and when the banquet was over, the king turned to Bovve, and loud, and in front of the company, he said, addressing him:

"And now, beggar, whatever your lips shall speak. And know: And nothing will be too dear for me, and nothing will be too precious for me, whatever you and your tongue shall speak."

"Nothing, Your Majesty, I don't need a thing," Bovve replied to the king's proposal, to his good cheer, and to his readiness to do anything.

"What do you mean?" the king was amazed, and he turned astonished eyes to Bovve and then to all who were sitting about the table.

"Just that, great king: I don't need any presents, and I don't require anything. For what does a beggar want after all?"

"And gold and silver and costly things, and other precious objects?"

"No, dear king: The dearest thing is to sit at your table now, my greatest happiness is that I made you happy, and I need nothing else, and I lack nothing more."

And then Bovve briefly told the king his story, and all that had happened to him, and that he had to bring joy to three kings, and he had already brought joy to two, and now he had to get underway, because the way was crucial to him, and he could not remain in one place.

And now the king comprehended Bovve, and he refrained from gifts and presents, and only asked him to rest a while, here in the palace. And Bovve explained that he couldn't rest, but he thanked the king. And now, with the banquet finished, it was evening, and the dining hall was dark. Bovve stood up from his seat, and he peered around for his pouch (which he had left in the nursery that morning). He peered around, but he couldn't find it, and he was about to ask the king for permission to go to the nursery: He had left his pouch there. But at that moment a door opened, from another room and into the dining hall, and at the threshold of the door stood the old midwife with something in her hand and wrapped in something, and she entered and stood by the threshold, and she looked around the dining hall, the evening-darkened hall, and she looked for something in the company and among the guests who were sitting along the table, and her eyes darted from seat to seat and chair to chair. But what she sought she didn't find among the guests. And then she turned to the king who was sitting at the head, and she fixed her eyes upon him, and she saw Bovve standing up, and looking around and looking for something and not finding it. So the old woman turned to Bovve, and spoke to him, and said to him:

"Wait, beggar, tarry and do not hurry!"

And the old woman, from the threshold of the room, where she had been standing and waiting, walked away and over to Bovve, and then she held out what she held in her hand, and she handed it to him, and she said as she handed it:

"This is a wolf's tooth, beggar, take it and it will be useful to you . . . . I received it from my parents, and *my* parents from *their* parents, and thus from generation to generation, and it has been handed down from hand to hand, and now let me present it to you . . . . And you should know that it has a virtue and a power, this wolf's tooth, to hearten all hearts, and to dishearten all fears and terrors, and anyone, no matter what his terror or dread, and no matter what disquiets him, need merely wear it a while on his throat—and the disquiet shall be undone, and the fear and the terror shall be done away with. Take it . . . ." MP

Bovve thanked the old woman, and he took the wolf's tooth and he thanked her again. And then he turned to the king, and asked his permission to go to the nursery, for he wanted to get his pouch. And the king gave him leave, and Bovve went there for a while, and stayed in the nursery for a time, and then put the tooth inside his pouch, and put his pouch upon his back, and then, also taking his stick in hand, he returned to the hall, where the king and all the guests were sitting. And Bovve halted before the king, and he said farewell, and wished him well, and all the very best. And then Bovve said farewell to all the guests and also the old midwife, and all the guests and the old midwife gave him their blessings and wished him well and the very best. And he took the blessings from all the well-wishers and turned away from all of them, and then, after turning away, and from that room and from the palace he went out and found himself in silence and nightfall and lateness on the street and in the capital . . . .

אויף דער נישט באַדינטער און פון קיין בעל־הביתטע־האַנט
אין שטוב. האָט אים באַלד דער אַלטער און עפּעס עסן און
עפּעס איבערבייסן פאָרגעלייגט — און בבא האָט זיך נישט
אָפּגעזאָגט; האָט אים דער אַלטער עפּעס דערלאַנגט צום טיש,
און בבא האָט זיך אַוועקגעזעצט און געגעסן דאָס דערלאַנגטע.
האָט זיך מיט אים און בשעת'ן עסן צערעדט דער אַלטער און
וועגן וועג און וועגן גאַנג זיינעם זיך דערפרעגט, און ווי סע
לעבט זיך און ווי סע גייט זיך אַ גייער, און וואָס פאַר אַ באַ־
געגענישן און וואָס פאַר אַ טרעפעגישן ס'האָבן זיך אים גע־
טראָפן. און בבא האָט דערויף געענטפערט, אים דערציילט און
געשמועסט מיט אים לאַנג, און וועגן זיין וועג און וועגן זיינע
באַגעגענישן, וואָס אין דער מדינה אין אויך וואָס אין אַנ־
דערע האָבן זיך אים באַגעגנט; האָט ער מיט אים אַזוי אַ גע־
שפּרעך געפירט און אַ גוטמוטיגס און אַ באַרוהטס זעהר —
און אַזוי און פון ענין צו ענין און פון איין שמועס צום אַנדערן
איבערגייענדיג, און לסוף און אים אויסדערציילנדיג און אַלץ
אים קלאָר מאַכנדיג דאָס אים נישט קלאָרע, האָט זיך אויך צו
אים מיט אַ פראַגע געווענדט און אים אַזוי געפרעגט:

— און וואָס, אַלטער, טוט זיך עס אין שטאָט ביי אייך,
און וואָס איז דאָס פאַר אַ טרויער אין שטאָט?

— ס'איז אַ מלוכה־טרויער, — האָט אים דער אַלטער
געענטפערט.

— און אין וואָס באַשטייט ער, און וואָס האָט זיך געטראָפן
אין דער מלוכה?

— ס'איז אַ מעשה און מיטן מלך אונזערן.

— און אפשר וואָלסט דו דערציילט?

— ער קאָן, און ס'איז מעגליך, — האָט דער אַלטער מסכים
געווען.

און דער אלטער האט דערציילן גענומען און אַזוי אַנגעהויבן:

— אונזער מלך האָט לאַנג און נאָך מיט דער מלכּה חתונה־
האָבן קיין קינדער ניט געהאַט. האָט ער דערפון גרויסע יסורים
געהאַט, איז אים זיין לעבן פּוסט געוואָרן, האָט ער זיך פון
אַלע תענוגים פון דער וועלט אָפּגעזאָגט, און מלוכה און
שטול־מלוכה און געלאָזט אויף הפקר: זאָל זיך טון, וואָס עס
טוט זיך, זאָל זיך פירן, ווי סע פירט זיך, ווייל די זאַך איז
נישט זיינע, די מלוכה גייט אים נישט אָן, און אירע ענינים
אינטערעסירן אים נישט.

אַזוי דער מלך, און נאָך מער די מלכּה. האָט זיך די מלכּה
אין אירע חדרים מיט איר דינסט דער לייבליכער זיך אָפּגע־
זונדערט, זיך פאַררוקט און פאַרשלאָסן אין די חדרים, און זיך
קיין מאָל אין הויף און צווישן די הויף־לייט נישט געוויזן,
נישט אין קיין יום־טוב־טעג און נישט אין קיין פּראָסטע, נישט
אויף קיין פריידן און נישט אויף קיין פּאַראַד־סעודות די
הויפישע; האָט זי זיך אָפּגעזונדערט און געלעבט אַזוי, האָט
זי זיך קיין מאָל אויף דער ליכטיגער שיין נישט באַוויזן, און
נאָר אין איר צימער געזעסן, און שטיל און אַזוי זיצנדיג, פאַר־
קלערט און פאַרטראַכט, נאָר מיט איר טרויער און וועגן איר
אָהנקינדיגקייט פאַרבראַכט.

פלעגט זי אַזוי זיצן, פלעגט אָבער אַמאָל אין הויף פון
מלך אַ קול־אַ־ידיעה זיך צעטראָגן: אַזוי און אַזוי, און דער־
ציילט האָט מען, אַז איבער דער מדינה האָט זיך אַ קלאַנג
פאַרשפּרייט, אַז אין אַן אָרט אין איינעם האָט זיך אַ בעל־מופת
באַוויזן, וואָס גרויסע וואונדער באַווייזט ער, און פון טויט
מאַכט לעבעדיג, פון קראַנק — געזונט, און אויך אָהנקינדערדיגע
מיט קינדער באַפוילט ער. פלעגט דאָס די מלכּה דערהערן,
פלעגט זיך דאַן ביי איר דער גאַנצער קערפּער און אַלע חושים
אָנשטריינגען, און די אויגן פלעגן ביי איר גרויס ווערן, און
די אויערן אָנגעשטעלט און אויף אַלץ און פון בעל־מופת
אויסצוהערן אַ גרייטע. פלעגט זי לאַנג און זיך דערפרעגן
פון בעל־מופת, זיין שטאָט און זיין אויפהאַלטן זיך, און וואו
ער וואוינט און אין וואָס פאַר אַ לאַנד ער געפינט זיך, דער־
וויסן, און דאַן, און אַלץ זיך דערוויסנדיג און אַלץ, וואָס זי האָט
אינטערעסירט, געוואוירע ווערנדיג, פלעגט זי דעמאָלט איר
לייב־דינסט צום מלך צושיקן, פלעגט זי צו זיך דאַן איינלאַדן
דעם מלך, און שטיל און מיט שטריינגקייט פון מלכּה דעם מלך
אַזוי באַפוילן:

— מלך, דעם וואונדער־מאַן ברייגג מיר.

פלעגט דער מלך איר באַפויל פאָלגן, פלעגט ער באַלד
און צום וואוין־אָרט פון וואונדער־מאַן אַ מענשן אַוועקשיקן,
אַ רייטער און פון די בעסטע זיינע, און אים אַ בריוו און מיט
זיין חתימה מיטגעבן, — און אָהן תירוץ און אָהן שום, און ווי
מעגליך גיכער, און דעם בעל־מופת זאָל מען אין הויף אַריין
ברענגען. פלעגט ער אַוועקפאָרן, דער רייטער, און זיך אין
וועג אַריין און פייל פון בויגן לאָזן, און מיט פּאַפּירן פון מלך

13.

And Bovve left the capital, and he also left this second land, and Bovve kept on walking, and started wandering again, and he went from place to place and from one under-heavenliness to the next . . . and he chanced into fields and tiny villages. And there he would stop, and sometimes just a night, and sometimes he spent a night and a day. He would spend whatever time he spent, and then he went on, sometimes at twilight for an evening in the fields, and sometimes at dawn before the eruption of the radiance of morning. He thus would leave the villages and go off into the wide and open fields, the treeless and the woodless fields, and horizons stretched out vast before him, and heaven and earth, uncovered, loomed and lay before him. And thus, and roaming for a while, and thus, and ranging for a time, he would stop in a field every now and then, right in the middle of a field, and let himself down upon the earth and undo his pouch with all his things, and take out his mirror, his magic thing, and wordlessly look into his looking-glass, and have a look at his past, and also at times inquire about his future and what was waiting for him.

And thus one time, and thus several times, and thus many times, and ever since Bovve had left the latest land. And Bovve was weary of wandering, and nothing happened to him all the while, and nothing occurred, he met no man coming his way, and no one driving and no one walking to catch up with him from behind. And lonesome, he wandered, and like one forgotten, Bovve, and he found no villages or settlements. And his sorrow was great, and he was afflicted with worries and cares.

And then one day, in the middle of the day, he halted in the middle of a field, and walked no farther and stood in silence, and in the radiant day, in the open field, under the sun and its burning brightness. And he paused and halted for a while, and he mulled about himself and about things beyond his situation, and he wandered and pondered, and then he seemed to remember something, and he came to his senses and said to himself:

"The mirror, Bovve, ought to know, it ought to say what lies in wait and what to await."

And Bovve sank down upon the ground, and he took apart his pouch, and took out the mirror, and began to look into the looking-glass, and the mirror tarried and waited a while, and for a while it wouldn't change, and it didn't alter its appearance. It was, as always, small and shiny and light, and it only reflected the sunniness and the dayfulness, and it only showed a piece of the sky, a bare, pure stretch, a clear, bright stretch, and with a tiny sun in the sky, and in a corner far away. So Bovve looked at the tiny sun, at its roundness and smallness and paleness, and at its fiery sparks in its paleness, and as he watched, he noticed that softly and under the tiny sun, from the lowest and farthest part of the sky, a tiny cloud, all white, appeared, tiny, and like a wisp of smoke, a tiny tuft, the kind of thing you see in a sky. The tuft emerged, and having emerged, it paused and didn't move for a while and didn't budge from its place—and then, having come and shown itself, it began so slowly to dissolve, and a horseman, a rider from far away, appeared to Bovve.

And Bovve saw the horse, and on the horse the horseman sitting, so quietly in an afternoon, on a border somewhere, on a horizon, and as at the start of a country, the horseman upon his horse. Softly, and on the border, and at midday, and in broad radiance, the horse was not visited by anyone or anything, not a man and not a bird flying past. And green was the grass there and covering and occupying everything—and no one came and no one showed up, and no foot trod upon the grass, and no wing beshadowed the calm of day. Only the horseman and alone on his horse, his silent horse, guarded the border of that land, and watched the day and the stillness by the border, by the beginning of the border.

And Bovve looked and looked at him, the rider, remote, and calm, and upon his horse, and it seemed as if the rider, too, were looking back at him, at his being in the middle of the field. They kept their peace and paused for several minutes, and all at once, and for a second—and Bovve recognized his *first* rider, the one who appeared to him in his childhood, in the field, and when he had left the old man's shack, after his death. And Bovve was terribly glad to see him, and all at once he wanted to rush to him, and he started toward him, and he forgot that . . . the rider was only in the mirror—and at that very moment, the image in the mirror changed, and wiped the cloud away, and it was gone, as though it had never been, and the horseman was gone from under the cloud, and the looking-glass looked as it had before, glossy and glassy, and the sun shone into it from its corner, and the small stretch of sky was filled

— און קיינער זאָל אים אין וועג נישט פאַרהאַלטן, און מיט נ אָ ך פאַפירן – און אַלע אונטערטאַנען פון מלך זאָלן אים נאָך אונטערהעלפן אין וועג; האָט מען אים געהאָלפן, האָט ער זיך גיך, און ווי מעגליך נאָר ס'איז געווען, צו יענעם אָרט זיך באַלד דערשלאָגן, פלעגט ער צום וואונדער־מאַן און צו זיין שטאָט, צו זיין וואוין־אָרט און צו זיין שטוב דאַן קומען, קומען און באַלד און אַהין אָנקלאַפן — „אַ שליח פון מלך"... פלעגט מען אים אַנטקעגן און באַלד אַרויסגיין פון שטוב, פלעגט דער שליח באַלד דעם וואונדער־מאַן דעם מלכס בריוו איבערגעבן, פלעגט דער מאַן און שוין נישט דערווידערן מיט גאָרנישט, פלעגט ער זיך נאָר אין וועג אַריין צוגרייטן, און תּיכּף און אָהן טענות מיטן שליח און אין הויפּט־שטאָט זיך אַוועקלאָזן.

און אויפנעמען פלעגט מען דעם וואונדער־מאַן נאָכן וועג און נאָך זיין אין הויפּט־שטאָט־אַריין־קומען, פלעגט מען אים צו דער מלכּה און אין אירע חדרים פירן, און אים ברענגען און פאָרשטעלן פאַר דער מלכּה, פלעגט זי אים מיט גרויס כּבוד, און ווי אַ וואונדער־מאַן מ'נעמט אויף, צונעמען, און אַזוי און אים צונעמענדיג, און מיט פיין־און־ערליך־האַלטן גרויסן, פלעגט זי אים אין איר באַזונדער־צימער ברענגען, אים באַלד אויף אַ שטול און אויף זיך זעצן אָנווייזן, פלעגט ער זיך אַוועקזעצן, און די מלכּה פלעגט זיך פאַר אים אַוועקשטעלן, און אַזוי און אייניגע מינוט פאַר זיין שטול און כּבוד שטייענדיג, פלעגט זי אים שטיל און איר האַרץ, איר צער און איר נויט דערציילן.

און דערציילן לאַנג פלעגט די מלכּה און אויסרעכענען — אַלע מיטלען און רפואות, וואָס זי האָט פון דאָקטוירים באַקומען, און אויך וואָס נ י ש ט פון דאָקטוירים, און וואָס באָבעס אַלטע האָבן איר געעצהט, און וואָס זי האָט געטאָן מיט די רפואות, און ווי זי איז זיך באַגאַן מיט זיי און ווי אַזוי זיי האָבן נישט געהאָלפן גאָרנישט, און ווי אַזוי זי איז אָ ה ן הילף געבליבן, און – אויב ער קאָן (און זי האָפט, אַז ער קאָן), און אויב ס'איז נאָר מעגליך (און זי האָפט, אַז ס'איז מעגליך פאַרן בעל־מופת), זאָל ער איר עלנט און ליידן צוזעהן, און זאָל ער איר גוטער שליח זיין, און פון א י ר זייט קיין טייערס: די קרוין און די מלוכה, און אַלץ וואָס זיין מויל וועט אויסרעדן.

פלעגט ער זי אויסהערן, און איר צער און אירע יסורים צוזעהן, פלעגט ער אויף איר גרויס רחמנות קריגן און איר צוזאָגן – און אַלץ, וואָס ער קאָן נאָר – וועט טון, און זי פאַרזיכערן – און אַלץ, וואָס אין זיין רשות נאָר, וועט אויסניצן; פלעגט ער זיך דאַן צו זיין אַרבעט נעמען און איר

פאַרשיידענע געטראַנקען פון פאַרשיידענע מינים גראָזן טרינקען געבן, און זי לערנען, און ו ו ע ן זי זאָל טרינקען, און זי שפּרוכן אויסלערנען, און וואָס זי זאָל ז אָ ג ן בשעת טרינקען; פלעגט זי אויף אַ צייט און אין זיינע רפואות זיך פאַרגלויבן, און אַלץ, וואָס ער האָט זי געלערנט, געהערט, און אַלץ, וואָס ער האָט איר געהייסן טון — געטאָן; פלעגט זי אים דערנאָך באַפרידיגן פאַר זיין זי־לערנען, און נאָך דעם באַפרידיגן אויף אַ צייט און אין הויף נאָך פאַרהאַלטן, פלעגט ער דאָרט אָפּזיין אַ צייט, און דערנאָך, און אַלץ אויף ווייטער, און ווי שוין אָ ה ן אים זיך באַגיין זי אויסגעלערנט, פלעגט ער זיך אָפּגעזעגענען מיט דער מלכּה און צו זיך און צו זיין היים, און צוריק און צו זיין וואוין־אָרט זיך אומקערן.

און דער בעל־מופת פלעגט אַוועקפאָרן, און די מלכּה פלעגט אַליין בלייבן, פלעגט זי אַ צייט אין זיינע רפואות נאָך זיכער זיין און זיי איינעמען, און ווי ער האָט זי געלערנט פּינקטליך, און איין מאָל, און נאָך אַ מאָל, און זיי איבערחזרן און ווייטער אויסנעמען, און דערנאָך, און אַז אויך ז י י האָבן נישט געהאָלפן, פלעגט זי זיי אין דער זייט אַוועקשטעלן, זיך אין זיי מיאש זיין, פלעגט זי צוריק און אין איר יאוש־טראַכטן אַריינפאַלן, זיך ווייטער און אין די חדרים אירע פאַררוקן, און ווייטער און ווי פ אַ ר דעם בעל־מופת אויף דער ליכטיגער שיין און אויף דער ליכטיגער וועלט זיך נישט ווייזן.

אַזוי אַ צייט און אַזוי אַ לאַנגע זעהר, און די מלכּה איז געעלטערט געוואָרן, און די מלכּה איז שוין נישט צו דערקענען געווען, און אויך דער מלך איז פון זיין געשטאַלט אראָפּ, און אָפּגעלאָזן און פאַרוואָרלאָזט אויסגעזעהן. האָבן דאָס די האַרן און די הויף־לייט צוגעזעהן, האָבן זיי אויף זיי גרויס רחמנות געהאַט און זיי באַדויערט און מיטן גאַנצן לעבן זיי העלפן געוואָלט, האָבן זיי אָבער מיט וואָס נישט געהאַט, האָבן זיי זיך איינס ביים אַנדערן זיך

with blueness. And Bovve peered into the pure blue and—even though the horseman was gone, and not a trace was left of his horse, but a hope that was pure and light and heavenly was left with Bovve and even after the disappearance.

And Bovve stood up, and Bovve put the mirror in his pouch, and he tied up the pouch again, and started off again with the pouch—and he walked and walked, from that day into the night and from that night into the next morning, and strode and never stopped anywhere, and sought no villages nor towns, and had no need for them and no use for them—and thus, and walking on and on, and thus, and roaming and rambling, until one day—

It was a sunny day, an afternoon, bright and radiant, clear and pure, and Bovve found himself in a field, a vast and a horizoned field, rolling and open on all sides. He came into it and he stopped in the middle, and the field lay bright and radiant, and the green grass was greening on it, and sunbeams coming from the sun played and flashed upon the green. And a hush prevailed, a calm and fieldy silence, an afternoon stillness, undisturbed, only the grasshoppers, the soaring springers and grass-sawyers, kept leaping from blade to blade and from hiding-place to hiding-place, always hiding in a different place, stopping there and sawing and sawing.

And Bovve found himself in this field, in the middle, and he found himself stopping there, and he kept turning to another side and resting his eyes upon that side. And at last, and after seeing and scanning, he spotted—silently, on the horizon, the most silent skyline, the farthest and least visible—a horseman, mounted upon a horse.

And Bovve stared at the rider a space, and watched him sitting on the horse; and having wordlessly watched and silently stared, Bovve left his place in the field, and walking along the middle line, he started out toward the skyline, where the rider was sitting.

Upon arriving, he found the rider languishing in a day of languishing, sitting slack with slackened reins, silent and staring, as if accustomed to staring thus. Bovve walked up to him and addressed his silence, and thus, and addressing him, he blessed him with the day and with blessings:

"Good afternoon and God be with you, horseman."

"The very same to you, beggar."

"And why is the horseman standing here, and what is he waiting for?"

"For beggars coming from abroad."

"And why does he need the beggars?"

"The king has commanded, and he observes the king's command."

"And why does the king need the beggars?"

"Because of something that happened."

"And what?"

"It would take so long to tell the story." But he *had* to tell and he *ought* to tell, and if the beggar so wished and desired, he should listen to him and give him some time.

And Bovve agreed, and Bovve silently stood before the horseman and the horse, and the horseman remained above, not changing his place and not changing his seat, and silently and with a fieldlike voice, dull and as though unaccustomed to speaking, he began to tell his story, and this is what he told:

14.
The Horseman's Story

Our king was strong and powerful, his might and his voice made generals and armies tremble, his pride and appearance made the people kneel before him, his word and command made mouths and ears harken, and his will and wishes had no bounds and no borders . . . .

Now one day, the king desired: Wherever there were strong men and athletes in his land, let them be brought to his capital, he wanted to wrestle with them, and show everyone his strength. And it was announced throughout the country and throughout the kingdom, and riders rode out from the capital and announced the news in the nearby cities, and the nearby cities spread the news to the farther cities, and the farther ones to even farther ones, and thus on and on, and until the news had reached all the corners of the kingdom, and until the will of the king had reached all the borders.

And thus it was, and from every far-flung nook and cranny, they gathered the strongest and the most powerful; and whoever had a name in his town, and whoever had renown in his village, was selected and given enough for all his expenses and needs: And they were to go and they were to travel, and they were to test them-

אָנגעפרעגט און אינאײנעם זיך געעצהט אַלע: און אפשר װעלן זײ עפּעס פאָרט אױסקלערן? — האָבן זײ געקלערט, האָבן זײ פאַרשײדענע מיטלען געזוכט, און יעדערער האָט זיך צו זײנע באַקאָנטע געװענדט נאָך מיטלען. האָט פון ד ע ר מדינה שױן נישט געװאוסט מער קײנער, האָבן זײ אױך אין אַ נ ד ע ר ע מדינות געשיקט און אױך דאָרטן בײ גרױסע לײט און בײ חכמים זיך אָנגעפרעגט; האָט מען זײ צוריק געשיקט, פאַרשײדענע עצות געעצהט און אַלערלײ ראָטן געראָטן, און דער מלך מיט דער מלכּה האָבן זײ געהערט אין געהאָרכזאַמקײט און געטאָן און װי מ׳האָט געראָטן טון, — און אַזױ און אױס־פּאָלגנדיג, און אַזױ און קײן מאָל נישט דערװידערנדיג, האָבן זײ אַלע רפואות און אַלע געטראַנקען אױסגענומען, און װידער און בײ זײער פריהערדיגן, און װײטער און בײ זײער אומפרוכפּערקײט געבליבן...

און אײן מאָל, און אין אַ פריהמאָרגן אַ געװײנליכן איז אין חדר פון מלכּה אָט־װאָס פאָרגעקומען: — װי די מלכּה איז דאַן נאָר־װאָס פון שלאָף געהאַט אױפגעשטאַנען, נאָך פון איר שלאָף־צימער נישט אַרױס און פון איר דינסט דער לײבליכער נאָך נישט אָנגעטאָן געװאָרן און אױף אַרױסגײן נאָך נישט צוגעגרײט, אַזױ האָט מען פּלוצים אין דער טיר אָנגעקלאַפּט, און אַ דינערין און פון הױף פון מלך האָט זיך געמאָלדן און אַרײנגעלאָזן װערן געבעטן.

— װאָס דאַרפסט ד ו? — האָט דער מלכּהס באַדינערין געפרעגט.

— צו דער מלכּה, — האָט יענע, פון יענער זײט שטײענדיג, געענטפערט.

— נאָך װאָס?

— ס׳איז נױטיג, און זעהר.

— עפן! — האָט די מלכּה איר לײב־דינערין געהײסן.

האָט די דינערין די מלכּה אין מיטן אָנטון און נאָך פאַרן פאַרענדיגן זי איבערגעלאָזט, איז זי צו דער טיר צוגעגאַנגען און זי אױפגעעפנט, און באַלד און זי אױפעפענענדיג, די דינערין, און װאָס האָט זיך אַרײנגעבעטן, אַרײנגעלאָזט.

— װאָס געדאַרפט? — האָט בײ איר די מלכּה געפרעגט.

— נישט איך, נאָר די באָבע, די אַלטע.

— װאָסערע?

— די הױף־באָבע, און װאָס האָט די מלך־מוטער אין אַלע קימפּעטן באַדינט, און די, װאָס איז אַלײן בײם מלך־געבױרן און אױך בײם געבױרן פון אַלע פּרינצן בײגעװען.

— און װאָס האָט זי געװאָלט?

— דיך צו זעהן, מלכּה.

— זאָל זי אַרײנגײן.

און די דינערין איז פון דער מלכּה אַרױסגעגאַנגען, און די באַדינערין פון מלכּה האָט דערװײל איר האַרינטע אָנטון פאַרענדיגן גענומען, איז די מלכּה שױן גרײט געװען, און פון שלאָף־צימער אין צװײטן אַרױסגעקומען, איז צו יענער צײט שױן אױך די באָבע די אַלטע, פון דער הױף־דינערין געפירט, אַהין און אין זעלבן צימער אַרײנגעבראַכט געװאָרן. האָט זי זיך פאָרגעשטעלט, און אַ נידעריגע און דאַרינקע, און אַ ציכטיגע און אָנגעטאָן װי אַ באָבע, האָט זי פאַר דער מלכּה צוגעטרעטן און פאַר איר זיך פאַרנױגט, האָט זי זיך אָפּגענױגט און צו דער מלכּה אַזױ געזאָגט:

מלכּה און קרױן מײנע, כ׳האָב דײן צער געזעהן און דײנע לײדן־גרױס געװאוסט, און דײן באַגער, װאָס שטאַרק, און צו מוטער־זײן דײנע באַגערן, האָב איך דיר נאָכגעקוקט אַ צײט, און פון אַלע דײנע טועכצן געװאוסט און פון אַלע מיטלען, װאָס האָבן דיר נישט געװירקט, זײ טועגדיג, האָב אױך איך דיר העלפן געװאָלט, און מיט מײן גאַנצן לעבן און מיט מײן גאַנצער געטרײשאַפט צום הױף, האָב איך אָבער נישט מיט װ אָ ס געהאַט, האָב איך זיך דערום נישט געװיזן און פאַר דיר נישט געקומען, האָב איך אָבער נישט גערוהט, און די גאַנצע צײט און אין אײן אָנפרעגן־זיך געהאַלטן, בײ אַלטע און בײ עלטערע פון א ו נ ז ע ר לאַנד און אױך פון אַנדערע, האָב איך צו אַלע באָבעס און צו אַלע גענײטע געשיקט און בײ זײ געבעטן און הילף פאַר דיר. האָבן זײ מיר פאַרשײדענע מיטלען צוגעשיקט, און איך האָב זײ באַטראַכט און פריהער אױף אַנדערע אױסגעפּרובט, האָבן זײ נישט געהאָלפן קײנעם און קײן מוטער נישט און נישט פרוכטבאַר געמאַכט. האָב איך זײ נישט געבראַכט צו דיר, און זײ פאַר אומניצליך געהאַלטן און אױך אַלײן און פון צו קומען פאַר דיר, און אױך אַלײן און פון זיך װײזן פאַר דיר אױפגעהאַלטן... האָב איך אָבער אַלץ נישט גערוהט, און געטראַכט און איבערגעטראַכט, און געקלערט און נישט אױפגעהערט צו קלערן, האָב איך זיך דערמאָנט: ס׳איז אײנס און נאָך פאַראַנען, אַ לעצט און נאָך נישט קײן אױסגעפּרובט מיטל, און אין אַ פאַל און אין אַ ל ע צ ט ן ניצט מען אױס אױך דאָס ל ע צ ט ע, — און דאָס מיטל איז כּישוף...

selves and show the king their strength. And so they went, and rode, and traveled, as far as it was and as far as it went, to the capital.

And at last, and arriving, they gathered at the court and at the gates of the king, and each announced where he was from and each announced that he had come. And each was admitted and registered, and shown where to be and where to stay, until his turn would come in turn, and his time would come to wrestle. And until that time, they were left to their own devices, and they could do whatever they wished.

And so they went their separate ways, and each one went to where he had been assigned, to his definite place he went, and there he stayed and spent his time as he wished to spend it, and ate and drank and pleasured himself, and thus, and free, and unoccupied, and thus, and idle and indolent, he would wander all day through the capital, and thus roaming and roving, whole days and whole nights, they filled the houses of joy, the places of drink and love....

And from time to time, another one, and when his time had come, would be called to court and to the king.

And he would arrive. And when he was there, he was dressed in something light, and flesh-colored and snug and skintight, to wrestle in and encounter the king. The strong man would don it and get soaps and things to smoothen his hands that were like shovels, and then to dry his smoothened hands. And they would give the wrestler these things, and then, and when the strong man was ready, and then, and when he had done everything, and the fixed time had come, they would take him into the court, to a fixed place. And there a circus building and a theater auditorium were built, a circular structure like half an apple, and closed on three sides, and only the third side, the one facing the seats, was open. And before the open side, there were rows of benches, whitewashed, and there the spectators would assemble, the guests invited by the king. And then the athlete would be brought in, into the open building, before the gathering, and he would stand before the spectators, and the servant would call out the athlete's name and the name of his town, and the crowd would silently stare at the strong man, and experts would stare at his limbs and parts, and now and again, the experts would point out his limbs to their neighbors and those who were sitting nearby. And sitting there, and staring at him, they would sometimes stand up from their seats, and stare at his *entire* physique, his form and shape. And the crowd would gaze at the athlete, and the athlete at the crowd, and he would see their refinement and their composure, their dress and their comportment, their courtly background and their familiarity with the king and closeness to the king, and he would contemplate them, and then, and the first sound (from a gong, and one not seen by the crowd) would resound for the king's appearance and the king's arrival. A sound.... A while, and then two, and the second sound.... And the athlete would turn around on all sides, and the athlete would look every which way, and then, and the third sound.... And the king would come, and to that place, and appear and step out to meet the athlete....

And this is what happened: The moment the strong man caught sight of the king in his dress, his royal attire, in his wealthy attire aglow with golden tinsel; and the moment the king stood before him with his height and pride, with his body and bodily solidarity, with his assurance and certainty, and as the king approached the strong man with his bold tread, and with his confidence, and came before him—and the strong man lost his courage and strength, he felt like a common man before the king, an obedient subject of the king, and then, and when the king motioned for him to begin, to grapple with him and wrestle with him, the strong man could extend no hands, no strong hands, and no confident and self-assured hands, but as with a couple of slaves and a couple of weaklings, with yielding and with great abatement, and with a face that stared at the king and with crestfallen eyes with no courage or boldness. And then the king would take him, and one and two, and however he wished, and however was best for himself, and hold him and behold him for a spell, and generously, and giving him time, to think about himself and come to his senses, and the strong man would think about himself and about his situation and his vocation, but by now it was late: The king had already taken his first advantage, he had profited from the strong man's confusion and from the first few minutes. The king was the commencer by now and in control, he had the first move and the better position, he took him and he took him about, and held him for a while and a time before the crowd—and when the king gripped and clutched the strong man and held on to him with all his power, and the crowd could see him twist the man's backbone every which way, and contort him to one side, and bend him to the other side, and the strong man had no

און איך בין אין פעלד אַרויסגעגאַנגען, — אין אַ פריהמאָרגן אין אַ טויאיגן, אין אַ זומערדיגן און אין אַ פאַרטאָג, און איידער די זון איז נאָך אויפגעגאַנגען, און ווען די נאַכט האָט נאָך אויף דעם פעלדס ווייטקייטן גערוהט; בין איך אויף דער מיט פון פעלד צווישן די גראָזן דאָרט געקומען, האָב איך צווישן זיי טרעטן אָנגעהויבן און זיי באַטראַכטן און קוקן אויף זיי טרעטנדיג, און צווישן זיי דאָס כּישוף־גראָז צו זוכן. האָב איך דאָס נישט דערקאָנט און פון צווישן אַלע איבעריגע דאָס אויסטיילן נישט געוואוסט. האָב איך דאַן דעם שפּרוך, און וואָס מיין מאַמע האָט מיך אויסגעלערנט, זאָגן גענומען, געזאָגט און געזאָגט, איבער גראָזן און שעפּטשענדיג, און אַלץ און ווי איך האָב אויסגעלערנט אין דער יוגנט, — און אַזוי און זאָגנדיג, און אַזוי אין פעלד דאָרט צווישן גראָזן שפּאַנענדיג, האָב לסוף איינס און עפּעס אַ פאַרשיידנס באַמערקט, האָט זיך עס פאַר מיינע אויגן און פון אַלע איבעריגע זיך אויסגעטיילט, האָט זיך עס מיר אַרויסגעוויזן, און ווי „נעם מיך" מיר אַ זאָג געטאָן. האָב איך זיך אָנגעבויגן און דאָס אויסגעריסן, דאָס אַהיים געבראַכט און דאָס אויסגעטריקנט און מיט דעם געטאָן און ווי מ׳טוט מיט אַ כּישוף־גראָז, דערפון אַ געטראַנק געמאַכט, און זיך מיט דעם צו דיר קומען געלאָזט, האָב איך זיך צו דיר מעלדן געהייסן און איצט און איך שטיי פאַר דיר, און דאָס געטראַנק איז שוין אָנגעגרייט.

און דאָ האָט די באָבע פון אונטער איר אָנגעטאָן און פון אונטער איר פאַרוויקלטקייט פריהערדיגן אַ פלעשעלע אַ קליינס, אַ גרינבליכס און מיט אַ וואַסערל אַזוינעם אַרויסגענומען, און אַזוי און פאַר דער מלכּה און פאַר אירע אויגן דאָס ווייזנדיג, האָט עס געהאַלטן און נאָך אָט־וואָס צוגעגעבן:

— און זעה, מלכּה, אין דערינען איז דיין הילף פאַראַנען און פון דעם קאָנסט דו געהאָלפן ווערן, אָבער... וויסן זאָלסט דו זיין, אַז כּישוף בלייבט כּישוף, כּישוף קאָן צום לעבן אַרויסרופן, כּישוף קאָן אַ קונץ באַווייזן, אָבער ד ע ר ה אַ ל ט ן עס אין לעבן, אָבער לעבן און מיט אַן אמת — דאָס איז נישט אין רשות פון כּישוף, — און איצט, ווי דו ווילסט, קרוין.

— איך וויל! — האָט די מלכּה נאָך אייניגע מינוטן ווי באַדענקען־זיך און נאָך לאַנגע רייד און דערציילן פון באָבען זיך אויפגעכאַפּט. — איך וויל! און זאָל זיין וואָס ס׳זאָל זיין, און זאָל געשעהן וואָס געשעהן, און אַ מוטער איז מוטער — און זאָל זיין צו אַ שטיק פלייש אַפילו.

און די מלכּה האָט איר האַנט צו דער באָבע־האַנט און צום פלעשעלע אויסגעשטרעקט, דאָס צוגענומען און דאָס אָנגעקוקט און באַטראַכט מיט נייגעריגקייט און דאַן, און אַלעס איבעריגע, און ווי מ׳באַגייט זיך מיט דעם, אויספרעגנדיג, האָט זי אָפּגעדאַנקט דער אַלטער, האָט זי די אַלטע ארויסבאַלייט מיט דאַנק, און דאַן, און נאָכן באַלייטן, און פון יענעם טאָג, און נאָכן אַוועקגיין פון אַלטער, האָט זיך די מלכּה צו דעם מיטל, אין דעם גלויבנדיג, און מיט איר איבערגעגעבנקייט איבערגעגעבן, און מיט געטריישאַפט און מיט איבערגעגענטפערטקייט און פאַר דער זאַך זיך גענומען.

און די מלכּה האָט זיך פון כּישוף נישט אָפּגעזאָגט, און דאָס כּישוף־מיטל גענומען, און די מלכּה האָט דאָס וואָרט געזאָגט, און אויף אַלץ באַשטאַנען; און אין אַ צייט אַרום און דאָס מיטל האָט געווירקט אויף מלכּה און אין אַ צייט, און ווירקנדיג, און די מלכּה איז, למזל, אין טראָגן פאַרגאַנגען.

און גיך צעטראָגן האָט זיך דער בשורה־סוד פריהער אין הויף און צווישן די הויף־לייט אַלע, דערנאָך אויך אויסערן הויף און איבער דער הויפּט־שטאָט דער גאַנצער. האָט מען שטיל און איינער דעם אַנדערן פון מויל צו מויל און פון אויער צו אויער דאָס איבערגעגעבן, האָט דער סוד ווי געהילט און ווי איינגעהילט די מלכּה, און אַלע, וואָס האָבן זי באַגעגנט, האָבן שטיל און מיט בליקן שטילע דעם וועג איר ווי אָפּגעטרעטן; און די מלכּה האָט זיך אָפּגעזונדערט און דערווייטערט געהאַלטן, פון אַלץ און פון אַלעמען, און שטיל און אין אירע חדרים נאָר געזעסן, אָבער שוין נ י ש ט ווי פריהער, און שוין נישט אין יאוש־אָפּגעלאָזנקייט, נאָר אין צערטליכקייט און אין פאַרטראַכטקייט זעלטענער, אין פאַרקלערטקייט און צו שטילער מוטער־געשעהעניש זיך שוין גרייטנדיג. פלעגט זי אַזוי אין די פריהמאָרגנס און אין די האלבע טעג, און אויך נאָך די האַלבע און אין די פאַרנאַכטן זיצן — אין איר צימער, וואָס איז שטיל געווען, און וואס קיין קול און קיין קלאַנג האָט אַהין נישט

choice and the strong man had no will—and then, and after a few such minutes, and now, and after the strong man's helplessness and powerlessness, and the strong man was bent back, and weak, and over his back, and the king over him, and the king was smirking at his powerlessness . . . .

And the king was the winner, and the crowd applauded, and the strong man was abashed. And the strong man was ashamed to stand up again, and the audience turned away from the strong man, to avert their eyes from his shame and let him stand up by himself.

And that was how it always was, and thus from time to time, and every time with a different strong man, and the king outwrestled them all, and the king was always the victor, and the strong men were all abashed, and the strong men were ashamed in front of one another. Until one day . . . .

And this was the very last time, and all the strong men were still in the city, for none of them had been given leave to leave the capital, and so none of them had gone his way, and the king did it deliberately, to plume himself in front of them and everyone with his final victory, and he wanted to show them his greatness and strength, and so he gave an order, and it was proclaimed throughout the city: The king was to wrestle one last time, but this time not just in front of his courtiers, but in front of his people all. Whoever wanted to could come, and young and old could come if they wished, and all would be admitted to the wrestling ring, and the strong men too, who had all been beaten and hadn't left.

And thus it was, and the final strong man was soaped up and salved up, his hands smoothened, and then dried after being smoothened, and he was dressed like all the earlier ones, in a lightweight and light-colored garment for wrestling, and in this attire he was taken out to the wrestling place, where the king was to come. And the strong man went out, and the crowd gazed at him and gaped at his strength, for—he was unusually strong and solidly built, and his body was extraordinary, and he stood tall like the bole of a tree, straight and proud, as motionless as the trunk of a tree. He looked around the place he stood in, and at the crowd, the huge throng, that had gathered before his eyes and was gazing and gaping at him. He smiled and was proud, and then slowly rubbed his hands and waited for the moment of the king's arrival. And the strong men winked to him from their places and instructed him and counseled him with their blinks. And he obeyed them and followed their advice. And then, as always, a few minutes later, the sound of the gong resounded, and after the first minute, the second peal, and after the second minute, the third peal also came. And then, and when the third peal resounded, the king, from a place, from an unexpected point, emerged, and even statelier and more beautiful, and even wealthier and more embellished than usual. And the king halted opposite the strong man, and the king stood before his opponent.

And the king, this time, could see, face to face with the strong man, that this strong man did not look like all the others and did not look like the earlier strong men. Calmer and more self-assured, somehow, and more composed and more cheerful, the strong man now encountered the king's arrival, and although paying his respect to royalty, but nevertheless mindful of his duty and his business, which he had taken upon himself and which was not the issue, and the king himself, after all, had called him out, and the king himself had allowed him to wrestle with him on an equal footing. And the strong man thus had to be mindful, and he had to prove to the king that his subjects obey and do his bidding, and even opposing the king himself, if the king commanded and ordered thus. And he thought those things to himself, and the king could see it in the strong man's face and his eyes could read it in *his* eyes. And he was content, the king was, and a smile crossed his face, a royal smile, an all-forgiving smile. And yet, and soon, recalling his role and his place, after all, he removed the smile from his lips, he turned to the strong man with severity and gravity, and thus, and addressing him, he fixed his eyes, severely commanding, and his gazes, exacting obedience, upon him.

But the strong man had noticed the earlier smile, the royal smile, and he understood it, and he construed it in his own favor, and he gave himself his word: And he would fulfill his task with perfection, come what may, and be what will. And then, and when the smile was gone from the royal lips, and to his eyes and to his motions, the royal gravity and severity returned, it didn't really bother the strong man, he really didn't care, and the strong man himself burst into a smile, and then, and when the king strode over to him, stretching out his arms and reaching out to grab him, the strong man also stretched out *his* arms, solid and assured and confident, and obedient only to the strong man, and he stretched them out and took hold of the king, and the king began, and the strong man

דערגרייכט פון הויף; פלעגט זי אַזוי צווישן די ווענט׳ די גאָר־נישט־דורכלאָזנדיגע׳ און פאַר די פענסטער׳ די מיט שווער־גאַרדינען־באַהאַנגענע׳ זיצן. פלעגט זיך אַ מאָל אויך מאַכן׳ אַ פאַרנאַכט און בעת אַ זון־פאַרגיין – פלעגט אַהין אויך דער מלך אַריינקומען׳ און אויך אַ שטילער און אויך אַ פאַר־טראַכטער׳ פון הויף׳ און אַל־דאָס־הויפישע׳ ווי היַנטער זיך און ווי הינטער דער טיר דאָרט לאָזן; פלעגט ער אַריינקומען׳ פלעגט אים די מלכּה דאַן אויפנעמען אין שווייגן׳ און אויך ער׳ און אויף איר קוקנדיג׳ האָט נישט גערעדט און נישט געזאָגט דאַן גאָרנישט׳ – און אַזוי נאָר שווייגנדיגע און אַזוי און צווישן זיך קיין שמועסן נישט פאַרפירנדיג׳ פלעגן זיי די צייט און בעת דעם זון־פאַרגאַנג אָפּזיצן׳ און דערנאָך און פאַרן אויף־נאַכט־אַוועקגיין׳ פלעגן זיי זיך אָפּגעזעגענען אין שטילן׳ און אַזוי און זיך אָפּגעזעגענענדיג און זיך צעשיידן אויף נאַכט...

אַזוי אַ חודש׳ און אַזוי צוויי׳ און אַזוי אַלץ מערער׳ און אַזוי אַלץ ווייטער׳ און די מלכּה איז אין די חדשים געקומען. און דער מלך פלעגט פון צייט צו צייט זי באַפוילן קומענדיג׳ און די מלכּה האָט קיין מאָל מיטן מלך נישט גערעדט׳ און די מלכּה האָט קיין מאָל און נישט דערציילט דעם מלך׳ נישט פון דעם גראָז׳ און פון וואַנען ס׳שטאַמט דאָס באַקומענע׳ און אויך נישט פון כּישוף׳ און אַז זי האָט אויף זיך גענומען דאָס כּישופדיגע׳ – האָט זי עס פאַרשוויגן׳ האָט דער מלך נאָר וועגן דער באָבען און וועגן איר הילף געוואוסט׳ און אז פון הימל האָט מען זיך שוין אויף זיי דערבאַרעמט׳ און אַז פון אויבן האָט מען שוין זיַין צער און דער מלכּהס לייד געזעהן׳ האָט ער זיך געפרייט׳ האָט ער אַלע מינוט און אַלע רגע דעם הימל און דעם׳ וואָס וואוינט אין הימל׳ געדאַנקט׳ — און אַזוי און דאַנקענדיג׳ און שטיל און אין האַרצן דעם׳ וואָס לעבט אויבן׳ לויבנדיג׳ האָט אויפן גוטן טאָג און אויפן געגאַרטן שוין געוואַרט׳ און אויף דער גוטער שעה און אויף דער מזלדיגער און געוואונשענער שוין אַרויסגעקוקט.

און דער גוטער טאָג איז געקומען׳ און די גוטע שעה איז למזל׳ און די אַקושאָרן און די פון־פריהער באַשטעלטע זיַינען שוין צו דער מלכּה גערופן געוואָרן׳ און זייערע העלפערס און די העלפערס פון זייערע העלפערס און אויך אַלע באָבעס׳ די באַוואוסטע און באַקאַנטע אין הויפט־שטאָט. און די מלכּה האָבן די ערשטע ווייען גענומען׳ און די אַקושאָרן האָבן זיך פאַר זייער זאַך גענומען׳ און געטאָן׳ און וואָס מ׳האָט גע־דאַרפט דאָרט טון׳ און איר פאַרגרינגערט׳ און אויף וויפיל ס׳איז נאָר מעגליך געווען צו פאַרגרינגערן׳ האָבן זיך אָבער די ווייען געשטאַרקט׳ און די מלכּה איז שוואַך און פון ליידן־פיל אויסגעמאַטערט געווען׳ אָהן כּח און דערצו נאָך צו אַן ערשטלינג אַ פאַרשפּעטיגטן; זיַינען די דאָקטוירים אומרוהיג געוואָרן׳ און געזעהן׳ אַז דער מלכּה שטייט אַ שווער האָבן פאָר׳ און אויך דער מלך האָט דאָס אויף די דאָקטוירימס פּנימער געזעהן׳ און דער מלך האָט די שווער־לאַגע פאַר־שטאַנען׳ האָט דער מלך דאַן אין אַלע געבעט־הייזער זיך געווענדט׳ אַהין ליכט און געלט געשיקט׳ די ליכט פאַר די הייליגע אָנצוצינדן און דאָס געלט פאַר אָרעמע און נויט־באַדערפטיגע צו צעטיילן; האָט מען די ליכט געצונדן און דאָס געלט געטיילט׳ און אין אַלע געבעט־הייזער פאַר דער מלכּהס געזונט און פאַר איר בשלום־איבערקומען געבעטן׳ האָט אויך די שטאָט און אַלע אַיינוואוינער פון שטאָט פון דער מלכּהס צו־קינד־גיין זיך דערוואוסט׳ און אַלע האָבן זיך צום הויף און צום פאַלאַץ פאַר הויף אין רעדלאַך און אין בינטלאַך צונויפגעזאַמלט׳ און אַלע האָבן שטיל געשמועסט און אַלע ווייַלע פון הויף און פון די׳ וואָס קומען אַרויס פון דאָרט׳ וועגן דער מלכּה און איר שטאַנד־שווערינגקייט ידיעות אויפגעכאַפּט; איז מען אַזוי געשטאַנען און זיך געשושקעט׳ און אַלע ווייַלע די אויגן צום הויף אויפגעהויבן: — און אפשר וועט זיך עמי־צער באַווייַזן׳ און אפשר וועט עמיצער אַ פריילִיכס און אַ בשורהדיגס ברענגען׳ — האָט מען אָבער נ י ש ט געבראַכט׳ און בּיי די אַרויסגייענדיגע׳ און בּיי די פון־הויף־קומענדיגע זיַינען די פּנימער ווי פאַראומערט און פאַרזאָרגט געווען׳ און שטיל־שווייגן׳ ווי פאַר אַ סכּנה אַ גרויסער׳ און פאַרנומענקייט און פאַרטאָנענקייט׳ ווי בשעת אַ געשעהעניש אַן ערנסט און ווי פאַר אַ שלעכט טרעפעניש׳ איז אויף זיי געלעגן; פלעגט מען זיך אַזוי אַרויסווייַזן פון הויף – אַ מאָל אַ דאָק־טאָר׳ און אַ מאָל אַ העלפער זיַינער׳ און אַ מאָל אַ באַדינער׳ און אַ מאָל אַ שליח ערגיץ־אַ־געשיקטער׳ — פלעגן זיי ער־גיץ אַיילן און נאָך עפּעס לויפן דאַרפן׳ פלעגט מען זיי אַרומ־רינגלען׳ און בּיי זיי „וואָס הערט זיך?" געוואוירע־ווערן וועלן; פלעגן אָבער יענע נישט אָפּשטעלן־זיך קאָנען און אפילו אויף ענטפערן קיין צייט נישט האָבן׳ פלעגן זיי נאָר מיט הענט

didn't back down, and the king got a good grip on the strong man's arms, and he on the king's—no less fast and no less tight. And the king tried the first assault on the strong man, and the strong man didn't let him try it, and kept the king away. And they gazed and stared at one another for a while. And then the king became graver, and the strong man smiled, and then the king made another try, and the strong man held him off once again, and the king, after the second time, looked at the strong man again and stared at him with severity: at his calm and confident stance, careful and cautious, and all aloof, and with a self-assured respect, not approaching the king and not attempting anything on *his* part, and merely watchful and merely alert, and evading danger. And the spectators got up from their seats and regarded the strong man, and he became close to all of them, and all were on his side and favored his fortune, and the audience was even more interested, and they stared and they wouldn't stop staring at the strong man, and all of them hailed him and heartened him with their hails. And the king could feel it from above, and for an instant he lifted his eyes from his opponent toward the audience, the crowded throng of fascinated spectators, and he noticed: All eyes were turned from him and all eyes were fixed on his opponent. The king was rankled, it struck him to the quick, and he looked once again at his opponent and glared at him as at a servant who had to do his bidding, a disobedient underling, unruly, and the king kept glaring. And the strong man facing the king didn't even notice the king's glare for he was absorbed in himself and his actions, so as not to lose sight of what he was doing, and indeed he never lost sight for an instant, and he was sure of himself and his goal—and then, and for a third time, and . . . . When the king made a sudden and unexpected lunge to catch him unawares and wrest him from his calm, and the king grabbed the strong man around his back, to seize him in a stranglehold as was his wont—the strong man was waiting, and expected the unexpected, and when the king tried his stranglehold, the strong man got the better of him, and surging his body and firming his foothold against the ground and lifting the king and moving him from his place and his stance, and—before the king could defend himself and catch his balance, and—before the audience could move from their seats and from the terrible crowding, to watch what was about to happen—and the king was already in the hands of the strong man, caught and helpless and in his power and totally at his mercy. And the strong man—once, and then twisted, and once again . . . . And he twisted him to one side and then to the other, and after the king's first twist, and upon his back and facing the strong man, and bending over, and upon the ground and stretching out—and yet not dropped—and stretching out—and yet not felled.

"Ha! What is it . . . ?" and the spectators blurted out a sigh and a surprise and a puzzled terror and enormous shock.

And the strong man straightened out the king, and the strong man put the king in his place, and the spectators hurried to disband, and to get away as fast as they could. And they left the court, and left the place where the king and the strong man had had their bout, and they left the scene a vacant place, only the king was left in his place, alone and forsaken, alone and forlorn—by the audience, by the spectators all, and by the strong man who had bettered him.

And then the king went back into the palace, and the king locked himself in his private cabinet, and he wouldn't let anyone in, and he wouldn't listen to anyone, and he wouldn't receive any lord, and he wouldn't open to any servant. Shut in, locked in, and a day went by, and another day, and he saw no one, and received no one. He took no food during these days and couldn't sleep during these nights, and all the while he kept picturing the scene: his being in the hands of the strong man, and a weakling and broken in his power and his strength, and the strong man doing with him what he would, and bending down and making him bow, and being *able* to twist him over, and refraining only out of respect for the king.

The king was fully dejected, and he never stopped thinking about the thing, and ever kept musing about what had happened, and what it had looked like to the people, and what it had seemed like to the onlookers. His grief was great, and he fell into a deep melancholy and dejection, and didn't want to see anyone and didn't want to hear any comfort, the words of friends and the talk of near-and-dear.

At last, they turned away from him, his near-and-dear, they saw they were having no effect, and they sent him his court doctor, his personal physician, and then other doctors, not from the court. But he wouldn't listen to his doctor, and he wouldn't hear the others or what they said, nor would he heed their important advice, or the things they tried to talk him into, or the foolish things they counseled him. He paid no attention to all their talk, it went into one ear

און מיט אויגן אַ מאָל אויף „שלעכט״ און אַ מאָל אויף „זעהר״
אַ סימן געבן, און פון די רעדלאַך זיך אַרויסדרייענדיג און
דאַן און פון די זיי־אַרומרינגלענדיגע אַרויסגייענדיג, פלעגן
אַהין און וואוהין זיי האָבן באַדאַרפט, און נאָך דעם, נאָך
וואָס זיי זיינען געשיקט געוואָרן, אַוועקאיילן.
איז אַזוי דער ערשטער טאָג אַוועקגעגאַן און דער צווייּ־
טער איז אָנגעקומען, און די לאַגע איז ערנסטער געוואָרן,
און די ווייען האָבן זיך נישט איבערגענומען, און דער מלכּה
האָבן זיך שוין די כחות אויסגעלאָזן און זי איז האַלב־טויט
שוין אויף איר בעט געלעגן, און די רפואות האָבן נישט גע־
האָלפן און די מיטלען האָבן נישט פאַרגרינגערט אויף גאָר־
נישט, און פון האָבן איז נאָך קיין רייד נישט געווען, און פון

קינדס אויף־דער־וועלט־קומען – קיין זכר און קיין דערמאָ־
נונג נישט אַפילו. האָט דער מלך אַלע מאָל צו דער מלכּה
אין צימער אַריינגעשיקט, אויף זיך אָנפרעגן און אים אַ ידיעה
ברענגען, האָט מען אים אַלע מאָל דאָס זעלבע אָפּגעענטפערט
און יעדער מאָל – דאָס אייגענע און דאָס, וואָס ער האָט אַליין
געוואוסט, צו וויסן געגעבן: די לאַגע איז שלעכט, און מיט
דער מלכּה איז נישט גוט זעהר, און ביי דער מלכּה האָבן זיך
די כחות אויסגעלאָזט, און אַז דאָס האָבן מוז אַ שווערס דאָ
זיין, פלעגט דער מלך דאָס אויסהערן, און דאָס פּנים ביי אים
פלעגט פון מאָל צו מאָל אַלץ טרויעריגער און אַלץ טרויערי־
גער ווערן, פלעגט דער מלך יעדער מאָל אויף זיין אָרט,
וואו די ידיעה האָט אים געטראָפן, בלייבן, אַ מאָל אַ זיצנדי־
גער און אַ מאָל אַ שטייענדיגער, און דער מלך פלעגט זיך
נאָך יעדער ידיעה פון זיין ארט שוין נישט רירן, – און אַזוי
און זיך נישט רירנדיג, און אַזוי אויף זיין אָרט דאָרט בלייבנ־
דיג, פלעגט נאָר שווייגן און אויסוואַרטן אַ ווײַלע, און באלד
און אַ צווייטן מאָל, און דאַן און ווידער אַ מאָל געוואוירע
ווערן שיקן.
אַזוי דעם צווייטן טאָג און אַזוי די נאַכט די צווייטע, און
קיינער אין הויף האָט מיט קיין אויג נישט צוגעמאַכט, און
קיינער פון הויף האָט שוין נישט גערוהט, זינט ס׳האָט זיך
אָנגעהויבן: און דינער זיינען אויף די פיס געווען, און אַקו־
שאָרן און באָבעס האָבן זיך געשאַפט מיט די באַדינער, און
אַלע מאָל און עמיצן אַ דאָקטאָר איז עפּעס אַ נייס אויפן זי־
נען געקומען, און ער האָט באַלד זיך אַן עצה געהאַלטן מיט
די איבעריגע, און אויף גיך און געשיקט: „זאָל מען גיין און
זאָל מען דאָס ברענגען, זאָל מען לויפן און זאָל מען דאָס
צושטעלן, דאָס ניי־צוגעטראַכטע״; איז מען געלאָפן און גע־
בראַכט דאָס פון־דאָקטאָר־געפאָדערטע, האָט מען מיט דעם

געטאָן און ווי דער דאָקטאָר האָט באַפוילן און געפאָלגט, און
אויך דאָס האָט נישט געהאָלפן; איז מען אויף אַ צייט און
שוין ווי אָן רפואות געבליבן, און געשטאַנען און נישט גע־
טאָן גאָרנישט, און יעדערער האָט זיך ווי אָן עפּעס אַ נייס
און אָן נאָך נישט קיין אויסגעפּרובטס דערמאָנען געוואָלט,
פלעגט מען אַזוי שטיין און איינס אויפן אַנדערן קוקן, און
פלוצלום, און ווייטער איינער און מיט אַ מאָל און אַן
אַנדערער איז אויף עפּעס געפאַלן...
און די צווייטע נאַכט איז אַוועקגעגאַנגען, און דער דריטער
טאָג איז געקומען, און אַלע זיינען שוין אויסגעמאַטערט גע־
ווען, און אַלע מיטלען האָבן זיך שוין אויסגענומען, און
אַלע טועכצן און שוין אָפּגעטאָן, און די עצות און שוין
אויסגעפאָלגט אַלע, און אַלע באָבעס זיינען שוין אָהן
אַרבעט געשטאַנען, און אַלע דאָקטוירים – און באַזונדער פון
באָבעס, און אויך די באַדינערס און שוין נישט געשיקט אין
ערגיץ, און אויך דער מלך האָט שוין קיינעם צו דער מלכּה
געוואוירע־ווערן נישט געשיקט, און נאָר פאַר־פּאַלאַץ און
פאַרן פלאַץ פון פּאַלאַץ האָט זיך נאָך אַן עולם אין בינטלאַך
און אין רעדלאַך געקליבן און וועגן דער מלכּה און וועגן איר
שווער־לאַגע זיך איבערגערעדט, זיך געשושקעט און אַלע
מאָל צום הויף אַ קוק געטאָן, צווישן זיך גערעדט און אַלע
מאָל די אויגן צו די פּאַלאַץ־פענסטער אויפגעהויבן. איז מען
דאָרט געשטאַנען און שטיל פאַרבראַכט, – און די גאַנצע
צייט איז קיינער פון הויף נישט אַרויסגעקומען, און פון קיין
פענסטער האָט זיך נישט קיין קאָפּ און נישט קיין קערפּער
באַוויזן, און שטיל איז געווען אין פּאַלאַץ און קיין קול און
קיין קלאַנג האָט זיך נישט געהערט פון דאָרטן, און פאַרמאַכט
און פאַרהאַנגען איז דאָרט אַלץ געווען און אויף דרויסן און
פאַרן עולם נישט אַרויסגעלאָזט קיינעם און נישט צו וויסן

and out the other, let them say what they had to and talk what they could, and let them go away as soon as possible.

And then, and when the physicians left him alone and left his chambers, he would stay alone with his thoughts and what he had been thinking, and free and freed of everyone, with all his devotion and all his absorption.

And the king, as it were, rejected his crown, and the king, as it were, abandoned everything pertaining to the crown, and he never inquired about anything, and he wasn't interested in anything, and thus, and in his solitude, he spent day and night with his thoughts and his own melancholy.

And sleep deserted the king, and the king couldn't find any rest, and if ever the king did fall asleep, dreams and fancies and fantasies, and terrors would come to terrify him. He would wake up, he would leap from his bed, and scurry around in his chambers at night, and with gaping eyes and a frightened heart, and an even more terrified mind, and with memories and remembrances of the things he had dreamt. Then his fear would be even greater, and he would be afraid for a time to lean on the bed and lie down on the bed and put his head upon the pillows, and thus, and running around, he was afraid of himself and of sitting, and at times for an hour and at times for two, and even at times for all the night, and until the day, and until the paleness of day peered in.

And thus a while, and thus a time, and those near and dear to the king grew worried, and the entire household of the king took his sorrow to heart, and all of them, they got together, and took counsel with one another, and wondered how they could ease the king's sorrow and his situation, and they listened to one another's words and advice, and with a number of counsels and solutions were suggested, such as inviting healers and spellers. And this was done, and they were summoned, and they spoke their spells and rolled their eggs, and their spells didn't ease, and their eggs didn't help.

So someone proposed they summon a saint, and so they followed this advice, and they sent oil and ointment to the houses of worship, and money for alms to the cemeteries of the capital city. And various holy men sent the king various amulets and remedies, and also herbs, and all kinds of talismans, and the king's bed was surrounded with all these things, but none of them helped, and the king remained with his fears as before, with his terrors so huge, with his nights without sleep, and his fear of dreams at night.

And now, and one last adviser offered advice and made a suggestion:

In the name of the king and at the king's command, let them send out riders and send out servants to all the borders and all the frontiers of the country. Let them be stationed along the borders, and let them be posted there, and let them wait for the beggars and the wanderers. And let them tell any wayfarer and every wanderer the story of what happened to the king, and ask them and inquire of them whether they might know and whether they might have some sort of remedy for the king. Because, the last adviser added, the wanderers wander everywhere, the beggars come from every land, and the wayfarers meet all kinds of people, and they witness all kinds of things and events, and only beggars know, and only beggars *can* know . . . .

15.

And now the horseman finished his story, and Bovve was standing before him and his horse, and the horseman asked him the question in the king's name, the question for which he had been stationed here:

Might the beggar know, or might he have heard, of such a case, and might he have a remedy for the king?

Back to beginning

"For the king?" said the king, to whom the beggar was telling the story, the long tale, all this time. "For the king, you say? But I am the king. *I* am the king that the story's about, I am the king who's deprived of sleep, and who's been afflicted with dread and terror, and my friends have been seeking advice for me, and I've done everything, and nothing has helped, nothing, and in the end I sent out my riders and told them to station themselves along the borders of my land. Why, that is *me*! That's I, the king!" the king then cried in the end.

"And this is *me*!" the beggar replied. "And this is I, whose name is Bovve, it's I and me, who's visited various countries and who's stood in front of different kings, and this is I who cheered the hearts of two kings, and now I have come to *you*, to gladden *you* and *your* heart. And know, Your Majesty: I have a remedy for

געגעבן גאָרנישט. איז מען אזוי געשטאַנען און געוואַרט געדולדיג, און רעדלאַך מיט רעדלאַך, און בינטלאַך מיט בינטלאַך — און דער עולם איז אַלע מאָל אַלץ שטילער און שטילער געוואָרן, און די אויגן און די אויערן אַלץ נייגעריגער און אַלץ וויסנס־דאָרשטיגער; האָט מען גערעדט און זיך אײַנגעהערט איינס צום צווייטן, און יעדער רעדל האָט זיך זיין איינעם געהאַט, און יעדער רעדל האָט זיך צוגעהערט צו זיין איינעם. איז מען אַזוי פאַרטאָן געווען און צווישן זיך געשמועסט, און אַזוי און זיך־פאַרשמועסנדיג און כמעט ווי אָן פּאַלאַץ שוין פאַרגעסנדיג, האָט זיך פּלוצים און פון אויבערשטאָק פון פּאַלאַץ אַ טיר אויפגעעפנט, אַ טיר און וואָס אויף אַ גאַניק פירט אַרויס, און וואָס אויף יענעם גאַניק אַליין דער מלך נאָר אַמאָל באַווייזט זיך, האָט זיך אַצינד נאָר אַ באַדינער באַוויזן, און דאָס פּנים ביי אים איז עטוואָס אויפגעלייגטליך און שמייכלענדיג געווען, און די אויגן ביי אים אין פּנים געשיינט און פריילעך געווען פון עפּעס, אָבער דאָך אַליין דער דינער, זיין אַרויסגיין און דאָס נישט אַיילנזיך פון זיין אַרויסגיין, האָבן עפּעס נישט אויף קיין שמחה און אַלנפאַלס נישט אויף קיין גאַנצער שמחה עדות געזאָגט. זיך באַוויזן, איז ער פון דער טיר אַרויס און אויפן גאַניק און צו דער פאַרענטשע צו, איז ער צוגעגאַן און זיך איבערגעבויגן איבער דער פאַרענטשע, און אַזוי און זיך איבערבויגנדיג, און אויסוואַרטנדיג און ווי דעם גאַנצן עולם צונויפזאַמלען וועלנדיג, האָט ער אים צונויפגעזאַמלט, האָט ער זיך דאַן געווענדט צו אים און אַזוי און זיך ווענדנדיג, זיך אָפּגערופן און אַזוי געזאָגט:

— זייט וויסן, עולם, דער פּאַלאַץ איז אייך מודיע: — די מלכּה איז איבערגעקומען בשלום, און האָט אַ קינד געבוירן, אָבער, דאָס קינד איז אַ טויטס אַרויס, דאָס קינד איז ניט קיין לעבעדיגס אויף דער וועלט געקומען.

אָפּגעזאָגט און זיך אויסגעדרייט, און צוריק און אין דער טיר, און צוריק, און פון וואַנען ער האָט זיך אַרויסגעוויזן פאַרשוואונדן.

און אַזוי איז טאַקע געווען: די מלכּה האָט מיט די לעצטע כּוחות דאָס קינד אויף דער וועלט געבראַכט, איז זי באַלד נאָכן האָבן פון קינד, ווי טויט און אין חלשות ליגן געבליבן, האָבן זיך צו איר באַלד און אַ לאָז און אַ וואָרף געטאָן די דאָקטוירים, האָבן זיי זי געמונטערט און מיט אַלץ, וואָס מען מונטערט אין אַזוינע פאַלן, האָבן זיי זי אויפגעמונטערט, איז זי צו זיך געקומען, די אויגן געעפנט, און באַלד און אַרום זיך אַרומקוקנדיג, און באַלד און נאָך די אויגן־עפענען, האָט זי זיך צו די, וואָס האָבן זי אַרומגערינגלט, געקערעוועט און זיי אויפן קינד אַ פרעג געטאָן:

— דאָס... קינד?...

— דאָס קינד איז ביי די באָבעס — האָט מען איר געענטפערט.

און דאָס קינד איז טאַקע ביי די באָבעס געווען, און פון איין האַנט צו דער אַנדערער איבערגעגאַן, ווייל דאָס קינד איז אַ טויטס געבוירן, און די באָבעס האָבן דאָס פּאַטשן און מונטערן גענומען, האָט זיך עס דער ערשטער נישט אײַנגעגעבן, האָט זי עס דער צווייטער איבערגעגעבן, און אַ יינגערע האָט דאָס אַן עלטערער איבערגעענטפערט, און אויך די עלטערע האָט דאָס געפּאַטשט־געמונטערט, און דאָס קינד האָט שוין ווען־ניט־ווען מיט אַן איברל אַ ריר געטאָן, אָבער באַלד צוריק און ווידער פאַרלוירן דאָס איברל, — אַ מאָל אַן אויגל געעפנט, און מיט אַ הענטל אַ מאַך געטאָן, און באַלד צוריק דאָס אויגל פאַרמאַכט און באַלד און דאָס הענטל צוריק אַראָפּגעלאָזט; האָט מען עס געוואָרפן פון האַנט צו האַנט, האָט מען עס מיט שפּילקעס געשטאָכן און מיט ליכט געברענט, האָט זיך עס אַלע ווײַלע אויפגעכאַפּט און באַלד און ווידער טויט אַנטשלאָפן געוואָרן; האָבן שוין די באָבעס וואָס צו טון מיט דעם נישט געוואוסט, צו דעם די דאָקטוירים גערופן, און זיי האָבן דאָס באַטראַכט און ערנסט דאָס באַקוקט און פון אַלע זייטן דאָס אַרומגעזעהן: — און טויט און ווי אַלע טויט־געבוירענע, און דאָך, און עפּעס פּאָרט ניט ווי אַלע, — האָבן זיי נישט געוואוסט, זיינען זיי אַלע און דאָך צו איין דעה געקומען, אַז דאָס קינד איז קיין לעבעדיגס, און אַלע האָבן זיך פון דעם שוין אָפּזאָגן געוואָלט; אַליין נאָר די באָבע, די וואָס האָט דער מלכּה דאָס כּישוף־גראָז געגעבן, האָט זיך ביי אירן און ביי איר באַזונדער דעה געהאַלטן: — ניין, און איין מאָל ניין, דאָס קינד איז אַ לעבעדיגס, דאָס קינד האָט אין זיך לעבן אינעווייניג, און די דאָקטוירים ווייסן נישט, ווייל דאָקטוירים האָבן זיך נישט געמאַכט אַזוינע פאַלן...

you, and I have a healing for your dread, and you know my solution, and you know my method from my tale."

And now Bovve undid his pouch, and from there he took out the wolf's tooth to be hung on a string to be hung around the neck, and he reached out and handed it to the king, and with it he addressed the king:

"Put it on, Your Majesty, and let it hang on you and on your neck, and I am certain and I am confident that this is your healing, that this is your sure remedy, and let your servants, Your Majesty, give me a place in one of your rooms, for me to spend the night and spend some time with you, because I want to pass the time until you regain your health, until you recover with my remedy. And today, and this very night, your sleep will return to you, and the fears and terrors will vanish from your slumber . . . . Put it on . . . ."

The king obeyed Bovve and his words, he took the wolf's tooth from his hand, and hung it on the string, and hung the string around his neck, and then he smiled, a faithful and believing smile, a good and confident smile: And let him only recover, and Bovve would see his kindness and reward, and meanwhile, and he thanked him kindly, and meanwhile, and he believed in the remedy.

And now the king clapped and summoned a servant, and a servant appeared in the room, and the king told the servant to take Bovve to a room for the night, and to prepare everything and take care of everything, and provide him with everything he needed and all comforts, and in the morning, and the servant was to be ready in the morning, and ready to attend upon Bovve's needs.

And Bovve was taken to a room, and Bovve was shown everything, his bed for the night, his bed linen, and he was provided with everything, royally and regally, and then, and after preparing everything and providing everything for Bovve, the servant stole out of the chamber, leaving Bovve to his own devices. And Bovve undressed, and for a while and a length of time, he lay in a soft bed, and tired and drained, he forgot himself, and not even turning and not even tossing, but lying as he lay, and forgetting himself, he dozed off into the night and into his fatigue.

And in the morning, and when Bovve opened his eyes, and he saw the broad daylight through the window, his limbs still felt the fatigue and the long wandering, and he didn't feel like getting up, but then he remembered the place where he was and what he had promised the king and assured him, and that he had told him he would be sure to fall asleep, and that with that night, which had just passed, he would have his restfulness and his healing. Bovve remembered, and Bovve arose from his bed, and got off his bed, and he put on his clothes, and then he clapped his hands and summoned a servant. And the servant quickly came. And the servant asked him his wishes and desires, and then he hurried to fulfill them. And Bovve washed and cleaned himself, and Bovve made himself ready, and in case the king were to summon him, and when he had eaten up and had drunk up what the servant had served him, he really did receive an order, through another servant, that the king indeed had called for him, and that he was to come to the king immediately.

And Bovve didn't hesitate, and he came in to the king, and Bovve halted at the threshold, and scarcely recognized the king, for the king looked rested and relaxed this morning and from the night that preceded it, and his eyes sparkled and smiled and brightened, and he felt glad and he felt cheery, and his body and his bearing radiated gladness and cheer. And smiling, he turned to Bovve and said, wishing him a good morning and blessing him:

"Good morning, Bovve, you beggar!"

"Good morning to you, Your Majesty!"

And the king told Bovve about his night and how he had spent it, and how he had rested and slept in its restfulness, and never dreaming a single dream and never seeing a single nightmare. And thus he spoke, and full of good cheer, and he gazed at Bovve in love and gratitude, and felt closer to him and nearer to him, and thus, and whiling the morning away, and chatting with Bovve for a while, he gave him leave to leave his chambers: and he could go and do as he wished, and he could be free and spend his time as he wanted to, and only return during the day, at noon, and only come back absolutely at lunchtime.

And Bovve obeyed, and Bovve then took his leave of the king, and Bovve strolled around the court, and Bovve had a look at the palace and the palace environs, and thus an hour, and thus another, and more and more, and longer and longer, and then, and when it was time and it was noon, Bovve returned to the palace and to his room, and waited for the king's order and waited for the king to summon him to lunch.

And then the king sent for Bovve, and he called for him through a servant, and Bovve was brought to the dining room, and Bovve was offered a place of honor, and the dining table was already set,

און דאָס קינד האָט מען אין דער זייט אַוועקגעלעגט, און מיט דער מלכּה שוין נישט גערעדט פון דעם קינד, און די מלכּה האָט שוין אַליין פאַרשטאַנען, און אויך דער מלך האָט, אויף די באָבעס און אויף די דאָקטוירים קוקנדיג, זיך אָנגעשטויסן. האָבן זיי געשוויגן און נישט געזאָגט זיך גאָרנישט, דער מלך מיט דער מלכּה, איז דער מלך נאָר פאַר דער מלכּהס בעט און פאַר איר געלעגער געקומען, און געשטאַנען ביי איר און געקוקט אויף איר, און געטרויערט איבער איר און אויך זיך אינאײנעם מיט איר באַדויערט; אַזוי געשוויגן און זיך געזאַמט אין שווייגן, און דאַן, און ווי זיי זיינען אַזוי געשטאַנען און געקוקט און באַטראַכט זיך איינס דאָס צווייטע, אַזוי איז צום בעט פון מלכּה אויך די באָבעדי, וואָס האָט איר דאָס גראָז געגעבן, אונטערגעקומען, און שטיל און פאַר דעם מלך און מלכּה זיך אַוועקשטעלנדיג, האָט זי זיך צום מלך געקערעוועט און אַזוי געזאָגט:

— און איך, מלך, האַלט זיך ביי מיינעם, דאָס קינד איז אַ לעבעדיג־געבוירנס, און דאָס קינד האָט לעבן אין זיך, און אברימלאַך ביי דעם רירן זיך, און גלידערלאַך ביי דעם כאַפּן זיך אויף פון מאָל צו מאָל, און דאָס קינד איז נישט אויף צו מיאש זיין און דאָס קינד איז נישט קיין פאַרפאַלנס, און זאָל דער מלך ביי זיך נישט אַראָפּפאַלן און זאָל ער מיין עצה הערן.

און דער מלך האָט זיך צו דער באָבע צוגעהערט, און די מלכּה האָט אין דער באָבעס רייד געגלויבט, און די מלכּה האָט דער באָבען רשות געגעבן, און זאָל זי טון און וואָס זי געפינט פאַר נויטיג צו טון. האָט זיך די באָבע דאַן אַ צווייט מאָל צום מלך געווענדט, זיך אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

— מלך, און לאָז דער שטאָט וויסן, און זאָל פאַר דיר בעטן די שטאָט, און הייס אַ טרויער אויסרופן, און זאָל מען אויף טיר און טויער שוואַרץ־פאָנען אויפהענגען, און זאָל מען אַלע זעהן די פאָנען, או ווער עס האָט אַ הילף פאַר דיר, זאָל דיר די הילף ברענגען — און האָף צום הימל. און איך גיי צום קינד.

און די באָבע האָט זיך פון מלך אָפּגעקערעוועט, און די באָבע איז צום קינד אַוועקגעגאַן, האָט זי זיך צו דעם גענומען, און אַליין און נישט אונטערגעהאָלפן פון קיינעם, ווייל אַלע באָבעס האָבן זיך דאָ שוין אָפּגעזאָגט און אַלע העלפערינס האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון העלפן, האָט זי מיט דעם געטאָן, און וואָס האָט אַליין געוואוסט, און אויך די סגולות, וואָס זי האָט פון אַנדערע און עלטערע בירושה געהאַט, האָט זי זיך מיט דעם געפּאָרעט און אַ צייט אַ לאַנגע; און אויך דער מלך האָט, ווי זי האָט אים געהייסן טון, געטאָן, און אויף דער שטאָט אַ טרויער באַפוילן, און אויף אַלע טירן און טויערן טרויער־פאָנען אויפהענגען; האָט מען אים געפאָלגט, האָבן זיך פאַר אַלע הייזער און פאַר אַלע מויערן די פאָנען באַוויזן, און אַלע גאַסן און אַלע געסלאַך האָבן זיך אין שוואַרצן אָנגעטאָן, און אַלע מענשן און אַלע אַיינוואוינער פון שטאָט האָבן זיך דערפון דערוואוסט, און באַלד אויפן מלכס אומגליק בעטן גענומען. און אָט דאָס איז דער טרויער, און אָט דאָס האָט זיך מיט אונזער מלך געטראָפן, און אָט דאָס זיינען די פאָנען אַרויסגעהאַנגען, און אָט דאָס האָסט דו געזעהן אין שטאָט.

און דערמיט האָט דער אַלטער זיין מעשה פאַרענדיגט.

— און ווי לאַנג האָט זיך עס געטראָפן מיט דער מלכּה?

— האָט בבא ביים אַלטן געפרעגט.

— ערשט נעכטן.

— און דאָס קינד?

— דאָס קינד איז אויך אַצינד, ווי נעכטן, דאָס קינד איז אין זעלבן שטאַנד נאָך איצט, און די אַלטע באָבע טרעט ניט אָפּ דערפון: זי האָפט.

— אויף וואָס?

— אויף אַ הילף און אויף דעם העלפער. דער העלפער זאָגט זי, קאָן נאָך קומען.

— ביז וואַנען?

— ביזן דריטן טאָג.

— און אויב שפּעטער?

— איז פאַרפאַלן. און מאָרגן איז דער דריטער.

האָט זיך בבא פאַרטראַכט און מער שוין נישט געפרעגט ביים אַלטן, האָט ער דער מעשה נאָכגעדענקט און שטיל און אויף זיין אָרט געבליבן. איז שוין דעמאָלט אין שטיבעלע ביים אַלטן דער פאַרנאַכט און דאָס טונקלקייט דאָס פאַרנאַכ־

and covered with all the best and finest foods, and the repast was waiting for guests, and wines were sparkling their bottles. So Bovve sat down, and next to him and all around, courtiers and friends of the king were sitting. The others began to talk to him, and before the king could appear at the threshold, and they inquired about Bovve's country and Bovve's home, and what life was like there, and how things were, and about the customs and traditions. And Bovve told them about his country, about his land and other lands that he had seen and he had passed through, and he made a good impression on the guests, and they liked him and they felt warmly toward him, especially when they heard why he was here and why he had come, and that he had brought a remedy for the king, as of that night, the very first, and the king felt fine and dandy, and today, and this was the very first time since his illness began, that he had invited his friends and was having a banquet with them, and so they loved Bovve even more, and they surrounded him with even more respect and attention, and they asked him about everything and about his entire life, and Bovve answered and replied to their questions.

And then, a door leading from another room into the dining hall opened, and the king himself appeared, he who had been isolated and not seen for so long, but now he looked fine and kingly, just as he had looked before his illness, slightly under the weather and slightly estranged, but he was back, and back as ever, and slowly recovering his health. He appeared, and the lords and the friends of the king at their places and at their chairs stood up and remained standing, and encountered the king, and Bovve too, he too, was among the standing lords. And the king looked at the company and at the guests who were gathered here, and first he wanted to see one man, one special guest, and he saw him then—Bovve. And the king strode over from the threshold, and the king strode over to Bovve, and his face shone upon Bovve, and he greeted him, and he smiled at him, and he led him from his place to another place, and then, and telling him to sit down in this new place, the king turned to the lords and to his friends, and greeting all of them and then each in turn, he hailed them and expressed his friendship to all:

"Greetings, lords," the king then said, "greetings, and for such a long time, of not seeing one another and my not appearing in your company—but you know the reason, and the fault is not the king's. And know, lords, that the king would not be with you now, and I would not be seeing your faces or you mine, if it hadn't been for this man, if it hadn't been for this best friend of the king."

And the king told the lords what they already knew, what they had found out from the servants when summoned to the king, when they had asked the reason why they were summoned, and the servants had told them the reason. The king told them a second time, and the lords listened with respect, and they were glad and they were cheerful, and they kept looking at Bovve, the benefactor to the king. When the king had finished telling the story, he turned to Bovve and found him where he had shown him his place. And then the king signaled to the lords, and the lords sat down wherever they sat whenever sitting at a feast. And sitting down, and quietly, and respectfully, but amicably, as ever, they began the banquet, the beautifully prepared and quietly readied feast.

And the company ate, and the company chatted, and the company drank and exchanged all the news, all the new things that had happened in the capital, and all the events that had occurred throughout the land, and not only their country, but other countries, nearby and far away, and all the things that people, passing through, had told. And the king was interested in all the news, and kept asking the tellers and inquiring about everything, and letting nothing slip by, and hearing all that was vital and crucial. And thus, and hearing the news, and thus, and feeling of good cheer, the king kept remembering Bovve, and turned to him as well, and thus, and addressing him, he chatted with him every time, and kept drawing him into the general conversation.

And thus they chatted through the banquet, and the feasting lasted well into the night, and didn't end until day was past and darkness was come. And then they got up from their lengthy sitting, and they took their leave of the king, wishing him a speedy recovery and a total recuperation. And then, and after nodding his head and bowing his head to everyone, the king left the dining hall and went to his chambers, and Bovve went to *his* room to spend another night in the palace, and the lords went home, and each to his family and to his household.

And the king slept that second night too, and he spent that second night, too, in sleep, and the king was becoming better and better, and every day made him healthier and healthier. And a week went by, and two weeks wore by, and the king returned to his earlier condition, and his interest returned in the kingdom and in ev-

טישע צוגעפאַלן, איז אין שטיבעלע דעמאָלט שטיל און טרויעריגליך געווען. האָט זיך דער אַלטער פון זיין אָרט אויפגעהויבן און אויף נאַכט און אויף נאַכטלעגער זיך גרייטן גענומען. פריהער פון זיינעטוועגן און דערנאָך אויך פון בבאס וועגן אַ געלעגער פאַרגרייט. און דאַן און אויך צו זיין נאַכט־סעודה גערופן בבא׳ן, איז מיט אים בבא געגאַנגען זיך פאַרן טיש געזעצט און שטיל און אָפגעגעסן די נאַכט־סעודה. און דאַן און נאָכן אָפעסן, האָבן זיי זיך צו זייערע געלעגערס געקערעוועט, האָבן זיי זיך אויסגעטאָן ביי זייערע געלעגערס, און יעדערער אויף ז י י נ ע ם און יעדערער האָט זיך אויף נאַכט אַוועקגעלעגט.

שטיל איז דאַן אין שטיבעלע דער אָוונט און דערנאָך די האַלבע נאַכט געקומען, שטיל און נישט געשטערט פון גאָרנישט, שטיבלדיג און פון קיין קול און קיין קלאַנג נישט איבערגעריסן, אַליין נאָר די פענסטערלאַך האָבן אין דער פינסטער אַריינגעקוקט און שטיל נאָר בבאן מיטן אַלטן אויף זייערע געלעגערס און אין זייער שלאָף שלאָפן געטראָפן, און אַזוי און זיי שטילע און איינגעשלאָפענע טרעפנדיג, האָבן דורך איינעם אַ פענסטערל דורך אַ שטילן און דורך אַ נאַכטישן, דורך אַ טונקל־גלאָזיגן און דורך אַ קליין־שויבלדיגן, דעם פאָרזיכטיגן און אומבאַמערקבאַרן, דעם געהיטן און דעם גרינגען, דעם ח ל ו ם ־ ח ל ו מ ע ר מיט זיין האַק־און־פאַק אַריינגעלאָזט.

און געחלומט און אויסגעוויזן האָט זיך דאַן בבאן, ווי ווייט און אויף אַ וועג אַ גייערשן, אויף אַ פעלד און אין אַ ווייטן ערגיץ, האָט זיך אים די אַלטע טרעפערין, די וואָס האָט אים דאָס וואונדער־שפיגעלע אויפן וועג מיטגעגעבן, באַגעגנט, און פאַר אים מיט איר געשטאַלט זיך פאָרגעשטעלט, מיטן זעלבן אויסזעהן און מיטן זעלבן אַלטקייט אירן, און ווי ער האָט זי אין יענעם פאַרנאַכט און אין יענעם מלך־פאַלאַץ געזעהן; האָט זי זיך אים באַוויזן און אַוועקגעשטעלט זיך אַנטקעגן, אויף אים געקוקט אַ שטילע און אים באַטראַכט אַ קוקנדיגע, און דאַן און נאָך שווייגן און קוקן לענגערן, האָט זי זיך צו אים אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

— כ׳האָב עפעס פאַרגעסן, בבא, כ׳האָב דיר נישט דערזאָגט דעמאָלט, און אָט־וואָס: אויסער דעם כוח, וואָס איך האָב דיר דעמאָלט געזאָגט, האָט אין זיך דאָס שפיגעלע נאָך אַ כוח, און אָט וואָסערן: זאָל מען דאָס צו אַ מענשנס פנים, צו אַ שלאַפן, און וואָס דאָקטוירים זיין גורל ווייסן נישט, צושטעלן, און דאָס שפיגעלע ווייסט, און דאָס שפיגעלע וועט באַלד זאָגן: איז ער אַ לעבנס־באַשערטער, וועט ער באַלד געזונט און לעבעדיג ווערן, אויב־זשע נ י ש ט, ווערט ער תיכף ניט, אַ ה י ן אָדער אַ ה ע ר. און הער: און באַלד וועסט דו דאָס דאַרפן, דאָס שפיגעלע, באַלד וועט עס דיר צונוץ קומען אין אַ ז אַ פאַל, און האָב קיין מורא נישט און ניץ דאָס אויס, און דאָס שפיגעלע וועט דאַן לעבן ברענגען, און דאָס שפיגעלע וועט צו געזונט פירן, און אַז מ׳וועט דיך רופן, זאָלסט דו זיך נישט בעטן לאָזן.

און די אַלטע איז פאַרשוואונדן געוואָרן, און בבא איז ווייטער געשלאָפן, און דער חלום־חלומער האָט זיך פון בבאן און פון ז י י ן געלעגער אָפגעקערעוועט, און דאַן צום אַלטן און צום בעל־הבית פון שטיבעלע צוגעגאַן...

און פאָרגעשטעלט און אויסגעוויזן האָט זיך דאַן דעם בעל־הבית דעם אַלטן, ווי שטיל און ווי אַלע תמיד ער ביי זיך אין זיין שטיבעלע זיצט זיך; ס׳איז פאַרנאַכט און טונקל צווישן די ווענט אין שטיבעלע, און אַ רוהיגקייט און אַ פאַרנאַכט־שטילקייט שוועבט אויף דער סטעליע דאָרט פון אויבן, זיצט ער זיך אַזוי פאַר זיין פענסטערל זיין קליינעם, קוקט ער זיך אַזוי אין זיין הויף אַרויס, — אין שטילן און אין ליידיגן, און וואָס זעלטן ווער זיין שוועל טרעט אַריבער, דערזעהט ער אָבער: ווי פלוצים און אומגעריכט, פון דער גאַס און פון יענער זייט, האָט עמיצער דאָס פאָרטקעלע זיינס ביי דער קלאַמקע אָנגענומען, אָנגענומען און עס אויפגעעפנט, די שוועל אַריבערגעטראָטן און אין הויף אַריינגעגאַנגען. איז דאָס עפעס אַ מענש געווען — אַ נאָהענטער און דאָך נישט קיין היימישער, און דערצו איז נאָך פאַרנאַכט אין הויף, און דעם אַלטן איז שוין שווער צו דערקענען. האָט זיך דער מענש אַ ווײַלע אַזוי אין הויף אַרומגעקוקט, זיך אויף אַלע זייטן געדרייט און דערנאָך אויפן אַלטנס שטיבעלע זיך אָפגעשטעלט און צו דעם גיין גענומען, איז ער צו דעם צוגעגאַן, פון דעם די הויז־טיר געעפנט און אין „הויז" אַריינגעגאַן, דערנאָך אויך פון דעם „הויז" אין שטוב אַריין און אויף דער שטוב־שוועל שטיין געבליבן, און פלוצים... און וואָס זעהט דער אַלטער?... דער מלך, און אין דער קרוין געקרוינט, איז אויף זיין שוועל און אין פאַרנאַכט־שטילקייט

erything pertaining to the kingdom, and his interest kept growing, and nothing slipped by, no details and no trivia, that didn't spark his interest. And then one day, Bovve told the servants he wanted to see the king, and the king ordered that Bovve be admitted, and Bovve came before him, and halted before him, and bowed in deep respect—and then, and after properly bowing, Bovve addressed him and said to him:

"Your Majesty, your health and well-being have returned to you, and your dread and your terror have left your thoughts, and I am certain and confident that your healing is complete, and solid and sure, and the cure is for the rest of your life, and therefore, and I have come to you to tell you that my being here is no longer needed."

Having spoken, he waited for the king's answer and for the king's response. And the king took a while to answer and then the king said to Bovve and suggested that he stay a while, here in his home, his palace. But Bovve once again addressed the king, and he said to the king:

"Do not detain me, Your Majesty, for you do know, and I did tell you, and indeed I told you for what and for whom I went out in the world, and that they are waiting for me in the royal palace, and that they're looking out for my return to the royal palace, and therefore my request to you, Your Majesty, and therefore, please do not keep me here any longer."

"All right," said the king after holding his tongue and quietly thinking about Bovve's plea, and then agreeing to it, and staring at his standing and staying before him, with love and devotion: "All right, Bovve, go and prepare for tomorrow, prepare yourself for going away."

And the king for tomorrow ordered that another feast be prepared, and let the lords all come together, and again the courtiers were to gather, for the king was saying farewell to his friend, and the king's will and wish was that all should say farewell to him.

And that was what happened: The banquet was prepared for the next day, and the banquet was huge, and such as was rarely given in the palace, and the lords came, and they were dressed and adorned in a lordly fashion. And the lords sat down, and all around, and all as always, and all of them in their usual places, and the king addressed the company, and all who were sitting around the table. He pointed to Bovve who was sitting at his right, and he drew the company's attention and their eyes toward Bovve, and then he turned to the company, and he said to the guests:

"Lords and my friends, my friend will be leaving us shortly, our friend can no longer stay with us, and so we say farewell to him today, and we wish him all the best for his journey. But how can we reward him well?"

"With gold and silver, with precious things, and all the wealth that we own," was the response of the lords.

The king, after the response of the lords, turned to Bovve, and fixed his gaze on him, and thus, gazing, he waited for his word, he waited for him to speak:

"No, dear lords," Bovve cried out. "I don't need any gold or silver, and I have no need of precious things or valuables, for a wanderer doesn't require unnecessary objects, for all those things would be heavy for a wanderer: And so I thank you, and so I renounce any valuables."

"If such is the case, dear lords," the king then cried out, "if he doesn't need any gold or silver, and if riches and wealth are heavy for him, then I have something else for him, I have something that will *lighten* his travels. And that is my wolf-horse, and that, as you know, lords, was brought to me by a gypsy at my coronation, and the gypsy told me and he taught me when he gave it to me: The wolf is lacking a front tooth, the wolf has lost a tooth. If a man mounts him, and the man has a wolf's tooth, and he ties it to a long stick and sticks out the stick before the wolf's eyes, the wolf will whirl and whiz away, and he will chase the tooth in front of him, and he'll run for a day, and then another day, and streak across an entire country, and thus in a short while he will cross not just one land but several lands.... And now I will give this wolf-horse to my friend and my healer, and also the tooth with which I was healed by my friend, and I hope and I pray that my friend will accept, and I have faith and confidence that my friend will thus be spared a great deal of travail and trouble."

And now the king told the company to eat and drink and enjoy themselves: Eat and drink and honor his friend, and wish him a happy journey and a joyous homecoming, and might he be healthy and travel in health, and as all the lords and as the king himself wished him.

And they ate and they drank and they obeyed the king, and they honored Bovve and wished him well, and Bovve returned their

געשטאַנען. האָט דער אַלטער געאיילט און צוגעלאָפֿן צום מלך, פֿאַר אים שטיין געבֿליבֿן און קיין ווערטער נישט געהאַט, האָט ער אָבֿער אַ קוק געטאָן אויפֿן מלך און אים ווי אין גרויס צער און אין גרויס אַנגסט געפֿונען, און ווי נישט קיין מלך, נאָר ווי איינער וואָס עפּעס בעטן קומט, און ווי נישט צו קיין אונטערטעניגן גאָר, נאָר ווי צו אַ גלייכן צו זיינעם. האָט דער אַלטער אויפֿן מלך גרויס רחמנות געקראָגן, זיך צו אים געקערעוועט אין רחמנותשאַפֿט און זיך פֿאַרנויגט פֿאַר אים מיט אונטערטעניגקייט, און אַזוי און זיך פֿאַרנויגנדיג, און אַזוי מיט געטריישאַפֿט און מיט איבֿערגעבֿנקייט מיט האַרציגן, האָט זיך צו אים אָנגערופֿן און בײַ אים אַזוי געפֿרעגט:

— מלך און קרוין מיינע, ווי קומסט ד ו אַ ה ע ר, און מיט וואָס קאָן דיר דינען?

— דינען נישט דינען, — האָט אים דער מלך טרויעריג געענטפֿערט, — אָבֿער מיט אַ בקשה צו דיר בין געקומען, און אָט מיט וואָסערער: בײַ דיר איז אַ נאַכט־אורח פֿאַראַן, צו דיר איז אַ בעטלער געקומען, און מיט אַן אויסזעהן, גלייך ווי אַ ל ע בעטלער, אָבֿער איזן איז ער נ י ש ט ווי אַלע, און מיין אומגליק דאָך ווייסט דו, און וואָס מיט דער מלכה האָט זיך געטראָפֿן איז דיר ידוע, און ע ר קאָן אונז העלפֿן, און ער קאָן אונז אונזערע הערצער דערפֿרייען. בין איך צו דיר בעטן געקומען: שיק מיר דעם בעטלער.

— וועלכן, גרויסער מלך? — האָט דער אַלטער אַרום זיך פֿאַרוואונדערט זיך אַרומגעקוקט, אין זיין שטובֿ געזוכט און נישט געפֿונען און נישט פֿאַרשטאַנען, — וועלכן?

— אָט־אָ דעם, און וואָס ער שלאָפֿט אָט דאָ, — האָט דער מלך דעם אַלטן אויפֿ בבֿאן און אויף זיין אים־אַנטקעגן־שטייענדיגן געלעגער אָנגעוויזן.

און ... אַז דער אַלטער האָט די אויגן פֿון שלאָף און פֿון חלום אויפֿגעעפֿנט און פֿון זיין קישן און געלעגער זיך אויפֿגעהויבֿן, אַזוי האָט ער דערזעהן: ווי אין שטיבֿלע איז שוין גרויער טאָג און נאָך־דער־נאַכט געוועזן, און דאָס גרויקייט האָט דורך די פֿענסטערלאַך אַריינגעקוקט און אויף די ווענט און אויף דער סטעליע שוין געבֿלאַסט; האָט זיך דער אַלטער פֿון זיין געלעגער אַ הויבֿ געטאָן און בבֿאן, וואָס אַנטקעגן אים, שוין אַן אויפֿגעהויבֿענעם און אויפֿגעוואַכטן געטראָפֿן, האָט ער זיך אויף אים פֿאַרקוקט, און אויך בבֿא אויפֿן אַלטן, און ביידע האָבֿן זיך מיט די אויגן באַגעגנט און זיך עפּעס אָנגעקוקט מאָדנע, און דאַן און נאָכן איבֿערקוקן זיך פֿאַרטאָגיגן, האָט זיך דער אַלטער געקערעוועט צו בבֿאן, זיך געקערעוועט און אים אַזוי געזאָגט:

— מאָדנע, בעטלער, עפּעס זעהר מאָדנע ... ס׳האָט זיך מיר וועגן דיר און וועגן אונזער מלך געחלומט, און דער מלך אונזערער האָט זיך צו מיר אין חלום באַוויזן, און דער מלך אונזערער האָט מיר דיר זאָגן געהייסן: ער רופֿט דיך, און ער לאַדט דיך אַיין צו זיך.

— אויף וואָס?

— אויף אים פֿון זיין אומגליק, פֿון וועלכן איך האָבֿ דיר דערציילט, ארויסצוהעלפֿן.

און דער אַלטער האָט אויף בבֿאן געקוקט, און בבֿא האָט פֿאַרשטאַנען און מער שוין נישט איבֿערגעפֿרעגט דעם אַלטן, און בבֿא האָט זיך פֿון זיין געלעגער אויפֿגעשטעלט, זיך אָנגעטאָן און ווי צום וועג זיך גרייטן גענומען. האָט ער זיך אָנגעטאָן, און זיין שטעקן אין האַנט און זיין טאָרבֿע אויפֿן רוקן גענומען, און דאַן און נאָכן אָנטון און פֿאַרגרייטן־זיך בעטלערישן, האָט ער זיך צום אַלטן, און וואָס האָט די גאַנצע צייט אויף אים מיט פֿאַרוואונדערונג, מיט אַכטונג און אָפּשיי שוין געקוקט, זיך געווענדט, האָט ער זיך אָפּגעזעגנט מיטן אַלטן, האָט ער אים פֿאַר זיין גאַסטפֿריינטשאַפֿט און פֿאַר זיין נאַכטלעגער געדאַנקט, — און אַזוי און אים אָפּדאַנקענדיג און אַזוי און מיט אים זיך אָפּגעזעגענדיג, האָט זיך צו דער טיר און צו דער הויזיגער געלאָזט, אויף זי צו עפֿענען און אויף ארויסצוגיין פֿון טיר ...

און בבֿא איז פֿון דער שטובֿ אַרויסגעגאַנגען, און בבֿא איז אין הויף אַריינגעקומען, און דאַן און פֿון הויף פֿון אַלטנס אויף דער גאַס נאָך ·פֿריהמאָרגנדיגער, איז נאָך אין גאַס שטיל און אָהנמענשנדיג געוועזן, און טיר און טויער נאָך צוגעשלאָסן, און לאָדן פֿאַרמאַכט, און מענשן נאָך געשלאָפֿן הינטער לאָדן;

wishes all. And the king himself ate and drank and was unusually merry and unusually cheery, and he rejoiced in Bovve and his friendship, and he shook his hand and thanked him and embraced him. And when he had thanked him and rejoiced in him, and when all had eaten and drunk, the king then turned to Bovve and told him to make ready for his journey.

And Bovve obeyed, and he left the table, and went back to his room, and there he put his pouch upon his back and took his stick into his hand, and having thus dressed himself and reassumed his beggarly look, he went back into the dining hall, where the king and the lords were waiting for him. And all of them turned toward the door, and all of them went out through the door—first the king, and Bovve after him, and after Bovve, all the lords, and all the servants of the king.

They came from the palace into the courtyard, and then to a corner of the courtyard, to a stable, a huge one, closed and secluded from all the other buildings, a stable with many horses and chariots. And they opened the stable, and all of them entered, and they went past many stalls and pens, avoiding them and ignoring them, and they came to a corner, and the king told the riding master to open a little room that was barred. And the riding master opened it and led out a wolf—a gray wolf, that was acting wild, and that looked like a dog. And he led it out, and the king told him to muzzle it, and he muzzled it. And then the king took the wolf's tooth from his neck and ordered a servant to tie it to a stick for Bovve. And the servant tied the tooth to a stick, and then they led the wolf out of the stable, and through the courtyard, and in full sight of everyone, and they came to the gates, and they opened the gates for him. And now the king turned to Bovve, and made his farewells, and he bade him farewell, and he hugged him and kissed him, and then he told all the lords to bid him farewell, and that was what they did. And then the king motioned to Bovve to mount the wolf—and Bovve got astride the wolf. And then, and when Bovve took hold of the stick with the wolf's tooth and stretched it out in front of the wolf and in front of his eyes, the wolf surged forward from his place and from before the gates, and quickly and swiftly, from in front of the king and in front of the lords of the king, he bore Bovve out into the street and bore him on his back out of the city.

"Be well, stay well!" were his words to the king and the entire company with the king, as the rider rode out into the street, and turning his head.

"Fare thee well, and have a happy journey!" they shouted after him, the entire company, with the king at its head, by the gates.

And Bovve rode away, and he galloped away on the wolf, and Bovve sped out of the capital, and then he came into the country, and the wolf carried him, and the wolf never swerved from carrying him, and Bovve always held out the stick, and he never removed it from the eyes of the wolf, and the wolf sped on and the wolf dashed on, and he charged and streaked, like a wind through the fields, and he flew, and even faster than a wind, and never halted anywhere, and never rested in any place, and at last, and he left that country, and he entered a second country, and thus, coming from the second into the third, and at last to the land where he had to come, and into the capital, where the king and his daughter lived, to the very palace, and to the very gates, and Bovve arrived....

16.

And the news came out, and the rumor spread, and the tidings soon reached the royal palace—and Bovve was back. The first to hear were the servants themselves, and they hurried from room to room, and tried to outrun and to outdistance one another. And rushing and scurrying, and breathlessly, they dashed from wing to wing in the palace, and thus, and rushing, and thus, and dashing, they ran together, and barely could shout the message, and barely could yell out the news:

"Bovve! Bovve is back!!!"

And turmoil and tumult, and clamor and cries filled the palace, and soon the king strode out of the palace, and Bovve came hurrying toward him, and fell upon his heart and his throat, and the king fell into a faint, and Bovve brought him back to his senses, and the two of them went into the princess's chamber, and Bovve knelt down before the princess, and his beloved lay as earlier, and as he had left her—with gaping eyes, and her body stretched out and covered, and with eyes staring straight at one point, and her limbs and her parts unstirring from their long lying.

Bovve stood up from his kneeling, and he picked up his pouch and his belongings, and he pulled out the mirror, the present from

the fortuneteller, and he put it in front of his beloved, and she stared into it and didn't stop staring, and her eyes were fixed upon the mirror and they didn't swerve from it at all, and soon her face began to change, and her eyes began to come alive and leave their glassiness and their fixed staring. And then she saw Bovve in front of her, and a joy, an enormous joy, possessed her, and she stirred from her place, from her earlier lying, and she sat up and she lifted her body, and all at once, and with a cry, a terrible shout, that tore from her heart, she flung herself upon Bovve, upon her beloved:

"Bovve! My Bovve!"

And her voice returned to the king's daughter, and her youth returned to the king's daughter, her youth and her liveliness, her youthful life, and for a time she couldn't stop hugging Bovve—and then, and when they let one another go, and then, and when they came apart for a while, they only grabbed each other again, and thus, and falling upon one another, and thus, and holding one another, and not letting go, they remained in one another's arms and couldn't tear themselves loose for a time . . . .

And the king watched the two of them, and his tears rolled freely, and the king stared at the children, and his tears came in torrents, and when the children had quieted down, the king sent for his friend, his old and beloved friend, the stargazer, and he had him come right away, and after the stargazer, all the lords—and all were to gather this very day, at court. And all of them came and were overjoyed with the king, and the king turned to the stargazer and asked him for his counsel: Should the marriage be celebrated soon, or should they wait with the wedding? ⌈And the stargazer said: "Now!" And so they brought out the wedding canopy, and all the court was overjoyed with a rare joy, and all caroused with a rare delight, and the two children loved one another and couldn't stop loving one another, and the king wept and couldn't stop weeping, and—and I, too, was there at that wedding and ate gingerbread, and . . . whoever doesn't want to remember this tale, he can forget it.

האָט אים דער דינער איבערגעגעבן: אַזוי און אַזוי – און אַ בעטלער פֿאַרן טויער שטייט דאָרט . . . און שוין פֿון לאַנג און פֿון פֿאַרטאָג נאָך, און ער וויל דעם מלך זעהן, און ער וויל פֿאַרן מלך קומען; און – ער זאָגט – ס'איז נויטיג זעהר, און — ער זאָגט – ס'איז ניט צו זאַמען די זאַך".

האָט דער מלך באַפֿוילן דעם דינער: „און זאָל ער גיין, און זאָל ער אים ברענגען, און זאָל ער אים אין פּאַלאַץ אַריינפֿירן, און מער אים נישט פֿאַרהאַלטן פֿאַרן טויער, און תּיכּף און דער מלך וועט נאָר אויפֿן קינד אַ קוק טון, און דער מלך וועט זיך באַלד צוריק, און באַלד אויף אים אויפֿצונעמען זיך אומקערן". און דער מלך איז פֿון זיין שטול אויפֿגעשטאַנען און אין צימער, וואו דאָס קינד איז געלעגן, אַרויסגעגאַן, און דער דינער האָט זיך פֿון זיין אָרט אָפּגעטיילט, און מיטן מלכס באַפֿויל צו בבאן און צו פֿאַר דעם טויער זיך אַוועקגעלאָזט.

און בבא איז אין מלך־צימער אַריינגעבראַכט געוואָרן, און דאָרט אַליין געלאָזט געוואָרן; האָט דער מלך זיך נאָר אַ ווײַלע געזאַמט דאָרט ביים קינד, און געקוקט דערויף און ווי נעכטן און אײַנעכטן דאָס געטראָפֿן, און נישט געבעסערט און נישט געערגערט און אין זעלבן שטאַנד און אין דער זעלבער לאַגע איז עס געלעגן; האָט ער עס באַטראַכט און געשטאַנען איבער דעם אַ ווײַלע, און נאָר שטיל געזיפֿצט און פֿאַרן אַוועקגיין אויך אויף דער אַלטער באָבע, וואָס איז נעבן דעם געזעסן, אַ קוק געטאָן; האָט ער זי באַטראַכט אין זיצן, און באַלד, און מער זיך שוין נישט זאַמענדיג, האָט פֿון דאָרט זיך און צוריק, אין צימער און אין זיין פֿריהערדיגן אומגעקערט.

האָט ער שוין דאָרטן בבאן און אויף אים אַ וואַרטנדיגן שטיין געטראָפֿן, איז ער אַזוי געשטאַנען און ווי מ'שטייט פֿאַר אַ מלך, האָט אים דער מלך דאַן באַטראַכט און געקוקט אויף אים און אויף זיין אונטערטעניגקייט און אויף זיין נישט־היגיגקייט און זיין פֿרעמדקייט־דאָ אין דער מדינה, און דאַן און נאָכן אָפּבאַטראַכטן אים לענגערן, האָט זיך צו אים געקערעוועט און ביי אים „וואָס ער דאַרף" אַ פֿרעג געטאָן:

— וואָס דאַרף ער, און מיט וואָס איז ער געקומען?

— צום מלך און מיט אַ הילף פֿאַרן מלך.

— מיט אַ הילף? – האָט זיך דער מלך פֿאַרוואונדערט.

— יאָ, גרויסער מלך: – כ'האָב וועגן דיין גליק און דיין אומגליק געהערט, ווי ס'איז ביי דיר אַ קינד און אַ לאַנגגעוואַרטס געבוירן געוואָרן, אָבער אַ שלאַפֿס און אַ ספֿקלעבעדיגס פֿון געבוירן, בין איך צו דיר אַצינד געקומען, און מיט אַ הילף און מיט אַ היילונג פֿאַר דיין קינד.

— און אין וואָס באַשטייט דיין היילונג?

און בבא האָט דעם מלך וועגן זיין שפּיגעלע און וועגן די אייגנשאַפֿטן פֿון דעם דערציילן גענומען, ווי אַזוי מ'שטעלט דאָס פֿאַרן פּנים פֿונם קראַנקן אַוועק, און ווי אַזוי דאָס שפּיגעלע דעם טויט־באַשערטן – דעם טויט באַלד ברענגט, און דעם, וואָס איז לעבן אָנגעצייכנט – באַלד צום לעבן קערט אום, און אַז אין ד ע ם פֿאַל און ער איז ז י כ ע ר – און דאָס שפּיגעלע וועט ה י י ל ן דאָס קינד, און דאָס שפּיגעלע וועט דעם קינד געזונט און לעבן ברענגען.

— און פֿון וואַנען אַזוי זיכער? – האָט ביי אים דער מלך געפֿרעגט.

און בבא האָט דאַן דעם מלך זיין חלום דערציילט, און אויך דעם סוף און אויך דעם צוזאָג פֿון חלום: אַז ער זאָל גיין און אַז מ'וועט אים רופֿן, און אַז ער זאָל טון און דאָס שפּיגעלע אויסניצן; האָט ער געפֿאָלגט און עס געטאָן און אויפֿן רוף איז געקומען.

— און ווער האָט אים גערופֿן?

— דער חלום־חלומער און דורך אַ צווייטנס חלום.

האָט ער זיך פֿון יענער גאַס אויף אַ צווייטער געלאָזט און פֿון דער צווייטער אין אַ דריטער געקומען, זיינען שוין די ערשטע מענשן און די פֿריה־אויפֿשטייענדיגע אַרויסגעקומען, האָט זיך אין די הויפֿן שוין רירן אָנגעהויבן, און אויך אויף די גאַסן האָבן פֿון צייט צו צייט און איינציגע דורכגייער זיך געוויזן, איז אַזוי בבא געגאַנגען אין די גאַסן, און אַזוי און פֿון איינער צו דער אַנדערער שפּאַנענדיג, האָט לסוף אויך צו דער הויפּטגאַס און צו דער לעצטער דערגרייכט, צו דער און וואָס דער מלך־פּאַלאַץ דאָרט געפֿינט זיך, און אַהין, און וואוהין ער האָט באַדאַרפֿט צו האָבן.

און בבא איז צוגעגאַן צום פּאַלאַץ און בבא האָט באַלד דעם שומר וועגן זיך צו וויסן געבן געהייסן: און אַזוי, און אַזוי, אַ בעטלער דאַרף דעם מלך האָבן, און די זאַך איז נישט אויף צו זאַמען, און זאָל מען אים דערום מעלדן תּיכּף, און זאָל מען אים דערום וואָס גיכער פֿאַרן מלך פֿאָרשטעלן.

איז אָבער אין פּאַלאַץ נאָך זעהר פֿריה געווען, האָט מען זיך נישט געאײַלט און נישט אַזוי גיך צו וויסן געגעבן דעם מלך, דען דער מלך האָט שוין נישט גערוהט פֿון לאַנג, נישט פֿאַרן „האָבן" און אויך נישט נ אָ כ ן „האָבן", און ערשט ה י י נ ט ביינאַכט, און צום ערשטן מאָל, איז אויף זיין שטול און זיצנדיג אַנטשלאָפֿן געוואָרן; האָט מען אים נישט וועקן געוואָלט, און בבאן אַזוי אַ צייט פֿאַרן טויער געהאַלטן, איז ער געשטאַנען און אויסגעוואַרט און דערווייל אויפֿן מלכס אויפֿשטיין אַרויסגעקוקט. האָט זיך לסוף אויפֿגעכאַפּט דער מלך, פֿון זיין שלאָף און אין־דער־שטיל־זיצנדיגן, פֿון זיין אומבאַקוועמען און פֿון נישט קיין בעטן־שלאָף, האָט ער פֿאַר זיך אַ דינער שוין אויף אים וואַרטנדיגן דערזעהן, האָט ער זיך געווענדט צום דינער: „וואָס אַזוינס, און וואָס איז געשעהן, און וואָס שטייט ער דאָ, און וואָס האָט ער אים צו זאָגן?" —

און דאָ האָט ווייטער בבא די מעשה מיטן אַלטן און מיט ז י י ן חלום דערציילט, ווי דער אַלטער האָט אים איבערגעגעבן, ווי אַזוי דער מלך איז צו אים אין חלום געקומען, און געבעטן בײַ אים, ער זאָל אים, דעם אורח זיינעם, דעם בעטלער, און אין זיין פּאַלאַץ שיקן, האָט ער אים אויסגעפאָלגט און געהערט, האָט ער געטאָן און אין זיין שליחות געגאַנגען.

האָט דער מלך בבאס דערציילן און זיינע חלומות אויסגעהערט, האָבן זיי זיך אים אויפן האַרצן און אויפן זינען געלעגט, האָט ער זיך צו זיי צוגעהערט און נאָך אַ מאָל און אַ צווייט מאָל איבערגעפרעגט, און בבא האָט אים נאָך אַמאָל דערציילט און מיט קלאָרקייט און מיט פּראָסטקייט מיט גרויסער, האָט דער מלך געגלויבט אין בבאן און תיכּף און אַלע האַרן און דאָקטוירים צו וויסן געבן געהייסן: און אַלע האַרן און די דאָקטוירים זאָלן קומען און זאָלן זיין בשעת מעשה; האָבן די דינער באַלד די ידיעה צעטראָגן, און פון איינעם צום צווייטן און געאיילט אַרומגעלאָפן, און געיאָגט זיך און מיטן באַפויל פון מלך, און אַלע זאָלן זיי זיך אין קינדער־צימער צונויפזאַמלען: און אַזוי און אַזוי — און דער מלך גלויבט אין בעטלער – און וואָס גיכער, און וואָס שנעלער, ווייל דער מלך פאַרלאָזט זיך אויף אים.

איז אַזוי געווען: און אַלע הויף־לייט און די דאָקטוירים האָבן זיך באַלד אין קינדס צימער צונויפגענומען און אַרום קינדס בעטלע זיך אַרומגעשטעלט, און בבא איז אַנטקעגן קינד און צו דעמס צופוסנס געשטאַנען, און אויך דער מלך און אויך די באָבע די אַלטע זיינען דאָרט געווען; האָט דאַן בבא די טאָרבע, וואו דאָס שפּיגעלע איז געלעגן, צעשנירעוועט און פון דאָרטן עס אַרויסגענומען, האָט ער זיך מיט דעם איבער דעם קינד איבערגעבויגן און דאָס אַנטקעגן פּנימל דעם אַוועקגעשטעלט, האָט ער דאָס אַזוי שטיל און געהאַלטן אַנטקעגן, און באַלד און נאָכן האַלטן, און נאָכן זאמען מיט דעם לענגערן, אַזוי האָבן דערזעהן און באַמערקט דאַן אַלע, אַזוי האָבן דאַן אַלע אָט וואָס דערזעהן:

האָט זיך דאָס פּנימל ביים קינד צו רויטלען און זיך פאַרבן גענומען, און אַ לעבעדיג אויסזעהן און אַ פרישס און ווי נאָר וואָס געבוירן באַקומען; האָט עס דערנאָך אויך מיט הענטלאַך און מיט פיסלאַך רירן אָנגעהויבן און זיי צו ציהען און פאָראויס זיי אויסשטרעקן, האָט זיך ביי דעם אַלע ווײַלע אין אַן אַנדער אברל לעבן באַוויזן, און אַלע מאָל אַלץ מער און מער און מיט גאַנצן קערפּערל און מיטן שוין רירעוודיגן האָט זיך באַוועגט; האָט עס דערנאָך און נאָך לאַנגן רירן און דרייען זיך מיט גלידערלאַך, אויך די אויגעלאַך, די ביז אַהער פאַרמאַכטע, אויפגעעפנט, אויפגעעפנט און מיט זיי זיך ווי אין איין פונקט און אין שפּיגעלע זיך פאַרקוקט, אַהין אַריינגעקוקט און א צייט אַזוי און שטיל געלעגן, און דאַן, און נאָכן אַריינקוקן און נאָכן שטיל ליגן וועניגן, האָט עס מיט אַ מאָל און דאָס מײלעכל און דאָס פּנימל פאַרקרימט און פלוצים – און מיט אַ געשריי, מיט אַ קינדערשן און מיט אַ פּיצל־קינדערשן, אַרויס, אַרויס און … אין אַ געוויין זיך פאַרגאַן…

— צו דער ברוסט און צו דער מלכּה! — האָט די באָבע דאַן אויסגעשריגן און איבער דעם קינד זיך אָנגעבויגן, דאָס אויף די הענט אַ נעם געטאָן, דאָס פון וויגעלע ארויסגענומען און גלייך צו דער מלכּה און אין צימער פון מלכּה דאָס אַרויסגעטראָגן.

און דאָס קינד איז צו דער מלכּה געבראַכט געוואָרן, און דאָס קינד האָט זיך צו דער מלכּהס ברוסט צוגעכאַפּט, און דאָרשטיג און ווי פאַרחלשט פון לאַנג, און געריג און הונגעריג זעהר, צוגעכאַפּט, און ווי פאַרלוירן זי באַלד, פאַרלוירן אוז צוריק מיט אימפּעט געזוכט און געפונען די ברוסט־טרויב, און אַזוי זי פאַרלירנדיג און אַזוי זי זוכנדיג און געפינען איילנדיג, האָט שוין לסוף צו זויגן און מיטן גאַנצן אָטעמל, מיטן גאַנצן אָטעמל און צו זויגן אָנגעהויבן…

און די מלכּה איז דאַן מוטער געוואָרן, און דער מלך דאַן — אַ פאָטער, און די מלוכה האָט אַ יורש באַקומען, און דער גאַנצער פּאַלאַץ – אַן אויסזעהן אַן אַנדערן: אַ לעבעדיגן און אַן אויפגעלעבטן, אַ צופרידענעם און אַ פריילינן זעהר, איז די פרייד און די בשורה באַלד אויך א ו י ס ע ר ן פּאַלאַץ און אויף גאַס און אויף גאַנצער הויפּט־שטאָט אַרויס, האָט דער עולם באַלד די טרויער־פאָנען און שוואַרץ־פאָנען אַראָפּגענומען, און אויף זייער אָרט פרייד־פאָנען און פאַרביגע אויפגעהאַנגען, האָט זיך דער עולם און אַ ג ר ו י ס ע ר זעהר און אויך פאַרן פּאַלאַץ זיך צונויפגעקליבן, און גערעשט און געטומלט, און געיובלט און געשאַלט און געווינשעוועט דעם מלך; האָט מען אים דערנאָך אויך אַרויסגערופן פון פּאַלאַץ, איז ער אַרויסגעקומען, און בײַ זיין איין זייט מיט דער באָבע דער אַלטער, און בײַ זיין צווייטער פון בבאן פון דעם בעטלער באַגלייט; האָבן זיי אים באַגלייט פון ביידע זייטן, און הינטן און הינטער זיי האָבן זיך די הויף־לייט און די מקורבים אַלע, די גוטע פריינט פון מלך און אויך די דאָקטוירים אַלע באַוויזן; האָט ער זיך דאַן אַזוי פאָרגעשטעלט, דער מלך, האָט ער דעם עולם פאַר זיין ווינשעווען און פאַר זיין גליק־אים־באַגערן געדאַנקט, געדאַנקט און זיך פאַרנויגט פאַר אים און זיך געגריסט און מיט גרויס פרייד מיטן עולם, און דאַן, און פריהער אויף בבאן און דערנאָך אויף דער אַלטער אָנוועזנדיג, האָט דעם עולמס קוק און דעם עולמס אויפמערקזאַמקייט אויף זיי געקערעוועט, אויף זיי אָנגעוויזן און אַזוי געזאָגט:

— זייט וויסן, עולם, אַז דער עיקר פריינט מיינע, די וואָס האָבן אונז די פרייד פאַרשאַפט און אונזערע הערצער דערפרייט, זיינען אָ ט אָ ד י און אָ ט אָ ד אָ שטייענדיגע; און פריהער דעם, וואָס אין הימל אויבן, און דערנאָך זיי האָבן מיר אונזער גליק און אונזער פרייד צו פאַרדאַנקען.

האָט דער עולם אויך דער אַלטער באָבען און אויך בבאן אָפּגעדאַנקט, צו זיי אַרויפגעשריגן און מיט הענט און מיט היט זיי געפאָכט, צו זיי אַרויפגעפאָכט און געהויכט און געקרוינט זיי אויף אַ פאָלקס אופן; האָט מען זיי אַזוי און אויך אַ לאַנגע צייט פאַרהאַלטן אויפן גאַניק און צוריק און אַריינגיין זיי נישט געלאָזט, — „און זאָלן זיי זיך נאָך פאַרהאַלטן, און זאָל דער עולם זיך נאָך אָנקוקן אין זיי“. — און דאַן, און אַז דער עולם האָט זיך אָנגעקוקט און באַנוגנט שוין מיט קוקן, האָט זיך דער מלך, דערנאָך די באָבע די אַלטע, און דאַן אויך בבא אויסגעקערעוועט, זיך צום עולם אויסגעדרייט, און אין דער מיט, און פון הויף־לייט און מקורבים אין דער וואַרע דער געמאַכטער דורכגייענדיג, זיינען זיי דורכגעגאַנגען, האָבן זיי זיך צו דער טיר, און פון וואַנען זיי זיינען אַרויסגעקומען, אומגעקערט, און צוריק אין פּאַלאַץ, און צוריק אין די צימערן פון פּאַלאַץ אַריינגעגאַנגען.

האָט דער מלך דאַן בבא׳ן אין אַן עס־צימער, פאַר אַ טיש און מיט אַלעם גוטן געגרייטן געבראַכט, און אים אַוועקגעזעצט פאַרן טיש, דער מלך אַליין אויף זיין אָרט פון תמיד, און בבא׳ן האָט ביי זיין זייט און ביי זיין רעכטער האַנט געזעצט; איז דאָרט אַ סעודה און אַ גרויסע געווען, און אַלע האַרן און אַלע אָנגעזעהענע פון דער מלוכה זיינען גערופן געווען צו יענער סעודה, האָט מען דאָרט מאכלים און משקאות דערלאַנגט, און אַזוינע, וואָס אויך ביים מלך זיינען זעלטן, זיך פאַרגעניגן און וואויל־טאָג אָנגעטאָן, און געגעסן און געטרונקען און געפרייט זיך בשעת עסן; און דער מלך האָט די גאַנצע צייט אונטערגעהאַלטן בבא׳ן, אַלע ווײַלע זיך דערמאָנט אָן אים, און זיך צו אים געקערעוועט און אים פאַרגעניגן אָנטון געוואָלט: און דאָס בעסטע, און דאָס שענסטע, און זאָל ער זיך פרייען, און זאָל ער צוליב טון דעם מלך. און לסוף, און אַז די סעודה האָט זיך געענדיגט, און לסוף, און אַז די סעודה האָט זיך ביים ענדיגן געהאַלטן, האָט זיך דער מלך געקערעוועט צו בבא׳ן און הויך און פאַר אַלעמען, און אַזוי געזאָגט, זיך צו אים קערעוועדיג:

— און איצטער, בעטלער, וואָס דיין מויל וועט אויסרעדן! און ווייס: און קיין זאַך וועט מיר נישט טייער זיין, און קיין זאַך מיר נישט חשובער, פון דיר און פון דיין וואָרט איצט אַרויסגערעדטן.

— גאָרנישט, מלך, און ק י י ן זאַך דאַרף איך, - האָט דאַן בבא אויפן מלכס פאָרשלאַג, אויף זיין אויפגעלייגטקייט און אויף זיין אַל־באַצאָלן־גרייטקייט אָפּגעענטפערט.

— וואָס הייסט? — האָט זיך דער מלך פאַרחידושט און צו בבא׳ן און דערנאָך צו אַלע, וואָס זיינען ביים טיש געזעסן, מיט חידוש־אויגן זיך געווענדט.

— אַזוי און אַזוי, גרויסער מלך: קיין מתנות דאַרף איך נישט, און אין קיין זאַך נויטיג איך זיך נישט, און וואָס דאַרף דען גאָר אַ בעטלער?

— און גאָלד און זילבער און חפצים און אַנדערע טייערקייטן?

— ניין, ליבער מלך: דאָס גרעסטע טייערקייט איז מיר דאָס, וואָס ביי דיין טיש איצט זיץ, דאָס גרעסטע גליק מיינס איז דאָס, וואָס איך האָב ד י ך באַגליקט, און מער דאַרף איך נישט, און מער גייט מיר נישט אָפּ אַצינד.

און דאָ האָט בבא דעם מלך בקיצור זיין געשיכטע און וואָס מיט אים האָט ביז אַהער פאַסירט, דערציילט, און אַז דריי

מלכים האָט ער דערפֿרייען באַדאַרפֿט, און אַז צוויי האָט ער שוין דערפֿרייט, און אַצינד און ער מוז זיך אין זיין וועג לאָזן, ווייל דער וועג איז אים נויטיק זעהר, און אויף איין אָרט און ער קאָן זיך נישט פֿאַרהאַלטן מער.

האָט דער מלך דאַן פֿאַרשטאַנען בבא׳ן, האָט ער זיך פֿון אים צו באַשענקען אָפּגעזאָגט, און אים נאָר אַ צייט און ביי אים אין פּאַלאַץ זיך אָפּרוהען געבעטן. האָט זיך בבא אויך פֿון אָפּרוהען אָפּגעזאָגט, און אויך פֿאַר דעם געדאַנקט דעם מלך. האָט זיך שוין די סעודה געהאַט געענדיגט, איז שוין דאַן פֿאַרנאַכט און אין עס־צימער טונקל געווען, האָט זיך בבא פֿון זיין אָרט דאַן אויפֿגעהויבן און מיט די אויגן זיין טאָרבע, וואָס האָט אין דער פּריה אין קינדער־צימער איבערגעלאָזט, געזוכט; זיך מיט די אויגן אַרומגעקוקט און זי דאָרט נישט געפֿונען; האָט ער שוין ביים מלך אַן ערלויבעניש געוואָלט בעטן, ער זאָל אים אין קינדער־צימער לאָזן: ער האָט דאָרט זיין טאָרבע פֿאַרגעסן. האָט זיך אָבער אין דער מינוט אַ טיר פֿון איינעם אַ צימער, און וואָס אין עס־צימער פֿירט אַריין, אויפֿגעעפֿנט, און אויף דער שוועל פֿון צימער האָט זיך די אַלטע באָבע מיט אַ זאַך אין האַנט, און אין עפּעס אַיינגעוויקלט, זיך באַוויזן; איז זי אַריינגעגאַן, און אויף דער שוועל שטיין געבליבן, האָט זי זיך אין עס־צימער, אין טונקל געוואָרענעם און אויף דעם פֿאַרנאַכטישן, אַרומגעקוקט, און צווישן עולם געזוכט און צווישן די געסט די ביי די זייטן־טיש זיצנדיגע, און פֿון איין זיץ־אָרט צום צווייטן און פֿון איין בענקל צום אַנדערן מיט די אויגן אַרומגעגאַן; האָט זי, וואָס זי האָט געזוכט, נישט געפֿונען צווישן עולם, האָט זי זיך דאַן צום מלך־אָרט און צום אויבן־אָן געווענדט און דאַן, און אויך אויף דאָרט איר קוק אָנגעשטעלט, האָט זי דאָרטן בבא׳ן שוין אַ זיך־אויפֿהויבנדיגן דערזעהן, אַ זיך־אַרומקוקנדיגן און עפּעס זוכנדיגן, אַ זיך אַרומזעהענדיגן און נישט געפֿינען דאָס געזוכטע, האָט זיך דאַן די אַלטע געקערעוועט צו בבא׳ן, האָט זי זיך צו אים אָנגערופֿן און אַזוי געזאָגט:

— האַלט אויף, בעטלער, האַר נאָר אויס און אײַל ניט.

און דאָ איז די אַלטע פֿון דער שוועל פֿון צימער, פֿון וועלכער זי איז אויף איר געשטאַנען און די גאַנצע צייט אויף איר זיך אויפֿגעהאַלטן, אַראָפּגעגאַן, איז זי צו בבא׳ן צוגעגאַן, האָט זי אים די זאַך, וואָס זי האָט אין דער האַנט געהאַלטן, אויסגעשטרעקט, האָט זי עס אים דערלאַנגט און אים אַזוי געזאָגט, דאָס דערלאַנגענדיג:

— דאָס איז א וואָלף־ציינדל, בעטלער, נעם עס און ס׳וועט דיר צו נוץ קומען... דאָס האָב איך פֿון מיינע עלטערן באַקומען, און מ י י נ ע עלטערן — פֿון ז י י ע ר ע, און אַזוי פֿון דורות, און אַזוי פֿון דור־דורות, און די זאַך גייט ביי אונז פֿון האַנט צו האַנט איבער, און זאָל עס דיר א מתּנה זיין... און אַן אייגנשאַפֿט און אַ כּח, זאָלסט דו וויסן, האָט אין זיך דאָס וואָלף־ציינדל, אַז אַלע הערצער קרעפֿטיגט עס, און אַלע מורא׳ס און שרעקן פֿאַרטרייבט עס פֿון אַ האַרץ, און ווער נאָר וואָס פֿאַר אַ פּחד אָדער מוראָ ס׳האָט, און ווער נאָר וואָס פֿאַר אַן אומרוה אים באַאומרוהיגט, דער זאָל דאָס אויפֿן האַלז און אַ שטיקל צייט נאָר טראָגן — און דער אומרוה וועט זיך פֿון אים אָפּטאָן, און דער פּחד און די מורא וועלן ביי אים ווי מיט דער האַנט צוגענומען ווערן. נעם עס...

האָט דאַן בבא געדאַנקט דער אַלטער, ביי איר דאָס וואָלף־ציינדל צוגענומען און איר אַ צווייט מאָל געדאַנקט. האָט ער זיך דאַן צום מלך שוין געקערעוועט: און זאָל ער אים אין קינדער־צימער אָפּגיין ערלויבן, און ער וויל פֿון דאָרט זיין טאָרבע נעמען. האָט עס אים דערלויבט דער מלך, איז אַהין בבא אַוועקגעגאַן אויף אַ ווײַלע, זיך אַ שטיקל

צייט פֿאַרזאַמט אין צימער, און ביז ער האָט אין דער טאָרבע דאָס ציינדל אַריינגעלעגט, און ביז ער האָט דערנאָך די טאָרבע אויף זיין רוקן פֿאַרנומען, און דאַן, און שוין אָנגעטאָן מיט טאָרבע און דערנאָך און אויך שטעקן אין האַנט אַריין נעמענדיג, האָט ער זיך צוריק אין עס־צימער, וואו דער מלך מיט אַלע געסט האָבן זיך געפֿונען, אומגעקערט; האָט ער זיך באַלד פֿאַרן מלך אַוועקגעשטעלט און זיך אָפּגעזעגנט מיטן מלך, האָט אים דער מלך געזעגנט און אַלע גליק־ווינשונגען אים געוואונשן; האָט ער זיך דערנאָך אויך מיט אַלע געסט און אויך מיט דער באָבע דער אַלטער געזעגנט, און אויך די געסט און אויך די באָבע האָבן אים געבענשט און געווינשעוועט; האָט ער פֿון אַלע די אים גוטס־באַגערנדיגע די ברכות פֿאַרנומען און זיך אויסגעקערעוועט צו אַלע, און דאַן, און נאָכן זיך אויסקערעווען, און דעמאָלט און פֿון צימער יענעם און אויך פֿון פּאַלאַץ אַרויסגייענדיג, האָט שטיל און אין פֿאַרנאַכט שוין אין שפּעטן אויף גאַס און אין הויפּטשטאָט זיך געטראָפֿן...

* *
*

און בבא איז פֿון דער הויפּט־שטאָט אַרויסגעגאַן, און אויך די צווייטע מדינה פֿאַרלאָזט, און בבא האָט זיך ווייטער אַוועקגעלאָזט, און זיך ווידער וואַנדערן גענומען, און ווייטער פֿון אָרט צו אָרט און פֿון איין אונטער־הימל־פֿאַרנעם צום צווייטן געגאַנגען, און ווידער האָט ער פֿון צייט צו צייט אין פֿעלדער און אין ישובלאַך קליינע זיך אָנגעשלאָגן. פֿלעגט ער זיך אין זיי אָפּשטעלן, און אַ מאָל נאָר אַ נאַכט, און אַ מאָל אַ נאַכט אויך מיט אַ טאָג דאָרט פֿאַרברענגען; פֿלעגט ער דאָרט אָפּזיין, וויפֿיל ער פֿלעגט, דערנאָך אויך פֿון זיי אַרויסגיין, אַמאָל אין אַ פֿאַרנאַכט און אויף אָוונט אין פֿעלדער, און אַמאָל אין אַ פֿאַרטאָג און ערב דער זון־ליכטיגקייט דער אויפֿשיינענדיגער; פֿלעגט ער זיי אַזוי איבערלאָזן און אין די פֿעלדער אין די ווייט צעעפֿנטע, אין די אָהן־בוימערדיגע און אין די אָהן־וועלדערדיגע זיך אַוועקגיין, און האָריזאָנטן זייענען פֿאַר אים צעשפּרייט און אָפֿענע געלעגן, און הימל און ערד ביי האָריזאָנטן פֿלעגן זיך מיט גאָרנישט נישט פֿאַרשטעלטן פֿאַר אים פֿאָרשטעלן; — און אַזוי און זיך דאָרט אַרומדרייענדיג, און אַזוי און אַ צייט דאָרט אַרומבלאָנקענדיג, פֿלעגט פֿון צייט צו צייט אויף אַ פֿעלד און אויף אַ מיט אַ מאָל זיך פֿאַרהאַלטן; זיך דאַן אויף דער ערד אַראָפּלאָזן און די טאָרבע מיט זיינע זאַכן צעשנירעווען, פֿון דאָרט זיין שפּיגעלע און זיין כּישופֿדיגס אַרויסנעמען, און שטיל און אין דעם אַריינקוקנדיג, פֿלעגט אַמאָל אויף זיין פֿאַרגאַנגענהייט אַ קוק טון, און זעלטן ווען אַמאָל אויך וועגן זיין צוקונפֿט, און וואָס אים שטייט פֿאָר פֿרעגן.

אַזוי איין מאָל און אַזוי עטליכע מאָל, און אַזוי אַ סך מאָל, און זינט בבא איז פֿון דער לעצטער מדינה אַרויסגעגאַן, און בבא איז שוין מיד געווען פֿון וועג, און בבא׳ן האָט זיך די גאַנצע צייט קיין טרעפֿעניש נישט געטראָפֿן און קיין באַגעגעניש נישט באַגעגנט, נישט קיין מענש, וואָס זאָל אים אַנטקעגן קומען, און נישט קיין פֿאָרער און גייער, וואָס זאָל אים פֿון הינטן אָניאָגן; האָט ער זיך עלנט און ווי אַ פֿאַרגעסענער אַרומגעדרייט און אויך קיין ישובֿן און אויך קיין וואוין־ערטער נישט באַגעגנט; האָט ער דערפֿון גרויס צער געהאַט, און יסורים און זאָרגן זיינען אים באַפֿאַלן. האָט ער זיך אַמאָל און אין אַ טאָג אַ מיטן אויף אַ פֿעלד זיך אָפּגעשטעלט און פֿון וועג זיך פֿאַרהאַלטן און שטיין געבליבן, און אין טאָג אין ליכטיגן, אין פֿעלד אין פֿרייען, אונטער זון און אונטער שיינענדיגקייט איר גרויסער; האָט ער זיך אַזוי אויפֿ־

געהאַלטן און געזאַמט אַ ווײַלע און עפּעס וועגן זיך, און עפּעס ווי אויך וועגן חוץ־זײַן־לאַגע געטראַכט, האָט ער זיך ווי עפּעס באַדענקט און באַראָטן טראַכטנדיג, האָט ער זיך דערנאָך און ווי עפּעס דערמאָנט, האָט ער זיך אויפגעכאַפּט און זיך אַזוי געזאָגט:

— דאָס שפּיגעלע, בבא... זאָל דאָס ווײַזן, זאָל דאָס זאָגן, וואָס שטייט דיר פאָר און וואָס וועט דיר טרעפן אין גיכן.

און בבא האָט זיך אויף דער ערד אַראָפּגעלאָזט און די טאָרבע זײַנע צענומען, פון דאָרטן דאָס שפּיגעלע אַרויסגענומען און אין דעם קוקן און אין דעם זיך אײַנקוקן אָנגעהויבן. האָט דאָס שפּיגעלע געזאַמט און געוואַרט אַ צײַט און אַ צײַט זיך נישט געביטן, און דאָס אויסזעהן נישט געענדערט; איז דאָס, ווי תּמיד, קליין און גלאַנציג געווען, ליכטיג און נאָר די זון און נאָר דאָס טאָגעדיגקייט דאָס זוניגע אָפּגעשפּיגלט. האָט עס פון דעם הימל אויבן נאָר אַ שטיקעלע, אַ בלויס און ריינס באַווײַזן, אַ העלס און אַ לויטערס און מיט אַ זו־נעלע אין הימל און אין אַ ווינקעלע אין אַ ווײַט־פאַררוקטן; האָט דערויף בבא געקוקט, אויפן זונעלע, אויפן קײַלאַכדיג־קייט און קליינקייט דערפון און אויף דעמס בלאַסקענדיגקייט און אויף דעמס פײַער־פינקלען אין בלאַסקען, האָט ער אַזוי באַמערקט, דערויף קוקנדיג, ווי שטיל און אונטער דעם זונע־לע, פון אונטער הימל און פון ווײַטסטן דאָרט, האָט זיך עפּעס אַ וואָלקנדל און אַ ווײַס באַווײַזן, אַ קליינס און ווי אַ רויכעלע נאָר, אַן אָפּגעריסנס, און ווי ס׳מאַכט זיך אויף אַ הימל; איז דאָס אַרויסגעקומען, און אַ ווײַלע אַזוי געשטאַנען אַרויסקו־מענדיג און זיך נישט גערירט און נישט אָפּגעגאַן פון אָרט. — און דאַן, און נאָכן אָנקומען און נאָכן באַווײַזן זיך, האָט זיך עס צענומען פּאַמעליכן, און אַ רײַטער און אַ ווײַטער רײַטער אויף אַ פערד און פאַר בבא׳ן האָט זיך פאָרגעשטעלט.

און דערזעהן האָט בבא דאָס פערד און אויף דעם פערד דעם רײַטער זיצנדיג, ווי שטיל און אין אַ בײַטאָג אַ דאָרטיגן, אויף אַ גרעניץ ערגיץ, אויף אַ האָריזאָנט און ווי פאַר אַ מדינה־אָנהויב דער רײַטער אויף זײַן פערד איצט זיצט; שטיל איז אויף דער גרעניץ אין האַלבן טאָג און אין העלער ליכטיגקייט, דאָס פעלד איז נישט באַזוכט פון קיינעם, נישט פון קיין מענטשן און נישט פון קיין פויגל קיין דורכפליהענדיגן; און גרין איז דאָרט דאָס גראָז און באַדעקט און פאַרנעמט דאָרט אַלעס — און קיינער קומט נישט אויף דעם און קיינער ווײַזט זיך נישט דאָרטן, און קיינעמס טריט באַטרעט נישט דאָס גראָז, און קיינעמס דורכפליה באַשאָטנט נישט דאָס טאָג־רו־היגקייט; אַליין נאָר דער רײַטער און איינער אויף זײַן פערד זײַן שטילן די גרעניץ און פון יענעם לאַנד דאָרט היט, און דעם טאָג און דאָס שטילקייט בײַ גרעניץ און בײַ אָנהויב גרעניץ באַוואַכט.

האָט זיך אין אים אײַנגעקוקט בבא, אין רײַטער און אין ווײַטן, אין רוהיגן און אויפן פערד דאָרט זיצנדיגן, אויך דער רײַטער אויף בבא׳ן, האָט זיך געדאַכט, האָט צוריק אויף אים און אויף זײַן אין־מיטן־פעלד־געפינען־זיך געקוקט; האָבן זיי געשוויגן און זיך אויפגעהאַלטן עטלעכע מינוטן, און מיט אַמאָל, און אין איין רגע — און בבא האָט זײַן ע ר ש ט ן רײַטער, דעם, וואָס האָט זיך אים אין זײַן פריהער יוגנט נאָך באַווײַזן, אין פעלד און ווען ער האָט דעם אַלטנס שטיבעלע און נאָך זײַן טויט פאַרלאָזט, דערקענט, האָט ער זיך מיט אים איצט דערפרייט שרעקליך, האָט ער זיך צו אים מיט אַמאָל און אַ ריס טון געוואָלט, האָט ער זיך אַ לאָז געטאָן אים אַנטקעגן, האָט ער אָבער פאַרגעסן, אַז... דאָס איז אין שפּיגעלע נאָר דער רײַטער... האָט זיך טאַקע און אין דער רגע אין שפּי־געלע די מראה געביטן, און פאַרווישט און נישט געבליבן איז

ס וואָלקנדל, און אָפּגעטאָן זיך און גלײַך ווי נישט געווען
ר, איז אויך דער רײַטער נישט געבליבן פון אונטער וואָלקן,
ט דאָס שפּיגעלע גאָר ווי פריהער, גלאַט און גלאָזיג אויס־
זעהן, און די זון האָט אין דעם אַרײַנגעשײַנט פון ווינקעלע,
ן דאָס קליינע הימל־שטיקעלע האָט זיך אָנגעזעהן מיט
ויקייט; האָט אין דעם בבא געקוקט, אין לויטערן, און —
טש דער רײַטער איז שוין נישט געווען און פון רײַטערס
רד שוין נישט קיין זכר, דאָך אַ האָפענונג און אַ לויטערע,
לייכטע און אַ הימלשע, איז בײַ אים און אויך נאָכן
אַ ר ש ו ו א ו נ ד ן ווערן פון זיי געבליבן.

און בבא האָט זיך אויפגעהויבן, און בבא האָט דאָס שפּי־
עלע אין טאָרבע אַרײַנגעלעגט, די טאָרבע צוריק פאַרשני־
עוועט, און זיך אַוועקגעלאָזט מיט טאָרבע — און געגאַנגען
ן געגאַנגען, פון יענעם טאָג אין דער נאַכט אַרײַן און פון
ענער נאַכט אויך אין צווייטן טאָג אויף מאָרגן, און געשפּאַנט
ון זיך שוין נישט אָפּגעשטעלט אין ערגיץ, און קיינע ישובן
ון קיינע דערפלאַך שוין נישט געזוכט, און ווי מער שוין
ישט געדאַרפט און מער שוין נישט גענויטיגט זיך אין די
ערפלאַך, — און אַזוי און אַלץ ווײַטער און ווײַטער שפּאַנענ־
יג, און אַזוי און נאָר הימל אויף קאָפּ און ערד אונטער די
יס האָבנדיג, און אַזוי געגאַנגען און געגאַנגען, געוואָגלט און
עוואַנדערט, ביז איין מאָל...

און געווען איז דעמאָלט אַ בײַטאָג אַ זוניגער, אַ ליכטי־
ער און אַ העלער, אַ לויטערער און פול מיט העלקייט, האָט
יך דאַן בבא אין אַ פעלד געטראָפן, אין אַ גרויסן און אַ האָ־
ריזאָנטיגן, אין אַ פרײַען און אויף אַלע אַרומיגקייטן אַרום
ופן; איז ער אַהין אָנגעקומען און דאָרט אין דער מיט זיך
אָפּגעשטעלט, איז דאָס פעלד דאַן ליכטיג און באַלויכטן גע־
שטאַנען; האָט דערויף דאָס גראָז און דאָס גרינע געגרינט און

שטראַלן און פון דער זון אַראָפּגעקומענע האָבן געשטראַלט און געשפּילט אויפן גרינעם; האָט דאָרט דעמאָלט אַ שטילקייט געהערשט, אַ רוהיגע און אַ פעלדישע, אַ נאָך־האַלבן־טאָגעדיגע און נישט געשטערטע פון קיינעם, אַליין נאָר די היישעריקן, די פליגן־שפּרינגערס און די גראָז־זעגערס זײַנען אַלע מאָל פון גראָז צו גראָז און פון איין פעלד־באַהעלטעניש צום אַנדערן געשפּרונגען, און אַלע מאָל אויף אַן אַנדער אָרט זיך פאַרהאַלטנ־דיג, האָבן זיך דאָרט אָפּגעשטעלט, און געזעגן און געזעגן.

האָט זיך דאַן בבא אין פעלד און אין מיטן יענעם דער־זעהן, האָט ער זיך דאָרט פאַרהאַלטן דערזעהענדיג, האָט ער זיך אַלע מאָל אויף אַן אַנדער זײַט פעלד זיך אויסגעדרייט און אויף יעדער זײַט מיט די אויגן זיך אָפּגעשטעלט; און לסוף, און נאָכן אַרומקוקן און נאָכן אַרומזעהן, האָט שטיל און אויפן האָריזאָנט דאָרט דעם שטילסטן, אויף דעם ווײַטסטן און אין טאָג קוים־אָנגעזעהענעם, אַ רײַטער און אויף אַ פערד דאָרט זיצן דערזעהן.

האָט זיך בבא אַ ווײַלע אײַנגעקוקט אין רײַטער, האָט ער אים פון זײַן אָרט אויף זײַן פערד דאָרט זיצן באַטראַכט, האָט ער אים אָפּגעבאַטראַכט, און באַלד און נאָכן אָנקוקן אים שטילן, האָט ער זײַן אָרט און זײַן פעלדיש פאַרלאָזט, און גלײַך און מיט דער מיט דאַן גייענדיג, האָט זיך צום האָרי־זאָנט, און וואו דער רײַטער איז געשטאַנען, זיך אַוועקגעלאָזט. אונטערגעקומען, האָט ער דעם רײַטער אין טאָג און אַ פאַר־שמאַכטן אין טאָג געטראָפן, אַן אָפּגעלאָזטן און מיט לײַצעס אָפּגעלאָזטע, אַ שווײַגנדיגן און אַ קוקנדיגן און ווי געוויינט אַזוי צו קוקן, — האָט זיך בבא צו אים דערנעהענט, האָט ער זיך צו אים און צו זײַן שווײַגעדיגקייט געווענדט, און אַזוי און זיך צו אים ווענדנדיג, האָט זיך אָנגערופן און מיט טאָג און מיט ברכה אים געבענשט:

— אַ גאָט־העלף, רייטער.

— גוט יאָר, בעטלער.

— און וואָס שטייט דאָ און אויף וואָס וואַרט דאָ דער רייטער?

— אויף בעטלערס און פון דער פרעמד אָנקומענדיגע.

— און אויף וואָס דאַרף ער די בעטלערס?

— דער מלך האָט געהייסן, און ער היט דעם באַפויל פון מלך.

— און אויף וואָס דאַרף דער מלך די בעטלערס?

— איבער אַ מעשה און איבער אַ זאַך איינער.

— און וואָס אַזוינס?

— ס'איז אויף דערציילן און לאַנג זעהר, אָבער ער דאַרף און ער מוז דערציילן, און אויב ער וויל און באַגערט, זאָל ער אים אויסהערן און אַ ביסל צייט אים שענקען.

און בבא האָט באַוויליגט, און בבא האָט זיך שטיל פאַרן רייטער און פאַרן פערד אַוועקגעשטעלט, און דער רייטער איז פון אויבן געבליבן, זיין אָרט נישט געביטן און זיין געזעס נישט פאַרענדערנדיג, און שטיל און מיט אַ קול אַ פעלדישן, ווי מיט אַ פאַרדומפּענעם און ווי פון לאַנג שוין נישט געוויינט צו רעדן, האָט גלייך די מעשה אָנגעהויבן און אַזוי דערציילט:

— אונזער מלך איז אַ שטאַרקער און אַ מעכטיגער געווען, פאַר זיין קול און זיין גבורה האָבן האַרן און חיילות געציטערט, פאַר זיין שטאָלץ און אויסזעהן האָט דאָס פאָלק די קני געבויגן, צו זיין וואָרט און באַפויל האָבן מיילער און אויערן זיך צוגעהערט, און צו זיין ווילן און זיין באַגער איז קיין גרעניץ און קיין פאַרהאַלט נישט געווען...

האָט זיך דעם מלך אַ מאָל פאַרוואָלט: וואו אַ שטאַרקער און וואו אַ גבור אין זיין לאַנד, זאָלן צו אים און אין זיין הויפּט־שטאָט געבראַכט ווערן, ער וויל זיך מיט זיי ראַנגלען,

ער וויל מיט אַלעמען זיינע כחות אויספּרובן. האָט מען עס אויפן גאַנצן לאַנד און אויף דער גאַנצער מדינה צו וויסן געגעבן, און רייטערס האָבן זיך פון דער הויפּט־שטאָט אַרויסגעלאָזט און אין די נאָהענטע שטעט מודיע געווען, און די נאָהענטע — אין די ווייטערע, און אַזוי די ווייטערע – אין נאָך ווייטערע, און אַזוי אַלץ מער און מער, און ביז די ידיעה האָט זיך אין אַלע ווינקעלאַך פון דער מדינה צעטראָגן, און ביז דער ווילן דעם מלכס האָט ביז אַלע גרעניצן זיינע דערגרייכט.

איז אַזוי געווען, האָט מען פון אַלע ערטער און פון אַלע עקן די פאַרוואָרפנסטע די געזונטסטע און די שטאַרקסטע אויסגעקליבן, און ווער נאָר ס'האָט געשמט אין זיין אָרט, און וועמען די איינוואוינער האָבן געקאָנט נאָר פאַר אַזוינעם, האָט מען זיי אויסגעקליבן, אויף הוצאות און אויף אַלע באַדערפענישן זייערע מיטגעגעבן: און זאָלן זיי גיין און זאָלן זיי פאָרן, און זאָלן זיי זיך פרובן, און זאָלן זיי דעם מלך זייער גבורה באַווייזן. זיינען זיי געגאַנגען, געריטן און געפאָרן, און וויפיל מ'דאַרף רייטן און וויפיל מ'דאַרף פאָרן ביז דער הויפּט־שטאָט, — און לסוף און אַהין אָנקומענדיג, האָבן זיי זיך איינציגווייז און בינטלאַך־ווייז צום הויף און צום פאַר טויער פון מלך זיך צונויפגעקליבן, און יעדערער האָט וועגן זיין אָרט, און יעדערער האָט וועגן זיין קומען מודיע געווען. האָט מען זיי צוגענומען און פאַרשריבן, האָט מען זיי יעדערן זיין אָרט, וואו צו זיין און וואו צו איינשטיין אָנגעוויזן, און ביז יעדערנס רייה וועט דערגרייכן, און ביז צו אים און צו ראַנגלען זיך מיט אים זיין צייט וועט קומען, און דערווייל און זאָל ער זיך פריי זיין, און דערווייל און זאָל ער זיך, וואָס ער וויל זיך, טון. פלעגן זיי זיך צעגיין, די אָנגעפאָרענע, פלעגט זיך יעדערער פון זיי אויף זיין

אָרט דעם־אים־אָנגעוויזענעם, און יעדערער אויף זיין באַשטימטן אַוועקגיין, האָט דאָרט יעדערער פאַרבראַכט, און ווי ס'האָט זיך אים געגלוסט צו פאַרברענגען, און געגעסן און געטרונקען און פאַרגעניגן זיך אָנגעטאָן, און יעדערער ווי ער האָט פאַרשטאַנען פאַרגעניגן, — און אַזוי און פריי און נישט־פאַרנומען זיינענדיג, און אַזוי, און ליידיג און פוסט־און־בטל גייענדיג, פלעגן די גאַנצע טעג אין דער הויפּט־שטאָט זיך אַרומדרייען, און אַזוי און זיך אַרומדרייענדיג, גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט אַלע פרייד־הייזער און אַלע טרינק־ און ליבע־שענקען מיט זיך אָנפילן...

און פון צייט צו צייט פלעגט אַן אַנדערער, און ווען זיין צייט איז געקומען, צום מלך און צו זיין הויף גערופן ווערן.

פלעגט ער אַהין אָנקומען. האָט מען אים פון דאָרטן, און אַ מענש, אַן אויפגענומענער אויף דעם, אַן אָנטון און אַ גרינגס אַזאַ מין, אַ לייב־קאָלירנדיגס און אַ שטייפס, אַ צו דער הויט צושטייענדיגס, אויף ראַנגלען זיך און מיט דעם אויף אַנטקעגן מלך אַרויסגיין, געבן; פלעגט מען אים איבערטון, דעם גבור, און אויך זייפן און באַשיטאַכצן אַזוינע אַרויסגעבן, אויף די הענט גלאַט צו מאַכן, און אויף די לעפל־הענט צו אָפּטריקענען נאָכן גלאַט־ווערן; פלעגט מען זיי דאָס אַרויסטיילן און זיי גרייט מאַכן צום אַרויסטרעטן, — און דאַן, און אַז דער גבור איז גרייט געוואָרן, און דעמאָלט, און אַז דער גבור האָט אַלץ שוין אָפּגעטאָן, פלעגט מען אים צו דער צייט, דער באַשטימטער, אין הויף אַריין און צו אַן אָרט אַ באַשטימטס ברענגען; איז דאָרט אַ צירק־בנין און אַ טעאַטער־געביי געשטאַנען — אַ קיילאַכיגער און אַ האַלב־עפל־פאָרעמדיגער, און פון דריי זייטן אַ פאַרמאַכטער און נאָר די פערטע זייט, די וואָס איז צום קוק־פּלאַץ געקערעוועט־געווען, איז אָפן געשטאַנען; זיינען פאַר דער אָפענער זייט שורות בענק

ווייס־געפאַרבטע געווען, און אַהין פלעגט זיך דער עולם, דער פון מלך־איינגעלאַדענער, זיך צונויפקלייבן; פלעגט מען דעם גבור אין בנין אַריין, אין אָפענעם און פאַרן עולם זיך שוין צונויפגעקליבענעם, ברענגען, פלעגט מען אים אַוועקשטעלן פאַרן עולם, פלעגט דער מענש, דער דערויף אויפגענומענער, דעם גבורס נאָמען און זיין שטאָטס נאָמען אָנרופן, פלעגט דער עולם שטיל באַטראַכטן דאַן דעם גבור, און מבינים האָבן זיינע אברים און גלידער באַטראַכט, און אַ מאָל און אויך אַנדערע, די שכנים זייערע און די נאָהענט־נעבן־זיי־זיצנדיגע אָנגעוויזן אויף זיינע אברים; פלעגן זיי אים אַזוי באַטראַכטן זיצנדיג, און אַ מאָל און אויך פון די ערטער זיך אויפהויבן, אום זיין גאַנצן אויסזעהן, זיין גוף־געביי און זיין שטאַלט און שטאַט צו באַטראַכטן. פלעגט מען אויף אים אַזוי קוקן, און אויך דער גבור, אויפן עולם, פלעגט זייער פאָרנעמקייט און זייער פיין־באַרוהטקייט זעהן, זייער אָנגעטאָן און דאָס האַלטן־זיך־זייערס, זייער יחוס הויפישן און זייער היימישקייט און נאָהענט־זיין צום מלך, פלעגט ער זיי באַטראַכטן, — און דאַן, און אַן ערשטער קלונג, — אין אַ טאַץ און אין נישט קיין אָנגעזעהענער פאַרן עולם, — פלעגט וועגן מלכס אַרויסטרעטן און וועגן מלכס באַלד־אַרויסקומען קלינגען. אַ קלונג... אַ ווײלע און צוויי, און דער צווייטער קלונג... און דער גבור פלעגט זיך אויף אַלע זייטן אַרומדרייען, און דער גבור פלעגט זיך אויף אַרום־און־אַרום אַרומזעהן, — און דאַן, און דער דריטער קלונג... און דער מלך פלעגט פון אַ קייט פון נישט קיין געדיכטער און נישט פון פריהער פאָראויסגעזעהענער, אָנקומען, אָנקומען און אויף יענעם אָרט, אַרויסקומען און אַנטקעגן גבור זיך אַרויסווייזן...

און אַזוי פלעגט זיין: ווי נאָר דער גבור פלעגט דעם מלך אין זיין אָנגעטאָן און אין זיין מלכותדיגן דערזעהן, אין

יין רייכן און מיט גאָלד־פּליטערלאַך באַשיינטן; און ווי נאָר ער מלך פלעגט זיך פאַר אים מיט זיין הויך און שטאָלץ פאָרשטעלן, מיט זיין קערפּער און פעסטקייט קערפּערליכן, יט זיין פאָראויס־טרעטנדיגן און מיט זיין פאַרזיכערטקייט אויף געוויסן, און ווי דער מלך פלעגט דאַן אַזוי מיט זיין טראָט דעם דרייסטן צום גבור זיך דערנעהענטערן און מיט זיין בטיחות און אויפגעהאַלטנקייט אַנטקעגן און פאַר זיין פּנים קומען, — אזוי פלעגט דער גבור באַלד זיין מוט און זיין גבורדיגקייט פאַרלירן, אַזוי, פלעגט ער זיך באַלד פאַר איינעם פון פאָלק, פאַרן מלכס אַן אונטערטעניגן און צו אים אַ געהאָרכזאַמען זיך דערפילן, און דאַן, און אַז דער מלך פלעגט צו אים זיין האַנט און אויף אָנהויבן, אויף מיט אים זיך אָננעמען און אויף זיך־ראַנגלען אויסשטרעקן, אַזוי פלעגט דער גבור אים שוין נ י ש ט קיין הענט און נישט קיין גבורדיגע, נישט קיין פאַרזיכערטע און נישט קיין באַגלויבטע־אין־זיך דעם מלך צוריק דערלאַנגען, נאָר ווי אַ פּאָר קנעכט און אַ פּאָר שוואַכע און מיט נאָכגעגעבנקייט און מיט אָפּגעלאָזנקייט מיט גרויסער, און מיט אַ פּנים צום מלך קוקנדיג, און מיט אויגן מיט אָהנמוטיגע און שוין אָהן דרייסטקייט פאַרן מלך; פלעגט אים דאַן אַ נעם טון דער מלך, פלעגט ער אים — איינס און צוויי — און ווי ער האָט געוואָלט, און ווי פאַר אים איז בעסער געווען אים אָננעמען, אים אַזוי געהאַלטן און געקוקט אויף אים אַ ווײַלע, אים נאָך גרויסמוטיג און ווי נאָך צייט געגעבן, אויף זיך צו באַדענקען און ווי אויף צו ז י ך קומען, פלעגט זיך דער גבור באַלד באַדענקען און אָן זיין לאַגע און אָן זיין באַרוף זיך דערמאָנען, איז שוין אָבער דעמאָלט שפּעט געווען: דער מלך האָט דעם ערשטן טראָט שוין צו זיין גונסטן געמאַכט, דער מלך האָט די פאַרלוירנקייט פון גבור און פון די ערשטע מינוטן שוין אויסגעניצט; איז דער מלך אַצינד שוין

דער אָנהויבער און דער מאַכט־האָבער, דער אָנטרעטער און דער פון דער בעסערער לאַגע געווען, האָט ער אים אַ נעם געטאָן און אַרומגענומען, און אַ ווײַלע און צוויי און פאַרן עולם אים געהאַלטן, — און באַלד און נאָכן אַרומגענומען־ווערן פון גבור, פון מלכס קלעם און פון מלכס צאַמען אים אין קרעפּטיגקייט, האָט שוין דער עולם אויך זיין רוקן־ביין זיך בויגן און אין אַלע זייטן זיך דרייען געזעהן, ווי דער מלך האָט אים אין איין זייט געדרייט, און ווי ער האָט אים אין דער צווייטער זייט געבויגן, און דער גבור האָט זיך געלאָזט, און דער גבור האָט זיך געמוזט לאָזן, — און דאַן, און נאָך אייניגע מינוטן אַזוינע, און דעמאָלט, און נאָכן געניטקייט און אָהנמעכטיגקייט פון גבור, און דער גבור האָט שוין שוואַך און ווי אונטערגעבראָכן אויף צוריק און אויף דער פּלייצע זיינער זיך איבערגעבויגן, און דער מלך דאַן א י ב ע ר אים, און דער מלך האָט שוין אויף זיין מאַכטלאָזיגקייט געשמייכלט...

און דער מלך האָט איינגענומען, און דער עולם האָט געפּלעסקעט דעם מלך, און דער גבור איז פאַרשעמט געווען, און דער גבור האָט זיך אויפשטיין געשעמט, און דער עולם האָט זיך אָפּגעקערעוועט פון גבור, אום אים אין בושה נישט צו זעהן און אום אים אַליין אויף אויפהויבן זיך צו לאָזן, — און אזוי תמיד, און אַזוי אַלע מאָל, און אַזוי פון צייט צו צייט און אַלע מאָל מיט אַן אַנדער גבור, און דער מלך האָט איינגענומען אַלע, און דער מלך איז פון אַלע ראַנגלערייען און מיט נצחון אַרויס, און די גבורים מיט בושה גרויסער, און די גבורים האָבן זיך איינס פאַרן אַנדערן געשעמט, ביז איין מאָל...

און געווען איז דאָס שוין ביים לעצטן מאָל, און אַלע גבורים זיינען אין הויפּטשטאָט נאָך געווען, ווייל קיינער פון זיי האָט נאָך קיין ערלויבעניש, אום די הויפּט־שטאָט צו פאַר-

לאָזן, נישט באַקומען, איז פון זיי נאָך נישט אָפּגעפאָרן קיינער, און דער מלך האָט זיי געלאָזט אומיסטן, אום פאַר זיי און פאַר אַלעמען און מיטן לעצטן נצחון זיך צו באַרימען, האָט ער זיי אַלע זיין גרויס און גבורה ווייזן געוואָלט, האָט ער אַ באַפויל געגעבן, האָט דער מלך איבער דער גאַנצער שטאָט און אויסרופן געלאָזט: דער מלך וויל זיך צום לעצטן מאָל ראַנגלען, אָבער איצטיגס מאָל נישט נאָר פאַר די הויף־לייט זיינע, נאָר אויך פאַרן ג אַ נ צ ן פאָלק; און זאָל קומען, ווער סע וויל, און זאָלן יונג און אַלט קומען, און אַלע דאַרפן צום ראַנגל־אָרט צוגעלאָזט ווערן, און אויך די גבורים אַלע די שוין איינגענומענע און נאָך נישט אָפּגעפאָרענע, זאָלן זיין.

איז אַזוי געווען: און דער טאָג איז באַשטימט געוואָרן, און די צייט פון לעצטן גבור־ראַנגל איז געקומען, און דאָס פאָלק האָט זיך צונויפגעקליבן, און אויך די הויף־לייט און אַלע נאָהענטע פון מלך, און אויך די גבורים, און פאַרן אָפּפאָרן פאַר זייערן, האָבן אין דער גאַנצער צאָל און מיטן גאַנצן בינטל זייערן זיך צונויפגעזאַמלט.

און ס'איז געווען, און א ו י ך דעם לעצטן גבור האָט מען זייפן און באַשיטאַכצן געגעבן, אום די הענט גלאַט צו מאַכן און אום דערנאָך זיי אָפּצוטריקענען נאָכן גלאַט־ווערן, האָט מען אויך אים און ווי אַלע פריהערדיגע אָנגעטאָן, אין גרינגן און אין לייכטן, אין לייב־קאָלירענעם און וואָס מ'טראָגט בשעת ראַנגלען, האָט מען אויך אים נאָכן אָנטון אויף דעם ראַנגל־אָרט, וואו דער מלך דאַרף זיך ווייזן, אַרויסגעפירט; איז ער אַרויסגעגאַן, דער גבור, האָט דער עולם אים באַטראַכט און באַוואונדערט אין זיין גבורה, ווייל — נישט־געוויינליך שטאַרק און פעסט־געבויט איז ער געווען און אַ קערפּער און אַ זעלטענעם האָט געהאַט, און הויך און ווי אַ שטאַם פון בוים איז געשטאַנען, אַ גלייכער און אַ שטאָלצער, מיט אַ נישט־גערירט-

קייט און מיט אַ האַלטן־זיך פון אַ שטאַם; האָט ער זיך אַרום זיין אָרט, אַרומגעקוקט, און אויפן עולם אויפן גרויסן, וואָס האָט זיך פאַר זיינע אויגן צונויפגעזאַמלט און אים באַטראַכט און אויף אים געקוקט מיט פאַרוואונדערונג; האָט ער געשמייכלט און שטאָלץ געווען און פאַמעליך די הענט געריבן און אויף דער מינוט פון מלכס אַרויסקומען געוואַרט. און גבורים האָבן צו אים פון זייערע ערטער געוואונקען און אים געלערנט און אים עצות געגעבן מיט זייערע אויגן־בליקן; האָט ער זיי געפאָלגט און געטאָן, ווי זיי האָבן אים געעצהט. האָט זיך דאַן און אין אַ פּאָר מינוט אַרום, ווי אַלע מאָל, אויך דעמאָלט, דער קלונג אין דער טאַץ דער געוויסער, דערהערט, און נאָך דער ערשטער מינוט — דער צווייטער, און נאָך דעם צווייטן איז אויך דער דריטער געקומען, — און דאַן, און אַז דער דריטער קלונג האָט געקלונגען, האָט זיך דער מלך און אויך דעמאָלט פון אַן אָרט, און פון פריהער נישט קיין גערינכטן, זיך אַרויסגעוויזן, און נאָך שענער און נאָך שטאַלטנער, און נאָך רייכער און נאָך אויסגעפּוצטער ווי אַלע מאָל, — און דער מלך האָט זיך אַנטקעגן גבור אַוועקגעשטעלט, און דער מלך איז אַנטקעגן זיין געגנער שטיין געבליבן.

און דערזעהן האָט דער מלך ד אָ ס מאָל, פּנים אל פּנים מיטן גבור זיך באַגעגענענדיג, ווי נ י ש ט ווי אַלע און ווי נישט די פ ר י ה ע ר ד י ג ע גבורים זעהט איצט דער גבור אויס; עפּעס רוהיגער און געזיכערטער, געלאַסענער און אויפגעהאַלטענער האָט דער גבור איצט דעם מלכס זיך־אַרויסווייזן און אָנקומען באַגעגנט, און כ אָ ט ש פאָלקיש־אונטערטעניג, און כאָטש כבוד־מלכות אים אָפּגעבנדיג, אָבער דאָך זיין חוב און זיין זאַך געדענקענדיג: וואָס ער האָט אויף זיך גענומען, און אַז דערויף איז דאָך געגאַנגען, און אַז דער מלך האָט דאָך אים אַרויסגערופן, און דער מלך אַ ל י י ן האָט אים אויף

ראַנגלען זיך מיט אים און ווי מיט זיין גלייכן רשות געגעבן — דאַרף ער עס דערוּם געדענקען, דאַרף ער דאָס טאַקע פאַר דעם מלך באַווייזן, ווי אַזוי זיינע אונטערטאַנען פאָלגן און טוען זיינע באַפוילן, און אויך אַליין און קעגן מלך אַפילו, אויב דער מלך האָט נאָר באַפוילן און געהייסן דאָס צו טון. האָט ער זיך אַזוי געטראַכט, און דער מלך האָט דאָס אויף זיין גבורס פנים געזעהן און האָט דאָס אין זיינע אויגן איבערגעלייענט, איז ער דערמיט צופרידן געווען, דער מלך, איז אים אויף זיין פנים אַ שמייכל, אַ קיניגליכער און אַן אַלץ־פאַרגעבנדיגער, איבערגעגאַן; און דאָך, און באַלד אָן זיין ראָלע און אָן זיין אָרט זיך דערמאָנענדיג, האָט באַלד דעם שמייכל און פון זיין פנים אָפגעטאָן, האָט באַלד מיט שטרענגקייט און מיט ערנסטקייט מיט גרויסער צום גבור זיך געווענדט און אַזוי, און זיך צו אים ווענדנדיג, האָט באַלד זיינע אויגן די שטרענג־באַפוילנדיגע, און זיינע בליקן, זיינע ווייטער־אים־זיך־פאָלגן־הייסנדיגע, אויף אים אָנגעשטעלט...

האָט שוין אָבער דער גבור דעם מלכס שמייכל און דעם פריהערדיגן באַמערקט, האָט ער אים פאַרשטאַנען און אים אויסגעטייטשט צו זיין גונסטן, האָט ער זיך דאַן ווי דאָס וואָרט געגעבן: און אַז זיין שליחות זאָל בשלמות טון, און זאָל זיין, וואָס סע וויל זיך. און דאַן, און אַז דער שמייכל האָט זיך אָפגעטאָן פון מלכס פנים, און צו זיינע אויגן און צו זיין באַנעם דעם גאַנצן האָט זיך דער מלך־ערנסט און דאָס קיניג־שטרענגקייט אומגעקערט, האָט עס שוין דעם גבור נישט געאַרט, האָט אים שוין נישט אויסגעמאַכט דער מלך, האָט ער זיך שוין אויך אַליין צעשמייכלט, און דערנאָך און אַז דער מלך איז צו אים צוגעטראָטן, די הענט אויסגעשטרעקט, מיט אים זיך אָנצונעמען זיי דערלאַנגט, האָט אים דאַן דער גבור אויך זיינע הענט אויסגעשטרעקט, פעסטע און באַגלויבטע, און פאַרזיכערטע און נאָר

דעם גבור אַליין געהאָרכזאַמע, האָט ער זיי אויסגעשטרעקט און דעם מלכס אָנגענומען, און דער מלך האָט אָנגעהויבן, און דער גבור איז נישט אָפגעשטאַנען, און דער מלך האָט גוט דעם גבורס הענט פאַרכאַפּט, און יענער דעם מלכס — נישט ערגער און נישט ווייניגער פעסט; האָט דער מלך אויפן גבור דעם ערשטן אָנטריט געמאַכט און דער גבור האָט זיך נישט געלאָזט און דעם מלך פון דער ווייטנס געהאַלטן; האָבן זיי זיך אָנגעקוקט און באַטראַכט אַ ווײַלע. איז דער מלך דאַן ערנסטער געוואָרן, און דער גבור האָט אַ שמייכלענדיגער אויסגעזעהן. האָט דער מלך דאַן און אַ צווייטן מאָל זיך געפרובט, און דער גבור איז אויך דאָס צווייטע מאָל בייגעשטאַנען, האָט אויך נאָכן צווייטן מאָל דער מלך אויפן גבור אַ קוק געטאָן און אים באַטראַכט אין שטרענגקייט: ווי ער רוהיג און זיכער האַלט זיך, געהיט און פאָרזיכטיג און אַלץ פון ווייטנס און מיט אַן אָפשיי אַ זיכערן, און נישט אָנצוטרעטן אויפן מלך און גאָרנישט פאָרצונעמען פון זיין זייט, און נאָר געפאָרזיכטיגט און נאָר ווי אויף דער וואַך זייענדיג און סכנה־אויסמיידנדיג, האָט דאַן דער עולם פון די ערטער זיך אויפגעשטעלט און באַטראַכט דעם גבור, און אַלעמען איז ער נאָהענט געוואָרן, און אַלע האָבן זיך ווי אויף זיין זייט און ווי אויף גליק זיך געשטעלט, און דער עולם האָט זיך נאָך מער פאַראינטערעסירט און געקוקט און נישט אויפגעהערט צו קוקן אויפן גבור, און אַלע האָבן אים ווי באַגריסט און אַלע האָבן אים ווי מוט אונטערגעגעבן באַגריסנדיג; האָט דאָס דער מלך דערפילט פון אויבן, האָט ער אויף איין רגע נאָר די אויגן פון זיין געגנער צוגענומען און אויפן עולם, אויפן פול־געפאַקטן און ענג־צונויפגעדריקטן און אויפן מיט־גרויס־אינטערעס־קוקנדיגן, זיי געווענדט, האָט ער באַמערקט: ווי אַלע אויגן זיינען פון אים אָפגעקערעוועט, און אַלע בליקן זיינען צו דעם, וואָס אַנט־

קעגן אים געווענדט, האָט עס אים פאַרדראָסן זעהר, האָט עס דעם מלך פאַרן האַרצן אָנגענומען, האָט ער באַלד ווידער די בליקן און אַנטקעגן זיין געגנער אָנגעשטעלט און אויף אים אַ בייזן בליק געוואָרפן, ווי אויף אַ קנעכט אויף זיינעם, און וואָס מוז זיינע געפעליגקייטן טון, און ווי שוין נישט אויף קיין געהאָרכזאַמען און ווי אויף אַ ווידערשפעניגן אַנטקעגן. האָט ער אויף אים אַזוי אַ קוק געטאָן, צוריק דער גבור און אַנטקעגן מלך שטייענדיג, האָט דעם בליק דעם מלכס און נישט באַמערקט דאַן אפילו, ווייל נאָר מיט זיך און מיט זיין זאַך איז פאַרנומען געווען, אום נישט צו פאַרזעהן און אום נישט צו פאַרשפילן קיין רגע, האָט ער טאַקע נישט פאַרזעהן און נישט פאַרשפילט גאָרנישט, איז ער טאַקע זיכער געווען און אין דער לאַגע זיינער, — און דאַן, און צום דריטן מאָל, און... אַז דער מלך האָט זיך צום גבור מיט אימפעט און מיט אומגעריכטקייט אַ לאָז געטאָן, אים צו איבעררעשן און אים פון זיין רוהיגקייט אַרויספירן וועלנדיג; און אַז דער מלך האָט דעם גבור אַרום זיין רוקן אַרומגעכאַפּט, אום אים אין קלעם צו נעמען און מיט אים און, ווי ער איז געוויינט געווען צו טון, זיך באַגיין, האָט דער גבור דאָס אָבער פאָראויסגעזעהן, האָט ער זיך אָבער געריכט אויפן אומגעריכטן: האָט ער, בשעת דער מלך האָט אים אַרומגעכאַפּט, דעם מלך און נאָך בעסער באַצוואונגען, און מיט אַן אונטערנעם פון קערפער, און מיט אַן־אויף־דער־ערד־זיך־פעסט־אָנשפאַרן, און מיט אַן עטוואָס־אַ־הויב־טון דעם מלך און פון זיין אָרט און פון זיין באַשטאַנד אים רירן, און — איידער דער מלך האט זיך ווערן און עטוואָס גלייך־געוויכט צו באַקומען, גערירט, און — איידער דער עולם האָט פון די ערטער און פון דער צונויפגעדריקטקייט פון גרויסער, וואָס פאַר אים קומט פאָר, און וואָס דאָ וועט באַלד געשעהן צו באַטראַכטן, געקאָנט, אַזוי איז שוין דער

מלך אין די הענט פון גבור אַן איינגענומענער און אַ שוואַך־מעכטיגער, ווי אין זיין רשות איבערגעענטפערט און אַלץ וואָס ער וויל מיט אים טון קאָנענדיג, געווען; האָט אים דער גבור — איינס און צוויי, און אַ נעם און אַ דריי... און אין דער זייט און אין אַ צווייטער אַ בויג געטאָן, און נאָכן בויג און נאָכן ערשטן פון מלך, איז שוין אויף זיין רוקן און אַנטקעגן גבור, לאָזנדיג און עטוואָס איבערגעבויגן געוואָרן, איבערגעבויגן און אויף אַראָפגעלאָזט און אויף־דער־ערד־אויסגעצויגן־ווערן אַ גרייטער — אַ גרייטער, אָבער דאָך נישט אַראָפגעלאָזט, אַ גרייטער — און דאָך נישט אַנידערגעלעגט געוואָרן פון גבור.

— האַ... וואָס איז!? — האָט זיך ביים גאַנצן עולם אַ זיפץ און אַ פאַרוואונדערונג, אַ נישט־פאַרשטיין־שרעק און א מורא אַ גרויסע זיך אַרויסגעריסן.

און דער גבור האָט דערווייל דעם מלך אויסגעגלייכט, און דער גבור האָט דעם מלך אויף זיין אָרט אַוועקגעשטעלט, און דער עולם האָט זיך געאַיילט צו צעגיין, און אום נישט צו בלייבן דאָרט, וואָס גיכער. האָט מען דעם הויף פאַרלאָזט און דאָס אָרט, וואו דער מלך־און־גבור־געראַנגל איז פאָרגעקומען, איז דאָס אָרט דאַן ליידיג און פוסט אויפגעראַמט און נישט פאַרנומען געבליבן, אַליין נאָר דער מלך איז אויפן אָרט אויף יענעם און אין זיין אַליין־פאַרבליבנקייט געשטאַנען, אַליין און פאַרלאָזט און אַליין און איבערגעלאָזט, אַזוי פון עולם פון גאַנצן, און אַזוי אויך פון גבור דעם־אים־איינגעמענדיגן.

און דער מלך איז דאַן אין פאַלאַץ אַריין, און דער מלך האָט זיך אין זיין באַזונדער־צימער אָפגעשלאָסן, און נישט צוגעלאָזט צו זיך קיינעם, און נישט הערן געוואָלט פון גאָרנישט, און קיין האַר און נישט אויפגענומען, און קיין באַדינער נישט געעפנט; פאַרמאַכט און אָפגעשלאָסן, אַזוי אַ טאָג און

צוויי, און מיט קיינעם זיך נישט זעהענדיג און קיינעם נישט־אויפנעמענדיג; האָט ער די טעג קיין עסן נישט צוגענומען און די נעכט נישט שלאָפן געקאָנט, און די גאַנצע צייט און אין איין פאָרשטעלן זיך נאָר געהאַלטן – דאָס בילד: ווי ער איז אין די הענט געווען ביים גבור, און ווי אַזוי ער האָט זיך ווי אַ שוואַכלינג און אַן אײַנגעבראָכענער אין זיין מעכטיגקייט און אין זיין קרעפטיגקייט געטראָפן, און ווי ער האָט מיט אים, וואָס געוואָלט, געטאָן, און ווי ער האָט אים אַן איבערגעבויגענעם צו דער ערד צוגעבויגן, און ווי ער האָט אים ג ע ק אָ נ ט אַראָפּלאָזן, און נאָר איבער מלך־כבוד אים נ י ש ט אַראָפּגעלאָזט. איז דער מלך ביי זיך זעהר אַראָפּגעפאַלן, האָט ער די גאַנצע צייט פון דער זאַך צו קלערן נישט אויפגעהערט, און די גאַנצע צייט און אין איין טראַכטן געהאַלטן, ווי אַזוי ס׳האָט ביים פאָלק אויסגעזעהן, און ווי אַזוי ס׳האָט די זאַך אין זיינע אויגן אויסגענומען; האָט ער דערפון גרויס צער געהאַט און אין אַ גרויסער מרה־שחורה און אין אַראָפּגעפאַלנקייט ביי זיך אַריינגעפאַלן, און נישט זעהן געוואָלט קיינעם, און נישט הערן באַגערט צו זיין טרייסטן, און נישט די רייד פון פריינט און נישט דאָס אויסרעדן פון די מקורבים; האָבן זיי זיך לסוף אָפּגעזאָגט פון אים, די מקורבים, האָבן זיי געזעהן, אַז זיי וועלן נישט פועלן גאָרנישט. און צו אים פריהער זיין הויף־דאָקטאָר און זיין לייב־אייגענעם צוגעשיקט, און דערנאָך אויך אַנדערע און אויך נ י ש ט פון הויף; האָט ער אָבער אויך זיין דאָקטאָר נישט געהערט, און אויך די אַנדערע און אויך ז י י ע ר ע רייד נישט פאַרנומען, און נישט די עצות זייערע בכּבודיגע און אויך נישט די איינשמועסענישן און נישט די נאַרערייען פון די דאָקטוירים; האָט ער זיך נישט צוגעהערט צו דעם אַלעם און פאַרביי אויער נאָר דאָס דורכגעלאָזט, און נאָר געלאָזט זיי, און זאָלן זיי אָפּרעדן, און זאָלן

זיי, וואָס זיי ווילן, אָפּזאָגן, און זאָלן זיי זיך אַוועקגיין וואָס גיכער, – און דאַן, און אַז די דאָקטוירים פלעגן אים איבערלאָזן און פון זיין צימער אַרויסגיין, אַזוי פלעגט ער זיך צוריק און אַליין מיט זיינע מחשבות און מיט זיינע ביז־אַהעריגע בלייבן, און פריי און באַפרייט פון אַלעמען, מיט זיין גאַנצער איבערגעגעבנקייט און מיט זיין גאַנצער אַריינגעלאָזטקייט אין זיי.

און דער מלך האָט ווי פון דער קרוין זיך אָפּגעזאָגט, און דער מלך האָט זיך ווי פון אַלעם קרוינישן אַרויסגענומען, און דער מלך האָט זיך נישט נאָכגעפרעגט אויף קיין זאַך, און דער מלך האָט זיך נישט אינטערעסירט מיט גאָרנישט, און נאָר אַזוי און אין זיין איינזאַמקייט, און נאָר אַזוי און אין זיין צימער אַן אָפּגעשיידטער, האָט בייטאָג און ביינאַכט מיט זיין מחשבה און מיט זיין מרה־שחורהדיגער פאַרבראַכט.

און פון דעם מלך האָט זיך דער שלאָף אָפּגעטאָן, און דער מלך האָט נישט רוהען געקאָנט, און אַז דער מלך פלעגט יאָ אַמאָל איינשלאָפן, פלעגן אים חלומות און פאָרשטעלונגען, אויסווייזענישן און שרעק דערשרעקן, און מרידות און אויפשטאַנדן פלעגן זיך אים אויסווייזן; פלעגט ער זיך פון זיי אויפכאַפּן, פלעגט ער פון בעט אַראָפּשפּרינגען און איבערן צימער און אין ביינאַכט אַרומלויפן, און מיט אויגן גרויסע, און מיט אַ האַרץ־דערשרעקט, און מיט אַ געדאַנק נאָך מער דערשראָקענעם, און מיט געדעכענישן און מיט דערמאָנונגען פון די אויסווייזענישן; פלעגט ער דערנאָך שוין נאָך מער מורא האָבן און אַ צייט און שוין נישט צושפּאַרן זיך אויפן בעטל, און זיך נישט צולעגן אויף דעם, און פאַר דער קישן און פאַר אויף איר אַנידערלעגן־זיך מורא האָבן, און אַזוי און אַרומלויפנדיג, און אַזוי און פאַר זיך אַליין און אַפילו פאַר אַנידערזעצן־זיך מורא האָבנדיג, פלעגט אַ מאָל אַ שעה און אַ מאָל צוויי, און

אַ מאָל אויך די גאַנצע נאַכט, און ביז דער טאָג, און ביז דאָס בלאַסקייט פון טאָג פלעגט צו אים אַריינקוקן.

אַזוי אַ צייט און אַזוי אַ לאַנגע, און דעם מלכס אייגענע זיינען אומרוהיג געווען, און דאָס גאַנצע הויז פון מלך האָבן זיך זיין צער צום האַרצן גענומען, האָבן זיי זיך אַלע און אינאיינעם צונויפגענומען, און זיך געעצהט און זיך געראָטן און וועגן מלך און וועגן זיין לאַגע אים פאַרגרינגערן געקלערט, און איינער האָט דעם אַנדערנס רייד און איינער האָט דעם אַנדערנס עצה אויסגעהערט; זיינען דאָרט אַ סך ראָטן און פאַרשיידענע מיטלען פאָרגעלעגט געוואָרן, און צווישן זיי – אויך טאָטערס און שפּרעכערס איינצולאַדן, אויף צו שפּרעכן און אויף אויסצוקייקלען דעם מלך; האָט מען דאָס געטאָן און זיי איינגעלאַדן, האָבן זיי געשפּראָכן און אויסגעקייקלט דעם מלך, און דאָס שפּרעכן זייערס האָט נישט פאַרגרינגערט און דאָס אויסקייקלען – און נישט געהאלפן אויף גאָרנישט; האָט אַ צווייטער און צו הייליגע זיך ווענדן פאָרגעלעגט, האָט מען אויך זיין עצה געפאָלגט: האָט מען אייל און בוימל אין די געבעט־הייזער געשיקט, און געלט אויף נדבות – אויף די בית־עלמינס פון דער הויפּט־שטאָט, האָבן פאַרשיידענע הייליגע דעם מלך פאַרשיידענע קמיעות און סגולות געשיקט, און גראָזן אַזוינע און אַלערליי „שמירות“ פאָרגעלעגט; האָט מען יעדערן פון זיי און געפאָלגט: און דעם מלכס האַלז איז באַהאַנגען געווען פון „שמירות“ און דעם מלכס בעט איז פון קמיעות פיל אַרומגעלעגט געוואָרן; האָבן אָבער אויך די הייליגע ניט געהאָלפן, און דער מלך איז ביי זיין פריהערדיגן און ביי זיינע פּחדים געבליבן, ביי די שרעקונגען די גרויסע, ביי זיינע נעכט די שלאָפלאָזע און ביי זיין חלומות־פאָרכט ביינאַכטן. האָט דעמאָלט און אַ ל ע צ ט ע ר פאָרגעלעגט, האָט דעמאָלט אַ לעצטער און אָ ט וו אָ ס געעצהט: זאָל מען אין נאָמען און

מיטן באַפויל פון מלך אויף אַלע גרעניצן פון דער מדינה, אויף אַלע זייטן און אויף אַלע עקן רייטערס און דינערס אַרויסשיקן; זאָל מען זיי ביי די גרעניצן אַוועקשטעלן, און זאָלן זיי שטיין, און זאָלן זיי טאָג און נאַכט דאָרט די בעטלערס און די דורכוואַנדערנדיגע וואַרטן; און זאָל יעדערער, און וועמען ער וועט דורכגיין דערזעהן, די מעשה און מיט אונזער מלך דערציילן, און אויך בעטן און אויך פאָרלעגן, און אפשר ווייסן זיי און אפשר האָבן זיי אַ תרופה פאַר אונזער מלך. ווייל, – האָט צוגעגעבן דער עצה־געבער, דער לעצטער, – די וואַנדערער אויף אַלערליי וועגן גייען, די בעטלער פון אַלערליי לענדער קומען, און בעטלערס מיט פאַרשיידענע מענשן באַגעגענען זיך, און בעטלערס זיינען פאַרשיידענע פאַלן און צופאַלן ביי־געווען, און בעטלערס נאָר ווייסן, און בעטלערס נאָר קאָנען וויסן...

און דאָ האָט דער רייטער זיין מעשה געענדיגט, און בבא׳ן, וואָס איז פאַר אים און פאַר זיין פערד געשטאַנען, די פראַגע, און וואָס מ׳האָט אים געהייסן פון מלך, די פראַגע, צוליב וועלכער ער איז אַוועקגעשטעלט געוואָרן, געפרעגט:

— אפשר ווייסט ער, און אפשר האָט ער געהערט אַזאַ פאַל, און אפשר האָט ער אַ תרופה פאַרן מלך?...

— — — — — — — — — — — — — — —

— „פאַרן מלך?“ – האָט דעמאָלט דער מלך, דער, פאַר וועמען דער בעטלער האָט די גאַנצע לאַנגע און ביז אַהעריגע מעשה דערציילט, אויסגעשריגן: — פאַרן מלך, זאָגסט דו? דאָס בין א י ך דאָך מלך! דאָס בין איך דאָך דער, מיט וועמען די גאַנצע מעשה האָט זיך געטראָפן, ביי וועמען דער שלאָף איז צוגענומען געוואָרן, און וועמען די שרעקן און פּחדים זיינען באַפאַלן, און מיינע פריינט האָבן פאַר מיר עצות געזוכט, און איך האָב געטאָן אַלץ, און ס׳האָט נישט געהאָלפן גאָרנישט,

48

און דאָס לעצטע האָב די רייטער צעשיקט און אויף די גרעניצן פון מיין מדינה זיי אַוועקגעשטעלט, — דאָס בין דאָך א י ך! — האָט דער מלך דאַן ווייטער און צום סוף אויסגעשריגן.

— און דאָס בין א י ך! — האָט אים דאַן דער בעטלער געענטפערט, — דאָס בין איך, וועמענס נאָמען ס'איז בבא, דאָס בין איך, וואָס בין אין פאַרשיידענע מדינות אויסגעוועזן און וואָס בין פאַר פאַרשיידענע מלכים געשטאַנען, און דאָס בין איך, וואָס האָב צוויי מלכים־הערצער שוין דערפרייט, און איצט בין צו דיר, אום אויך ד י ך און אום ד י י ן האַרץ צו דערפרייען געקומען. און ווייס, מלך: און איך האָב אַ תּרופה פאַר דיר, און איך האָב אַ היילונג פאַר דיין פּחד, און מיין מיטל איז דיר ב אַ וו א ו ס ט, און מיין היילונג ווייסט דו פון מיין מעשה שוין.

און דא האָט בבא זיין טאָרבע אויפגעשנירעוועט און פון דאָרט דאָס וואָלף־ציינדל אַרויסגענומען, האָט דאָס אויף אַ שנירעלע און אויף דעם האַלז דאָס אויפצוהענגען געהאַנגען, האָט ער דאָס דעם מלך און אין זיין האַנט אים אויסגעשטרעקט, האָט ער זיך מיט דעם צו אים געקערעוועט און אים אַזוי געזאָגט:

— טו עס אָן, מלך, און זאָל עס אויף דיר און אויף דיין האַלז דיר הענגען, און איך בין זיכער, און איך בין בטוח, און אַז דאָס איז דיין היילונג טאַקע, און אַז דאָס איז דיין ג ע־ וו י ס ע רפואה. און הייס, מלך, און מיר אַן אָרט און אין איינעם פון דיינע צימערן אָנווייזן, אויף איבערנעכטיגן און אויף אַ שטיקל צייט און אויף אָפּזיין מיט דיר, ווייל אַ שטיקל צייט וועל דאָ פאַרברענגען דאַרפן, און ביז דו וועסט געזונט ווערן, און ביז דו וועסט גענעזן ווערן פון מיין היילונג. און היינט, און ביי דער נאַכט נאָך היינטיגער, און דער שלאָף דיינער וועט זיך צו דיר אומקערן, און די מוראָ'ס און די שרעקענישן וועלן זיך אָפּטון פון דיין שלאָף. טו עס אָן...

האָט דער מלך דאַן בבא'ן און זיינע ווערטער געפאָלגט, האָט ער ביי אים דאָס וואָלף־ציינדל פון זיין האַנט צוגענומען און באַלד עס אויפן שנירעלע און באַלד און דאָס אָנגעטאָן אויפן האַלז, האָט ער דאַן אַ שמייכל געטאָן: אַ גלויבנדיגן און אַ באַגלויבטן, אַ גוטן און אַ פאַרזיכערונגס־פולן: און זאָל ער נאָר געזונט ווערן, און בבא וועט זיין גוטס און באַלוינונג זעהן, און דערווייל, און ער דאַנקט אים זעהר, און דערווייל, און ער גלויבט אין זיין רפואה. און דער מלך האָט באַלד אָנגעקלאַפּט און צו זיך אַ דינער קומען גערופן, האָט זיך צו אים אין צימער באַלד באַוויזן אַ דינער, האָט אים דער מלך פאַר בבא'ן און אויף נאַכטלעגער אַן אָרט אים אָפּפירן געהייסן, און צוגרייטן דאָרט אַלץ און פאַרזאָרגן דאָרט אַלץ, און אַלץ וואָס ס'באַדאַרף דאָרט זיין און אַלע באַקוועמליכקייטן אים שאַפן, און אין דער פריה, און זאָל ער אויך אין דער פריה גרייט זיין, און אויך בבא'ן אויך אין דער פריה באַדינען.

און בבא איז אין אַ צימער אָפּגעפירט געוואָרן, און בבא'ן איז דאָרט אָנגעוויזן געוואָרן אַלעס, זיין נאַכט־געלעגער און זיין בעט־געבעט, און פאַרזאָרגט מיט אַלעס, און אַלץ און ווי ביי אַ מלך פירט זיך, און דאַן, און נאָכן פאַרזאָרגן און נאָכן פאַרגרייטן אַלע פאַר בבא'ן, האָט זיך דער דינער אַרויסגעשלייכט פון צימער, האָט ער דאָרט בבא'ן און אַליין געלאָזט. האָט זיך דאַן אויסגעטאָן בבא, האָט ער זיך פאַר אַ צייט און פאַר אַ לאַנגער זעהר אין אַ בעט און אַ ווייכן זיך געטראָפן, האָט ער זיך מיד און פון אויס־ געמאַטערטקייט לאַנגן און פאַרגעסן תּיכּף, האָט ער, זיך נישט אויסקערעווענדיג און זיך נישט אויסדרייענדיג אַפילו, ווי געלעגט זיך, — אַזוי געבליבן, און אַזוי און באַלד זיך פאַרגעסנדיג, איז אויף נאַכט און אין מידקייט איינגעשלאָפן.

און צו מאָרגנס, און אַז בבא האָט די אויגן געעפנט, און אין פענסטער שוין גרויסן טאָג דערזעהן, האָט ער נאָך אין אַלע איברים דאָס מידעניש און פון וואָגלען לאַנגן געפילט, האָט זיך אים נישט אויפשטיין געגלוסט, האָט ער זיך אָבער אַן אָרט, און וואו ער געפינט זיך, דערמאָנט, און זיין מבטיח־ זיין דעם מלך און זיין צוזאָגן אים דאָס זיכערע, און אַז ער וועט שוין איינשלאָפן אויף זיכער, און אַז פון דער נאַכט פון דער פאָריגער, וועט זיין באַרוהיגונג און זיין היילונג שוין קומען. האָט ער זיך דערמאָנט, האָט ער זיך פון זיין געלעגער אויפגעהויבן און פון בעט אַראָפּ און זיך אָנגעטאָן אין זיין אָנטון, דערנאָך אַ קלאַפּ געטאָן און אַ דינער צו זיך געפאָדערט. איז פאַר אים דער דינער געקומען תּיכּף, האָט ער אים אויף זיינע פאַרלאַנגען און זיינע וואונשן געפרעגט און באַלד גע־ לאָפן און געטאָן זיינע פאַרלאַנגען. האָט ער זיך געוואַשן און ארומגערייניגט, בבא, און זיך צוגעגרייט, און טאָמער וועט אים דער מלך רופן, און אַז ער האָט אָפּגעגעסן און אָפּגע־ טרונקען דאָס אים־אויפגעגעבענע פון דינער, האָט ער טאַקע באַלד אַ באַפויל און דורך אַן אַנדער דינער באַקומען, און אַז פון מלך איז גערופן געוואָרן, און טאַקע באַלד און ער זאָל קומען פאַרן מלך.

און בבא האָט נישט געזאָמט, און צום מלך אַריינגעקומען, און בבא איז אויף דער שוועל שטיין געבליבן, און שוין ווי גישט דערקאָנט דעם מלך, ווייל אייסגערוהט און באַרוהט האָט שוין ד ע ם פריהמאָרגן און נאָך דער נאַכט דער ערשטער דער מלך אויסגעזעהן, און שמייכלענדיג און אויפגעלעגט האָבן זיינע אויגן און זיינע בליקן געקוקט, האָט ער זיך צופרידן און ווי פון הנאה־פול געפילט, און פון זיין קערפּער און פון זיין באַנעם דעם גאַנצן האָט אויפגעלעגטקייט און צופרידנקייט אַרויסגעקוקט. האָט ער זיך שמייכלענדיג געקערעוועט דאַן

צו בבא'ן און אַזוי און זיך צו אים קערעווענדיג, מיט גוט־ מאָרגן און מיט ברכה אים געבענשט:

— גוט־מאָרגן, בבא־בעטלער!

— גוט־יאָר, ליבער מלך.

און דער מלך האָט בבא'ן פון זיין נאַכט און פון זיין פאַר־ ברענגען דערציילט, ווי אַזוי ער האָט אין איר גערוהט און ווי אַזוי זי אָפּגעשלאָפן אין רוהיגקייט, און ווי אַזוי די גאַנצע נאַכט האָט זיך אים קיין איין חלום נישט געחלומט און קיין איין שלעכט־פאָרשטעלעניש האָט זיך אים ניט פאָרגעשטעלט; האָט ער אַזוי דערציילט און אויפגעלעגט געוועזן, האָט ער אויף בבא'ן מיט ליבע און דאַנקבאַרקייט געקוקט, און אַלע מאָל אים צו זיך מקרב געוועזן, און אלע מאָל און מיט אים זיך נאָהענט און נעהענטער געפילט, און אַזוי און אַ צייט מיט אים און אין יענעם פריהמאָרגן פאַרברענגענדיג, האָט אים דערנאָך און אויך אָפּגעלאָזט פון זיין צימער: און זאָל ער גיין און וואָס ער וויל זיך טון, און זאָל ער פריי זיין און, ווי ער וויל, פאַרברענגען, און נאָר בייטאָג, און נאָר צו מיטאָג, און זאָל ער זיך ווייזן, און אומבאַדינגט צו מיטאָג.

און בבא האָט געפאָלגט, און בבא האָט זיך דאַן באַפרייט פון מלך, און בבא האָט אין מלך־הויף אַרומשפּאַצירט, און בבא האָט דעם פּאַלאַץ און דעם מלכס אַרום־פּאַלאַץ באַטראַכט, אַזוי אַ שעה און אַזוי צוויי, אַזוי מערער און לענגער, און דאַן, און אַז די צייט פון מיטאָג איז געקומען, האָט זיך בבא צוריק אין פּאַלאַץ און אין זיין צימער אומגעקערט, און אויפן מלכס באַפויל און אויפן מלכס אים צום־טיש־רופן גע־ וואַרט.

און דער מלך האָט געשיקט נאָך בבא'ן, און דער מלך האָט אים דורך אַ באַדינער גערופן, און בבא איז אין עס־צימער געבראַכט געוואָרן, און בבא'ן איז אויף אַ בכּבודיג אָרט אָנ־

געוויזן געוואָרן, און דער עס־טיש איז שוין געגרייט געווען, און מיט אַלעם גוטן און מיט אַלעם רייכסטן אויסגעשטעלט, און עסנס האָבן שוין געוואַרט אויף איינגעלאַדענע, און משקאות אין די פלעשער שוין געפינקלט; האָט ער זיך אַוועקגעזעצט, בבא, און נ ע ב ן אים און אַ ר ו ם אים זיינען שוין הויף־לייט און מלך־פריינט געזעסן; האָבן זיי זיך מיט אים צערעדט – און איידער דער מלך וועט זיך אויף דער שוועל ווייזן – און אויף בבא׳ס לאַנד און אויף בבא׳ס מדינה אים אויסגעפרעגט, און ווי ס׳לעבט זיך דאָרט, און ווי ס׳פירט זיך, און וואָס פאַר אַ מנהגים, און וואָס פאַר אַ פירונגען זיינען דאָרט אַיינגעפירט; האָט זיי בבא דערציילט פון זיין מדינה, פון זיינער און אויך פון אַנדערע, וואָס ער האָט געזעהן, און וואָס ער איז זיי דורכגעגאַן אין וועג – האָט ער ביי זיי אויסגענומען, איז ער זיי זעהר געפעלן געוואָרן און חן און ליבשאַפט ביי זיי געפונען, ובפרט, און אַז זיי האָבן וועגן זיין־דאָ, און צוליב וואָס ער איז געקומען אַהער, געהערט, און אַז ער האָט אַ תרופה געבראַכט פאַרן מלך, און אַז דער מלך האָט שוין אויסגעפרובט די תרופה, און פון דער נאַכט און פון דער ערשטער שוין, און דער מלך האָט זיך גוט און אויפגעלעגט דערפילט, און היינט, און פון זינט זיין שלאַפקייט האָט זיך אים געמאַכט, האָט דאָס ערשטע מאָל צו זיך זיינע פריינט איינגעלאַדן און מיט זיי ביי אַ טיש און אינאיינעם פאַרברענגען באַוויליגט, – האָבן זיי אים נאָך מער געליבט און מיט נאָך מער אָפּשיי און אויפמערקזאַמקייט אים אַרומגערינגלט, האָבן זיי אים וועגן אַלץ און וועגן זיין גאַנץ לעבן אויסגעפרעגט, און בבא האָט זיי געענטפערט און באַפרידיגט זייערע פראַגעס. האָט זיך דעמאָלט אויף דער טיר, וואָס פון איינעם אַ צימער אין עס־צימער פירט, דער מלך מיט זיין געשטאַלט זיך באַוויזן, אַן אָפּגעזונדערטער און שוין־לאַנג־ניט־געזעהענער, אָבער שיין

און מלכותדיג, און ווידער און ווי ער פלעגט פאר זיין שלאַפקייט אויסזעהן, און אָפּגעפאַלן נאָר אַ ביסל און פאַרפרעמדט פאַרן עולם, אָבער צוריק און מיטן שטאַלט מיט זיינעם, און ווי אויפן צום געזונט־ווערן זיך אומקערנדיג; זיך באַוויזן, האָבן זיך די האַרן און די פריינט פון מלך פון די ערטער און פון די בענקלאַך זייערע אויפגעשטעלט און שטיין געבליבן, אַזוי שטייענדיג און באַגעגנט דעם מלך, און אויך בבא, און אויך ע ר, האָט צווישן די זיך־אויפשטעלנדיגע און צווישן די האַרן זיך געפונען. האָט דער מלך דעם גאַנצן עולם און די אַלע זיך־צונויפגעקליבענע דאָרט באַטראַכט און געזוכט צווישן עולם, און פריהער נאָר ווי איינעם און פריהער נאָר אַן אויסגענומענעם דאָרט דערזעהן געוואָלט, האָט ער אים דערזעהן — בבא׳ן – איז ער פון דער שוועל אַראָפּגעגאַן און צו אים צוגעגאַן און דאָס פנים צו אים דערלויכטן, האָט ער אים באַגריסט און צו אים געשמייכלט און אים פון זיין אָרט אָפּגעפירט אין אַן אַנדערס, און נ ע ב ן ז י ך אים אָנגעוויזן, – און דאַן, און אים דאָס אָרט אָנווייזנדיג, און דעמאָלט, און אויף יענעם אָרט אים זיך זעצן הייסנדיג, האָט זיך ערשט אויך צו די האַרן און צו די פריינט זיינע געקערעוועט, און פריהער מיט אַלע אינאיינעם, און דערנאָך און מיט יעדערן באַזונדער זיך גריסנדיג, האָט ער זיך געגריסט מיט זיי און אַלעמען זיין פריינט־פריינטשאַפט אַרויסגעוויזן:

— זייט געגריסט, האַרן, – האָט דער מלך דאַן געזאָגט, — זייט געגריסט און פאַר אַזאַ צייט אַ לאַנגער, וואָס מיר האָבן זיך נישט געזעהן, און וואָס איך האָב זיך פאַר אייער געזעלשאַפט נישט געוויזן, אָבער די ס י ב ה איז דאָך אייך באַוואוסט און די ש ו ל ד איז דאָך ניט דעם מלכס. און זייט וויסן, האַרן, און אויך א י צ ט און דער מלך וואָלט נישט געווען מיט אייך, און אויך איצט און איך נישט אַ י י ע ר פנים און איר נישט

מ י י נ ס וואָלט געזעהן, ווען ניט אָ ט ד ע ר מענש, ווען ניט אָט דער ב ע ס ט ע ר פריינט פון מלך.

און דער מלך האָט די האַרן דאָס, וואָס זיי האָבן שוין פון פריהער, געוואוסט, דערציילט, דאָס, וואָס זיי זיינען ביי די דינערס, בשעת זיי האָבן זיי צום מלך גערופן, געוואוירע געוואָרן, ווען די האַרן האָבן זיי אויף דער ס י ב ה פון רופן געפרעגט, און יענע האָבן זיי דערציילט די סיבה; האָט זיי דער מלך דאָס נאָך אַ מאָל דערציילט, און די האַרן האָבן דאָס אויסגעהערט מיט כבוד, און צופרידן געווען און אויפגעלעגט זעהר, און אַלע מאָל אויף בבא׳ן און אויפן גוטס־טוער פון מלך זייערע בליקן געווענדט; האָט זיי דער מלך דאָס אָפּדערציילט, און אויך ע ר האָט זיך צו בבא׳ן געווענדט און אויף זיין אָרט אויף דעם אים אָנגעוויזענעם אים געטראָפן, נעבן זיך און ביי זיין רעכטער האַנט אין דער נאָהענט. האָט דער מלך דאַן אויך די האַרן סימנים געגעבן, און אויך יענע האָבן זיך אויסגעזעצט, און יעדערער, ווי תמיד און וואו ער זיצט בשעת סעודה; זיך אַוועקגעזעצט, און שטיל, און ווי אַלע תמיד, און בכבודיג, אָבער פרייליכער, ווי תמיד, האָט זיך איצט די סעודה — די שיין־געגרייטע און די שטיל־אָנגעריכטע – אָנגעהויבן.

און דער עולם האָט געגעסן, און דער עולם האָט געשמועסט בשעת סעודה, און דער עולם האָט געטרונקען און געטיילט זיך בשעת טרינקען – מיט אַלע נייס, וואָס האָבן זיך אין הויפט־שטאָט געטראָפן, און מיט אַלע פאָרקומענישן, וואָס זיינען אין דער גאַנצער מדינה פאָרגעקומען, און נישט נאָר פון זייער מדינה נאָר אויך פון אַנדערע, פון די נאָהענטע און פון די ווייטע, און—וואָס מענשן, און וואָס דורכרייזנדיגע, האָבן דערציילט; און דער מלך האָט זיך אַיינגעהערט צום דערציילן, און דער מלך האָט זיך מיט אַלע נייסן אינטערעסירט, און איבערגעפרעגט די דערציילער און אויסגעפרעגט וועגן אַלעס, און קיין זאַך

און נישט דורכגעלאָזט, און אַלעס נויטיגס און אַלעס וויכטיגס פאַרנומען; און אַזוי און זיך דערציילנדיג און אַזוי און גוט און אויפגעלעגט זיך פילנדיג, האָט דער מלך אַלע מאָל אויך אָן בבא׳ן זיך דערמאָנט, און אויך צו אים זיך געקערעוועט, און אַזוי און זיך צו אים קערעווענדיג, האָט מיט אים יעדער מאָל אַ שמועס פאַרפירט, און אַלע ווילע אויך אים און אין אַ ל ג ע מ י י נ ע ם שמועס אַריינגעצויגן.

האָט מען אַזוי פאַרבראַכט ביי דער סעודה, האָט זי זיך דאַן לאַנג אין דער נאַכט אַריין פאַרצויגן, זיך נאָכן טאָג און ערשט אין אָוונט שוין געענדיגט; איז מען דאַן אויפגעשטאַנען פון לאַנג־זיצן, האָט מען זיך דאַן מיטן מלך געזעגנט און אים אַ גאָר־פאַרבעסערונג און אַ גאָרע־היילונג געוואונשן; האָט דער מלך געדאַנקט, זיך אָפּגעזעגנט מיט אַלע, און אויך צו בבא׳ן און צום לעצטן זיך געווענדט און מיט אַ גוטע־נאַכט און מיט אַ גוט־פאַרברענגען אים געבענשט. און דאַן, און נאָכן מיטן קאָפּ־שאָקלען און גרינג־פאַרנויגן זיך פאַר יעדערן, איז דער מלך דאַן פון עס־צימער אַרויס און צו זיך אַוועקגעגאַן, בבא – צו זיך, אום אויך די אַ נ ד ע ר ע נאַכט דאָרט צו פאַרברענגען, און די האַרן – אַהיים, און יעדערער צו זיין הויז־געזינד אין די היימען.

און דער מלך איז אויך די צווייטע נאַכט געשלאָפן, און דער מלך האָט אויך די צווייטע נאַכט אין שלאָף פאַרבראַכט, און דעם מלך איז וואָס אַ טאָג אַלץ בעסער און בעסער געוואָרן, און דער מלך האָט וואָס אַ טאָג אַלץ געזינטער און אויפגעלעבטער אויסגעזעהן. און אַ וואָך איז אוועקגעגאַן — און דער מלך איז צוריק מענש און מלך געוואָרן, און צוויי וואָכן זיינען איבערגעגאַן און דער מלך האָט זיך צוריק צו זיין שטאַנד און צו זיין פריהער־לאַגע אומגעקערט, און מיט מלוכה זיך אינטערעסירט און מיט אַלץ,

וואָס ס׳געהער צו מלוכה, און זיין אינטערעס האָט שוין געוואַקסן איצט, און קיין מינדסט און קיין קלייניגקייט האָט שוין נישט דורכגעלאָזט אָהן אינטערעס. האָט זיך פאַר אים אין אַ טאָג דאַן אין איינעם בבא און צו אים מעלדן געהייסן, האָט מען אים געמאָלדן, און דער מלך האָט אים „אריינלאָזן״ באַפוילן, איז ער פאַר אים געקומען, און פאַר אים זיך אַוועקגעשטעלט און זיך פאַרנויגט מיט כבוד, — און דאַן, און נאָכן פאַרנויגן זיך געהעריגן, האָט זיך צו אים געקערעוועט און אַזוי געזאָגט צום מלך:

— מלך, דיין געזונט און דיין וואוילשטאַנד האָט זיך צו דיר אומגעקערט, און דיין פחד און דיין מורא האָבן זיך אָפּגעטאָן פון דיינע געדאַנקען, און איך בין זיכער און בטוח, אַז דיין היילונג איז אַ ג אָ ר ע היילונג, און פעסט און באַגלויבט, אַז דיין רפואה איז שוין אויף דיין גאַנצן לעבן, און דערום און איך בין דיר איצט זאָגן געקומען, אַז מיין זיין דאָ איז איבעריג.

אָפּגעזאָגט — און אויפן מלכס ענטפער און אויפן מלכס פון זיין זייט זאָגן געוואַרט. און אַז דער מלך האָט געזאָמט מיטן ענטפער, און אַז דער מלך האָט זיך נאָכן זאָמען געקערט צו בבא׳ן און אים אויף איבערבלייבן און אים אין זיין הויז זיך נאָך פאַרהאַלטן פאָרגעלעגט, האָט זיך דאַן בבא נאָך אַ מאָל געווענדט צום מלך, האָט ער זיך צו אים אָנגערופן און אַזוי געזאָגט:

— פאַרהאַלט מיך נישט, מלך, ווייל דו ווייסט דאָך, און איך האָב דאָך דיר דערציילט אין מיין דערציילונג, צוליב וואָס און צוליב וועמען איך האָב זיך אויף דער וועלט געלאָזט, און אַז אין מלך־פּאַלאַץ וואַרט מען אויף מיר, און אַז אין מלכס פּאַלאַץ קוקט מען דאָרט אַרויס אויף מיין צוריקקערן, און דערום איז מיין בקשה פאַר דיר, מלך, און דערום זאָלסט דו מיך נישט פאַרהאַלטן דאָ מער.

— גוט, - האָט דער מלך נאָך שטילן אָפּשווייגן און נאָך שטילן איבערלעגן זיך אויף בבא׳ס געבעט מסכּים געווען, און אויף זיין שטיין און האַלטן זיך פאַר אים מיט ליבע און געטריישאַפט אַ קוק געטאָן, — גוט, בבא, גיי און זיי גרייט אויף מאָרגן, גיי און גרייט זיך צו צום אָפּגיין.

און דער מלך האָט אויך אויף מאָרגן און אַ צווייטע סעודה צוגרייטן געהייסן, און זאָלן זיך די האַרן צונויפקומען, און ווידער זאָלן זיך די הויף־לייט צונויפזאַמלען אַלע, ווייל דער מלך מיט זיין פריינט געזעגנט זיך, און דעם מלכס ווילן און באַגער, אַז אַלע זאָלן זיין בשעת געזעגענען.

איז אַזוי געווען: האָט מען אויף מאָרגן די סעודה צוגעגרייט, און אַלע האַרן און איינגעלאַדן צו דער סעודה, און די סעודה איז אַ גרויסע געווען, און אַזוינע, וואָס זעלטן ווען מ׳מאַכט אַזוינע, און האַרן זיינען געקומען, און אָנגעטאָן און און באַצירט אין האַרנשאַפט: און האַרן זיינען אויסגעזעצט געזעסן, און אַלע ווי תּמיד, און אַלע אויף די ערטער זייערע באַשטימטע. האָט זיך דער מלך דעמאָלט צום עולם און צו אַלע ביים טיש זיצנדיגע זיך געווענדט. האָט ער אויף בבא׳ן, וואָס איז דאַן ביי זיין רעכטער האַנט געזעסן, אָנגעוויזן און אויף אים דעם עולמס אויפמערקזאַמקייט און זייערע בליקן געקערעוועט, האָט ער זיך דאַן געקערעוועט צום עולם און זיי אַזוי געזאָגט:

האַרן און פריינט מיינע, דער פריינט מיינער גייט באַלד אָפּ פון אונז, דער פריינט אונזערער קאָן זיך דאָ נישט פאַרזאָמען מער, דערום געזעגענען מיר זיך מיט אים היינט, דערום ווינשעווען מיר אים אַל־דאָס־גוטס אויפן וועג. אָבער מיט וואָס זאָלן מיר איר באַלוינען?

— מיט גאָלד און מיט זילבער, מיט טייערקייטן און מיט אַל־פאַרמעגן, וואָס מיר פאַרמאָגן, — איז די האַרנס ענטפער געווען.

האָט דער מלך נאָכן ענטפער דאַן פון האַרן אויך צו בבא׳ן זיך געווענדט, האָט ער אויף אים זיין קוק אָנגעשטעלט, און אַזוי אויף אים קוקנדיג, האָט אויך, ווי אויף זיין וואָרט און אויך אויף זיין אַרויסגעזאָגטן געוואַרט.

— ניין, ליבע האַרן, — האָט זיך בבא דאַן אָפּגערופן, — קיין גאָלד און זילבער דאַרף איך נישט, און אין טייערקייטן און חפצים נויטיג איך זיך נישט, ווייל קיין גייער דאַרף נישט קיין איבעריגס, און פאַר אַ גייער איז דאָס שווער אין וועג; דערום דאַנק איך אייך, און דערום זאָג זיך אָפּ פון טייערקייטן.

— איז אויב אַזוי, ליבע האַרן, — האָט זיך דאַן דער מלך אָנגערופן, — אויב אין גאָלד און זילבער נויטיגט ער זיך נישט, און אויב רייכטימער און טייערקייטן זיינען אים ש ו ו ע ר אין וועג, האָב איך פון זיינעטוועגן אַ זאַך אַן אַ נ ד ע ר ע, האָב איך פאַר אים אַזוינס, וואָס וועט אים פ אַ ר ג ר י נ ג ע ר ן זיין וועג. און דאָס איז מיין וואָלף־פערדל. און דאָס האָט מיר, ווי איר ווייסט, האַרן, אַ ציגיינער און צו מיין קרוינטאָג געבראַכט, און געזאגט האָט מיר דער ציגיינער, און געלערנט האָט ער מיך בשעת־דאָס־שענקען אַזוי: ביים וואָלף פעלט אַ צאָן אַ פעדערשטער, ביים וואָלף איז אַ צאָן אַרויסגעפאַלן; זעצט זיך אויף אים אַ מענש אַרויף, און האָט ער אַ צאָן אַ וואָלפישן, בינדט ער אים צו אַ לאַנגן שטעקן צו און האַלט אים פאַר די אויגן פון וואָלף, אַזוי וועט דער וואָלף פייל פון בויגן יאָגן, אַזוי וועט ער די גאַנצע צייט דעם שטעקן, וואָס פאַר אים, און נאָכן צאָן זיך נאָכיאָגן, אַזוי קאָן ער פאַר אַ טאָג און צוויי אַ גאַנצע מדינה און אַ גאַנצע לאַנד אָפּלויפן, אַזוי קאָן ער פאַר אַ צייט און אַ קורצער נישט נאָר איין מדינה, נאָר עטליכע אָניאָגן... און דאָס גיב איך איצט מיין פריינט און מיין היילער אַוועק, און אויך דעם צאָן, דעם וואָלפישן, מיט וועלכן ס׳האָט מיך געהיילט

מיין פריינט, און איך האָף און איך בין בטוח, אַז מיין פריינט וועט דאָס באַוויליגן, און איך גלויב און בין פאַרזיכערט, אַז מיין פריינט וועט דאָס אַ סך מיה און פיל וועג פאַרשפּאָרן.

און דאָ האָט דער מלך דעם עולם צו עסן און צו טרינקען און צו וואויל־פאַרגעניגן זיך אָנטון פאָרגעלעגט: זאָל מען עסן און זאָל מען טרינקען, און זאָל מען זיין פריינט באַעהרן, און זאָל מען אים אַ גליקליכע רייזע און אַ פריילִיך היים־באַגעגעניש ווינשן, און זאָל ער זיין געזונט און זאָל ער פאָרן געזונט, און ווי אַלע האַרן, און ווי אַליין דער מלך ווינשעוועט אים.

האָט מען געגעסן און געטרונקען און געפּאָלגט דעם מלך, האָט מען באַעהרט און געווינשעוועט בבאן, און אויך בבא האָט צוריק געווינשעוועט. אַליין דער מלך האָט אויך געגעסן און געטרונקען און זעלטן־פריילִיך און זעלטן־אויפגעלעגט געווען, האָט ער זיך מיט בבאן און מיט זיין פריינטשאַפט געפרייט און אים די הענט געדריקט און אים געדאַנקט און באַהאַרצט זעהר. און דאַן, און נאָכן אָפּדאַנקען און נאָכן אָפּפרייען־זיך פון מלך, און נאָכן אָפּעסן און נאָכן אָפּטרינקען פון אַלע, האָט זיך דער מלך דאַן צו בבאן געקערעוועט און אים צו זיין רייזע זיך צוגרייטן געהייסן.

האָט ער אים געפּאָלגט, בבא, איז ער באַלד פון הינטערן טיש אַרויסגעגאַן און צו ז י ך אין צימער אַריין, האָט ער דאָרטן זיין טאָרבע אויף זיין אַקסל גענומען און זיין שטעקן אין האַנט אַריין דעם גייערשן, זיך אַזוי אָנגעטאָן און מיטן אויסזעהן זיינעם בעטלערשן צוריק אין עס־צימער, וואו דער מלך מיט די האַרן האָבן אויף אים געוואַרט, זיך אומגעקערט. האָבן זיך דאַן אַלע צו דער טיר געקערט, און דאַן אַרויסגעגאַנגען אַלע — דער מלך פאַרפריהער, און בבא נאָך אים, און נאָך בבאן — די האַרן אַלע, און נאָך די האַרן — די אַלע באַ־

רינערס פון מלך; זיינען זיי פון פאַלאַץ אין הויף אַריין געקומען, און פון הויף צום עק פון הויף דאָרטן, צו אַ שטאַל אַ גרויסער, — צו אַ פאַרמאַכטער און אַן אָפגעזונדערטער פון אַלע בנינים. און וואָס אין דער שטאַל האָבן זיך פיל־פערד און פאַרשיידענע רייטוואָגנס געפונען; האָט מען זי אויפגעעפנט, די שטאַל, און אַהין אַריינגעגאַן אַלע, איז מען דאָרט פאַרביי אַ סך שטיי־ערטער און פערד־קאַמערן דורכגעגאַן און זיי אויסגעמיטן און פאַרבייגעגאַן, האָט מען זיך צו אַ ווינקל צו איינעם דאָרט געקערט, און דער מלך האָט דעם שטאַל־מייסטער אַ קעמערל, און וואָס איז פאַרשטעלט געווען, דאָרט עפענע געהייסן, האָט דער שטאַל־דינער געעפנט און פון דאָרט אַ וואָלף אַרויסגעפירט — אַ גראָהען וואָלף און אַ ווילד־זיך־האַלטנדיגן, מיט אַן אויסזעהן אַ הינטישן, אָבער גרעסער און לענגער פון אַ הונט; אַרויסגעפירט, האָט דער מלך אים אַ מויל־שלאָס אָנטון געהייסן — האָט מען אים אָנגעטאָן, האָט דער מלך דאַן פון זיין האַלז דעם וואָלף־צאָן אַראָפגענומען און בבאַן צום שטעקן צובונדן באַפוילן — האָט מען אים צוגעבונדן דעם צאָן, האָט מען דעם וואָלף אויסער שטאַל אַרויסגעפירט און איבער הויף און פאַר אַלע אים דורכגעפירט, איז מען מיט אים צום טויער צוגעקומען און פאַר אים אויפגעעפנט דעם טויער; האָט זיך דער מלך דאַן צו בבאַן געווענדט און מיט אים זיך געזעגנט, געזעגנט און מיט אים זיך צעקושט, האָט ער דערנאָך אויך אַלע האַרן מיט אים זיך געזעגענען געהייסן און האַרן האָבן זיך מיט אים. האָט דער מלך דאַן בבאַן אויפן וואָלף אויפגיין אָנגעוויזן — און בבא איז אַרויפגעגאַנגען; און דאַן, און אַז בבא האָט דעם שטעקן מיטן וואָלף־צאָן אין האַנט אַריינגענומען און אים פאַרן וואָלף און פאַר זיינע אויגן אויסגעשטרעקט, אַזוי האָט זיך דער וואָלף פון זיין אָרט און פון פאַר־טויער־שטיין אַ ריס געטאָן, און גיך און געשווינד, פון

פאַר מלך און פון פאַר האַרן פון מלך, בבאַן אויף דער גאַס און זיין אויף־אים־רייטער אויף דער שטאָט אַרויסגעטראָגן.

— זייט געזונט, פאַרבלייבט געזונט, — האָט בבא, אויפן וואָלף שוין זיינענדיג, אויף דער גאַס זיך שוין טראָגנדיג, צוריק זיך אומקוקנדיג, מיטן מלך און מיטן גאַנצן עולם, וואָס מיטן מלך, זיך געזעגנט.

— פאָר געזונט און האָב אַ רייזע אַ גליקליכע! — האָבן אים דער גאַנצער עולם, דער ביים טויער שטייענדיגער, מיטן מלך בראש, נאָכגעשריגן.

און בבא איז אַוועקגעפאָרן, און אויפן וואָלף אַוועקגעריטן, און בבא איז פון דער הויפט־שטאָט אַרויס, און דאַן אויף יענער מדינה געקומען, און דער וואָלף האָט אים געטראָגן, און דער וואָלף האָט אים נישט אויפגעהערט צו טראָגן, און בבא האָט די גאַנצע צייט דעם שטעקן אויסגעשטרעקט געהאַלטן און די גאַנצע צייט פון די אויגן פון וואָלף אים נישט צוגענומען; האָט ער זיך געטראָגן און געיאָגט, דער וואָלף, און געלאָפן, און ווי אַ ווינט אין פעלד, און געפלויגן און נאָך גיכער ווי אַ ווינט, און נישט אָפגעשטעלט זיך אין ערגיץ, און נישט אָפגערוהט אין קיין אָרט, און לסוף און אויך פון יענער מדינה אַרויס, און דאַן און אין אַ צווייטער געקומען, און אַזוי פון דער ערשטער אין דער צווייטער זיך טראָגנדיג, און אַזוי און פון דער צווייטער אין דער דריטער קומענדיג, איז לסוף אין לאַנד, און וואו בבא האָט געדאַרפט, געקומען, און אין דער הויפט־שטאָט, וואו דער מלך מיט זיין טאָכטער האָבן געוואוינט, פונקט צום פאַלאַץ און פונקט צום טויער פון פאַלאַץ געבראַכט בבאַן...

און דערהערט און אַ רעש געוואָרן, און דאָס קול האָט דערגרייכט, און די ידיעה האָט זיך באַלד צעטראָגן אין פאַלאַץ פון מלך וועגן אָנקומען פון בבאַן. האָבן דאָס פריהער פאַר אַלע די דינער דערהערט, און פון צימער צו צימער געלאָפן און איינס דאָס אַנדערע און זיך איבעריאָגן און איבערלויפן געוואָלט. זיינען זיי געלאָפן און ווי פאַרסמט געיאָגט זיך, און אַלע האָבן אָהן אָטעם פון איין שלאָס דירות צום צווייטן זיך געטראָגן, און אַזוי און זיך טראָגנדיג, האָבן אַלע און זיך צונויפלויפנדיג, קוים די בשורה אויסגעשריגן און אַזוי און זי אויסשרייענדיג קוים די בשורה אַרויסגעבראַכט:

— בבא!!! בבא איז געקומען!!!

— און אַ געלויף און אַ טומל, און אַ ליאַרם און אַ גערודער איז באַלד דערנאָך אין פאַלאַץ געוואָרן, און דער מלך איז באַלד אַרויס פון פאַלאַץ, און בבא איז אים אַנטקעגן געלאָפן און אויף זיין האַרץ און אויף זיין האַלז אים געפאַלן, און דער מלך איז אין אָהנמאַכט געפאַלן, און בבא האָט אים אויפגעמונטערט פון אָהנמאַכט; און ביידע זיינען זיי אין טאָכטער־צימער אַריין, און בבא האָט געקניהט פאַר מלך־טאָכטער, און זיין געליבטע איז ווי פריהער און ווי ער האָט זי נאָך פאַרלאָזט, געלעגן — מיט אויגן נאָך אויסגעלאַנצטע און מיט קערפער אויסגעצויגן און איבערגעדעקט ליגנדיג, און מיט אויגן נאָך גלייך און אין איין פונקט־קוקנדיגע און מיט איברים און גלידער נאָך נישט רירנדיגע פון לאַנג־ליגן. האָט זיך דאַן בבא אויפגעשטעלט פון קניהען, האָט ער באַלד זיין טאָרבע און מיט זיינע זאַכן אויפגעבונדן און באַלד פון דאָרט דאָס שפיגעלע, און פון דער טרעפערין דאָס געשענקטע, אַרויסגענומען, האָט ער עס אַוועקגעשטעלט אַנטקעגן זיין געליבטער און עס געהאַלטן איר אַנטקעגן, האָט זי אין דעם געקוקט און נישט אויפגעהערט צו קוקן, און דערויף די אויגן

ווי אָנגעשטעלט האַלטנדיג און אַ צייט און זיי נישט צוגענומען פון דאָרטן, האָט זיך ביי איר באַלד דאָס פנים פאַרענדערן גענומען, און אויך די אויגן — לעבעדיגער ווערן און פון פאַרגלייזטקייט און פון אין־איין־פונקט־קוקן אָפגיין; האָט זי דאַן דערזעהן פאַר זיך בבאַן, האָט זי אַ פרייד און גוואַלדיגע אָנגענומען און פון אָרט, און פון איר ליגן פריהערדיגן האָט זיך אַ ריס געטאָן, האָט זי זיך אַ זעץ־אויף און אַ הויב געטאָן, און מיט אַ מאָל, און מיט אַ קול אַ שרעקליכן, מיט אַ פרייד און ווי פון האַרץ זיך אָפגעריסן צו בבאַן און צו איר געליבטן זיך אַ וואָרף געטאַן:

— בבא! מיין בבא!...

און צו דער מלך־טאָכטער האָט זיך דאָס קול אומגעקערט, און צו דער מלך־טאָכטער — די יוגנט און דאָס לעבעדיגקייט אירס, דאָס יוגנטליכע, האָט זי אַ צייט בבאַן פון צו אָרעמען נישט אַרויסגעלאָזט, און בבא האָט אויך זי נישט אָפגעלאָזט, — און דאַן, און אַז זיי האָבן זיך אָפגעלאָזט ביידע, און דאַן, און אַז זיי זיינען זיך צעגאַנגען אויף אַ ווילע, האָבן זיי זיך ווידער איינס דאָס אַנדערע אַרומגעכאַפט, און אַזוי און איינס צום אַנדערן צופאַלנדיג, און אַזוי און איינס דאָס אַנדערע זיך האַלזנדיג און זיך נישט אָפלאָזנדיג, האָבן זיך געהאַלטן און אַ צייט און זיך נישט אָפגעריסן ווידער...

און דער מלך האָט דאָס צוגעזעהן, און ביים מלך האָבן זיך טרערן געגאָסן, און דער מלך האָט געקוקט אויף די קינדער, און טרערן האָבן אים ריטשקעסווייז גערונען און דערנאָך, און אַז זיי האָבן זיך שוין באַרוהיגט, די קינדער, האָט דער מלך באַלד און צו זיין פריינט, צו זיין אַלטן און געליבטן, און צו זיין שטערן־זעהער געשיקט, האָט ער אים תיכף קומען באַפוילן, און נאָך דעם שטערן־זעהער צו די האַרן אַלע — און אַלע זאָלן זיך נאָך היינט און אין הויף צו־

נויפקומען. זיינען זיי געקומען אַלע און זיך געפרייט און שטאַרק מיטן מלך, האָט דער מלך צום שטערן־זעהער זיך געווענדט און ביי אים אַן עצה געפרעגט: צי זאָל מען באַלד די חופה שטעלן, צי זאָל מען אויסוואַרטן מיט חופה. האָט דער שטערן־זעהער „תיכף" געהייסן, האָט מען זי געשטעלט; האָט מען זיך געפרייט, און ווי זעלטן ווען מען פרייט זיך, האָט מען אויך געהוליעט, און ווי זעלטן ווען מען הוליעט, און די קינדער האָבן זיך געליבט און צו ליבן זיך נישט אויפגעהערט, און דער מלך האָט געוויינט און נישט אויפגעהערט צו וויינען, און — אויך איך בין דאָרט געווען און אויף יענער חופה לעקאַך געגעסן, און... ווער סע וויל די מעשה נישט געדענקען, דער קאָן זי פאַרגעסן.